

DANMARKS STATISTIK

STATISTISKE MEDDELELSER

4. RÆKKE 103. BIND 6. HÆFTE

COMMUNICATIONS STATISTIQUES 4me SÉRIE TOME 103 6me LIVRAISON

—*—

TILLÆGSHÆFTE

TIL

PRODUKTIONSSTATISTIK 1935

STATISTIQUE DE LA PRODUCTION INDUSTRIELLE 1935
SUPPLÉMENT

UDGIVET AF DET STATISTISKE DEPARTEMENT

PUBLIÉ PAR LE DÉPARTEMENT DE STATISTIQUE

KØBENHAVN

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI A/S

1937

Tidligere Publikationer vedrørende Produktionsstatistik
Publications antérieures sur la statistique de la production industrielle.

Produktionsstatistik for Aaret 1905 (Haandværks- og Industritællingen 1906). Stat. Medd. 4. R. 30. Bd. H. I—VIII.

Produktionsstatistik for Aaret 1913 (1914) (Haandværks- og Industritællingen 1914). Stat. Medd. 4. R. 50. Bd. H. I—VII.

Produktionsstatistik 1916. Stat. Medd. 4. R. 55. Bd. H. III.

— 1917. Stat. Medd. 4. R. 57. Bd. H. II.

— 1918. Stat. Medd. 4. R. 59. Bd. H. II.

— 1919. Stat. Medd. 4. R. 60. Bd. H. IV.

— 1920. Stat. Medd. 4. R. 62. Bd. H. IV.

— 1921. Stat. Medd. 4. R. 66. Bd. H. III.

— 1922. Stat. Medd. 4. R. 68. Bd. H. IV.

— 1923. Stat. Medd. 4. R. 71. Bd. H. II.

— 1924. Stat. Medd. 4. R. 73. Bd. H. III.

— 1925. Stat. Medd. 4. R. 75. Bd. H. VII.

— 1926. Stat. Medd. 4. R. 79. Bd. H. III.

— 1927. Stat. Medd. 4. R. 80. Bd. H. IV.

— 1928. Stat. Medd. 4. R. 83. Bd. H. III.

— 1929. Stat. Medd. 4. R. 85. Bd. H. IV.

— 1930. Stat. Medd. 4. R. 89. Bd. H. II.

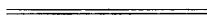
— 1931. Stat. Medd. 4. R. 91. Bd. H. I.

— 1932. Stat. Medd. 4. R. 93. Bd. H. II.

— 1933. Stat. Medd. 4. R. 95. Bd. H. VI.

— 1934. Stat. Medd. 4. R. 96. Bd. H. VI.

— 1935. Stat. Medd. 4. R. 101. Bd. H. II.

Indholdsfortegnelse.

Indledende Bemærkninger.....	7
Nærings- og Nydelsesmiddel- industri.	
Handelsmøller.....	12
Sukkerfabriker og -raffinaderier ...	14
Chokolade-, Sukkervare- og Kiks- fabriker	15
Kaffesurrogatfabriker og Cikorie- tørrierer.....	18
Mælkekondenseringsfabriker.....	20
Eksportsvineslagterier.....	21
Konserves- og Kødwarefabriker ...	23
Kartoffelmelsfabriker.....	28
Margarinefabriker.....	29
Mineralvandsfabriker.....	29
Bryggerier.....	31
Sprit- og Gærfabriker.....	33
Tobaksindustri.....	35
Andre Fabriker i Næringsmiddel- industrien	36
Tekstilindustri.	
Bomuldsspinderier.....	39
Vatfabriker	41
Uldspinderier, Klædefabriker, Bom- uldsvæverier, Silkevæverier m. m.	42
Trikotagefabriker.....	53
Rebslagerier	57
Fiskenetfabriker.....	59
Andre Fabriker i Tekstilindustrien.	61
Konfektionsindustri.	
Herrekonfektionsfabriker og Herre- skræderi.....	63
Dame- og Børnekonfektionsfabriker	71
Tilvirkning af Underbeklædning...	72

Pag:

Table des matières.

Introduction.	7
Industrie d'alimentation.	
Meuneries.	12
Fabriques de sucre et raffineries.	14
Fabriques de chocolat, sucreries et bisquits.	15
Fabriques de succédanés du café et sécheries de chicorée.	18
Fabriques de lait condensé, etc.	20
Boucheries de porc.	21
Fabriques de conserves et de char- cuteries.	23
Fabriques de farine de pommes de terre.	28
Fabriques de margarine.	29
Fabriques d'eaux minérales.	29
Brasseries.	31
Distilleries d'alcool et fabriques de levure.	33
Industrie de tabac.	35
Autres produits alimentaires.	36
Industrie textile.	
Filatures de coton.	39
Fabriques d'ouate.	41
Filatures de laine, fabriques de draps, tissages de coton, tissages de soie.	42
Fabriques de tricots.	53
Corderies.	57
Fabriques de filets de pêche.	59
Autres fabriques dans l'industrie textile.	61
Industrie de confection.	
Fabriques de confection pour les messieurs et tailleurs d'habits.	63
Fabriques de confection pour dames et enfants.	71
Fabrication de lingerie, etc.	72

	Pag.	
Hatte- og Kasketfabriker	75	Fabriques de chapeaux et de ca- squettes.
Farverier og Tøjrensningsanstalter. Andre Fabriker i Konfektionsindu- strien	76 78	Teintureries, etc. Autres fabriques dans l'industrie d'habillement.
Læderindustri.		Industrie de cuir.
Handskefabriker	80	Ganteries.
Garverier	82	Tanneries.
Skotøjsfabriker	84	Fabriques de chaussures.
Lædervarefabriker	90	Fabriques de cuirs.
Træindustri.		Industrie de bois.
Træskibsbyggerier	93	Chantiers de construction de navires en bois.
Savværker, Bygnings- og Møbel- snedkerier m. fl. træindustrielle Fag	95	Scieries, menuiseries en bâtiment, ébénisteries, etc.
Træskofabriker	111	Fabriques de sabots.
Børstefabriker	112	Brosseries.
Korkvarefabriker	114	Fabriques d'objets en liège.
Vogn-, Karosseri- og Barnevogns- fabriker	116	Fabriques de voitures et fabriques de voitures de bébés.
		Industrie de pierre, céramique et de verrerie.
Sten-, Ler- og Glasindustri.		
Bornholmske Stenbrud	118	Les Carrières de Bornholm.
Kalk- og Kridtværker	120	Chaufourneries, etc.
Cementfabriker	122	Fabriques de ciment.
Porcellæns-, Fajance- og Lervare- fabriker	123	Fabriques de porcelaine, de faïence et de poterie.
Teglværker og Kalksandstensfabri- ker	128	Briqueteries et tuileries.
Glasværker	130	Verreries.
Andre Virksomheder i Sten-, Ler- og Glasindustrien	133	Autres fabriques dans l'industrie de pierre, céramique et de verrerie.
		Industrie des métaux.
Jærn- og Metalindustri.		
Guld-, Sølv-, Tin- og Elektroplet- varefabriker. Metalovertræk	137	Fabriques d'orfèvrerie, d'argenterie, d'objets en étain et de ruolz. En- duit métallique.
Metalvarefabriker og Metalstøberier	141	Fabriques d'ouvrages en métaux et fonderies de métal.
Blikvarefabriker	143	Fabriques d'objets en fer blanc.
Jærnvarefabriker	146	Fabriques d'objets en fer.

	Pag.	
Traad- og Kabelfabriker	151	Fabriques de fil et de câbles.
Jærnskibsværfter	153	Chantiers de construction de navires en fer.
Jærnstøberier og Maskinfabriker...	155	Fonderies de fer et fabriques de machines.
Fabrikation af Automobiles, Motorcykler og Jernbanemateriel.....	163	Fabriques d'automobiles, de motocyclettes et de matériel de chemin de fer.
Cyklefabriker	165	Fabriques de bicyclettes.
Elektromekaniske Fabriker.....	167	Fabriques électro-mecaniques.
Pianofabriker	171	Fabriques de pianos.
Andre Fabriker i Jærn- og Metalindustrien	173	Autres fabriques dans l'industrie des métaux.
Teknisk-kemisk Industri.		Industrie technique-chimique.
Papir- og Papfabriker	176	Fabriques de papier et de carton.
Tapetfabriker	178	Fabriques de papiers peints.
Papirvare- og Papvarefabriker.....	178	Fabriques d'ouvrages en papier et en carton.
Trykkerier m. m.....	180	Imprimeries, etc.
Tændstikfabriker	181	Fabriques d'allumettes.
Fabrikation af Tagpap og forskellige Vejbelægningsmaterialer.....	181	Fabriques de carton pour toits, etc.
Farvefabriker	183	Fabriques de couleurs.
Oliemøller	188	Fabriques d'huiles.
Sæbe- og Sodafabriker.....	191	Fabriques de savon et de soude.
Destruktionsanstalter	193	Etablissements de destruction.
Andre Fabriker i den teknisk-kemiske Industri	194	Autres fabriques dans l'industrie technique-chimique.

Det statistiske Departement i September 1937.

EINAR COHN

H. N. Skade.

Indledende Bemærkninger.

Introduction.

Ligesom i 1925 har Departementet for Aaret 1935 med Støtte i Materialet fra den i Maj 1935 afholdte Erhvervstælling foretaget en Undersøgelse, som paa forskellig Maade kompletterer og udvider den aarlige industrielle Produktionsstatistik for 1935. Denne er iøvrigt offentliggjort i den sædvanlige Form i Statistiske Meddelelser, 4. Række, 101. Bind, 2. Hefte, hvortil nærværende Hefte slutter sig som et Tillægshfte, jfr. for 1925: Statistiske Meddelelser, 4. Række, 75. Bind, 7. Hefte.

Den aarlige industrielle Produktionsstatistik omfatter Virksomheder, der er undergivet samtlige Bestemmelser i Fabrikloven, d. v.s. hovedsagelig Fabriker med over 5 Arbejdere, men da Departementet har ønsket saa vidt muligt at give en fuldstændig Oversigt over Vareproduktionen i Industri og Haandværk, har man paa Grundlag af det ved Erhvervstællingen indsamlede Adressemateriale udsendt Forespørgsler, hovedsagelig i samme Form som ved den aarlige Produktionsstatistik, til Virksomheder, der kunde antages at beskæftige sig med Varefremstilling, men ikke omfattedes af den aarlige Statistik. Ved Fastsettelsen af, hvilke Fag der skulde medtages ved Undersøgelsen i 1935, har det været naturligt at benytte Rammerne for den aarlige Produktionsstatistik, da denne nu med de nedenfor nævnte Undtagelser omfatter alle industrielle Fag, medens man i 1925 maatte udvide Undersøgelsen til en Række Industrier, der ikke dengang behandlede i den aarlige Statistik. I 1935 har man derfor som almindelig Regel udsendt Skemaer til Smaavirksomheder i de Erhverv,

der indgaar i den aarlige Produktionsstatistik, forsaavidt denne ikke omfatter samtlige Virksomheder i Erhvervet. Den saaledes foretagne Undersøgelse omfatter herefter sammen med den aarlige Produktionsstatistik for 1935 al Industri- og Haandværksvirksomhed, som deltaget i Vareproduktion — Reparationsarbejde o. lign. ikke medregnet — med Undtagelse af Bygningsindustri, Jordarbejder o. lign. Enkelte Fag er dog ikke inddraget i Undersøgelsen, navnlig i Tilfælde, hvor man ikke har ment, Resultatet vilde blive tilfredsstillende, f. Eks. Dameskræderfaget, Hjulmagerfaget og Bogtrykfaget. Endvidere har man ikke behandlet Kornmølleri, som var Genstand for en vidtgaaende Undersøgelse i 1925, og hvorom der foreligger forskellige Oplysninger fra andre Kilder. I 1935 er Undersøgelsen af Herrekonfektionen og -skræderiet foretaget i en særlig detailleret Form. I alt er der til Brug ved nærværende Suppleringsstatistik udsendt Spørgeskemaer til godt 16 000 Virksomheder, som derefter i dette Hefte er behandlet sammen med de 5300, der omfattes af den aarlige Statistik for 1935.

Paa Indberetningerne fra Smaavirksomhederne er navnlig søgt oplyst Mængde og Værdi af de producerede Varer samt Beskæftigelsesforholdene. Med Benyttelse af disse og andre Oplysninger har man i Afsnittene om de enkelte Industrier behandlet følgende Emner i det Omfang, de fornødne Oplysninger foreligger.

Der er gjort Rede for, i hvilke Erhvervsgrupper Spørgeskemaer er udsendt til Smaavirksomhederne, der ikke indgaar i den aarlige Statistik, Antallet af udsendte Skemaer, Antallet af indkomne Besvarelser, Smaavirksomhedernes Produktion og dennes Andel af den samlede Produktion, hvoraf fremgaar, hvor fuldstændig den aarlige Produktionsstatistik er, samt i nogle Tilfælde en mere indgaaende Omtale af Smaavirksomhedernes Produktionsvirksomhed.

Den samlede Produktion og Beskæftigelse i saavel store som smaa Virksomheder er anført, i Reglen i samme Form som i Tabellerne i den aarlige Statistik tilligemed de tilsvarende Tal for 1925.

Endvidere er foretaget en Sammenstilling af Produktion, Indførsel og Udførsel saavel i 1935 som i 1925. Ved Sammenligningerne

mellem Produktion og Forbrug i de to Aar er navnlig lagt Vægt paa at vise de Omlægninger, der har fundet Sted i Løbet af den mellemliggende Periode. De i mange Tilfælde ret stærke Produktionsvingninger under de vekslende Konjunkturer i Tiaaret er kun undtagelsesvis nærmere omtalt; man har derfor til summarisk Belysning af Bevægelserne i nedenstaaende Oversigt anført Produktionsindekset for de fleste af de enkelte Industrier for hvert af Aarene siden 1927, da Udarbejdelsen af Indekset paabegyndtes. Indekset angiver Bevægelsen i de producerede Mængder, og Tallet for Aaret 1931 er sat lig 100.

Produktionsindeks for de enkelte Industrier. 1931 = 100.

	1935	1934	1933	1932	1931	1930	1929	1928	1927
Handelsmøller	123	116	116	105	100	100	102	103	101
Chokolade- og Sukkervarefabriker	124	114	108	101	100	100	94	89	89
Kiks- og Biscuitfabriker ..	138	128	109	99	100	88	77	70	70
Kaffesurrogatfabriker	111	107	104	102	100	99	102	99	97
Mælkekondenseringsfabr. . .	88	99	108	117	100	108	113	115	119
Konserver- og Kødwarefabr.	149	126	120	112	100	93	89	86	65
Margarinefabriker	98	90	93	92	100	104	99	96	91
Mineralvandsfabriker	119	119	116	106	100	100	88	83	88
Ølbryggerier	100	98	92	91	100	103	95	90	96
Sprit- og Gærfabriker	119	116	104	106	100	99	98	92	89
Cigar- og Tobaksfabriker ..	128	122	109	99	100	99	91	95	94
Bomuldsspindier	142	151	136	108	100	93	94	82	85
Vatfabriker	133	127	114	83	100	88	70	61	62
Uldspindier og Klædefabr.	146	146	142	116	100	96	98	92	83
Bomuldsvæverier	140	144	126	106	100	98	99	81	83
Trikotagefabriker	124	123	118	106	100	102	98	80	75
Rebslagerier	148	141	123	113	100	88	70	70	63
Fiskenetfabriker	116	123	112	96	100	112	112	102	109
Handskefabriker	199	173	137	112	100	105	91	84	80
Garverier	168	149	150	120	100	110	104	101	119
Skotøjsfabriker	173	166	163	125	100	127	118	111	110
Cementfabriker	149	152	109	81	100	154	159	154	127
Stenbrud	137	111	93	102	100	89	61	54	54
Teglværker m. m.	107	109	86	46	100	102	84	76	71
Kalkværker m. m.	120	132	109	62	100	114	88	85	73
Porcell-, Fajance- og Lerwarefabriker	129	108	98	85	100	111	101	98	92
Glasværker	158	140	125	113	100	108	89	81	62
Herrekonfektionsfabriker ..	144	137	127	98	100	108	99	88	86
Hatte- og Kasketfabriker.	152	150	139	118	100	111	111	107	103
Træskibsbyggerier	77	63	56	56	100	85	65	56	58
Savværker m. m.	127	122	94	78	100	95	86	77	72
Træskofabriker	64	63	74	88	100	114	108	107	123
Vogn- og Barnevognsfabr. .	100	91	81	65	100	102	102	84	79
Børstefabriker	161	146	127	97	100	92	92	84	88
Guld-, Sølv-, Tin- og Elektropletvarefabriker	120	109	95	89	100	110	106	97	94

	1935	1934	1933	1932	1931	1930	1929	1928	1927
Metalvarefabriker	166	138	113	90	100	93	79	71	65
Jærnstøberier, Maskinfabr. og Skibsværfter.....	105	94	77	70	100	139	128	113	90
Cyklefabriker	169	147	117	87	100	89	71	63	56
Automobilfabriker	53	60	40	30	100	123	114	69	113
Jærnbane materiel m. m. . .	104	57	81	135	100	80	80	70	86
Traad- og Kabelfabriker..	130	111	99	76	100	104	81	80	61
Jærnvarefabriker.....	152	138	110	88	100	109	97	83	73
Blikvarefabriker	134	125	116	93	100	94	90	83	72
Elektromekaniske Fabriker	141	113	94	85	100	118	103	82	70
Pianofabriker	99	96	64	64	100	132	142	173	184
Tændstikfabriker.....	116	112	107	105	100	98	82	73	66
Farvefabriker	150	130	118	98	100	93	88	79	71
Gummifabriker	280	224	187	104	100	122	98	75	68
Papir- og Papfabriker....	127	120	110	104	100	103	98	100	100
Tapetfabriker.....	152	138	106	91	100	102	96	83	76
Tagpap- og Asfaltmul- sionsfabriker	107	111	89	81	100	92	73	66	70
Svovlsyre- og Superfosfat- fabriker.....	150	158	115	76	100	141	117	102	113
Oliemøller.....	121	105	103	104	100	88	98	95	75
Sæbe- og Sodafabriker ...	102	98	96	95	100	87	76	72	69

Det ses af Oversigten, at kun tre Industrier, nemlig Træskofabriker, Automobilfabriker og Pianofabriker havde mindre Produktion i 1935 end i 1927. For følgende Industrier er Indekset steget til mindst det dobbelte: Konserverfabriker, Rebslagerier, Handskefabriker, Stenbrud, Glasværker, Metalvarefabriker, Jærnvarefabriker, Cyklefabriker, Traad- og Kabelfabriker, Elektromekaniske Fabriker, Farvefabriker, Gummifabriker og Tapetfabriker.

Samlet Produktionsindeks for Industrien.

(1931 = 100).

	1935	1934	1933	1932	1931	1930	1929	1928	1927
Næringsmiddelindustri....	120	113	108	102	100	102	95	95	92
Tekstilindustri.....	137	138	128	109	100	98	97	83	79
Konfektionsindustri	144	139	127	102	100	108	100	91	89
Læderindustri	175	164	158	123	100	121	110	104	106
Træindustri	121	115	91	77	100	96	87	78	75
Sten-, Ler- og Glasindustri	135	129	105	71	100	117	104	97	86
Jærn- og Metalindustri... .	116	101	84	74	100	123	111	97	83
Teknisk-kemisk Industri..	127	118	108	98	100	98	92	85	80
Totalindeks...	125	117	105	91	100	108	100	93	86
Indeks for Konsumvarer..	130	124	117	105	100	103	96	94	91
Indeks for Produktions- midler.....	120	108	89	74	100	119	107	95	83

I foranstaaende Oversigt er anført det samlede Indeks for den industrielle Produktion fra 1927 til 1935 med Deling mellem Hovedgrupper af Industrier og mellem Produktionen af Konsumvarer og Produktionsmidler. Tilsvarende Tal foreligger ikke for 1926 og 1925, men en delvis skønsmæssig Beregning har vist, at den samlede Produktion i de nævnte Aar paa det nærmeste var af samme Størrelse som i 1927. Det fremgaar af Oversigten, at Totalindekset i Løbet af Tiaaret er steget med henved 50 pCt.

Nærings- og Nydelsesmiddelindustri.

Industrie d'alimentation.

Handelsmøller.

Meuneries.

I Stedet for at foretage en Supplering af den aarlige Statistik over de større Handelsmøllers Produktion ved Udsendelse af Spørgeskemaer til det meget store Antal smaa Møller, der helt eller lejlighedsvis driver Handelsmølleri, har man benyttet nogle foreliggende Oplysninger vedrørende samtlige Møller til at anslaa den Del af Melproduktionen, der foregaar paa de mindre Møller. Man har anslaaet denne Produktion til ligesom i 1925 at andrage henholdsvis en Fjerdedel og Halvdelen af de store Møllers Produktion af Rugmel og Byggryn og intet af Produktionen af de øvrige Mel- og Grynsorter.

I følgende Oversigt er anført den saaledes anslaaede samlede Produktion i 1935 af de forskellige Slags Mel og Gryn samt de tilsvarende Tal for 1925 og Indførselen af de samme Varer. Kundemølleri har i begge Aarene været uden Betydning i Forhold til det samlede Forbrug af Mel.

	1935		1925	
	Produktion 1000 kg	Indførsel 1000 kg	Produktion 1000 kg	Indførsel 1000 kg
Hvedemel.....	156 800	15 500	145 700	39 600
Rugmel.....	165 000	—	155 600	3 500
Byggryn og -mel.....	6 000	100	6 900	900
Havregryn.....	10 500	200	3 900	2 200
Risgryn og -mel.....	5 700	4 600	800	9 300

Produktionen af Hvedemel er vokset lidt siden 1925, men samtidig er Indførselen formindsket langt mere, saaledes at det samlede Forbrug er gaaet ned. Forbruget af Hvedemel androg 52 kg pr. Individ

i 1925 og 47 kg i 1935, hvoraf henholdsvis 22 pCt. og 9 pCt. dækkedes af Indførselen.

Produktionen af Rugmel er ligeledes forøget med nogle faa pCt., og det samlede Forbrug er steget omtrent tilsvarende, idet Indførselen af Rugmel er ubetydelig. Beregnet pr. Individ viser Forbruget paa Grund af Folkemængdens Stigning en Nedgang fra 47 kg i 1925 til 43 kg i 1935. Ved denne Beregning er taget Hensyn til en Udførsel af dansk Rugmel paa 6800 Tons i 1925 og 4400 Tons i 1935.

Produktionstallene for Byggryn og -mel viser nogen Nedgang, og samtidig er Indførselen reduceret fra godt en Tiendedel til et Par Procent af Forbruget. Beregnet efter disse Tal skulde Forbruget af Byggryn og -mel altsaa være formindsket, men det maa dog tages i Betragtning, at Produktionsmængden er delvis anslaaet for 1935.

Af Havregryn er fremstillet næsten tre Gange saa stort et Kvantum i 1935 som i 1925. Denne Udvidelse skyldes dels en Reduktion af Indførselen fra 2 200 Tons til 200 Tons, dels en betydelig Stigning i Forbruget. Beregnet pr. Individ er Forbruget af Havregryn vokset fra 1,8 kg til 2,7 kg, hvoraf i 1925 en Tredjedel og i 1935 næsten intet var udenlandske Varer.

Endelig viser Tallene for Risgryn og -mel, at Indførselen og Produktionen tilsammen har været af samme Størrelse i de to Aar; men medens Produktionen i 1925 var ubetydelig, var den i 1935 noget større end Indførselen. I den mellemliggende Tid er en til den indenlandske Produktion svarende Indførsel af Risengryn erstattet af en tilsvarende Mængde Hinderis, som færdigbehandles og pakkes i en dansk Virksomhed.

Hvad Produktionens Fordeling paa de enkelte Møller angaar, har de 80 Handelsmøller, der har indsendt Oplysninger til den aarlige Produktionsstatistik for 1935, saa godt som alle Fremstilling baade af Hvedemel og Rugmel. Derimod har kun 20 Møller Fremstilling af Byggryn og 8 Fremstilling af Havregryn. Af de sidste er 3 Specialvirksomheder.

Sukkerfabriker og -raffinaderier.

Fabriques de sucre et raffineries.

Produktionen af Sukker i det enkelte Aar er som Følge af de uberegnelige Faktorer, der bestemmer Udbyttets Størrelse, nemlig Roernes Foldudbytte og Sukkerindhold, et meget upræcist Udtryk for denne Industris faktiske Omfang paa det paagældende Tidspunkt. Ved en Sammenligning mellem Sukkerindustriens Stilling paa de to her omhandlede Tidspunkter, 1925 og 1935, vil det derfor være nødvendigt at undersøge Forholdene i et længere Tidsrum omkring hvert af de nævnte Aar, og det vil tillige være hensigtsmæssigt at tage Hensyn til flere forskellige Data vedrørende Sukkerproduktionen. I nedestaaende Oversigt er for to Trearsperioder anført Sukkerroeareal, samlet Sukkerudbytte og Sukkerudbyttet pr. ha, foruden Oplysningerne om Ind- og Udførsel samt Forbrug.

	Sukkerroe- areal ha	Sukker- udbytte af Aarets Høst- Mill. kg.	Udbytte pr. ha kg	Indførsel Mill. kg	Udførsel Mill. kg	Forbrug pr. Individ kg
1935.....	42 100	233,2	5 500	56,8	0,2	48,2
1934.....	41 500	86,4	2 100	9,0	14,9	51,8
1933.....	42 400	242,7	5 700	4,4	0,2	49,5
1926.....	29 800	148,2	5 000	20,4	1,0	46,5
1925.....	37 700	176,2	4 700	25,1	1,4	46,1
1924.....	38 600	135,7	3 500	52,1	0,4	—

Det fremgaar af Oversigten, at Sukkerroearealet var ret stærkt varierende fra Aar til Aar omkring 1925. Dette har iøvrigt været Tilfældet lige siden Sukkerproduktionen optoges her i Landet, idet Omfanget af Tilsaaningen blandt andet bestemmes af Prisforholdet mellem de forskellige Afgrøder; først under de mere indgaaende Reguleringsforanstaltninger i de senere Aar har Arealet været omtrent ens fra Aar til Aar.

Arealets nuværende Omfang, som er fastsat saaledes, at det med normalt Udbytte skulde kunne dække hele Landets Forbrug af Sukker, ligger noget højere end i den foregaaende Periode, da man selv efter

de meget store Arealudlægninger i 1924 og 1925 maatte importere betydelige Mængder Sukker. Iøvrigt illustrerer Forholdene i Aarene 1933—35 særdeles godt Sukkerudbyttets Uberegnelighed, idet Udbyttet i 1934 kun androg en Tredjedel af Udbyttet i 1933 paa et lignende Areal og krævede en Indførsel paa 57 Mill. kg Sukker i det følgende Aar til Dækning af Forbruget. Det ses af Oversigten, at Sukkerforbruget pr. Individ laa mellem 5 og 10 pCt. højere omkring 1935 end omkring 1925.

I Tabel 2 i den aarlige Produktionsstatistik og i Statistiske Efterretninger Aargang 1936 Nr. 24 findes detaljerede Oplysninger angaaende Raffinering, Beskatning og Forbrug af Sukker.

Chokolade-, Sukkervare- og Kiksfabriker.

Fabriques de chocolat, sucreries et bisquits.

Da enkelte Chokoladefabriker tillige driver Fremstilling af Kiks og Bisquits er det ikke muligt at foretage en Sammenligning af Beskæftigelsen i 1925 og 1935 undtagen for de i Overskriften nævnte Produktionsgrene tilsammen. Den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter i Tab. 3—5 79 Virksomheder, som beskæftigede tilsammen 3 165 Arbejdere. Man har ikke indhentet Oplysning om de smaa Chokolade- og Sukkervarefabriker, da den samlede Tilvirkning af beskatningspligtige Chokolade- og Sukkervarer er oplyst gennem Beskatningen, hvorimod der er sendt Spørgeskemaer til 14 mindre Virksomheder, der antoges at fremstille Kiks og Biskuit. Besvarelser er modtaget for alle, og 11 har angivet at fremstille Varer, der kommer ind under Betegnelsen Kiks og Biskuit. Tilsammen beskæftigede disse Virksomheder 46 Arbejdere og havde en Produktion paa ca. 260 000 kg til en Værdi af 322 000 Kr., hvilket er 7 pCt. af de større Fabrikers Produktion. For 1935 foreligger altsaa ialt Oplysninger fra 90 Virksomheder med 3 211 Arbejdere mod 95 Virksomheder med 2 591 Arbejdere i 1925. De Smaaaktiviteter i Chokolade- og Sukkervarebranchen, til hvilke der

som ovenfor omtalt ikke er udsendt Spørgeskemaer, udgør ifølge Beskatningsmyndighedernes Opgørelse et Antal af henved 700, og deres Produktion af skattepligtige Varer kan anslaaes til 12 pCt. af Fabrikernes Produktion. Den sidstnævnte Procent lader sig dog paa Grund af visse Dobbeltregninger i det samlede Produktionskvantum ikke fastslaa nøjagtigt. Der foreligger ikke Oplysning om Smaa virksomhedernes Beskæftigelse. I det følgende har man ved en Kombination af Oplysningerne fra Produktionsstatistiken og fra Beskatningen opstillet en Oversigt over den samlede Produktion af Chokolade- og Sukkervarer og af Kiks og Biskuits i 1935 og 1925. Iøvrigt henvises til Oplysningerne angaaende Beskatning m. m. af Chokolade- og Sukkervarer i Statistiske Efterretninger Aargang 1936 Nr. 24.

Chokolade- og Sukkervarer. Følgende Oversigt omfatter Produktionen til Salg. Virksomhederne har desuden fremstillet smaa Kvanta Kakaosmør og Kakaomasse til Salg, men disse er udeladt, da de antages udelukkende at være afsat til andre Fremstillingsvirksomheder. Under nogle af de øvrige Poster indgaar sandsynligvis ogsaa Halvfabrikater, som er solgt til andre Fremstillingsvirksomheder og altsaa indgaar to Gange i det samlede Produktionstal, men herom foreligger ikke talmæssige Oplysninger.

	Produktion			
	1935		1925	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Kakaopulver	701	684	349	403
Kogechokolade.....	1 760	3 022	1 676	4 293
Spisechokolade.....	2 752	6 519	1 989	7 060
Overtræschokolade til Salg...	1 092	1 539	581	1 187
Konfekt, Drops o. l.....	ca. 13 942	ca. 19 000	ca. 10 281	ca. 21 500
Negerkys og Kokosboller	978	996		
Marmelade og Kunsthoning.	392	225		
Mandelerstatning.....	233	182	1 253	3 471
Marcipanmasse m. m. til Salg.	1 851	3 031		
Lakridsvarer.....	1 114	1 948	254	613
I alt...	24 815	ca. 37 000	16 383	38 527

Den af Oversigten omfattede Fremstillingsvirksomhed falder i to

Grupper, nemlig den egentlige Produktion af Chokolade ved Forarbejdning af Kakaobønner og Fremstillingen af Konfekurer, Sukkervarer m. m. Bedriftsmæssigt er de to Fabrikationsgrene ikke adskilt, idet de egentlige Chokoladefabriker fremstiller Chokolade- og Sukkervarer af enhver Art. I 1935 fandtes 14 Chokoladefabriker mod 17 i 1925. Bevægelsen i den samlede Chokoladeproduktion maales bedst ved Forbruget af Kakaobønner; af disse anvendte Fabrikerne i 1925 2949000 kg og i 1935 4589000 kg, hvilket er en Stigning paa 55 pCt. Det ses af Oversigten, at Produktionen af Kogechokolade har mistet i relativ Betydning siden 1925, idet denne Vare kun netop har bevaret samme Omfang, medens de øvrige Artikler viser stærk Fremgang.

Den øvrige Produktionsvirksomhed, Fremstilling af Konfekurer og Sukkervarer, er efter de foreliggende Tal steget i samme Omfang som Chokoladeproduktionen, ca. 55 pCt. Det maa dog bemærkes, at Dobbeltregningen af Halvfabrikater kan være af forskellig Betydning i de to Aar.

Forholdet mellem Produktion, Indførsel og Forbrug er belyst ved nedenstaaende Tal.

	Fremstilling ¹⁾	Indførsel ¹⁾	Afgiftsberigtigelse	
			Ialt	pr. Individ
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	kg
1935.....	24 815	756	22 792	6,2
1925.....	16 383	2 255	16 703	4,9

¹⁾ Incl. en Del Halvfabrikater.

Det samlede Forbrug af Chokolade- og Sukkervarer er steget fra 4,9 kg til 6,2 kg pr. Individ. Den indenlandske Produktion er forøget endnu mere, idet Indførselen er formindsket til en Tredjedel, og den udgør nu kun ca. 3 pCt. af Produktionen.

Nedgangen i Indførselen har hovedsagelig haft Betydning for Chokoladefabrikationen, da Indførselen af Sukkervarer aldrig har været ret stor. Om de enkelte Chokoladeartikler kan oplyses følgende. Indførselen af Kogechokolade er gaaet ned fra 180000 kg til 4000 kg, hvilket ikke er opvejet af Stigningen i Produktionen, saaledes at For-

bruget er blevet lidt formindsket. Tallene for ren Spisechokolade og Konfektchokolade kan ikke adskilles i Indførselen i 1925, men det kan antages, at Indførselen af den rene Spisechokolade er gaaet næsten lige saa meget tilbage som den indenlandske Produktion er forøget, saaledes at Forbruget af denne Artikel kun er blevet lidt forøget. Den betydelige Stigning i det samlede Chokolade- og Sukkervareforbrug siden 1925 ligger altsaa dels paa Konfiterer og dels paa Sukkervarer af forskellig Art. En mere detaljeret Redegørelse kan som Følge af Smaaavirksomhedernes uspecificerede Produktion ikke gives.

Kiks og Biskuits. Nedenstaaende Oversigt omfatter for 1935 Produktionen i ialt 22 Virksomheder, hvoraf enkelte var Chokolade-fabriker, og antages at omfatte praktisk taget Landets hele fabriksmæssige Fremstilling af Kiks og Biskuits, men ikke hvad der eventuelt produceres i almindelige Bagerier.

	Produktion			
	1935		1925	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Kiks og Biskuits med Sukker . . .	3 943	3 749	1 980	3 972
— - — uden Sukker . . .	105	123	273	418
I alt . . .	4 048	3 872	2 253	4 390

Indførselen af Kiks og Biskuits var i begge Aarene ret ubetydelig. Stigningen i Produktionen til næsten det dobbelte er altsaa Udtryk for en tilsvarende Forøgelse af Forbruget af fabriksmæssigt fremstillede Varer.

Kaffesurrogatfabriker og Cikorietørrerier.

Fabriques de succédanés du café et sécheries de chicorée.

Oplysningerne om Produktion af Kaffetilsætning og Kaffesurrogater samt om Tørring af Cikorierødder i Tabel 7 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter al Virksomhed af denne Art her i Landet.

Tallene hidrører delvis fra Beskatningsmyndighedernes Opgørelse, hvorom henvises til Statistiske Efterretninger 1936 Nr. 24. I nedenstaaende Oversigt er anført Produktionen af Kaffetilsætning m. m. i 1935 og 1925, for hvilket sidste Aar der foreligger en saa godt som fuldstændig Opgørelse.

	1935	1925		
Antal Virksomheder.....	9 ¹⁾	8		
— Arbejdere	207	244		
Produktion	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Kaffetilsætning og Kaffeerstating.	7 190 ²⁾	7 021	5 804	6 210

¹⁾ Desuden findes enkelte ganske smaa Virksomheder. Disses Produktion er dog indbefattet i Produktionstallet. ²⁾ Heraf 83 000 kg Malt- og Kornkaffe og anden Kaffeerstating.

Ifølge Oversigten er den samlede Produktion steget med 25 pCt. siden 1925. Stigningen skyldes en Forøgelse af Befolkningens Forbrug, idet Indførsel og Udførsel var uden Betydning i Sammenligning med Produktionen i begge Aarene. I 1935 indførtes 7 000 kg og der udførtes 40 000 kg. Regnet pr. Indbygger og under Hensyntagen til, at Opgørelsen ikke var helt fuldstændig i 1935, er Forbruget forøget med ca. 15 pCt.

De til Produktionen af Kaffetilsætningen benyttede tørrede Cikorierødder og Sukkerroer avles og tørres her i Landet. I 1935 var 12 Tørrerier i Drift, som beskæftigede ca. 120 Arbejdere i Sæsonen og producerede 2,8 Mill. kg tørrede Cikorierødder og 2,2 Mill. kg tørrede Sukkerroer. Da Produktionen er afhængig af Høstens Udfald, foregaar en Udligning fra det ene Aar til det andet ved Hjælp af Lagrene; i 1935 var Høsten og Tørreriernes Produktion af Cikorierødder mindre end det faktiske Forbrug af Cikorierødder i Fabrikerne, medens det omvendte var Tilfældet med Sukkerroer. Omkring 1925 var det mere almindeligt, at der indførtes tørrede Cikorierødder til Supplering af Høsten. Anvendelsen af tørrede Sukkerroer er forøget væsentligt.

Angaaende Afgiftsforhold m. m. henvises til Statistiske Efterretninger 1936 Nr. 24.

Mælkekondenseringsfabriker m. m.

Fabriques de lait condensé, etc.

I den aarlige Produktionsstatistik for 1935 findes i Tabel 8 Oplysninger fra 23 Virksomheder, der har fremstillet kondenseret Mælk, Tørmælk, den saakaldte Exportfløde m. m.

Efter Erhvervstællingens Oplysninger sendtes Spørgeskema om Produktionen til yderligere to Virksomheder; disse har angivet at fremstille udelukkende Eksportfløde.

Nedenstaaende Oversigt for Produktionen i 1935 og 1925 omfatter i begge Aarene samtlige de Virksomheder, som fremstiller kondenseret Mælk og Tørmælk, derimod er Oplysningerne om Produktionen af Eksportfløde ikke fuldstændige, idet der navnlig mangler Indberetninger fra de almindelige Mejerier, der giver sig af med denne Produktion, ligesom man heller ikke har medtaget den ubetydelige Produktion fra de ovennævnte to Virksomheder. Af de 23 Virksomheder, der indgaar i den aarlige Statistik for 1935, er der 12, som udelukkende fremstiller Eksportfløde; af de øvrige 11 Virksomheder er der een, som fremstiller Eksportfløde og kondenseret Mælk, 8 Virksomheder frem-

	1935		1925	
Antal Virksomheder.....	23		22	
— Arbejdere	707		687	
	kg	Kr.	kg	Kr.
Eksportfløde paa Flasker .	6 733 100	2 644 000	3 761 000	3 326 000
Mælk, homog. og steril, hermetisk	361 000	186 000	151 000	112 000
Fløde, homog. og steril, hermetisk	2 082 000	2 718 000	436 000	799 000
Kondenseret Sødmælk, sukret herm.	4 500 900	3 238 000	3 494 000	3 616 000
Kondenseret Sødmælk, usukret, herm.....	4 005 200	2 338 000	562 000	453 000
Kondenseret Skum.mælk, sukret, herm.....	8 589 400	2 861 000	21 782 000	17 385 000
Kondenseret Mælk, suk- ret, ikke herm.	837 300	325 000	607 000	469 000
Tørmælk.....	791 800	703 000	—	—
I alt...	—	15 013 000	—	26 160 000

stiller kondenseret Mælk, heraf har 5 tillige Produktion af Tørmælk, og 2 Virksomheder fremstiller udelukkende Tørmælk.

En Sammenligning viser, at medens Produktionen af Eksportfløde er steget, har der været en Nedgang i de egentlige Kondenseringsfabrikers Produktion, der udgjorde ca. 27 Mill. kg i 1925 mod ca. 21 Mill. kg i 1935. Tilbagegangen falder udelukkende paa kondenseret Skummetmælk, hvoraf er produceret mindre end halvt saa meget som i 1925, derimod har der været en Stigning for de øvrige Varer, navnlig for homogeniseret og steriliseret Fløde og for usukret kondenseret Sødmælk; Produktionen af Tørmælk, der ikke var af nogen Betydning i 1925, androg i 1935 ca. 800 000 kg.

Medens Eksportfløden udelukkende anvendes til Forbrug i Indlandet, eksporteres saa godt som hele den øvrige Produktion.

Nedgangen i den samlede Produktion af kondenseret Mælk maa derfor tilskrives de vanskelige Eksportforhold. Eksporten af hermetisk, kondenseret eller steriliseret Mælk og Fløde udgjorde 18,4 Mill kg i 1935 mod 26,2 Mill. i 1925, for Tørmælk og Mælkepulver er de tilsvarende Tal henholdsvis 0,2 og 0,1 Mill. kg; af disse sidste Produkter anvendes en væsentlig Del her i Landet.

Fabrikerne har søgt at skabe nogen Erstatning for den formindskede Eksport ved at optage Fremstillingen af forskellige Artikler i Tilknytning til Hovedvirksomheden, saaledes fremstiller Mælkekondenseringsfabrikerne foruden Blikemballage til eget Brug nu ogsaa Blikemballage til Salg, endvidere fremstilles Kasein og Foderpulver af Mælk m. m.

Eksportsvineslagterier, Konserves- og Kødwarefabriker. *Boucheries de porc, fabriques de conserves et de charcuteries.*

1. Eksportsvineslagterier.

I den aarlige Produktionsstatistik gives en Oversigt, for Aaret 1935 i Tabel 9, over samtlige Eksportsvineslagteriernes Produktion,

dels selve Slagtningerne, den egentlige Flæskeproduktion, dels den videregaaende Forarbejdning af Biprodukterne, der foregaar i Slagteriernes Pølsefabriker og Destruktionsanstalter. Angaaende Slagtningerne anføres her kun i summarisk Form nogle Tal til Sammenligning af Produktionen og Udførselen af Flæsk i 1935 og 1925. Den industrielle Bearbejdelse af Biprodukterne, som i de senere Aar er udvidet stærkt, er omtalt sammen med den tilsvarende Produktion henholdsvis i Konserves- og Kødvarerfabriker og i Benmelsfabrikerne; de nævnte Industrier fremstiller nemlig Varer af samme Art, og en Sondring mellem Produktionen paa Slagterierne og i de øvrige Fabriker er formentlig uden Interesse.

Der fandtes i 1935 85 Eksportslagterier, hvoraf 62 var Andelslagterier, og der beskæftigedes 3673 Arbejdere; i 1925 fandtes 67 Slagterier, hvoraf 52 Andelssvineslagterier, med 2695 Arbejdere.

Eksportsvineslagteriernes Produktion af Slagteriprodukter.

	1935		1925	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Bacon	204 144	359 938	184 944	479 623
Andet Flæsk til Eksport..	3 140	4 642	969	1 463
Flæsk til Hjemmemarkedet	37 829	50 824	25 355	52 723
Fedt og Ister	14 307	18 995	11 813	21 577
Affaldsprodukter.....	—	38 772	—	34 251
I alt...	—	473 171	—	589 637

	1935		1925	
	Produktion	Udførsel	Produktion	Udførsel
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
Flæsk.....	245 113	199 681	211 268	191 510
Fedt og Ister.....	14 307	12 276	11 813	9 230

Ovenstaaende Tal omfatter samtlige Eksportsvineslagteriernes Produktion, men ikke de Slagtninger, der finder Sted udenfor disse. Produktionen var i 1935 ca. 15 pCt. større end i 1925, men havde i den mellemliggende Tid været oppe paa et betydeligt højere Niveau. Det fremgaar endvidere af Tallene, at kun den mindste Del af Produktionsstigningen er afsat ved Eksport.

2. Konserves- og Kødwarefabriker.

I Tabel 10 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 er anført Produktionen paa 99 Fabriker, som tilsammen beskæftigede 2422 Arbejdere. Desuden har man udsendt Spørgeskemaer til 474 mindre Virksomheder i Erhvervstællingens Grupper: Konservesfabriker, Fedevare-, Pølse- og Farsfabriker, Røgerier og Salterier. Heraf indsendte 420, næsten 90 pCt., Besvarelser, men kun godt Halvdelen af disse, ialt 221, er medtaget i den statistiske Opgørelse. Af de ca. 200 udeladte Virksomheder var over Halvdelen smaa Røgerier, som mod Betaling behandler indleverede Varer, navnlig Flæsk, Kød og Pølser. Røgerierne er spredt over hele Landet, og deres Kunder er i Byerne Viktualieforretninger og Slagtermestre og paa Landet Landboerne, som lader behandle Flæsk og Pølser fra egen Slagtning. Virksomheden drives oftest uden Medhjælp, og paa Landet er Arbejdet ved Rygeovnen Sæsonarbejde, der drives som Bierhverv til Landarbejde og til Haandværk, f. Eks. Bødkere, der paa denne Maade faar Anvendelse for Træaffaldet. De øvrige udeladte Virksomheder er navnlig Viktualieforretninger, Slagtermestre o. l., der kun fremstiller Varer til Salg i egen Butik uden at have angivet Mængden.

De 221 Virksomheder, hvis Produktion er optalt, kan fordeles i følgende Grupper efter Virksomhedens Art.

	Antal Virksomheder	Antal Arbejdere
Fremstilling af:		
Kød- og Charcuterivarer.....	47	70
Varer af Grøntsager og Frugter.....	25	50
Fiskeprodukter :		
Saltet og krydret Sild i Daaser.....	8	24
Fiskefars.....	7	23
Fiskerøgeri udenfor Bornholm.....	63	76
Silderøgeri paa Bornholm.....	59	173
Blandede Varer.....	12	22
	221	438

De 47 Virksomheder, der fremstiller Kød- og Charcuterivarer, havde en samlet Produktionsværdi paa 0,9 Mill. Kr., hvoraf 0,4 Mill. Kr. faldt paa Pølser og andre ikke-hermetiske Kødvarer og 0,4 Mill. Kr

paa Leverpostej. Denne Gruppe bestaar dels af Slagtermestre og Viktualieforretninger, dels af specielle Leverpostej- eller Blodpølsefabriker. Navnlig indenfor de sidstnævnte Brancher anvendes ofte Betegnelsen Fabrik, men Virksomhederne er alle af ringe Omfang, og hele Gruppen maa antages kun at omfatte en mindre Del af den Fremstilling af tilberedte Kødvarer, der foregaar udenfor de egentlige Fabriker.

De 25 Virksomheder med Hovedproduktion af Varer af Grøntsager og Frugter fremstillede tilsammen for 1,2 Mill. Kr., hvoraf 0,8 Mill. Kr. Grøntsager og 0,4 Mill. Kr. Frugter. Grøntsagerne bestod hovedsagelig af Salater, Pickles og Agurker, og Frugtprodukterne var Marmelader og Syltetøj. Ingen af disse Virksomheders Produkter var hermetisk henkogt, og med Hensyn til Statistikens Fuldstændighed forholder denne Gruppe sig formentlig paa lignende Maade som den foregaaende.

Opgørelsen over Behandlingen af Fisk kan i Modsætning til de to foregaaende Grupper antages at give en i det væsentlige fuldstændig Oversigt over Smaaavirksomhedernes Produktion. Ifølge Oversigten er optalt 8 Virksomheder med Fremstilling af saltet og krydret Sild i Daaser (Gaffelbidder m. m.), og Produktionen heraf androg omtrent 100 000 kg til en Værdi af 0,2 Mill. Kr. Endvidere har 7 Fabriker fremstillet 280 000 kg Fiskefars til 240 000 Kr. Fiskerøgerierne er i Opgørelsen delt i Røgerierne udenfor Bornholm og de bornholmske Silde-røgerier. Af Fiskerøgerier udenfor Bornholm er optalt 63, som er spredt over en Række Havnebyer.

Røgerierne behandler Fisk af enhver Art, dog navnlig Sild, Aal og Makrel, og den samlede Produktion androg 1,2 Mill. kg i røget Tilstand til en Værdi af 1,5 Mill. Kr., svarende til ca. 2,0 Mill. kg Fisk i frisk Tilstand. Medens de nævnte Røgerier indkøber Raavaren fra Fiskerne og foretager Forarbejdningen for egen Regning, arbejder de bornholmske Silde-røgerier efter de foreliggende Oplysninger overvejende for Fiskernes Salgsforeninger mod en fast Betaling pr. kg. Opgørelsen omfatter 59 Virksomheder, men er antagelig ikke helt

fuldstændig. Disse Silderøgerier er kun i Drift i Perioden Maj—September og beskæftiger i den travleste Tid mellem 4 og 5 Hundrede Personer, næsten udelukkende Kvinder. Der produceredes ialt 0,9 Mill. kg »Bornholmere«, svarende til 1,5 Mill. kg Sild i frisk Tilstand.

Endelig skal nævnes, at de i Oversigten anførte 12 Virksomheder med blandet Produktion, tilsammen fremstillede for 0,1 Mill. Kr. Varer af forskellige Art.

Det fremgaar af den foretagne Undersøgelse, at ingen af Smaavirksomhederne giver sig af med Fremstilling af egentlig Hermetik, hermetisk henkogte Varer. Paa dette Omraade er Oplysningerne i den aarlige Produktionsstatistik altsaa udtømmende.

De fleste ikke-hermetiske Varer i den her omhandlede Industri er derimod Genstand for omfattende Fabrikation i Smaavirksomhederne, for enkelte Artikler naar disses Produktionstal endogsaa omtrent samme Højde som Fabrikernes. Det har imidlertid ingen Interesse at undersøge Forholdet mellem de to Virksomhedsgruppers Produktion, da disse Produktionsomraader som ovenfor nævnt er langtfra udtømmende belyst ved den foreliggende Statistik. En Undtagelse danner dog Fiskerøgerierne, hvoraf ingen indgaar i den aarlige Statistik, men som er omtrent fuldstændig medtaget i Suppleringsstatistikken. Endelig skal nævnes et Produktionsomraade, der ligger mellem den egentlige Hermetik og ikke-hermetiske Varer, nemlig Fremstilling af hermetisk nedlagte Sild i raa Tilstand, Gaffelbider o. l. Paa dette ret betydningsfulde Felt androg Smaavirksomhedernes Produktion henimod en halv Snæs Procent af Fabrikernes.

I nedenstaaende Tabel er givet en samlet Oversigt over Produktion af Konserves og Kødvarer i de egentlige Konserves- og Kødvarerfabriker, i Svinelagterierne og i Smaavirksomhederne saavel for 1935 som 1925. Statistikens Fuldstændighed forholdt sig i 1925 nogenlunde paa samme Maade som ovenfor omtalt for 1935.

Om de ikke hermetiske Produkter, Leverpostej, Kødfars, Pølser, Salater, Syltetøj, Fiskeprodukter m. m., skal kun bemærkes, at Produktionen for næsten alle de enkelte Vareposters Vedkommende ifølge de

	1935		1925	
Antal Virksomheder		320		147
— Arbejdere	2 860		ca. 1 300	
Produktion				
Kød- og Charcuterivarer:	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Leverpostej, hermetisk henkogt .	787	1 411	275	644
— anden	2 541	4 169	1 039	2 176
Blodbudding og -pølser	160	153	115	141
Kødfars	1 489	1 670	805	1 476
Andre Kødvarer, herm. henkogte	6 098	12 476	1 650	5 148
Pølser og andre Kødvarer, ikke hermetisk henkogte	15 678	27 910	7 416	21 808
Bouillontærninger, Kød- ekstrakt o. l.	144	662	»	1
Frugt og Grøntsager:				
Grøntsager, herm. henkogte	5 893	6 032	3 044	4 492
— tørrede	—	1	5	14
— behandlede paa an- den Maade	1 270	1 395	127	162
Frugter m. v., herm. henkogte ..	1 235	1 153	203	309
— behandlede paa an- den Maade	3 575	2 865	770	1 024
Frugtsaft (Liter)	1 372	1 343	1 243	1 654
Frugtvin	2 443	2 507	1 567	ca. 3100
Bittere og Essenser	2	27	2	15
Fisk og Fiskeprodukter:				
Fiskeboller, herm. henkogte	542	420	445	424
Andre Fiskeprodukter, herm. henkogt	1 810	2 156	77	79
Saltet og krydret Sild (Gaffel- bidder m. m.):				
i Daaser	1 343	2 207	} 3 935	} 4 272
i Tønder	415	159		
Fiskefars	910	710		
Fiskefilet	476	457		
Fisk, røget	2 145	2 196		
Andre Fiskeprodukter	13	178		
I alt...	—	72 257	—	46 939

statistiske Oplysninger er vokset til det dobbelte eller mere siden 1925. Det vil dog ikke være muligt at afgøre, hvormeget af denne Stigning der skyldes en Forbrugsforøgelse, og hvormeget der skyldes Fremstillingens Overflytning fra Husholdninger og Viktualieforretninger m.m.

til Fabriksvirksomheder, der kan gøres til Genstand for statistisk Undersøgelse.

I nedenstaaende Oversigt har man for de egentlige Hermetikvarers Vedkommende foretaget en Sammenstilling af Produktion, Indførsel og Udførsel i 1935 og 1925.

	1935			1925		
	Produktion 1000 kg	Indførsel 1000 kg	Udførsel 1000 kg	Produktion 1000 kg	Indførsel 1000 kg	Udførsel 1000 kg
Hermetik af:						
Kød	6 885	—	4 068	1 925	5	1 243
Grøntsager	5 893	23	29	3 044	102	47
Frugter	1 235	508	7	203	552	35
Fisk	4 110 ¹⁾	592	227	522	1 178	15

¹⁾ Heri medregnet hermetisk nedlagte raa Varer, 1758 Tons, hvorom der ikke foreligger Oplysning i 1925.

Det ses af Tallene, at Produktionen er flerdoblet siden 1925 indenfor hver af de forskellige Grene af Hermetikfabrikationen. En Del af Produktionsforøgelsen modsvares af en Udvidelse af Eksporten, navnlig med Hensyn til hermetiske Kødvarer, og Indførselen af udenlandsk Hermetik er ogsaa reduceret stærkt, men langt den største Del af Stigningen falder dog paa Produktionen for Hjemmemarkedet. Saaledes som det lader sig beregne efter de foreliggende Tal, skulde Forbruget af samtlige Hermetikprodukter være steget til godt det dobbelte.

Som foran omtalt omfatter den aarlige Produktionsstatistik hele den egentlige Konservesproduktion, Fremstillingen af hermetisk henkogte Varer. Af de 99 Konserves- og Kødwarefabriker fremstillede ialt 47 Hermetik, og af disse fremstilledes Kødvarer af 29, Grøntsager af 13, Frugt af 15 og Fiskeprodukter af 12.

Kartoffelmelsfabriker.*Fabriques de farine de pommes de terre.*

Siden man ved Lov af 15. Maj 1933 har truffet Foranstaltninger til Sikring af den indenlandske Kartoffelmelsproduktion ved Kontrol med Priser, Avlerkontrakter, Indførsel m. m. har Landets hele Forbrug af Kartoffelmel været dækket af de danske Fabriker. I 1933 igangsattes eller nyoprettedes en Række Kartoffelmelsfabriker, efter at Produktionen i denne Industrigræn i en halv Snes Aar kun havde bestaaet i lejlighedsvis og kortvarig Drift i et Par Virksomheder, som endnu var tilbage efter Blomstringsperioden under og efter Krigen. Industrien bestaar nu af 7 Fabriker, som alle er i regelmæssig Drift i nogle Efteraars- og Vintermaaneder. I nedenstaaende Oversigt er anført Produktion, Indførsel og Udførsel af Kartoffelmel i 1935 og 1925.

	1935	1925
Antal Fabriker	7	3
— Arbejdere gnsntl.	66	14
— — i Kampagnen	ca. 150	ca. 50

	1935			1925		
	Produktion	Indførsel	Udførsel	Produktion	Indførsel	Udførsel
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
Kartoffelmel...	10 149	18	24	2 230	5 313	2

Det ses, at Produktionen nu er flere Gange saa stor som i 1925, dels som Følge af Nedgangen i Importen, dels som Følge af en Stigning i Forbruget paa en Tredjedel. Indførselen dækkede i 1925 ca. 30 pCt. af Forbruget og i 1935 saa godt som intet. Det maa iøvrigt bemærkes, at 1925 var det sidste Aar med en nogenlunde betydende Produktion, førend Kartoffelmelsindustrien nu atter i de senere Aar er taget op paa en bredere Basis. I den mellemliggende Aarrække fremstilledes kun nogle Hundrede Tons aarligt.

I 1935 anvendte Fabrikerne 55 000 Tons Kartoffler, og Produktionens Værdi androg 3,0 Mill. Kr.

Margarinefabriker.

Fabriques de margarine.

Da Margarineindustrien er underkastet Tilsyn af Statskontrollen med Smør, Æg m. m. omfatter de statistiske Oplysninger om Produktion m. m., der indhentes i Samarbejde med Statskontrollen, samtlige Margarinefabriker. Foruden i Tabel 12 i Aarsstatistiken er meddelt videregaaende Oplysninger angaaende denne Industri i Statistiske Efterretninger Aargang 1936 Nr. 24, hvorfor man her kun skal anføre enkelte Data til Sammenligning med Aaret 1925, jfr. følgende Oversigt.

	1935			1925		
	Produktion	Indførsel	Udførsel	Produktion	Indførsel	Udførsel
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
Margarine...	77 957	210	123	70 171	1 745	206

Produktionen af Margarine var i 1935 noget større end i 1925, men ikke ret meget mere end svarende til Nedgangen i Indførselen samt Befolkningstilvæksten, saaledes at Forbruget pr. Individ er omtrent uforandret. Hvad Produktets Art angaar, kan nævnes at den egentlige animalske Margarine, hvortil anvendes Premier jus m. m., fremstilles i omtrent samme Omfang som i 1925. 12 pCt. af den samlede Margarineproduktion er betegnet som værende væsentlig af animalske Stoffer. I 1935 var 118 Fabriker i Drift med en gennemsnitlig Arbejderstyrke paa 1105 Personer mod 127 Fabriker med 1288 Arbejdere i 1925.

For 1935 foreligger i Modsætning til 1925 Oplysning om Margarinefabrikeres Produktion af visse andre Artikler, der fremstilles af lignende Raavarer som Margarine. Der fremstilles saaledes 1518 Tons Palmin og 1672 Tons Compound Lard.

Mineralvandsfabriker.

Fabriques d'eaux minérales.

I Tabel 13 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 findes Oplysninger om Produktionen for 54 Mineralvandsfabriker, som beskæftigede 677 Arbejdere.

Ved den supplerende Undersøgelse har man udsendt Skemaer til 87 Virksomheder, og af de indkomne Skemaer har man bearbejdet Oplysningerne for 67 Mineralvandsfabriker med 88 Arbejdere. Det maa antages, at de i nedenstaaende Oversigt anførte Oplysninger praktisk taget omfatter hele Mineralvandsproduktionen her i Landet. De Virksomheder, der omfattes af den aarlige Statistik, producerer ca. 90 pCt. af hele Landets Produktion af Mineralvande.

		1935		1925	
Antal Virksomheder.....		121		117	
— Arbejdere		765		ca. 565	
	Produktion	1000 l	1000 Kr.	1000 l	1000 Kr.
Alm. Sodavand.....		7 552	2 572	7 334	3 064
Mælkesyreholdige Drikke		3 829	1 535	—	—
Andre søde Vande		20 323	8 747	16 780	8 424
Mineralske Vande.....		56	25	160	88
Andet		—	16	—	12
	I alt...	31 760	12 895	24 274	11 588

Den samlede Produktion viser en Stigning paa ca $7\frac{1}{2}$ Mill. Liter eller ca. 30 pCt., der dog næsten udelukkende skyldes de mælkesyreholdige Drikke (som ikke blev fabrikeret i 1925) og andre søde Vande. Mineralske Vande viser betydelig Tilbagegang og almindeligt Sodavand en mindre Fremgang.

Produktionen af mælkesyreholdige Drikke, som for faa Aar siden i Løbet af kort Tid naaede et meget stort Omfang, har været faldende i de sidste Par Aar, medens nye Arter af søde Vande er kommet frem, men disse Svingninger i Produktionen har det ikke været muligt at lade Statistiken følge i Detailler.

Af de 121 Mineralvandsfabriker drives de 86 som helt selvstændige Virksomheder, medens de 35 drives i Forbindelse med Ølbryggeri. Disse sidste producerer ca. 23 Mill. Liter, d. v. s. godt $\frac{2}{3}$ af hele Produktionen, og af disse 23 Mill. Liter produceres godt 60 pCt. af de store københavnske Bryggeriers Mineralvandsfabriker.

Indførselen af Mineralvand er ikke af større Betydning for det samlede Forbrug; i 1935 indførtes der saaledes ca. 400 000 kg mod 250 000 kg i 1925. Udførselen er minimal.

Bryggerier.

Brasseries.

De statistiske Oplysninger angaaende Ølbryggeriernes Produktion m. m. indsamles i Samarbejde med Inspektoratet for Ølbeskatningen og omfatter samtlige Bryggerier i Landet. Idet man iøvrigt henviser til Tabel 14 i Aarsstatistiken og til den mere omfattende Redegørelse for Produktions- og Beskatningsforhold i Statistiske Efterretninger Aargang 1936 Nr. 24, skal her kun anføres enkelte Tal til Sammenligning med 1925.

I 1935 fandtes 213 Bryggerier, hvoraf 37 fremstillede stærkt Øl (d. v. s. med mindst $2\frac{1}{4}$ Vægtprocent Alkohol), og der beskæftigedes 5 067 Arbejdere, Kuske o. l. medregnet; i 1925 fandtes 222 Bryggerier, hvoraf 36 fremstillede stærkt Øl, og Antallet af beskæftigede Arbejdere var 5 575. Bryggeriernes Antal er altsaa omtrent uforandret.

Produktion	1935	1925
	1000 hl	1000 hl
Stærkt Øl.....	1 466	1 520
Svagt Øl.....	743	895

Den samlede Produktion af Øl ligger nu 8 pCt. lavere end i 1925. Tilbagegangen har ramt det svage Øl i betydelig højere Grad end det stærke.

Fordelingen af Forbruget, som omtrent falder sammen med Produktionen, paa de enkelte Beskatningsklasser og Ølsorter er belyst i nedenstaaende Oversigt. Tabellen omfatter kun indenlandske Varer, men Indførselen har i begge Aarene været ubetydelig. Naar Forbrugstallene (Salget) er mindre end Produktionen, skyldes det navnlig Ud-

Forbruget (Salget) i Indlandet af Øl		
	1935 1000 hl	1925 1000 hl
Stærkt Øl (mindst 2 $\frac{1}{4}$ pCt. Alkohol)		
Skatteklasser I:		
Lagerøl	372	368
Pilsner	893	1 005
Luksusøl Klasse A	24	34
— — B	40	11
Stærkt Øl i alt...	1 329	1 418
Svagt Øl (under 2 $\frac{1}{4}$ pCt. Alkohol):		
Skatteklasser II:		
Dobbeltøl	9	42
Maltøl	16	16
Pilsner	23	20
Andet	3	16
Skattefr. Øl (Hvidtøl og Skibsøl)	673	776
Svagt Øl i alt...	724	870
I alt...	2 053	2 288

førselen. Af stærkt Øl udførtes i 1935 68 000 hl mod 29 000 hl i 1925, medens der kun har været udført smaa Kvanta af svagt Øl.

Det samlede Ølforbrug er formindsket med 10 pCt. siden 1925. Nedgangen har ramt baade de stærke og de svage Ølsorter, men medens Indskrænkningen i Forbruget af Hvidtøl er en Fortsættelse af Udviklingen i det forrige Tiaar, skyldes Nedgangen i Forbruget af de beskattede Sorter helt eller delvis den forhøjede Beskatning af Øllet. Blandt de enkelte Ølsorter er der særlig Anledning til at nævne Dobbeltøllet, idet Forbruget heraf viser en Nedgang fra 42 000 hl i 1925 til 9 000 hl i 1935.

Bryggerierne leverer i stadigt stigende Omfang Øllet aftappet paa Flasker.

Som det fremgaar af følgende Oversigt, var Salget fra Bryggerierne af Fustageøl af de beskattede Sorter, saavel stærkt Øl som Dobbeltøl og lys Pilsner, saa godt som ophørt allerede i 1925, og af de skattefrie Sorter, Hvidtøl og Skibsøl, solgtes i 1935 omtrent to Tredjedel paa Flasker mod kun Halvdelen i 1925. I 1913 solgtes kun 5 pCt. af det skattefrie Øl paa Flasker.

	Solgt aftappet fra Bryggeriet	
	1935	1925
	pCt.	pCt.
Stærkt Øl.....	97,1	98,9
Dobbeltøl, Maltøl, lettere Pilsnerøl m. m. (KL II)	98,8	99,7
Hvidtøl og Skibsel.....	63,4	48,6

I statistiske Efterretninger 1936, Nr. 24 findes en Række Oplysninger angaaende Produktion, Salg, Beskatning m. m. af Øl.

Sprit- og Gærfabriker.

Distilleries d'alcool et fabriques de levure.

De statistiske Oplysninger om Produktion m. m. af Sprit og Gær indsamles af Beskatningsmyndighederne og omfatter den samlede Produktion.

Tallene er anført i Tabel 15 i Aarsstatistikken og i Statistiske Efterretninger for 1936 Nr. 24, hvortil man henviser; kun skal her anføres enkelte Tal til Belysning af Produktionens Udvikling.

	Produktion		
	Sprit		Gær
	1000 Liter à 100 produceret	pCt. heraf denatureret	1000 kg
1935.....	8 709	6 549	6 704
1925.....	6 688	4 347	5 128

Siden 1925 er den samlede Spritproduktion steget med 30 pCt. Stigningen falder udelukkende paa Sprit til tekniske Anvendelser, medens Drikkespiritusen viser Tilbagegang. Dette kan blandt andet belyses af foranstaaende Oversigt, som viser en Stigning i det denaturerede Kvantum paa 50 pCt., hvorefter den resterende Del af Produktionen har været henimod en halv Sned Procent mindre i 1935 end i 1925. Forskydningen har dog været lidt stærkere end anført, da der anvendes et ret betydeligt Kvantum Sprit til teknisk Brug af forskellig Art i udenatureret Tilstand, og dette Kvantum er vokset stærkere.

Som en Følge af den efter Banderoleringens Indførelse anvendte Fremgangsmaade til Opgørelse af det samlede personlige Spiritusforbrug, hvorved Forskæringsspiriten fordeles paa de Varer, hvortil den anvendes, maa Konsumet beregnes samlet for Spirituosa og Vin af enhver Art, baade danske og udenlandske. Opgørelserne viser en Tilbagegang i Spiritus- og Vinforbruget fra 0,88 Liter à 100 pCt. pr. Indbygger i 1925 til 0,75 Liter i 1935. Angaaende Forholdet mellem danske og udenlandske Varer kan anføres, at Indførselen af færdige Spirituosa, Whisky, Kognac m. m., i 1935 androg noget over 0,3 Mill. Liter, omregnet til 100 pCt. Styrke, hvilket er knap saa meget som i 1925. Af Varer, der er Genstand for Produktion her i Landet, nemlig Raasprit, Vinsprit, Akvavit og Likør, indførtes ca. 300 000 Liter à 100 pCt. i 1925, men praktisk taget intet i 1935, jfr. følgende Oversigt.

Produktion, Indførsel og Udførsel af Raasprit, Vinsprit, Akvavit og Likør

	Produktion l à 100 pCt.	Indførsel à 100 pCt.	Udførsel l à 100 pCt.
1935.....	8 709 000	—	ca. 160 000
1925.....	6 688 000	ca. 300 000	ca. 160 000

Udførselen androg i 1925 noget over og i 1935 noget under 2 pCt. af Produktionen. I 1935 bestod det eksporterede Kvantum af 43 000 Liter Akvavit og Brændevin, 80 000 Liter Vinsprit og Raasprit og 91 000 Liter Likør m. m., alt angivet i de faktiske Kvantiteter.

Produktionen af Gær var 30 pCt. større i 1935 end i 1925. Der udførtes i de to Aar henholdsvis 717 000 kg og 559 000 kg og indførtes henholdsvis 117 000 kg og 146 000 kg. Det fremgaar af disse Tal, at Udførselen er blevet lidt forøget og Indførselen lidt formindsket, men langt den største Del af Produktionsstigningen skyldes dog en fra tidligere Aar fortsat stærk Vækst i den her i Landet forbrugte Vægtmængde Gær.

Tobaksindustri.
Industrie de tabac.

I Tabel 16 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 og i Statistiske Efterretninger 1936 Nr. 24 foreligger den sædvanlige aarlige Redegørelse i detailleret Form angaaende Produktion, Beskæftigelse, Beskatning m. m. for samtlige Virksomheder i Tobaksindustrien. Som Uddrag heraf skal nedenfor anføres nogle Hovedoversigter, navnlig til Belysning af Udviklingen siden 1925.

	Produktion			
	1935		1925	
	Mængde	Værdi ubeskattet	Mængde	Værdi ubeskattet
	1000 Stk.	1000 Kr.	1000 Stk.	1000 Kr.
Cigarer.....	412 500	41 048	242 409	33 067
Cigarillos.....	389 132	16 166	133 034	7 079
Cigaretter.....	1 236 480	18 200	1 101 227	14 224
	1000 kg		1000 kg	
Røgtobak.....	2 573	12 179	2 015	12 421
Skraatobak.....	342	4 394	612	7 944
Kardusskraa.....	389	954	579	2 191
Snustobak.....	482	1 804	325	1 516
I alt...	—	94 745	—	78 442

Det fremgaar af Produktionsoversigten, at Tobaksindustrien siden 1925 er udvidet betydeligt samtidig med, at der er sket meget væsentlige Ændringer i Produktionens Sammensætning.

Der har været Stigning indenfor alle Produktionsgrenene med Undtagelse af Skraatobaksfremstillingen, og Omlægningen viser sig ved, at Stigningsprocenterne er af meget forskellig Størrelse. Produktionen af Cigarer er steget med 70 pCt., og af Cigarillos er fremstillet næsten det tredobbelte, medens Produktionen af Cigaretter kun er forøget med godt en halv Snes Procent, efter at den i en mellem-liggende Periode laa langt lavere. Røgtobak har en Stigningsprocent paa omtrent 30, Skraatobak en Nædgang paa omtrent 40 pCt. og Snustobak en Stigning paa 50 pCt. Disse store Omlægninger skyldes ikke udelukkende Smagsændringer hos Forbrugerne, men er for en

Del fremkaldt ved Forandring af Beskatningssatserne; dette sidste gælder navnlig Forskydningen fra Cigaretter til Cigarer og Cigarillos.

De nævnte Omlægninger er ikke et nøjagtigt Udtryk for helt tilsvarende Forskydninger i Befolkningens samlede Forbrug, idet Begrænsningen af Indførselen af Tobaksvarer i denne Periode har haft forskellig Betydning for de enkelte Produktionsgrene. Af nedestaaende Oversigt fremgaar saavel Forskydningen i hele Forbruget, beregnet pr. Individ, som Forskydningen i Indførselens Andel.

	Forbrug pr. Individ			
	1935		1925	
	I alt	Heraf indført	I alt	Heraf indført
	Stk.	Stk.	Stk.	Stk.
Cigarer.....	110	—	76	1
Cigarillos.....	103	—	41	1
Cigaretter.....	355	22	357	41
	kg	kg	kg	kg
Røgtobak.....	0,66	—	0,63	0,1
Skraatobak.....	0,20	—	0,33	—
Snustobak.....	0,12	—	0,08	—

Kun 6 pCt. af Forbruget af Cigaretter blev i 1935 dækket af udenlandske Varer, og af de øvrige Artikler indførtes saa godt som intet. Værdien af hele Indførselen af færdige Tobaksvarer androg i 1935 kun 1 pCt. af den indenlandske Produktions Værdi mod 3 pCt. i 1925

I 1935 fandtes ialt 556 Virksomheder i Tobaksindustrien, hvoraf 518 helt eller delvis gav sig af med Fremstilling af Cigarer og Cigarillos; 7 fremstillede Cigaretter, 37 Røgtobak, 27 Skraatobak og 15 Snustobak.

Andre Fabriker i Næringsmiddelindustrien.

Autres produits alimentaires.

I dette Afsnit omtales Suppleringsstatistikken for de mindre Produktionsgrene indenfor Næringsmiddelindustrien, der under den i Overskriften anførte Betegnelse indgaar i Tabel 17 i den aarlige Pro-

duktionsstatistik for 1935. Ialt udsendtes Skemaer til 81 Virksomheder, hvoraf 77 har svaret, og 71 er medtaget i Statistiken. De enkelte Produktionsgrene er omtalt i det følgende, dog i mere summarisk Form end de øvrige Afsnit, da der ikke foreligger tilsvarende Opgørelser for Aaret 1925.

Tarmrenserier. Der foreligger Oplysninger fra 8 Tarmrenserier, som beskæftigede 16 Arbejdere og producerede rensede Tarme til en Værdi af 136 000 Kr. Beløbet er minimalt i Forhold til Beløbene i den aarlige Statistik, henholdsvis 10,9 Mill. Kr. i Svineslagterierne og 4,1 Mill. Kr. i de specielle Tarmrenserier, og den aarlige Opgørelse kan altsaa antages at omfatte praktisk taget hele Landets Produktion af rensede Tarme.

Fedtraffinerier og Talgsmelterier. Af saadanne Virksomheder fandtes 6 med 9 Arbejdere, som hovedsagelig fremstillede Spisefedt, ialt 335 000 kg til en Værdi af 536 000 Kr. Denne Raffineringsvirksomhed kan med de foreliggende Oplysninger ikke systematisk afgrænses overfor tilsvarende Produktionsprocesser i Svineslagterierne, men det kan oplyses, at den samlede ved Slagtingerne paa Svineslagterierne fremkomne Mængde Svinefedt i 1935 androg 14,8 Mill. kg, hvortil kommer Hjemmeslagtning af Svin, som anslaaes til at repræsentere ca. 1 Mill. kg Svinefedt.

Krystalisværker. 7 Værker, som tilsammen beskæftigede 18 Arbejdere, producerede 4,8 Mill. kg Krystalis til en Værdi af 84 000 Kr. De større Virksomheder fremstillede ifølge Produktionsstatistiken for 1935 79,1 Mill. kg Is til en Værdi af 1,7 Mill. Kr. Det maa bemærkes, at Bryggeriernes Produktion ikke indgaar i det sidstnævnte Tal.

Maltgørerier. Der foreligger Oplysninger fra 29 Virksomheder, som tilsammen kun beskæftigede 9 fremmede Arbejdere og producerede ialt 975 000 kg Malt, hvoraf en betydelig Del for fremmed Regning. Maltgøret for fremmed Regning, som bestaar i, at Maltgørerer forarbejder Landmandens Byg til Malt mod en Betaling, i Reglen 3 Kr. 50 Øre à 4 Kr. pr. 100 kg, er altsaa ikke helt ophørt og viser, at Hjemmebrygning af Øl endnu finder Sted ret almindeligt. Maltgøret

er ofte Lejlighedsarbejde, som udføres sammen med andet Erhverv, f. Eks. Landbrug. I den aarlige Produktionsstatistik er oplyst, at 4 Maltfabriker producerede 8 241 000 kg Malt og Ølbryggerierne 28 165 000 kg, tilsammen 36 406 000 kg. Der har altsaa kun manglet Oplysning om 3 pCt. af den samlede Produktion her i Landet af Malt, som har andraget 37,4 Mill. kg i 1935. Udførselen af Malt androg i 1935 5 635 000 kg, Indførselen kun 91 000 kg.

Eddikefabriker. Statistiken omfatter 8 smaa Virksomheder, som beskæftigede 13 Arbejdere og fremstillede ca. 1 710 000 Liter Eddike omregnet til Styrke 4,8 pCt. Den aarlige Statistik omfatter 8 Eddike- og Sennepsfabriker med 103 Arbejdere og en Produktion paa 8 540 000 Liter til en Værdi af 1,6 Mill. Kr., saaledes at den samlede Produktion, hvorom Oplysninger foreligger for 1935 androg 10,3 Mill. Liter. Efter Oplysningerne om Forbruget af Alkohol ved Fremstillingen, som androg ca. 670 000 Liter à 100 pCt., sammenholdt med Spritfabrikernes Salg til Eddikefremstilling og Denatureringsstatistikens Oplysninger om Denaturering med Eddike, som begge udviser en faktisk Anvendelse af 750 000 Liter à 100 pCt., skulde altsaa godt en halv Snes Procent af Eddikefabrikationen her i Landet i 1935 ikke være oplyst gennem Produktionsstatistiken og den samlede Produktion af Eddike omregnet til 4,8 pCt. Styrke være ca. 11½ Mill. Liter. Indførsel og Udførsel af Eddike er ubetydelig.

Den anførte Produktion af Eddike angiver ikke det samlede Forbrug her i Landet, idet der tillige foregaar en Fremstilling af Eddike ved Fortynding af indført Eddikesyre. Denne Produktion antages ikke at være af væsentligt Omfang.

Tekstilindustri.

Industrie textile.

Bomuldsspinderier.

Filatures de coton.

De 5 Bomuldsspinderier, hvis Produktion er anført i Tabel 18 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935, omfatter hele Spindingen af Bomuldsgarn her i Landet. Produktionen i 1935 og 1925 er anført i følgende Oversigt.

	1935		1925	
Antal Virksomheder	5		5	
— Arbejdere	1 952		1 056	
Produktion.	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Bomuldsgarn	7 261	16 656	3 649	17 797
Bomuldsaffald	738	404	280	410
Garn af Kunstsilkeaffald	50	208	—	—
Ialt...	8 049	17 268	3 929	18 207

Produktionen af Bomuldsgarn er nøjagtigt fordoblet siden 1925, og samtidig er Gennemsnitsprisen pr. kg gaaet ned til det halve, saaledes at den samlede Produktionsværdi var omtrent ens i de to Aar.

I en Række andre Grene af Tekstilindustrien, Uldspinderier, Trikotagefabriker, Gulvkludfabriker og Vatfabriker, foregaar en betydelig Anvendelse af Bomuldsaffald, dansk eller udenlandsk, til Fremstilling navnlig af Vigognegarn, Gulvklude og Vat, ialt 2,7 Mill. kg. I disse Industriegrene, hovedsagelig i Uldspinderier og Vatfabriker, er tillige anvendt et mindre Kvantum Raabomuld, ialt 183 000 kg. Dette Forbrug andrager kun 2 pCt. af Bomuldsspinderiernes Raabomuldsforbrug, som i 1935 androg 8 169 000 kg.

Bomuldsspinderierne har i 1935 fremstillet 50 Tons Garn af den saakaldte Kunstbomuld, hvortil anvendes samme Materiale som til Kunstsilke, og som i Reglen fremstilles i Tilknytning til Kunstsilke-garnet.

Den stærke Udvidelse af Bomuldsspindingen siden 1925 skyldes ikke nogen Nedgang i Indførselen af Bomuldsgarn, men udelukkende de indenlandske Væveriers forøgede Forbrug af Garn.

Bomulds- og Linnedgarn	1935		1925	
	Produktion 1000 kg	Indførsel 1000 kg	Produktion 1000 kg	Indførsel 1000 kg
Væve- og Trikotagegarn...	—	1 886	—	1 101
Sy-, Strikke- og Broderegarn	—	495	—	584
Garn til Fiskenet.....	—	158	—	254
Andet Garn.....	—	181	—	199
Ialt...	7 261	2 720	3 649	2 138

Indførselstallene omfatter Linnedgarn.

Det fremgaar af foranstaaende Oversigt, at Indførselen er forøget med henved 30 pCt., men samtidig er den indenlandske Produktion vokset saa meget, at Indførselens Andel af det samlede Forbrug er gaaet ned fra 37 til 27 pCt. Der er bortset fra den ubetydelige Udførsel af dansk Bomuldsgarn.

Ifølge Oversigtens Artsfordeling af Garnindførselen skulde Stigningen udelukkende ligge paa Garn til Brug i Væverier og Trikotagefabriker. I Virkeligheden har der sandsynligvis ogsaa været Stigning i Indførselen under Posten Sy-, Strikke- og Broderegarn, idet denne Post i 1925 omfattede en Del af Trikotagegarnet.

Der foreligger ikke, saaledes som for Indførselens Vedkommende, fuldstændig Oplysning om, hvorledes den danske Produktion af Bomuldsgarn fordeler sig paa de forskellige Anvendelser. Saavidt det kan ses, dækkedes i 1935 den største Del af Forbruget af Sy-, Strikke- og Broderegarn ved Import. (Sygarn fremstilles ikke her i Landet.) Til Fiskenet anvendtes godt 0,3 Mill. kg dansk Bomuldsgarn, altsaa dobbelt saa meget som af indført, og endelig ses af nedenstaaende

Oversigt Forbruget af Væve- og Trikotagegarn i Bomuldsvæverier, Klædefabriker og Trikotagefabriker. Til Sammenligning er anført Fabrikernes Forbrug af udenlandsk Garn. Tallene omfatter ikke fuldt ud det faktiske Forbrug af Bomuldsgarn i de paagældende Industriegrene, navnlig mangler statistiske Oplysninger fra en Del Trikotagevirksomheder, som omtalt i det paagældende Afsnit nedenfor.

Forbrug af Bomuldsgarn til Vævning og Trikotagefremstilling.

1935	dansk 1000 kg	udenlandsk 1000 kg
Bomuldsvæverier.....	4 569	546
Klædefabriker	364	28
Trikotagefabriker	1 219	698
Ialt...	6 152	1 272

Ialt dækkes $\frac{5}{6}$ af Forbruget af Væve- og Trikotagegarn af dansk Produkt. Det er navnlig Trikotagefabrikerne, der benytter udenlandsk Garn, omtrent 40 pCt. af deres Forbrug, medens Bomuldsvæverierne kun bruger godt 10 pCt. og Klædefabrikerne kun et lille Kvantum.

Spinding af Linnedgarn foregaar ikke her i Landet. Den indenlandske Hør dyrkning og i Forbindelse dermed Forbehandlingen af Spindestoffet, har i en Aarrække været i Udvikling, men selve Spindingen foregaar i Udlandet, hvorfor alt det i Væverierne anvendte Linnedgarn er anført som udenlandsk. I 1935 anvendtes 265 000 Tons.

Vatfabriker.

Fabriques d'ouate.

Oplysningerne i Tabel 19 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935, hvoraf nedenstaaende Oversigt er udtaget, omfatter hele Produktionen af Vat her i Landet.

Fabrikerne har til Produktionen af Vat i 1935 anvendt 77 000 kg Raabomuld og 648 000 kg Bomuldsaffald, hvoraf 209 000 kg fra danske Bomuldsspinderier.

	1935		1925	
Antal Fabriker	4		3	
— Fabrikarbejdere.....	131		50	
— Hjemmearbejdere.....	41		30	
Produktion	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Ugummieret Vat til Sygebrug	307	522	} 76	241
— — - andet...	77	66		
Gummieret Vat.....	190	279	100	303
	Stkr.		Stkr.	
Vattæpper	33 700	269	18 100	281
Vatmadratter.....	8 600	150	1 900	47
	1000 kg		1000 kg	
Kapok.....	53	87	72	273
Ialt...	—	1 373	—	1 145

Produktionen af samtlige Vatartikler er flerdoblet siden 1925, regnet efter Mængden, men samtidig er Priserne faldet langt stærkere end det almindelige Prisniveau.

Produktion og Indførsel af Vat.

	1935		1925	
	Produktion 1000 kg	Indførsel 1000 kg	Produktion 1000 kg	Indførsel 1000 kg
Ugummieret Vat	384	228	76	164
Gummieret Vat.....	190	1	100	8

Ikke alene Produktionen, men ogsaa Indførselen er forøget siden 1925, og det samlede Forbrug er steget til mere end det dobbelte. Indførselens Andel af Forbruget er gaaet ned fra Halvdelen i 1925 til knap en Tredjedel i 1935.

Uldspinderier, Klædefabriker, Bomuldsvæverier, Silkevæverier m. m.

*Filatures de laine, fabriques de draps, tissages de coton,
tissages de soie.*

I den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter Tabel 20 88 Virksomheder med 6975 Arbejdere, som driver en eller flere af de i Overskriften nævnte Produktionsgrene. I det følgende er blandt

andet foretaget en Sammenligning med Produktionen i 1925, men da Personalet ikke i tilstrækkelig Grad kan fordeles mellem de enkelte Fabrikationer, skal i nedenstaaende Oversigt anføres Beskæftigelsestallene for 1935 og 1925 med de Delinger, der foreligger.

	1935	1925
Antal Arbejdere beskæftiget ved Fremstilling af:		
Uldvarer	3 286	2 205
Bomulds-, Linned- og Silkevarer	3 529	2 477
Gulvklude	160	108
Ialt	6 975	4 790

Antallet af Arbejdere er siden 1925 steget med omtrent 50 pCt. Det samlede Antal Virksomheder var 81 i 1925 og formindskedes senere ved Nedlæggelser til omkring 70, hvorefter Antallet i de senere Aar atter er vokset som Følge af Nyoprettelser indenfor Silkevævning, Hjemmevævning, Baand- og Kniplingsfabrikation m. m.

Ved Suppleringen af Produktionsstatistikken for 1935 udsendes Skemaer til 158 Smaavirksomheder, som ifølge Oplysningerne til Erhvervstællingen kunde antages at have nogen Spinderi- eller Væveri-virksomhed af den her omhandlede Art, og man modtog Skemaer eller anden Besvarelse tilbage fra 141, saaledes at der foreligger Oplysninger fra praktisk taget alle i disse Fag. I henvend 20 af Besvarelserne gives Oplysninger, som gaar ud paa, at Bedriften er denne Opgørelse ivedkommende, enten fordi Indehaveren er helt ophørt med sin Virksomhed, ikke er selvstændig eller falder ind under en anden Branche, f. Eks. Syning, Handel, hvorefter der bliver ca. 120 Virksomheder tilbage, som angiver at drive Spinding eller Vævning. Det vil ikke være muligt at foretage en tilstrækkelig oplysende talmæssig Gruppering af disse forskelligartede Smaavirksomheder efter Arbejdets Art, ligesom det ikke lader sig gøre ved Hjælp af de foreliggende Oplysninger at give en detailleret statistisk Oversigt over Mængde og Værdi af de producerede Varer. Paa Grundlag af Indberetningerne skal dog gøres

nogle Bemærkninger om de forskellige Arter af Virksomheder og deres indbyrdes Betydning.

Først skal bemærkes, at det nævnte betydelige Antal Smaa virksomheder, som foruden Indehaverne angiver at beskæftige henimod 100 fremmede Medhjælpere, har en samlet Produktionsværdi paa henimod $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Denne Sum er væsentlig større end Smaa virksomhedernes Produktion i 1925, og der er trods Vanskeligheder ved Sammenligningen ingen Tvivl om, at der er sket en Udvidelse indenfor Smaadriften i de her omhandlede Dele af Tekstilindustrien, samtidig med at Smaa virksomhederne har skiftet Karakter. Smaa virksomhederne spiller dog stadig ikke nogen Rolle for den samlede Produktion af Tekstilvarer her i Landet — Trikotagefremstillingen omtales i et særligt Afsnit nedenfor — da det ovennævnte Beløb andrager mindre end 1 pCt. af Fabrikerens Produktionsværdi. Iøvrigt falder de fremstillede Varer, som nedenfor omtalt, for Størstedelen udenfor Hovedartiklerne i Storfabrikationen.

I Modsætning til 1925 er Lønspinderiet, Spinding af indleveret Uld for Betaling, nu ikke mere almindeligt forekommende. Medens der ved den statistiske Undersøgelse for 10 Aar siden fandtes adskillige Lønspinderier, ganske vist i Reglen med en ringe Indtægt, har man i 1935, hvor Besvarelsen af Spørgeskemaerne snarest var mere omfattende, kun bemærket enkelte Virksomheder af denne Art, navnlig beliggende i det vestlige Jylland. Ialt optaltes et samlet Beløb paa godt 20 000 Kr., som er modtaget i Betaling for Spinding og Kartning. Det maa her bemærkes, at denne Virksomhed ganske overvejende foregaar i enkelte af de Fabriker, der indgaar i den aarlige Produktionsstatistik, og disse viser ligeledes en nedadgaaende Bevægelse i dette Arbejde. I 1925 androg den for Spinding og Kartning modtagne Betaling godt 300 000 Kr. og i 1935 kun 100 000 Kr.

Allerede i 1925 konstateredes, at Vævehaandværket havde op hørt at have nogen Betydning for Produktionen, men at der fandtes et betydeligt Antal Personer, der benyttede Væven nærmest som Husflid. Ved den sidste Undersøgelse viste det sig, at et lignende Forhold

stadig er ret almindeligt forekommende. De fleste af Indberetningerne viser en Produktionsværdi paa kun nogle faa Hundrede Kroner, og det bemærkes meget ofte, at Vævningen sker i Hjemmet uden Medhjælp, og Varerne er til eget Brug eller i mindre Omfang fremstillet paa Bestilling. I ikke faa Tilfælde er Indtægten Supplement til Aldersrente. Der findes dog ogsaa Vævere med større Produktion, op til nogle Tusinde Kroner, som altsaa driver dette Arbejde som Hovederhverv. De hidtil omtalte Tilfælde er nærmest Fortsættelsen af de ældre Former for Væveri. De producerede Varer er sjældent Stoffer i Metermaal, men hovedsagelig Duge, Bordløbere, Tæpper, i ikke faa Tilfælde saakaldte Kludetæpper af gammelt Tøj, og lignende simple Varer. Til Fremstillingen anvendes baade Hørgarn, Uldgarn og Bomuldsgarn, ofte alle Arter i samme Virksomhed.

Paa Grundlag af de foreliggende Oplysninger kan imidlertid peges paa to Omraader, hvor der indenfor Smaadriften i Væveriet har fundet en Udvidelse Sted siden 1925, nemlig Fremstillingen af visse Specialartikler og Kunstvævning. Paa det førstnævnte Omraade omfatter Opgørelsen en Produktion af Gardiner paa henimod 100 000 Kr. og af Baand 50 000, men det drejer sig her kun om enkelte Specialvirksomheder. Af større Betydning er Fremkomsten af en Række Virksomheder, der betegner sig som Hjemmevæverier eller Kunstvæverier, og som er en Fornyelse af den ældre Husflid, men paa en noget anden Basis. Det er dyrere Varer, der fremstilles, og Virksomhederne fremstiller formentlig hovedsagelig Salgsvarer, hvad enten de drives rent forretningsmæssigt eller tillige har Karakteren af Væveskoler, hvilket sidste ofte angives at være Tilfældet. Elevtallet og Produktionen kan være ret betydelig, og nogle Virksomheder af denne Art indgaar i den aarlige Produktionsstatistik.

Som tidligere nævnt viser Optællingen, at Smaavirksomhedernes Produktion kun udgør en Brøkdel af en Procent af Produktionen i de Virksomheder i de heromhandlede Industrier, der indgaar i den aarlige Produktionsstatistik. Denne kan derfor betragtes som udtømmende. I det følgende skal kun anføres nogle Hovedtal fra Aarsstati-

stiken for 1935, navnlig til Sammenligning med de tilsvarende Tal for Aaret 1925 og med Indførselen i de to Aar.

Uldspinding. Spinding af Uldgarn foregaar dels i særlige Spindrier, dels i Forbindelse med Klædefabrikationen; i det følgende gives en samlet Oversigt over hele Uldgarnsspindingen. En Værdi kan ikke angives, da Størstedelen af Garnet fremstilles til eget Brug i Væveriet.

	Produktion	
	1935	1925
	1000 kg	1000 kg
Kamgarn	1 346	752
Andet Uldgarn, hel- eller halvulent	2 956	2 247
Ialt...	4 302	2 999

I Tallene i begge Aarene er medregnet et mindre Kvantum, som enkelte Trikotagefabriker har fremstillet til eget Brug. Derimod er ikke medtaget Lønspindriernes Produktion, og da denne var gaaet ned til en Brøkdel fra 1925 til 1935, idet Spindelønnen i de to Aar udgjorde henholdsvis godt 300 000 Kr. og knap 100 000 Kr., er Produktionsoplysningerne mere fuldstændige i 1935 end i 1925. Tages efter bedste Skøn Hensyn hertil, er den samlede Produktion af Uldgarn forøget med en Tredjedel. Stigningen har været langt stærkere for Kamgarn end for andet Uldgarn.

	1935		1925	
	Produktion 1000 kg	Indførsel 1000 kg	Produktion 1000 kg	Indførsel 1000 kg
Kamgarn	1 346	1 125	752	218
Andet Uldgarn	2 956	577	2 247	1 057
Ialt...	4 302	1 702	2 999	1 275

Af foranstaaende Oversigt ses det, at Produktionsstigningen udelukkende er fremkaldt af en Forøgelse af Væveriernes Forbrug, da Indførselen af Uldgarn ogsaa er vokset, ligeledes med en Tredjedel. For Indførselens Vedkommende konstateres en endnu større Forskel mellem Kamgarn og andet Uldgarn end for Produktionen, idet Ind-

førselen af Kamgarn er steget til det femdobbelte, medens andet Uldgarn viser Nedgang. Det samlede Forbrug af Kamgarn er omtrent tredoblet, medens Forbruget af andet Uldgarn er næsten uforandret.

Til Orientering angaaende Garnets Fordeling paa de forskellige Anvendelser anføres følgende Oversigt, som er uddraget af de produktionsstatistiske Oplysninger om Industriens Forbrug, undtagen for Strikkegarnets Vedkommende.

Forbrug af Uldgarn i 1935.

	Kamgarn		Andet Uldgarn	
	dansk 1000 kg	udenlandsk 1000 kg	dansk 1000 kg	udenlandsk 1000 kg
Klædefabriker	60	541	2 707	255
Bomuldsvæverier . . .	—	—	6	48
Trikotagefabriker . . .	99	349	334	251
Haandstrikkegarn ¹⁾ . c. 1 200		56	— ²⁾	75

¹⁾ Dansk er anslaaet paa Grundlag af Produktionstillene, udenlandsk er indførte Mængder.

²⁾ Formentlig ubetydeligt.

Det anførte Forbrug er omtrent overensstemmende med de foran anførte Oplysninger om Produktion og Indførsel. Dog maa bemærkes, at Fordelingen mellem Kamgarn og andet Uldgarn ikke altid er ens i Produktions- og Indførselsstatistiken, og endvidere, at Forbrugstatistiken ikke er helt udtømmende, blandt andet mangler Oplysninger om Smaaavirksomhedernes Forbrug.

Vævning af uldne Varer. I følgende Oversigt er anført Produktionen af vævede hel- og halvuldne Varer i 1935 og 1925. I Oversigten er medtaget de uldne Varer med Silkeindhold, der fremstilles af Klædefabrikerne paa samme Maade som de øvrige Klædevarer. I Modsætning til de egentlige Silkestoffer, der hovedsagelig fremstilles i de specielle Silkevæverier og væsentligt bestaar af Silkegarn, indeholder de her omhandlede Varer kun en forholdsvis ringe Mængde Silke. Gennemsnitligt indeholder de i Oversigtens nederste Linie anførte Varer godt 6 pCt. Silke og bør derfor rettere henregnes til uldne Varer end til Silkevarer.

Det fremgaar af Oversigten, at den samlede Produktion af uldne

Produktion af uldne Varer				
	1935		1925	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Gulvtæpper og Gulvtæppetøj	690	3 797	28	245
Metervarer, 750 gr. pr. m ² eller derover:				
Klædningsstoffer	7	49	186	2 447
Andre Metervarer	30	211	49	490
Metervarer, 250—750 gr. pr. m ² :				
Klædningsstoffer	1 881	16 658	1 114	13 798
Andre Metervarer	247	2 239	237	3 065
Metervarer, under 250 gr. pr. m ² :				
Klædningsstoffer	161	2 742	55	1 132
Andre Metervarer	53	667	17	276
Stykvarer (Tæpper, Sjaler o. l.)	251	1 283	176	1 302
Uldne Metervarer med Silkeindhold	214	1 989	4	83
Ialt...	3 534	29 635	1 866	22 838

Varer er forøget næsten til det dobbelte siden 1925. Der er særlig Anledning til at nævne de to Fabrikationer, Gulvtæpper og Uldne Varer med Silkeindhold, som i 1925 endnu spillede en ganske ubetydelig Rolle, medens der i 1935 fremstilledes henholdsvis 0,7 Mill. kg til en Værdi af 3,8 Mill. Kr. og 0,2 Mill. kg til 2,0 Mill. Kr. Endvidere bemærkes, at Produktionen af de sværeste Klædningsstoffer, som i 1925 var ret betydelig, i 1935 er næsten ophørt. Derimod er Fremstillingen af de lettere Stoffer tredoblet.

Forholdet mellem Produktion og Indførsel af uldne Varer er belyst i nedenstaaende Oversigt.

Samtidig med, at Produktionen af samtlige uldne Varer omtrent er fordoblet, er Indførselen vokset med godt 10 pCt. Det samlede Forbrug er altsaa vokset stærkt, og danske Varer dækker nu godt Halvdelen af Forbruget mod 40 pCt. i 1925. Forbruget af de sværeste Klædningsstoffer er nu ganske ringe; for de mellemsvære Stoffer viser Forbruget i begge Aarene omtrent lige Fordeling mellem dansk og udenlandsk Produkt; Indførselen af de lette Stoffer er gaaet ned samtidig med Stigningen i Produktionen, men dækker stadig langt den største Del af Forbruget. En Nedgang i det samlede Forbrug af de lette Stoffer modsvares af en Stigning for Uldne Varer med Silkeind-

Produktion og Indførsel af uldne Varer.

	1935		1925	
	Pro- duktion	Ind- førsel	Pro- duktion	Ind- førsel
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
Gulvtæpper og Gulvtæppetøj	690	598	28	574
Metervarer, 750 gr. pr. m ² eller derover:				
Klædningsstoffer	7	4	186	18
Andre Metervarer	30	23	49	17
Metervarer, 250—750 gr. pr. m ² :				
Klædningsstoffer	1 881	1 591	1 114	1 035
Andre Metervarer	247	50	237	66
Metervarer, under 250 gr. pr. m ² :				
Klædningsstoffer	161	715	55	1 001
Andre Metervarer	53	57	17	9
Stykvarer (Tæpper, Sjal'er o. l.)	251	4	176	12
Uldne Metervarer med Silkeindhold	214	40	4	34
Ialt	3 534	3 082	1 866	2 766

hold, hvilken Varegruppe hovedsagelig ligger i samme Vægtklasse. Denne Forbrugsudvidelse er dækket af Produktionen, idet Indførselen kun er steget ubetydeligt og udgør i 1935 under en Femtedel af Produktionen. Det maa dog bemærkes, at den anførte Indførselspost ikke dækker fuldt saa stort et Vareomraade som Produktionsposten.

Endelig skal anføres, at Indførselen af Gulvtæpper var af samme Omfang i de to Aar, men medens den indenlandske Produktion var ubetydelig i 1925, dækkede den i 1935 over Halvdelen af Forbruget.

Vævning af Bomulds- og Linnedvarer. Produktionen af Bomulds- og Linnedvarer fremgaar af omstaaende Oversigt. Den samlede Produktion af Bomuldsvarer er vokset med godt en Tredjedel fra 1925 til 1935. Det ses af Tallene, at der har været Stigning for de fleste betydende Vareposter. Produktionen af Linnedvarer er forøget til næsten det femdobbelte. I nogen Grad skyldes dette Genoptagelse af Dyrkning af Hør her i Landet og Anlæg af Linnedvæverier i Tilknytning dertil.

I omstaaende Oversigt er Produktionen sammenstillet med Indførselen af de tilsvarende Varer i Aarene 1935 og 1925.

Produktion af Bomulds- og Linnedvarer.

Bomuldsvarer.	1935		1925	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Sejldug m. m.	24	102	51	351
Ublegede.....	919	3 789	669	4 979
Blegede, ufarvede, ikke mønstrede	452	2 448	500	4 555
— — mønstrede	140	933	134	1 327
Ensfarvede, ikke mønstrede.....	951	4 987	698	6 847
— mønstrede	354	2 386	275	2 927
Flerfarvede.....	1 407	8 012	790	7 216
Gardintøjer	247	2 645	223	4 320
Andre mønstrede, aabne Stoffer	49	367	43	474
Trykkede	»	»	62	686
Fløjlsvævede ¹⁾	9	103	1	26
Gulvklude o. l.	766	1 934	474	1 350
Bomuldsvarer ialt	5 318	27 706	3 920	35 058
Hel- og halvlinnede Varer.				
Ublegede.....	12	59	2	34
Halvblegede.....	10	61	»	»
Blegede, ufarvede.....	273	2 459	62	1 171
Farvede	25	209	4	43
Hel- og halvlinnede Varer ialt	320	2 788	68	1 248

¹⁾ Herunder 1 1935 forskellige andre Varer.

Produktion og Indførsel af Bomulds- og Linnedvarer.

	1935		1925	
	Pro- duktion 1000 kg	Ind- førsel 1000 kg	Pro- duktion 1000 kg	Ind- førsel 1000 kg
Sejldug af Bomuld.....	24	227	51	85
Ublegede Varer.....	931	1 909	672	1 167
Halvbleget Lærred.....	10	21	»	37
Blegede, ufarvede, ikke mønstrede	495	957	510	1 545
Ensfarvede, ikke mønstrede.....	955	1 210	699	910
Flerfarvede, ensfarvede mønstrede, mønstervævede	2 152	962	1 253	1 157
Gardintøjer	247	22	223	65
Andre mønstrede aabne Stoffer	49	8	43	84
Trykkede	»	1 014	62	638
Fløjlsvævede	9	81	1	141
Gulvklude o. l.	766	20	474	278
I alt...	5 638	6 431	3 988	6 107

I Oversigten er forskellige Grupper af Varer slaaet sammen som Følge af den ikke helt ensartede Varegruppering i Produktions- og Indførselsstatistiken; særlig maa nævnes, at Varer af Bomuld og Lærred som Regel er opført samlet, da Indførselsstatistiken i 1925 endnu ikke foretog nogen Adskillelse for Hovedvarernes Vedkommende. Visse særlige Varearter, som kun i ringe Omfang eller slet ikke fremstilles her i Landet, er ikke medtaget i Indførselstallene; det gælder særlig Sejldug af Hør og Hamp og Gulvklude af Bomuld. Produktion og Indførsel af Baand m. m. omtales nedenfor.

Den samlede Indførsel er forøget betydeligt mindre end den indenlandske Produktion, og denne dækkede i 1935 47 pCt. af Forbruget, mod 40 pCt. i 1925. Indførselen viser navnlig Fremgang for ublegede Varer, medens der er Nedgang for flere af de andre Grupper. Der har ligeledes været en betydelig Stigning i Indførselen af trykkede Varer, som ikke fremstilles her i Landet.

Vævning af Silkevarer. I nedenstaaende Oversigt er anført Produktionen i 1935 og 1925 af vævede Varer, helt eller delvis af Silke. Klædefabrikernes foran omtalte Produktion af uldne Metervarer med Silkeindhold er ikke medregnet, da Silkeindholdet i disse Varer er ringe.

	Produktion			
	1935		1925	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Stoffer, helt af Natursilke eller Kunstsilke	148	3 129	}	15 533
— af Silke og Bomuld.....	386	4 248		
— af Silke og Uld	82	1 632		
Ialt...	616	9 009	15	533

Natursilkestofferne udgør kun en ubetydelig Del af den samlede Produktion. De øvrige Stoffer er fremstillet enten helt af Kunstsilkegarn eller tillige af andet Garn, og Kunstsilkegarnet udgør omkring ved Halvdelen af det samlede Garnindhold. Det fremgaar af Oversigten, at den samlede Produktion er steget fra kun $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. i

1925 til 9 Mill. Kr. i 1935, hvilket er 13 pCt. af hele Tekstilindustriens Produktion af vævede Varer. Stigningen er navnlig foregaaet siden 1931, da Produktionen androg $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr.

Produktion og Indførsel af Silkevarer

	1935		1925	
	Produktion	Indførsel	Produktion	Indførsel
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
Stoffer af eller med Silke	616	674	15	272

I ovenstaaende Sammenligning af Produktion og Indførsel er samtlige Silkevarer anført i en enkelt Post, da Produktions- og Indførselsoplysningerne ikke muliggør en ensartet Deling paa Varearter. I 1935 har Produktionen næsten naaet samme Størrelse som Indførselen. Efter Værdien gør omtrent samme Forhold sig gældende, idet Værdien androg 12,5 Mill. Kr. for Indførselen mod 9,0 Mill. Kr. for Produktionen. Det samlede Forbrug af Metervarer af Silke er steget til det femdobbelte siden 1925. Efter Værdi er Stigningen dog langt ringere som Følge af Overgangen fra Natursilke til Kunstsilke.

Fremstilling af Baand m. m. Der foreligger for 1935 Oplysning om Produktion af 149 000 kg Baand, Bændler, Kniplinger, Borter o. l. til en Værdi af 2 077 000 Kr., mod ca. 20 000 kg til 400 000 Kr. i 1925. Statistiken for sidstnævnte Aar er formentlig mindre fuldstændig, men der er ingen Tvivl om, at der er sket en Flerdobling indenfor denne Produktionsgren. Indførselen af samtlige Varer af denne Art androg 284 000 kg til en Værdi af 4,1 Mill. Kr. i 1935 og 194 000 kg til 5,8 Mill. Kr. i 1925. Efter de saaledes foreliggende Oplysninger er den Andel af Forbruget, der er dækket af den indenlandske Produktion, altsaa steget fra 6—7 Procent til en Tredjedel, regnet efter Værdi, og fra en Tiendedel til en Tredjedel, regnet efter Vægt.

Trikotagefabriker.*Fabriques de tricots.*

Tabel 21 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter 129 større Virksomheder, som beskæftigede 4862 Fabriksarbejdere og 582 Hjemmearbejdere. Ved Suppleringen udsendtes Spørgeskema til yderligere 325 Smaavirksomheder, som antoges at fremstille Trikotage, og af disse har 282 indsendt Svar. I henvend 60 Besvarelser angives, at Produktionen er nedlagt, eller at Virksomheden kun bestaar i Detailhandel uden Fremstilling af Varer, omtrent 100 meddelelser, med eller uden Angivelse af talmæssige Oplysninger, at Arbejdet væsentlig bestaar i Forfødning af Strømper og anden Reparation, og fra 121 foreligger en Indberetning, som har kunnet bearbejdes statistisk.

Personalet i de nævnte 100 Virksomheder bestaar med ganske enkelte Undtagelser kun af Indehaveren, samt ofte Hustruen, uden nogen fremmed Medhjælp. Arbejdet foregaar dels for egen Regning, dels for fremmed Regning, idet Kunderne undertiden selv leverer Garnet til Forfødningerne; det første synes dog hyppigst at være Tilfældet. I Reglen bemærkes, at der anvendes Strikkemaskine, men i de allerfleste Tilfælde er Omsætningen ganske ringe, og meget ofte danner den Supplement til Invalide- eller Aldersrente. Denne Virksomhed har ikke saa meget Karakter af Bierhverv som af Supplement til Indtægten for mindre arbejdsdygtige.

De forannævnte 121 Virksomheder, hvorfra der foreligger en Indberetning om Produktionen, er derimod for Størstedelen egentlige Erhvervsvirksomheder. Det maa dog bemærkes, at Grænsen overfor den foregaaende Gruppe ikke kan drages skarpt; saaledes vil det være rimeligst at regne med, at en Tredjedel af Virksomhederne, som ikke angiver at beskæftige fremmed Arbejdskraft, er af samme Karakter som den foran omtalte Gruppe. Tilsammen beskæftigede Virksomhederne foruden Indehaverne 252 Arbejdere samt 84 Hjemmearbejdere, og Værdien af de producerede Varer androg 2,8 Mill. Kr. I 1925 fandtes i en tilsvarende Gruppe godt 50 Virksomheder, som

kun beskæftigede 42 Arbejdere og 15 Hjemmearbejdere og havde en Produktionsværdi paa knap en halv Mill. Kroner. Selv om Opgørelsen i 1925 muligvis var mindre fuldstændig, fremgaar det af Tallene, at der er sket en Flerdobling af Trikotagetilvirkningen i Smaaavirksomheder.

I nedenstaaende Tabeller er anført Produktionen af Trikotage dels paa Smaaavirksomhederne, dels paa samtlige Virksomheder i Landet, med Fordelingen af Varerne dels efter Vareart, dels efter Garnets Art. Sammen med den samlede Produktion er tillige anført Tallene for 1925.

Smaaavirksomhedernes Produktion 1935.

Produktets Art:	1000 kg	1000 Kr.		
Strømper	22 ¹⁾	248		
Badedragter	3	39		
Herrebeklædning:				
Overbeklædning	3	33		
Underbeklædning	171	879		
Damebeklædning:				
Overbeklædning	19	181		
Underbeklædning	54	302		
Børnetøj	30	210		
Anden og uspecificeret Trikotage	137	870		
Ialt...	439	2 762		
Garnets Art:			Kr. pr. kg	pCt. af hele Landets Produktionsmængde
Kamgarn	31	439	14,1	8
Andet Uldgarn, hel- og halvulden	28	275	10,0	4
Vigognegarn	125	506	4,1	24
Bomuldsgarn	221	1 006	4,5	13
Garn, helt af Silke	28	434	15,4	5
Garn af Silke og andet	6	102	15,9	1
Ialt...	439	2 762	6,3	10

¹⁾ 22 800 Dusin Par.

Smaaavirksomhedernes Produktion andrager, regnet efter Vægten, 10 pCt. af den samlede Produktion af Trikotage her i Landet; den aarlige Produktionsstatistik omfatter altsaa kun ca. 90 pCt. Regnet efter Værdien udgør de smaa Virksomheders Produktion kun 5 pCt.,

Samlet Produktion af Trikotage.

	1935	1925		
Antal Virksomheder	250	120		
— Arbejdere	5 114	2 348		
— Hjemmearbejdere	666	845		
Produktets Art.	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Strømper	1 080 ¹⁾	17 519	447	8 214
Badedragter	71	1 365	}	1 545 21 034
Herrebeklædning:				
Overbeklædning	188	2 179		
Underbeklædning	1 129	6 971		
Damebeklædning:				
Overbeklædning	170	3 021		
Underbeklædning	1 296	14 295		
Børnetøj	294	3 096		
Anden og uspecificeret Trikotage	339	3 721		
Ialt ...	4 567	52 167		

Garnets Art:			Kr. pr. kg		
Kamgarn	390	6 805	17,4	}	952 17 314
Andet Uldgarn, hel- og halvulden	724	9 155	12,6		
Vigognegarn	526	2 504	4,8		
Bomuldsgarn	1 745	11 761	6,7	}	968 9 337
Garn, helt af Silke	592	13 158	22,2		
Garn af Silke og andet	579	8 617	14,9		
Uspecificeret Garn	11	167	—		
Ialt ...	4 567	52 167	11,4		

¹⁾ 1 307 000 Dussin Par.

hvilket skyldes, dels at Gennemsnitsprisen for denne Gruppens Varer er relativt lav Vare for Vare, jfr. Tallene i Tabellernes tredje Kolonne, dels at Varerne fortrinsvis fremstilles af billigt Garn, jfr. fjerde Kolonne i den første Tabel, som blandt andet viser, at Smaaaktiviteterne fremstiller 24 pCt. af den samlede Produktion af Vigognegarnsvarerne, men kun nogle faa pCt. af Silkevarerne. De smaa Trikotagevirksomheders billige Produktion, nemlig 6 Kr. pr. kg for disses hele Produktion, mod 11 Kr. pr. kg for samtlige Virksomheder, opnaas i første Række ved Anvendelse af billige Garnsorter og dernæst som nævnt ved en billigere Pris for Varerne indenfor samme Garnsorter.

Siden 1925 er den samlede Produktion af Trikotage forøget til over det dobbelte. Navnlige bemærkes, at Fremstillingen af Varer af eller med Silke er mangedoblet og i 1935 androg ca. 40 pCt. af den samlede Produktionsværdi mod ca. 10 pCt. i 1925.

I følgende Oversigt er anført Produktion og Indførsel af Trikotage i 1935 og 1925.

Produktion og Indførsel af Trikotage.

	1935		1925	
	Pro- duktion 1000 kg	Ind- førsel 1000 kg	Pro- duktion 1000 kg	Ind- førsel 1000 kg
Uldne og halvuldne Varer:				
Strømper	472	57	388	205
Anden Uldtrikotage	641	42	564	76
Bomuldsvarer:				
Strømper	208	134	43	326
Anden Bomuldstrikotage	2 064	74	925	158
Varer af eller med Silke:				
Strømper	400	58	16	54
Anden Silketrikotage	771	15	56	19
Uspecificeret Trikotage	11	»	»	»
Ialt...	4 567	380	1 992	838

Indførselen af Trikotage er reduceret til Halvdelen siden 1925, og dens Andel af det samlede Forbrug er gaaet ned fra 30 pCt. til 8 pCt. Strømper udgjorde i begge Aarene 70 pCt. af hele Indførselen, hvoraf ogsaa fremgaar, at Nedgangen har været relativt lige stærk for Strømper og anden Trikotage. Af Silkestrømper indføres dog nu lige saa mange som i 1925, men medens Indførselen i sidstnævnte Aar var dominerende, er den indenlandske Produktion af Kunstsilkestrømper nu vokset saa stærkt, at den er flere Gange saa stor som Indførselen. Hvad Forholdet mellem Natursilke- og Kunstsilkevarerne angaar, bestod Indførselen i 1925 formentlig hovedsagelig af Natursilkevarer, men i 1935 udgør disse, regnet efter Vægten, kun en forsvindende Del af saavel Produktion som Indførsel.

Rebslagerier.

Corderies.

Tabel 22 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter 7 Rebslagerier, som beskæftiger 735 Arbejdere. Efter Erhvervstællingens Materiale er der sendt Spørgeskema til yderligere 91 Virksomheder, og man har modtaget Besvarelser fra 81 af disse. En Del af de Virksomheder, man har udsendt Spørgeskema til, er ganske ubetydelige eller har nedlagt Produktionen eller er rene Handelsvirksomheder, saaledes at der kun foreligger Oplysninger om Produktionen for yderligere 60 Virksomheder, hvoraf langt de fleste kun gav Beskæftigelse til Indehaveren selv; det samlede Antal Arbejdere for disse Virksomheder var ialt 33.

Salgsværdien af disse Smaaavirksomheders Produktion var ca. 380 000 Kr. eller ca. 4 pCt. af Landets samlede Produktion af Rebslagerivarer. De tilsvarende Tal fra den i 1925 foretagne Undersøgelse var 78 producerende Smaaavirksomheder, 50 Arbejdere, og en Produktionsværdi paa 629 000 Kr., omtrent $\frac{1}{10}$ af Landets samlede Produktion i 1925.

Det vil af en Sammenligning mellem Tallene for 1925 og 1935 fremgaa, at Smaaavirksomhedernes Betydning er gaaet tilbage i dette Tiaar. En saadan Udvikling er naturlig i Betragtning af den stedfundne meget stærke tekniske Udbygning af de store Fabriker i denne Branche, der har medført, at de 7 Virksomheder, der nu indgaar i den aarlige Statistik, producerer 96 pCt. af den samlede Produktion af Rebslagerivarer.

I nedenstaaende Oversigt, der maa antages at omfatte den totale Produktion af Rebslagerivarer her i Landet, er meddelt Oplysninger saavel fra den aarlige Statistik (7 Virksomheder) som fra Suppleringsstatistiken (60 Virksomheder) for Aaret 1935 med Fordeling paa de enkelte af Produktionens Hovedgrupper; endvidere er meddelt de tilsvarende Oplysninger for 1925.

Det fremgaa af Tabellen, at der har fundet en betydelig Stigning Sted i Produktionen.

	1935		1925	
Antal Virksomheder.....	67		88	
— Arbejdere.....	768		547	
Produktion.				
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Kokostovværk.....	286	236	248	313
Andet Reb og Tovværk.....	5 232	4 852	2 569	4 515
Sejlgarn, upoleret.....	52	200	80	} c. 714
— poleret.....	451	901	280	
— farvet.....	36	111	10	
Høstbindegarn.....	5 122	2 900	606	792
Jutegarn.....	1 098	628	401	329
Jern- og Staaltraadstove.....	1 043	1 034	359	c. 609
Forskellige Liner og Snore.....	11	30	—	—
Andre Varer.....	—	1	—	4
Ialt...	—	10 893	—	7 276

Denne Stigning har været særlig stor for Produktionen af Høstbindegarn, der i 1925 udgjorde 606 000 kg, men i 1935 var steget til 5 121 900 kg. Produktionen indenfor Gruppen »Andet Reb og Tovværk«, som indeholder hele Produktionen af almindeligt Reb og Tovværk, er steget til det dobbelte; ogsaa Produktionen af Jern- og Staaltraadstove er steget betydeligt, og det samme gælder for Jutegarn.

Produktion og Indførsel af Rebslagerprodukter

	1935		1925	
	Pro- duktion	Ind- førsel	Pro- duktion	Ind- førsel
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
Kokosreb og -tovværk.....	286	1 257 ¹⁾	248	620 ¹⁾
Andet Reb og Tovværk.....	5 232	32	2 569	621
Sejlgarn, upoleret.....	52	92	80	95
— poleret.....	451	59	280	109
— farvet.....	36	—	10	—
Høstbindegarn.....	5 122	»	606	2940
Jutegarn.....	1 098	588	401	1 095
Jern- og Staaltraadstove.....	1 043	137	359	325

¹⁾ Garn af Kokostrevler.

Det fremgaar af foranstaaende Tabel, at medens Indførselen af

Høstbindegarn i 1925 udgjorde $\frac{5}{6}$ af Forbruget, har de danske Virksomheder i 1935 dækket hele det indenlandske Forbrug, og der har desuden været en Udførsel af dansk Høstbindegarn paa 215 700 kg til en Værdi af 109 000 Kr.

En Undersøgelse af Arten af de enkelte Bedrifiers Produktion viser, at Smaa-bedrifterne næsten udelukkende er beskæftiget med Fremstillingen af alm. Reb og Tovværk, 3 angiver at fremstille Sejlgarn, 3 Høstbindegarn, og enkelte angiver, foruden Produktion af alm. Tovværk, at have fremstillet Liner, Snører, Jutegarn m. v.

De 7 store Bedrifter fremstiller alle almindeligt Reb- og Tovværk, 6 fremstiller Høstbindegarn, 1 Sejlgarn, 2 Jutegarn og 2 Jern- og Staaltraadstove.

Fiskenetfabriker.

Fabriques de filets de pêche.

I Tabel 23 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 foreligger Oplysninger fra 5 Fiskenetfabriker, som beskæftigede 267 Arbejdere. Desuden er udsendt Skemaer til 33 Virksomheder under Gruppen Fiskenetfabriker og Vaadbinderier, og af disse har 29 indsendt Besvarelse. Heraf opgives 8 at være ophørt eller at have Handelsvirksomhed eller kun rent lejlighedsvis at drive Fremstillingsvirksomhed. De resterende 21 beskæftigede 61 Arbejdere foruden 27 ved Hjemmearbejde. Disse Virksomheder, som i Reglen benævnes Vaadbinderier, beskæftiger sig overvejende med Montering af Fiskeredskaber, navnlig Fiskenet, hvortil Netmaterialet indkøbes i færdig Stand hos Fiskenetfabrikerne. Desuden foretager Vaadbinderierne Fremstilling af haandknyttede Net, formentlig dog ikke i stort Omfang, samt Reparation af Fiskenet, hvortil anvendes indkøbt tvundet Fiskenetgarn. Sammenligner man Fiskenetfabrikernes samlede Salg af umonterede Net til ligemed deres Salg af tvundet Garn til Fiskenet samt Indførselen af Garn til Fiskenet med Vaadbinderiernes Forbrug af disse Artikler,

viser det sig, at de sidstnævnte Virksomheder kun foretager en ringe Del af den samlede Montering og Reparation af Fiskenet, hvoraf følger, at dette Arbejde hovedsagelig udføres af Fiskerne selv. Efter de saaledes foreliggende Oplysninger foregaar Fremstillingen af Fiske-netmaterialet, bortset fra haandknyttede Net, i Fiskefabrikerne, en lille Del af Montering i Vaadbinderierne, medens Fiskerne selv foretager Hovedparten af Montering og Reparationer.

Enkelte af Vaadbinderierne er ret betydelige Virksomheder med op til 20 beskæftigede Arbejdere, men de fleste er ganske smaa, og drives undertiden som Bierhverv til Fiskeri. Den samlede Produktion af Net af Bomuldsgarn androg henved 450 000 Kr., ganske overvejende monterede, svarende til henved 50 000 kg. Desuden har enkelte fremstillet Net af Manillagarn, ialt ca. 4 400 kg. Oplysningerne om Reparationsarbejde er ufuldstændige.

De 5 Fiskefabrikers Produktion af Fiskenet, samt de tilsvarende Tal for 1925 er anført i følgende Oversigt. Tallene angiver praktisk taget den samlede Produktion her i Landet af Fiskenet i umonteret Stand. Fabrikerne foretager selv Tvindingen af Garnet, der anvendes ved Netfremstillingen, og desuden er i 1935 fremstillet 70 300 kg tvundet Bomuldsgarn til en Værdi af 260 000 Kr. til Salg. Til Tvindingen anvendtes overvejende Garn spundet her i Landet, medens der i 1925 anvendtes næsten udelukkende udenlandsk Garn.

Produktion af Fiskenet.

	1935		1925	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Fiskenet af Bomuldsgarn:				
umonteret.....	337	1 933	282	2 455
monteret.....	8	46	13	178
Fiskenet af Hørgarn	1	6	»	»
Ialt...	346	1 985	295	2 633

Produktionen er vokset med en Sjettedel siden 1925.

I 1925 udgjorde Indførselen af Fiskenet af Bomuldsgarn 13 pCt. af Forbruget, men var i 1935 næsten helt bortfaldet. Udførselen af

Produktion, Indførsel og Udførsel af Fiske­net af Bomuld.

	1935			1925		
	Pro- duktion	Ind- førsel	Ud- førsel	Pro- duktion	Ind- førsel	Ud- førsel
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
Fiske­net af Bomuldsgarn	345	5	34	295	35	54

danske Net androg i 1935 10 pCt. af Produktionen, ialt 34 000 kg til en Værdi af 183 000 Kr.

I Modsætning til tidligere Tid, er Forbruget af Net af Hør- eller Hampegarn nu ubetydeligt.

Andre Fabriker i Tæ­kstilindustrien.

Autres fabriques dans l'industrie textile.

Indenfor de forskellige mindre Produktionsgrene i Tæ­kstilindus­trien, som omfattes af Tabel 24 i den aarlige Produktionsstatistik, udsendtes ved Suppleringsstatistiken Skemaer til ialt 44 Virksomheder, som alle har svaret, og 32 er medtaget i Statistiken. Nedenfor er de enkelte Fag omtalt i summarisk Form, da der ikke findes tilsvarende Statistik for 1925.

Filtvarefabrikation. 2 Virksomheder, som beskæftigede 3 Arbejdere, producerede Filtsaaler for 14 400 Kr. og Tæpper af Filt­affald for 4 600 Kr. Den aarlige Statistik omfatter altsaa praktisk taget hele Landets Produktion af Filt, som bl. a. omfatter Saalefilt, Isoleringsfilt og Gulvfilt. Den samlede Produktion af Filt havde i 1935 en Værdi af 1,2 Mill. Kr., og der indførtes Filt for ialt 1,1 Mill. Kr., men en Sammenligning af Produktion og Indførsel, Vare for Vare, kan som Følge af uensartet Vareinddeling ikke foretages.

Possementfabrikation. 8 Virksomheder med 24 Arbejdere fremstillede for 240 000 Kr. Possementartikler, herunder Kjolenet. I den aarlige Statistik foreligger Oplysning om Produktion af Possement og Kjolenet for 999 000 Kr., saaledes at den samlede Produktionsværdi andrager 1,2 Mill. Kr.

Indførselen af Possementartikler androg 610 000 Kr. i 1935.

Krølhaarsfabrikation. Under denne Gruppe foreligger Indberetning fra 6 Virksomheder med 25 Arbejdere og en Produktionsværdi paa omtrent 500 000 Kr. Den største Del af Arbejdet bestod dog i Rensning, Vaskning og anden Behandling af Haar, og kun to af Virksomhederne var Krølhaarsspinderier med en Produktion af 49 000 kg animalsk Krølhaar til en Værdi af 160 000 Kr. I de 8 Fabriker, der omfattes af den aarlige Statistik, fremstilledes i 1935 ialt 139 000 kg til en Værdi af 351 000 Kr., og den samlede Produktion af animalsk Krølhaar har herefter andraget knap 200 000 kg til en Værdi af godt 500 000 Kr.

Indførselen og Udførselen af animalsk Krølhaar er ubetydelig i Forhold til Forbruget.

Endvidere er paa Fabrikerne fremstillet 53 000 kg gummieret Krølhaar samt 33 000 kg vegetabilsk Krølhaar. Det sidstnævnte Varekvantum er ubetydeligt i Forhold til Indførselen af denne Art Krølhaar.

Halmvarefabrikation. 6 Virksomheder med 5 Arbejdere fremstillede for 39 000 Kr. Halmvarer, navnlig Halmmaatter og Kransebøjler. De større Virksomheder fremstillede for 277 000 Kr., tilsammen 316 000 Kr. I 1935 udførtes for 21 000 Kr. Halmbaand.

Anden Fabrikation. 5 Virksomheder med 18 Arbejdere har produceret Varer af forskellig Art indenfor Tekstilområdet for ialt ca. 330 000 Kr., hvoraf særlig maa nævnes en betydelig Produktion af saakaldt Kunstuld og Kunstbomuld med Klude og Trikotageaffald som Raastof.

Konfektionsindustri.

Industrie de confection.

Herrekonfektionsfabriker og Herreskræderi.

Fabriques de confection pour les messieurs et tailleurs d'habits.

Tabel 25 i Heftet om den aarlige Produktion omfatter 91 Virksomheder med 4651 Arbejdere (foruden godt 1600 Hjemmearbejdere). Desuden har man gennem Erhvervstællingens Materiale fremskaffet Adresserne for ca. 4000 mindre Virksomheder indenfor Herreskræder- og Herrekonfektionsfaget, til hvilke der udsendtes Spørgeskema om Produktionen i 1935. Af disse modtoges Besvarelser fra 3306 Virksomheder (ca. 80 pCt.). Der er endvidere blevet udsendt et supplerende Spørgeskema om Tilvirkning af skrædersyet Tøj efter Maal til de af de forannævnte 91 Virksomheder fra den aarlige Produktionsstatistik, som ved Siden af Konfektionen ogsaa fremstillede skrædersyet Tøj, hvilket ikke omfattes af den aarlige Opgørelse.

Af de indgaaede Besvarelser er 312, som angiver, at Virksomheden er nedlagt, arbejder for fremmed Regning o. s. v., ikke medtaget i den statistiske Opgørelse, ligesom man har udeladt 219, der udelukkende har beskæftiget sig med Reparation o. l. De resterende 2775 mindre Virksomheder i Herreskræderi- og Konfektionsbranchen, hovedsagelig Skrædere, hvorom den supplerende Undersøgelse har bragt anvendelige statistiske Oplysninger, beskæftigede af fremmed Arbejds-kraft 4295 Personer, hvoraf 942 Kvinder, foruden 1900 Hjemmearbejdere. Lægges hertil Virksomhederne i den aarlige Statistik, omfatter Opgørelsen 2866 Virksomheder med 8946 Arbejdere, foruden 3500 Hjemmearbejdere. Med Hensyn til Fordelingen mellem mandlige og kvindelige Arbejdere konstateres den karakteristiske Forskel mel-

lem Virksomhederne fra den supplerende Statistik (Skræderne) og Fabrikerne, at af de førstnævnte Værkstedspersonale er omtrent fire Femtedele Mænd, medens kun en Sjattedel af Fabrikpersonalet er Mænd. Hjemmearbejderne er i begge Grupper overvejende Kvinder.

De to Grupper havde en Produktionsværdi (bortset fra Reparationer) paa henholdsvis 36 Mill. Kr. og 50 Mill. Kr. Hvis man for de manglende 650 Virksomheder sætter en gennemsnitlig Aarsomsætning paa ca. 5 000 Kr., vilde den indestaaende Oversigt anførte, samlede Værdi af Produktionen være at forhøje med ca. 3 Mill. Kr., fra 86 til 89 Mill. Kr.

Som det fremgaar af nedenstaaende Oversigt, androg den egentlige Produktions Salgsværdi 86,1 Mill. Kr., hvoraf godt 34 Mill. Kr. (40 pCt.) var Værdien af skrædersyet Tøj efter Maal og 42,5 Mill. Kr. (49 pCt.) Værdien af almindelig Herrekonfektion. Resten var Maal- og prøvet Konfektion. Da den Produktion paa 2,5 Mill. Kr., der er anført for Posten Maalene indsendt til Konfektionsfabrik, og som fremkommer ved, at mindre Virksomheder giver Ordrene videre til Fabrik, ogsaa indgaar i Konfektionsfabrikenes Produktion, vil den være at udelade af Værdien for den samlede Produktion.

Antal Virksomheder med Oplysning om Produktion.....		2 866								
		1000 Kr.								
Værdi af Produktionen (excl. Reparation)		86 114								
Heraf	{ <table style="display: inline-table; vertical-align: middle;"> <tr> <td>Skrædersyet efter Maal.....</td> <td>34 274</td> </tr> <tr> <td>Maalkonfektion og</td> <td rowspan="2">} Fremstillet paa eget Værksted</td> </tr> <tr> <td>prøvet Konfektion</td> <td>9 327</td> </tr> <tr> <td>Færdigsyet Konfektion.....</td> <td>42 513</td> </tr> </table>	Skrædersyet efter Maal.....	34 274	Maalkonfektion og	} Fremstillet paa eget Værksted	prøvet Konfektion	9 327	Færdigsyet Konfektion.....	42 513	2 510 ¹⁾
		Skrædersyet efter Maal.....	34 274							
		Maalkonfektion og	} Fremstillet paa eget Værksted							
		prøvet Konfektion		9 327						
Færdigsyet Konfektion.....	42 513									
		1 357 ²⁾								
Værdi af udført Reparatonsarbejde o. l.....		1 357 ²⁾								

¹⁾ Indgaar ikke i Sammentællingen.

²⁾ Desuden har 219 rene Reparatonsvirksomheder udført Reparatonsarbejde for 343 000 Kr.

Som det fremgaar af Tabel 1, falder af forannævnte Beløb paa 34,3 Mill. Kr. for Skrædersyet efter Maal kun godt 23 Mill. Kr. eller to Tredjedele paa Rene Skræderforretninger, medens godt 6 Mill. Kr. skyldtes Fremstillingen paa 319 Virksomheder, der tillige levere rede for omtrent 3 Mill. Kr. Maal- og prøvet Konfektion, og henvend 5 Mill. Kr. paa Kombinationer mellem Skræderforretninger og Konfektionsfabriker, af hvilke Virksomheder der fandtes 110.

Tabel 1. Oversigt over de forskellige Kombinationer inden for Skræderfaget og Konfektionsindustrien.

	Antal Virksomheder	Produktionens Størrelse				
		Ialt	Heraf			
			Skræder- syet efter Maal	Maalkonfektion og prøvet Kon- fektion		Frem- stilling af færdig- syet Konfek- tion
				Frem- stillet paa eget Værkst.	Maalene indsendt til Kon- fektions- fabrik ¹⁾	
	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.	
Rene Skræderforretninger	2 331	23 145	23 145	»	»	»
Rene Konfektionsfabriker	69	15 114	»	»	»	15 114
Skræderforretninger i Forbindelse med Maal- og prøvet Konfek- tion	319	7 362	6 412	950	1 979	»
Konfektionsfabriker i Forbindelse med Maal- og prøvet Konfek- tion	37	24 000	»	4 973	»	19 027
Kombinationer mellem Skræder- forretninger og Konfektionsfa- briker	110	16 493	4 717	3 404	531	8 372
Ialt	2 866	86 114	34 274	9 327	2 510	42 513

¹⁾ Indgaar ikke i Sammentællingen.

Af ovenstaaende Virksomheder har 1 619 i Gruppen Rene Skræderforretninger udført Reparation til en Værdi af 955 000 Kr. og 229 i Gruppen Skræderforretninger i Forbindelse med Maal- og prøvet Konfektion udført for 339 000 Kr. De øvrige Virksomheders Reparationsarbejde andrager mindre Beløb.

Af Konfektionsfabrikerne var der, foruden forannævnte 110 kombinerede Virksomheder med en samlet Produktion paa godt 16 Mill. Kr., 69 Rene Konfektionsfabriker med en samlet Produktion paa 15,1 Mill. Kr. og 37 Virksomheder med en samlet Produktion paa 24 Mill. Kr., hvoraf dog kun 19 Mill. Kr. var for Fremstilling af færdigsyet Konfektion, medens ca. 5 Mill. Kr. var Værdien af Maal- og prøvet Konfektion.

Angaaende Sammenligningen med Materialet fra den aarlige Produktionsstatistik bemærkes, at Værdien af Produktionen her for de 91 Virksomheder i Aaret 1935 androg 47,7 Mill. Kr., nemlig 8,2 Mill.

Tabel 2. Fremstilling af Varer af

Løbe-Nr.		Skrædersyet efter Maal		Maal- og prøvet	
				fremstillet paa eget Værksted	
		Antal Stkr.	Værdi 1000 Kr.	Antal Stkr.	Værdi 1000 Kr.
1	Overfrakker	19 400	2 907	13 700	895
2	Sommer- og Mellefrakker	3 800	615	3 100	182
3	Imprægnerede Frakker ¹⁾	»	»	700	42
4	Gummifrakker og Olietøj ²⁾	»	»	»	»
5	Andet Overtøj.....	700	69	700	27
6	Kjolesæt	4 700	1 109	800	91
7	Smokingsæt	8 700	1 698	4 000	372
8	Jaketsæt	700	148	100	13
9	Almindelige Klædninger	174 200	25 192	103 600	7 254
10	Bluseklædninger	90	3	400	7
11	Enkelte Jakker	5 300	310	1 700	57
12	— Veste	3 200	71	600	6
13	— Benklæder.....	25 100	799	16 100	254
14	Uniformer.....	1 400	166	1 100	125
15	Uniformsgenstande.....	—	1 064	»	»
16	Andet og uspecificeret.....	—	66	—	—
	Ialt...	—	34 217	—	9 325

¹⁾ Maalkonfektion, Maalene indsendt til Fabrik indgaar ikke i Sammentællingen.

²⁾ Fordelingen mellem Varer af Uld og Varer af Bomuld er usikker.

Kr. for Maal- og prøvet Konfektion og 39,5 Mill. Kr. for færdigsyet Konfektion. Naar man til forannævnte Beløb paa 47,7 Mill. Kr. lægger Værdien af det skrædersyede Tøj paa 2,2 Mill. Kr., hvilken Produktion falder paa 18 af de Virksomheder, som indgaar i den aarlige Produktionsstatistik, andrager den samlede Produktionsværdi 49,9 Mill. Kr.

Herefter skulde den aarlige Statistik omfatte 58 pCt. af nærværende samlede Materiale med en Aarsproduktion paa ialt 86,1 Mill. Kr. (excl. Rep.), og 56 pCt. af det forannævnte beregnede Produktionstal for samtlige Virksomheder, 89 Mill. Kr., efter et Tillæg for de manglende Virksomheder. De enkelte Artikler er omtalt nedenfor.

uldne Stoffer. Produktionens Art.

Konfektion		Færdigsyet Konfektion		Ialt ¹⁾		Løbe-Nr.
Maalene indsendt til Konfektionsfabrik		Antal Stkr.	Værdi 1000 Kr.	Antal Stkr.	Værdi 1000 Kr.	
Antal Stkr.	Værdi 1000 Kr.					
2 800	256	128 000	5 158	161 100	8 960	1
1 300	118	13 000	601	19 900	1 398	2
»	»	56 900	2 451	57 600	2 493	3
»	»	64 700	797	64 700	797	4
100	8	12 400	238	13 800	334	5
100	18	400	45	5 900	1 245	6
500	66	3 500	219	16 200	2 289	7
20	3	40	3	840	164	8
18 900	1 931	349 000	13 856	626 800	46 302	9
30	2	29 900	416	30 390	426	10
150	7	24 300	351	31 300	718	11
30	1	13 200	60	17 000	137	12
3 500	82	763 400	5 857	804 600	6 910	13
20	2	»	»	2 500	291	14
»	»	—	6	—	1 070	15
—	8	—	236	—	302	16
—	2 502	—	30 294	—	73 836	

Af den i nedenstaaende Oversigt foretagne Fordeling af Produktionen paa Varer af uldne og Varer af Bomulds- og Lærredsstoffer fremgaar, at Bomuldsvarerne kun udgør 14 pCt. af den samlede

	Varer af		
	uldne	Bomulds- og	Ialt
	Stoffer	Lærredsstoffer	
	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.
Skrædersyet efter Maal.....	34 217	57	34 274
Maalkonfektion og fremst. paa eget Værksted	9 325	2	9 327
prøvet Konfektion (Maalene inds. til Fabrik ¹⁾)	2 502	8	2 510
Færdigsyet Konfektion.....	30 294	12 219	42 513
Ialt...	73 836	12 278	86 114

¹⁾ Indgaar ikke i Sammentællingen.

Produktionsværdi. Produktionen af saadanne Varer ligger saa godt som udelukkende i Konfektionsfabrikerne.

I Tabel 2 belyses Produktionen af de enkelte Varer af uldne Stoffer efter Produktionens Art. Der er i Aaret 1935 fremstillet ialt 650 000 Habitter (indbefattet Jaket-, Smoking- og Kjolesæt) til en samlet Værdi af 50 Mill. Kr. Med en samlet Indførsel i 1935 af uldne Herre- og Drengeklædninger paa 28 000, har der i nævnte Aar ialt staaet ca. 678 000 Habitter o. l. til Raadighed, d. v. s. een Habit til omtrent hver anden Mandsperson paa 15 Aar og derover (1 348 000 Personer d. 5. 11. 1935). Hertil kommer dog Antallet af enkelte Jakker (619 000) og det meget betydelige Antal af enkelte Benklæder paa 1,5 Mill. Stk. (hvoraf godt Halvdelen er fremstillet af uldne Stoffer); særlig i Sommertiden bæres enkelte Benklæder til Skjorte og Jakke som Erstatning for hele Habitter. Det skal ogsaa bemærkes, at der, som nævnt, mangler Oplysning om Produktionen fra 650 Smaaavirksomheder.

I Produktionen af Uniformer og Uniformsgenstande indgaar ikke Munderingsdepotets og Fængslernes Produktion af Uniformer o. lign., der for Aaret 1935 androg 1,3 Mill. Kr.

Fordeelingen efter Produktionens Art er følgende:

Produktionen af Habitter o. l.

	Antal	Værdi	Kr.
	1000 Stk.	1000 Kr.	pr. Stk.
Skrædersyet efter Maal.....	188,8	28 147	ca. 150
Maalkonfektion og { Fremstillet paa eget Værksted	108,5	7 730	- 70
prøvet Konfektion { Maalene inds. til Fabrik ¹⁾	19,5	2 018	- 100
Færdigsyet Konfektion.....	352,9	14 123	- 40
	Ialt... 649,7	50 000	—

¹⁾ Indgaar ikke i Sammentællingen.

Det skrædersyede Arbejde efter Maal udgør 29 og 56 pCt. henholdsvis af Habitternes samlede Mængde og Værdi. At Værdien pr.

Tabel 3. Fremstilling af Varer af uldne Stoffer. Virksomhedernes Art¹⁾.

	Almindelige Habitter o.l.		Overfrakker		Sommerfrakker, imprægnerede Frakker, Gum- mifrakker og andet Overtøj		Enkelte Jakker, Benklæ- der m. v.	Ialt
	Antal 1000 Stkr.	Værdi Mill. Kr.	Antal 1000 Stkr.	Værdi Mill. Kr.	Antal 1000 Stkr.	Værdi Mill. Kr.	Værdi Mill. Kr.	
Rene Skræderforretninger	134	19,47	14	2,05	3	0,42	1,16	23,10
Rene Konfektionsfabriker	80	1,66	29	0,63	48	0,64	4,86	7,79
Skræderforretninger i For- . . . bindelse med Maal- og . . . prøvet Konfektion	52	7,23	7	0,76	2	0,26	0,50	8,75
Konfektionsfabriker i For- . . . bindelse med Maal- og . . . prøvet Konfektion	256	12,59	62	2,67	87	3,01	2,07	20,34
Kombinationer mellem Skræderforretninger og Konfektionsfabriker	147	11,07	52	3,11	17	0,82	1,86	16,36
Ialt . . .	669	52,02	164	9,22	157	5,15	9,95	76,34
Heraf for det aarlige pro- duktionsstatistiske Materiale	443	21,86	136	5,74	137	4,19	6,45	38,24

¹⁾ Heri indgaar Maalkonfektion, hvor Maalene er indsendt til Fabrik.

Stk. her ligger betydeligt over de andre Produktionsarter skyldes ikke blot Arbejdets forskellige Kvalitet, men ogsaa det Forhold, at det konfektionerede Tøj paa Spørgeskemaerne vil være opgivet til en gros Pris, medens det skrædersyede Tøj vil være opført med Kundens Pris. Den anførte Produktion af Habitter m. m. omfatter ca. 6000 Kjølesæt til en Gennemsnitspris af ca. 210 Kr. (ca. 235 Kr. for skrædersyede og ca. 110 Kr. for konfektionerede) og ca. 16 000 Smoking-sæt til ca. 140 Kr. pr. Sæt (ca. 200 Kr. for skrædersyede og ca. 60 Kr. for konfektionerede). Af Jaketsæt er kun fremstillet 840 Stkr. Fordelingen mellem skrædersyede og konfektionerede Varer fremgaar af Tabel 2.

Tabel 3 belyser Fremstillingen af Varer af uldne Stoffer efter Virksomhedernes Art. Det fremgaar af de anførte Tal for almindelige Habitter o. l., der er langt den største Produktionsgren, at rene

Skræderforretninger her fremstiller 20 og 37 pCt. henholdsvis af samlet Antal og Værdi, medens henholdsvis 8 og 14 pCt. tilvirkes af Skræderforretninger i Forbindelse med Maal- og prøvet Konfektion og 22 pCt. baade af Antal og Værdi i kombinerede Skræderforretninger og Konfektionsfabriker. Herefter fremstilles saaledes Halvdelen af Habitterne i Rene Konfektionsfabriker og Fabriker, der tillige tilvirker Maal- og prøvet Konfektion; men kun ca. 30 pCt. af Habitternes samlede Værdi falder paa disse 106 Virksomheder.

Af den samlede Produktion af Habitter o. l. falder 66 pCt. af Antallet og 42 pCt. af Værdien paa de 91 Virksomheder, der medtages ved den aarlige Produktionsstatistik, og af Overfrakker falder henholdsvis 83 pCt. og 62 pCt. paa disse Virksomheder. Sommerfrakker, imprægnerede Frakker og Gummifrakker af uldne Stoffer fremstilles næsten udelukkende i Fabrikerne. Af de konfektionerede Varer alene omfatter den aarlige Statistik ca. 95 pCt. for alle de vigtigste Artikler.

Tabel 4. Fremstilling af Varer af Bomulds- og Lærredsstoffer¹⁾.

	Antal Stkr.	Værdi 1000 Kr.
Sommerfrakker.....	600	4
Imprægnerede Frakker ²⁾	3 900	110
Gummifrakker og Olietøj ²⁾	32 100	528
Uspecificeret Overtøj ²⁾	40	1
Klædninger.....	2 300	16
Jakker.....	587 400	2 584
Veste.....	47 500	152
Benklæder.....	670 100	2 753
Overalls og Kedeldragter.....	865 900	3 448
Bluser og Skjorter.....	467 800	1 248
Kitler.....	155 000	869
Forklæder.....	30 200	46
Andet og uspecificeret.....	—	519
Ialt...	—	12 278

¹⁾ Kun en ringe Del heraf er skrædersyet.

²⁾ Fordelingen mellem Varer af Uld og Varer af Bomuld er usikker.

Tabel 4 belyser Fremstillingen af Varer af Bomulds- og Lærredsstoffer, der, som foran nævnt, næsten udelukkende er Færdigkonfek-

tion og næsten altsammen fremstilles i Fabrikerne, der indgaar i den aarlige Statistik. I denne Gruppe spiller Indførselen kun en Rolle for Gummifrakker, hvoraf indførtes 79 000 Stkr.

I nedenstaaende Oversigt er anført Produktion og Indførsel af de Artikler, for hvilke Indførselen har nogen Betydning.

Produktion og Indførsel i 1935.

	Produktion		Indførsel ¹⁾	
	1000 Stkr.	1000 Kr.	1000 Stkr.	1000 Kr.
Klædninger af Uld.....	650	50 000	28	824
Benklæder - -	805	6 910	29	334
Imprægnerede Frakker, Gummifrakker og Olie-tøj af Uld og Bomuld	158	3 928	93	1 087
Overfrakker og andet Overtøj af Uld.....	195	10 692	8	324

¹⁾ Omfatter ogsaa genudførte Varer, dog kun ringe Mængder.

For Aaret 1925 foreligger ingen tilsvarende Oplysninger om Herrekonfektionsindustriens og Herreskræderiets Produktion. I dette Aar indførtes 342 000 kg til en Værdi af 6,8 Mill. Kr. og i 1935 184 000 kg til 2,8 Mill. Kr.

Dame- og Børnekonfektionsfabriker.

Fabriques de confection pour dames et enfants.

Om Fremstillingen af Damekonfektion er ikke søgt supplerende statistiske Oplysninger, og da de for 1925 foreliggende Tal er ret ufuldstændige, skal her kun anføres enkelte Hovedtal fra den aarlige Statistik.

I 1935 havde 106 Virksomheder, som beskæftigede 3746 Arbejdere og 2388 Hjemmearbejdere, en Produktionsværdi paa 50,2 Mill. Kr. Den samlede Indførsel af Damekonfektion androg 3,9 Mill. Kr., altsaa 8 pCt. af Produktionen. For 1925 foreligger produktionsstatistiske Oplysninger fra de 17 største Virksomheder, som kan antages at repræsentere Størstedelen af den daværende Konfektionering af Damebeklædning. Produktionen androg 23 Mill. Kr., og der indførtes for 5,6 Mill. Kr. Den indførte færdige Damebeklædning har altsaa i

1925 dækket en væsentlig større Del af det samlede Forbrug end i 1935, men det maa antages, at Stigningen i Produktionen i denne Periode ikke alene skyldes Statistikens Ufuldstændighed i 1925, men ogsaa at Konfektionering af Damebeklædning er udvidet paa Dame-skræderiets Bekostning.

Tilvirkning af Underbeklædning.

Fabrication de lingerie, etc.

I den aarlige Produktionsstatistik, Tabel 27, er anført Produktionen i 102 Fabriker, som beskæftigede 2725 Fabriksarbejdere og

Produktion af Underbeklædning 1935.

	1		2		
	Smaa-virksomheder		Samtlige Virksomheder		
	97		199		1 i pCt. af 2, efter Værdi
Antal Virksomheder	268		2 993		
— Fabriksarbejdere	ca. 350		1 232		
— Hjemmearbejdere					
	1000Stk.	1000 Kr.	1000Stk.	1000 Kr.	pCt.
Produktion.					
Manchetskjorter, hvide	1	8	49	273	2,9
— kulørte u. Flipper	6	33	11	53	62,2
— — m. —	16	97	1 208	6 456	1,5
Andre Skjorter	139	299	538	1 465	20,4
Dame- og Børnelinned, Tricotineunder-tøj	7	24	414	2 156	1,1
Korsetter	98	38	869	3 209	1,2
Brystholdere	62	151	195	420	35,9
Pyjamas, Natkjoler o. l.	49	155	496	2 393	6,5
Forklæder	17	31	290	510	6,1
Kitler	86	355	591	2 295	15,5
Flipper, bløde og halvstive	24	13	244	123	10,6
Slips	331	535	1 729	2 518	21,2
Seler	92	131	434	605	21,7
Strømpeholdere o. l.	—	96	—	411	23,4
Kraver	207	320	676	890	35,9
Tørklæder, Sengelinned o. l.	—	144	—	1 907	7,6
Andet og uspecificeret	—	388	—	2 190	17,7
Ialt	—	2 818	—	27 874	10,1

882 Hjemmearbejdere. Desuden er udsendt Spørgeskemaer til 184 Smaavirksomheder under Gruppen Tilvirkning af Underbeklædning i Erhvervstællingen, hvoraf 162 har svaret. Formentlig vil en ret betydelig Del af Fremstillingen af Underbeklædningen dog falde udenfor denne Undersøgelse. For det første er ikke søgt Oplysninger fra Kategorien Systue i Forbindelse med Manufaktur- og Beklædningsforretninger, men det maa dog bemærkes, at de større Systuer af denne Art indgaar i den aarlige Statistik. Dernæst maa det antages, at der finder Fremstilling af Underbeklædningsgenstande Sted i Systuer, der indgaar under andre Grupper, og endelig spiller den helt private Syning naturligvis en Rolle. Suppleringsstatistiken maa i Henhold til det nævnte altsaa i første Række omfatte smaa selvstændige Specialvirksomheder, og de nedenfor anførte Delinger bekræfter da ogsaa dette.

Af de 162 Virksomheder, der indsendte Besvarelse, er 65 ikke medtaget i Optællingen. Blandt Aarsagerne til Udeladelsen kan, foruden Nedlæggelse af Virksomheden, navnlig nævnes, at Forretningen angives kun at omfatte Handel, eller at Syningen er for fremmed Regning, hvorfor Oplysninger ikke kan gives, eller at Produktionen er ubetydelig. De resterende 97 Virksomheder beskæftigede 268 Arbejdere foruden henved 350 Hjemmearbejdere og havde en samlet Produktionsværdi paa 2,8 Mill. Kr. I foranstaaende Tabel er anført dels de i Smaavirksomhederne producerede Varer, dels disses og Fabrikernes Produktion sammenlagt.

Smaavirksomhedernes samlede Produktionsværdi androg 10 pCt. af Værdien af Produktionen i samtlige Virksomheder. Som det fremgaar af Kolonnen yderst tilhøjre i Tabellen, er Procenten meget forskellig for de enkelte Artikler.

For 1925 foreligger ikke Produktionsstatistik; til Belysning af den siden dette Aar forløbne Udvikling kan anføres, at Indførselen i 1925 af Underbeklædning af enhver Art androg 6,2 Mill. Kr., medens der i 1935 kun indførtes for 2,0 Mill. Kr., hvoraf kan sluttes, at den indenlandske Produktion er blevet betydeligt forøget. Indførselen androg i 1935 kun 8 pCt. af Produktionen.

Omtrent tre Fjerdedele af Indførselen i 1935 bestod af Flipper, Manchetskjorter og Korsetter. Stive Flipper, som udgør langt den største Del af den samlede Indførsel af Flipper, fremstilledes ikke her i Landet; af bløde og halvstive Flipper indførtes 379 000 Stkr. og produceredes 244 000 Stkr. Lægges hertil Indførsel af stive Flipper, som udgør 804 000 Stkr., faas et samlet Forbrug af løse Flipper paa 1,4 Mill. Stkr. Af hvide Manchetskjorter produceredes 49 000 Stkr. og indførtes 38 000 Stkr. og af kulørte produceredes 1 219 000 Stkr. og indførtes 73 000 Stkr. Forbruget af Manchetskjorter har altsaa andraget 1,4 Mill. Stkr. Heraf var over 1,2 Mill. Stkr. med tilhørende Flipper, altsaa omtrent lige saa stort et Tal som Forbruget af løse Flipper. Af Korsetter produceredes 869 000 Stkr. og indførtes 71 000 Stkr. Endelig kan nævnes, at der foreligger Oplysning om Produktion af 1,7 Mill. Stkr. Slips og 434 000 Par Seler, medens Indførselen af disse Artikler var ringe.

Til Belysning af Virksomhedernes Art anføres for de Varer, der særlig fremstilles i Specialvirksomheder, følgende Oversigt over det Antal Virksomheder, der deltager i Fremstillingen af disse Varer.

Virksomheder der producerer:	Smaa-virk-somhederne	Fabrikerne	Samtlige
Korsetter og Brystholdere, alene	20	8	28
— — — sammen med andet	3	11	14
Seler, Strømpeholdere o. l., alene	6	4	10
— — — sammen m. andet .	3	4	7
Slips, alene	6	1	7
— sammen med andet	4	14	18
Forklæder og Kitler, alene	9	1	10
— — — sammen med andet	17	32	49
Manchetskjorter, alene eller med andre Skjorter	5	8	13
— sammen med andet	15	26	41
Flipper, alene eller sammen med andet	1	5	6

Det ses, at Smaa-virksomhederne i langt højere Grad end Fabrikerne driver Specialfremstilling. Navnlig er Fremstillingen af Korsetter og Brystholdere en Specialproduktion, hvortil kommer, at en Del af de af Statistiken udeladte Virksomheder angiver at fremstille

disse Artikler i mindre Omfang. Specialiseringen er ligeledes dominerende, omend i mindre Grad, ved Smaa virksomhedernes Produktion af Seler m. m. og Slips, medens Fremstillingen af Manchetskjorter i Reglen er forenet med andet Arbejde.

Hatte- og Kasketfabriker.

Fabriques de chapeaux et de casquettes.

Nedenstaaende Produktionsoversigt, som kun angiver Tallene fra den aarlige Statistik, i 1935 Tabel 28, antages i begge Aarene at omfatte praktisk taget hele Straa- og Filthattefabrikationen her i Landet, men er derimod formentlig ikke fuldstændig med Hensyn til Fremstillingen af Kasketter. Det bemærkes, at her kun er Tale om selve Fremstillingen af Hattene, hvorimod Modistforretninger og lignende, der giver sig af med Pyntning af Hatte, ikke er med.

	Produktion			
	1935		1925	
	1000 Stkr.	1000 Kr.	1000 Stkr.	1000 Kr.
Straahatte	364	1 559	350	1 200
Filt- og Velourhatte	769	2 658	268	1 350
Hatte af Silkestoffer og Silkefløj.	142	871	126	1 000
Lærredshatte o. l.	102	107	—	—
Andre Hatte	39	130	27	100
Uspecificerede Hatte	176	794	152	700
Huer og Kasketter	ca. 991	2 229	502	1 578
Andet	—	34	—	—
Ialt...	—	8 382	—	5 928

Antallet af Virksomheder og Arbejdere er ikke anført, da Fremstilling af Buntmagerarbejde delvis foregaar i de samme Virksomheder.

Produktionen af Straahatte var af samme Omfang som i 1925, medens der har været en Stigning til det flerdobbelte for Filthatte, og Fordobling for Huer og Kasketter.

Angaaende Forandringerne i det samlede Forbrug siden 1925 skal anføres nogle Oplysninger fra de Omraader, hvor Sammenligninger lader sig foretage.

I Forbindelse med de uforandrede Produktionstal viser en Nedgang i Indførselen af Straahatte fra 25 000 kg til 18 000 kg, at Befolkningens Forbrug af Straahatte er blevet lidt formindsket. Regnet efter Værdien dækker Indførselen nu henved en Fjerdedel af Forbruget.

Indførselen af Filthatte androg i 1925 667 000 Stkr. og var i 1935 gaaet ned til 431 000 Stkr. samtidig med den ovenfor nævnte Flerdobling af den indenlandske Produktion. Beregner man det samlede Forbrug af Filthatte paa Grundlag af Produktion og Indførsel, hvilket dog kun kan gøres med Forbehold, blandt andet paa Grund af manglende Specifikation for en Del af Produktionen, ses det, at Forbruget er steget noget siden 1925, og at Indførselen i dette Aar var over dobbelt saa stor som Produktionen, medens Forholdet var omvendt i 1935. Der foreligger ikke nogen Deling af de statistiske Oplysninger om Filthatte mellem Dame- og Herrehatte.

Endnu kan nævnes, at Forbruget af Herresilkehatte dækkes ved Indførsel, som i 1925 androg 5 700 kg og i 1935 3 300 kg. Forbruget synes altsaa at være blevet formindsket. Indførselen af Damehatte af Silke var ligeledes formindsket i 1935, men var i begge Aarene ret ubetydelige i Forhold til Produktionen, saavidt det kan ses af de foreliggende Oplysninger.

Farverier og Tøjrensingsanstalter.

Teintureries, etc.

Til Supplering af den aarlige Produktionsstatistik over Farverierne, som i Heftet for 1935 er anført i Tabel 30 og omfatter 51 Virksomheder med 1094 Arbejdere, er udsendt Spørgeskemaer til 170 Smaa virksom-

heder i Erhvervstællingens Gruppe Farverier og Tøjrensningssanstalter, hvoraf man har modtaget Besvarelser fra 141. Opgørelsen viser, at disse Virksomheder kun rent undtagelessvis beskæftiger sig med Farvning af nye Varer, idet der kun findes et Par Specialvirksomheder, som farver Læder, og et enkelt Strømpifarveri, tilsammen med en Produktionsværdi paa 93 000 Kr. Den aarlige Statistik giver altsaa med Hensyn til Farvning af nyt fuldstændige Oplysninger, men det maa bemærkes, at langt den største Del af denne Farverivirksomhed, efter tidligere Undersøgelser ca. fire Femtedele, foregaar i Tekstilsfabrikerne, særlig Klædefabrikerne, egne Farverier.

Af Opfarvningen og Tøjrensningen foretager Smaaavirksomhederne derimod en ret betydelig Del. Det fremgaar af de Skemaer, hvor tal-mæssige Oplysninger meddeles, at det er det mest almindelige, at Virksomheden beskæftiger sig baade med Opfarvning og Rensning, men et meget betydeligt Antal angiver dog kun Rensning eller Rensning og Presning, hvorimod ingen indskrænker sig til Opfarvning alene. Da Foreningen af de forskellige Arbejdsfelter indenfor denne Branche, Rensning, Reparation, Opfarvning, Presning, saaledes er det mest almindeligt forekommende, og en Adskillelse kun kan foretages med ringe Nøjagtighed, skal her kun anføres den samlede Omsætning. Optællingen af 81 Skemaer, hvorpaa er anført 162 beskæftigede Arbejdere, udviser en modtaget Betaling paa ialt 972 000 Kr. De resterende 60 indberettende Virksomheder, som for Størstedelen angiver at beskæftige sig med Tøjrensning o. l. uden fremmed Medhjælp, kan antages at have haft en Omsætning paa godt 200 000 Kr., hvorefter den samlede Omsætning har været 1,2 Mill. Kr. I den aarlige Statistik andrager den modtagne Betaling for Opfarvning og Tøjrensning o. l. 3,7 Mill. Kr., og Beløbet for samtlige Virksomheder andrager herefter paa det nærmeste 5 Mill. Kr., hvoraf Virksomheder i den aarlige Statistik omfatter ca. 75 pCt.

Andre Fabriker i Konfektionsindustrien.
Autres fabriques dans l'industrie d'habillement.

Som Supplement til den aarlige Statistik over de Fabrikationsgrene, der omhandles i Tabel 31 i Produktionsstatistiken for 1935, udsendtes Spørgeskemaer til 269 Smaa virksomheder, hvoraf 231 har svaret. Af disse for en stor Del ubetydelige Produktionsgrene skal nogle af de vigtigste kort omtales i det følgende. Der foreligger ikke tilsvarende Oplysninger for 1925.

Sejlmagerier o. l. 40 Virksomheder med 62 Arbejdere fremstillede Sejl, Telte, Presenninger, Markiser for 675 000 Kr. foruden enkelte andre Arbejder. I den aarlige Statistik foreligger Oplysning fra 8 Fabriker med 60 Arbejdere, som producerede Varer af samme Art for 882 000 Kr., saaledes at den samlede Produktion androg 1,6 Mill. Kr.

Sækkefabriker. 4 Virksomheder med 12 Arbejdere fremstillede Sække og Poser for 95 000 Kr., foruden andre Varer for ca. 50 000 Kr. I Tabel 31 er oplyst, at 14 Virksomheder med 359 Arbejdere producerede Wrappers for 1 073 000 Kr. og nye Sække og Poser for 5 963 000 Kr. Produktionen af Wrappers og nye Sække og Poser er altsaa praktisk taget fuldstændig oplyst i den aarlige Statistik. Indførselen af disse Varer androg 1,1 Mill. Kr. i 1935. Udførselen var ubetydelig. Det maa bemærkes, at Statistiken ikke omfatter disse Virksomheders Reparationsarbejder, eller Virksomheder, der kun beskæftiger sig med Sækkereparation.

Fabrikation af kunstige Blomster. Denne er ifølge de foreliggende Oplysninger saa godt som fuldstændig oplyst i den aarlige Produktionsstatistik, hvori er anført en Produktionsværdi paa 408 000 Kr., og det samme gælder om Produktionen paa Fjerrenserier. Af rensede Fjer produceredes 2,7 Mill. kg; Værdien er ikke angivet.

Madrasfabriker. I Suppleringsstatistiken foreligger Indberetning fra 15 Madrasfabriker med 116 Arbejdere, som havde en samlet Produktion paa 1 272 000 Kr.. Herunder indbefattes Madrasser, Senge, Divaner, Ottomaner og lignende Møbler, idet kun enkelte begrænsede

sig til Fremstillingen af Spiralmadrasser alene. Den aarlige Statistik omfatter 7 Madrasfabriker med 215 Arbejdere og en Produktionsværdi paa 2 126 000 Kr., saaledes at den samlede Produktion androg 3,4 Mill. Kr.

Piske- og Stokkefabriker. Der foreligger Oplysning om 8 Virksomheder af denne Art, som beskæftigede 40 Arbejdere foruden 6 Hjemmearbejdere, og fremstillede for 230 000 Kr. Piske og Stokke, hvoraf for ca. 150 000 Kr. Piske. Produktionen af Stokke omfatter saavel Spadserestokke som Paraplystokke.

Paraplyfabriker. 8 Virksomheder med 19 Arbejdere foruden 5 Hjemmearbejdere fremstillede 4500 Haveparasoller til en Værdi af 75 000 Kr. og 13 700 Paraplyer og Parasoller til 95 000 Kr. I nedenstaaende Oversigt er denne Produktion lagt sammen med Produktionen paa 8 Paraplyfabriker med 63 Arbejdere, som indgaar i den aarlige Statistik. En Del af Haveparasollerne er dog fremstillet paa de ovenomtalte Sejlmagerier.

Produktion af Paraplyer og Parasoller i 1935.

	Stkr.	Kr.
Haveparasoller	21 500	300 000
Paraplyer og Parasoller	94 000	711 000

Indførsel og Udførsel af Paraplyer var i 1935 ganske ubetydelig.

Rullegardinfabriker. 14 Virksomheder med 43 Arbejdere fremstillede de i nedenstaaende Oversigt anførte Varer. I Tallene er dog indbefattet et mindre Beløb for Rullegardiner, som er fremstillet i en Tapetfabrik, der indgaar i den aarlige Statistik.

Produktion af Rullegardiner m. m. i 1935.

	Stkr.	Kr.
Rullegardiner	154 000	930 000
Rullegardiner, Persiener, Markiser, uspecificeret	—	87 000
Gardinstænger, Patentstokke	17 000	56 000
I alt...	—	1 073 000

Den samlede Produktion af Rullegardiner i 1935 har efter de foreliggende Oplysninger andraget ca. 160 000 Stkr. til en Værdi af 980 000 Kr.

Læderindustri.

Industrie de cuir.

Handskefabriker.

Ganteries.

Tabel 32 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter 22 Handskefabriker, som beskæftigede 298 Fabriksarbejdere og 233 Hjemmearbejdere. Efter Erhvervstællingens Materiale er yderligere sendt Spørgeskema til 25 mindre Handskefabriker og Handskemagere, af hvilke 23 har indsendt Besvarelse. Enkelte af disse angiver at være beskæftiget udelukkende ved Reparation eller ved Syning af enkelte Par Handsker af indleveret Materiale, men fra 17 Virksomheder, som beskæftigede 102 Personer foruden 59 Hjemmearbejdere, foreligger Indberetning om Produktionen. Denne androg ca. 13 000 Dusin Par Handsker til en Værdi af ca. 800 000 Kr., hvilket er omtrent en Tredjedel af Produktionen i de større Virksomheder. Det maa dog bemærkes, at enkelte er af ret betydelig Størrelse og fremtidig vil blive medtaget i den aarlige Produktionsstatistik,

En enkelt Virksomhed fremstiller Stofhandsker, hvilket nærmere er omtalt under Trikotagefabriker.

Det fremgaar af foranstaaende, at der foreligger saa godt som fuldstændige Oplysninger om Produktionen af Handsker i 1935. Tallene er anført i følgende Oversigt, hvori tillige er meddelt de tilsvarende Oplysninger for 1925.

Den samlede Produktion var ca. $2\frac{1}{2}$ Gang større i 1935 end i 1925. Samtidig er sket en meget stærk Omlægning af Produktionen, idet Fremstillingen af Ruskinds- og Glacéhandsker er formindsket til

	1935		1925	
Anta Virksomheder.....		39		25
— Arbejdere		400		119
— Hjemmearbejdere		292		161
Produktion.	Dusin	1000	Dusin	1000
	Par	Kr.	Par	Kr.
Ruskindshandsker.....	800	46	3 700	225
Glacéhandsker.....	1 900	107	4 500	268
Vaskeskins- og Dyreskindshandsker....	6 500	525	6 400	523
Nappahandsker.....	26 900	1 953	2 100	165
Foerhandsker med Flonelsfoer	6 700	375	1 800	143
— — Pelsfoer	600	56	500	64
Arbejdshandsker.....	4 000	89	600	34
Uspecificerede Handsker.....	3 300	205		
Andre Varer	—	140	»	»
	50 700	3 496	19 600	1 422

en Brøkdæl, medens der har været en stærk Stigning for Foerhandsker, og særlig for Nappahandsker, hvilken sidste Sort nu udgør Halvdelen af den samlede Produktion, mod en Tiendedel i 1925. Det maa dog bemærkes, at de anvendte Betegnelser efter den seneste Udvikling af Fabrikationen nu ikke mere dækker de faktisk benyttede Artsbetegnelser.

Den ret betydelige Produktion af grove Arbejdshandsker, i 1935 4000 Dusin Par, er optaget siden 1925.

Det kan endvidere nævnes, at en Del af Handskefabrikernes Produktion af »Andre Varer« bestaar af Pelsluffer og Styrthjælme.

	1935		1925	
	Produktion	Indførsel	Produktion	Indførsel
	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.	Mill. Kr.
Handsker af Skind ...	3,5	0,1	1,4	1,0

Siden 1925 er foregaaet en meget stærk Udvikling til Gunst for den indenlandske Produktion, idet Indførselen i dette Aar udgjorde 40 pCt. af Forbruget, regnet efter Værdien, medens den i 1935 var gaaet ned til en Ubetydelighed. Saavidt det kan beregnes, er det samlede Forbrug af Handsker pr. Individ, regnet efter Antal Par, steget med mindst en Trediedel i Tiaaret.

Garverier.

Tanneries.

Tabel 33 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter 26 Garverier, som beskæftigede 882 Arbejdere; desuden udsendtes Spørgeskemaer til 26 Smaa virksomheder, der efter Oplysningerne til Erhvervstællingen antoges at drive Garverivirksomhed. Af disse svarede 21, og heraf angav 8 kun at drive Handel eller at være ophørt med Garvningen; kun 13 med 16 Arbejdere har udført Garveripro-

		1935		1925
Antal Virksomheder.....		39		58
— Arbejdere		898		839
Produktion.		Mængde	Værdi	Mængde Værdi
			1000	1000
			Kr.	Kr.
Underlæder				
vegetabilsgarvet	1000 kg	3 052	8 774	} 2 801 11 392
kromgarvet	—	543	2 327	
Vegetabilsgarvet Overlæder:				
Platlæder	—	247	901	286 1 367
Tøffellæder.....	—	265	973	277 1 523
Smurtlæder	—	30	121	285 1 533
Andet	} 1000 Kv. Fod	38	182	— —
		72	67	— —
Kromgarvet Overlæder:				
Oksehuder	—	1 094	1 086	2 465 ¹⁾ 3 447
Hestehuder.....	—	560	478	317 352
Skind.....	—	2 784	4 054	1 750 3 346
Andet Overlæder	—	57	52	— —
Andet og uspec. kromgarvet				
Læder og Skind	—	415	209	} 910 1 016
Vegetab. garvet Læder til				
Møbelbrug m. m.	—	2 423	2 166	— —
Forskellige Skind, herunder Va-				
ske- og Handskeskind.....	1000 Stkr.	265	1 566	217 1 381
Remmelæder	1000 kg	79	455	49 333
Spalt.....	1000 Kv. Fod	1 243	742	} 559
Fæhaar	1000 kg	1	—	
Uld	—	150	284	
Limlæder	—	4 045	99	
Ialt....			24 536	26 249

¹⁾ Herunder andet og uspecificeret Overlæder.

duktion i 1935, ialt til en Værdi af 100 000 Kr. Den aarlige Statistik vedrørende Garverier er altsaa praktisk taget fuldstændig. I 1925 havde Smaa virksomhederne kun lidt større Betydning end ved nærværende Undersøgelse, idet der fandtes 13 Virksomheder, der havde en Produktionsværdi paa 245 000 Kr. Derimod er der sket en meget betydelig Reduktion i Antallet af de noget større Virksomheder, der indgaar i den aarlige Produktionsstatistik, saaledes som det fremgaar af foranstaaende Oversigt over samtlige Garverier i 1935 og 1925 samt deres Beskæftigelse og Produktion.

Siden 1925 er sket ret væsentlige Forskydninger i Garveriernes Produktion. Fremstillingen af Underlæder viser en Stigning paa omtrent 30 pCt. For vegetabilsk garvet Overlæder har der været en Nedgang med en Tredjedel, hvilket hovedsagelig skyldes, at Produktionen af Smurtlæder er formindsket til en Tiendedel; Aarsagen til manglende Anvendelse af denne Lædersort maa antages at være Gummistøvlernes Fortrængning af Fedtlæderstøvler. Produktionen af kromgarvet Overlæder har været uforandret, medens der er en Stigning til det tredobbelte i Fremstillingen af Læder og Skind til anden Anvendelse, f. Eks. Beklædningsskind og Læder og Skind til Møbler, Tasker, Mapper og andre Lædervarer. Det maa dog tages i Betragtning, at Garveriernes Produktion netop i 1925, navnlig paa dette Omraade, var usædvanlig ringe.

Indførselen af Saalelæder viser fra 1925 til 1935 en Nedgang fra 674 Tons til 115 Tons, hvilket omtrent svarer til Stigningen i den indenlandske Produktion. De indførte Varer dækkede i 1935 kun 3 pCt. af Forbruget.

Om den øvrige Indførsel kan anføres, at der af alle andre Slags Læder og beredte Skind indførtes 468 Tons i 1925 og 878 Tons i 1935, men for de enkelte Varer lader sig vanskeligt foretage nogen Sammenligning mellem Produktion og Indførsel. For alle Slags Læder og beredte Skind tilsammen, har Forholdet mellem Produktion og Indførsel forskudt sig, idet Indførselen, regnet efter Værdien, androg 60 pCt. af Produktionen i 1935, men kun 50 pCt. af denne i 1925.

Det maa som nævnt erindres, at Produktionen var særlig lille i 1925.

Af nedenstaaende Oversigt fremgaar Garveriernes Forbrug af Huder og Skind i 1935 og 1925.

Til Produktionen er anvendt: Raa Huder og Skind		1935		1925	
		Danske	Uden-landske	Danske	Uden-landske
Hestehuder.....	Stkr.	11 300	1 400	5 782	1 656
Hestekvaster.....	—	100	»	—	—
Okse- og Kviehuder.....	—	123 800	44 900	94 041	22 430
Vildthuder.....	—	»	172 400	—	133 961
Kalveskind.....	—	338 700	119 600	137 978	181 361
Gedeskind.....	—	—	8 300	641	1 151
Faareskind.....	—	43 200	204 200	93 406	152 507
Svineskind.....	—	6 100	»	1 797	»
Kaninskind.....	—	3 000	7 000	—	—
Andre Skind.....	—	—	—	100	10
Forskellige Dele.....	—	7 100	113 600	—	—

Den væsentligste Forskydning i Raastofforbruget er en Stigning i Anvendelsen af danske Kalveskind til over det dobbelte. Derimod er anvendt færre danske Faareskind.

Skotøjsfabriker.

Fabriques de chaussures.

Tabel 34 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter 132 Skotøjsfabriker, som tilsammen beskæftigede 4258 Arbejdere. Til Supplerings heraf er udsendt Skemaer til 305 mindre Virksomheder, som antages at fremstille nyt Fodtøj, og fra 261 af disse har man modtaget Svar. I omtrent Halvdelen af Besvarelserne er angivet, at Virksomheden kun beskæftigede sig med Reparation, eller at det ny Arbejde indskrænkede sig til lejlighedsvis Fremstilling af enkelte Par. Tilbage bliver ialt 142 Virksomheder, som beskæftigede 362 Arbejdere, foruden 53 Hjemmearbejdere, og producerede 1,2 Mill. Par Fodtøj til

en Værdi af 3,0 Mill. Kr. Da man som ovenfor nævnt kun mangler Svar fra knap 15 pCt. af Smaavirksomhederne, kan denne Opgørelse betragtes som et næsten udtømmende Supplement til den aarlige Statistik. Regnet efter Værdien andrager Smaavirksomhedernes Produktion kun 5 pCt. af Fabrikernes, medens den efter Antal Par kommer op paa omtrent 25 pCt. Allerede heraf fremgaar, at der er Tale om helt forskellige Varer, og da der i det hele taget næsten paa alle Omraader gør sig særlige Forhold gældende for Smaavirksomhederne, skal disse her nærmere omtales.

I følgende Oversigt er foretaget en Deling i Grupper efter Produktionens Art, og til Belysning af Udviklingen siden 1925 er de tilsvarende Tal for dette Aar anført.

	1935		1925	
	Antal Virksomheder	Antal Arbejdere	Antal Virksomheder	Antal Arbejdere
Haandskomageri.....	21	53	24	78
Fremstilling af Klædesko..	54	32	12	39
Fremstilling af andet Fodtøj .	67	277	41	139
I alt...	142	362	77	256

Det fremgaar af Oversigten, at næsten dobbelt saa mange Smaavirksomheder gav sig af med Fremstilling af nyt Fodtøj i 1935 som i 1925. Muligvis skyldes en Del af Stigningen, at Undersøgelsen ikke gav et fuldt saa udtømmende Resultat i sidstnævnte Aar som i førstnævnte, men Tallene giver dog et væsentligt rigtigt Billede af Forholdet. Det egentlige Haandskomageri, Syning af Fodtøj efter Maal, var allerede i 1925 i det væsentlige indskrænket til sit nuværende Arbejdsfelt, Arbejde af ortopædisk Art. Det er angivet, at ca. 85 pCt. af det haandsyede Fodtøj i Øjeblikket er mere eller mindre af denne Karakter. Det egentlige Invaliditetsskomageri foregaar dog ikke i disse Virksomheder. Den samlede Fremstilling af haandsyede Fodtøj androg 4400 Par til en Værdi af 349 000 Kr. i 1925 og 3000 Par til 211 000 Kr. i 1935. Gennemsnitsprisen pr. Par var i 1935 ca. 70 Kr. Produktionsnedgangen falder formentlig paa Syning af Fod-

tøj til normale Fødder, men dette Arbejde var allerede i 1925 ganske ubetydeligt i Forhold til Fabriksproduktionen. Foruden de i Oversigten anførte Virksomheder findes endnu nogle Smaaskomagere, som syr Fodtøj, men det drejer sig saavidt vides kun om enkelte Par, hovedsagelig grovere Arbejde. Ogsaa paa dette Omraade har der været Tilbagegang siden 1925. I 1935 havde 10 af 21 Haandskomagere ingen Medhjælpere, og fremstillede mindre end 50 Par hver, 3 fremstillede mellem 50 og 100 Par, og i 8 Haandskomagerier, som alle havde mellem 5 og 10 Svende eller Lærlinge, fremstilledes over 100 Par. De store Virksomheder fandtes alle i København.

En anden Fabrikationsgren af særlig Art er Fremstillingen af Klædesko. I 1935 er optalt 54 Virksomheder af denne Art, som producerede 483 000 Par til en Værdi af 296 000 Kr., ca. 60 Øre pr. Par, men kun beskæftigede 32 fremmede Medhjælpere. Denne Produktion er meget stærkt udvidet siden 1925, da man kun optalte 222 000 Par, hvoraf ca. 100 000 var en Fabrikfremstilling med Anvendelse af Raagummisaal. De i 1935 optalte Virksomheder fremstiller saa godt som alle Skoene af gamle Cykledæk og kasseret Klæde eller lignende, det er næsten alle Specialvirksomheder, der ikke fremstiller andet Fodtøj, og i de fleste Tilfælde er Fremstillingen baseret paa Familiens eget Arbejde.

I Forbindelse med Fremstillingen af Klædesko kan nævnes en ret omfattende Fabrikation, som kommer ind under Varebetegnelsen Fodtøj med Lædersaal og Stofoverdel. Dette Fodtøj, som fremstilles af nogle Virksomheder under fabriksmæssige Former, har tynd Lædersaal og Overdel af Kamelhaar eller anden Uld, og Produktionen andrager ca. 160 000 Kr. til en Værdi af ca. 2 Kr. pr. Par.

Medens de hidtil omtalte Arter af Fodtøj er Specialiteter, der saa godt som ikke er Genstand for Fabrikation i den egentlige Sko-tøjsindustri, bestaar den resterende Del af Smaavirksomhedernes Produktion hovedsagelig af egentligt Læderfodtøj, d. v. s. Fodtøj med saavel Saal som Overdel af Læder, og adskiller sig ikke i den foreliggende Statistik fra Fabriksproduktionen paa anden Maade end ved en

eventuel Forskel i Prisen. Ifølge den tidligere anførte Oversigt omfatter Statistiken for 1935 indenfor denne Gruppe 67 Virksomheder, som beskæftigede 277 Arbejdere, og Produktionen androg 478 000 Par til en Værdi af 1,9 Mill. Kr. Efter Antallet af Par androg disse Smaa-virksomheders Læderfodtøjsproduktion 10 pCt. af Fabrikernes Produktion, men paa Grund af den lave Gennemsnitsværdi, 4 Kr. pr. Par mod det dobbelte for de store Virksomheder, kun 5 pCt. regnet efter Værdien. Produktionen fordeler sig i store Træk paa følgende Maade. Af gennemsyet Fodtøj fremstilles ca. 80 000 Par til noget lavere Gennemsnitspris end i Fabrikkerne og af klæbet Fodtøj ca. 90 000 Par, som kostede mindre end halvt saa meget som i Fabrikkerne. I begge disse Fabrikationsgrene udgør Smaa-virksomhedernes Produktion kun ca. 7 pCt. af Fabrikernes. Af de billigere Skotøjsarter, vendt Fodtøj

	1935			1925		
Antal Virksomheder.....	274			189		
— Arbejdere	4 620			3 098		
— Hjemmearbejdere	319			242		
Produktion.						
Lædersaal og Læderoverdel:	1000 Par	1000 kg	1000 Kr.	1000 Par	1000 kg	1000 Kr.
Gennemsyet.....	1 284	902	13 610	1 375	980	19 039
Randsyet	409	340	5 660	193	158	4 456
Pløkket	42	53	598	39	59	755
Klæbet	1 260	600	11 043	256	135	4 061
Vendt	393	129	1 348	350	122	2 180
Spartasko.....	525	88	757	234	35	608
Weltschoen.....	1 219	588	8 204	52	17	529
Lædersaal og Overdel af Lær- redsstof:						
Almindeligt Fodtøj	63	28	316	26	13	191
Gymnastiksko	100	28	338	209	68	878
Lædersaal og Overdel af Uld- stof	188	57	400	110	32	488
Lædersaal og Overdel af Silke- stof	12	6	115	3	1	76
Gummisaal og Læderoverdel.	145	73	567	67	47	924
Gummisaal og Stofoverdel...	58	24	149	28	13	200
Klædesko	483	202	296	222	115	307
Andet (væsentlig Babysko) ..	80	12	157	82	11	175
Ialt...	6 261	3 130	43 558	3 246	1 806	34 867

og Spartasko, er fremstillet henholdsvis ca. 110 000 Par og ca. 140 000 Par, hvilket udgør henholdsvis 40 pCt. og knap 40 pCt. af Fabrikernes Produktion.

Foranstaaende Oversigt omfatter praktisk taget den samlede Tilvirkning af Fodtøj her i Landet i 1935 og 1925 i store og smaa Virksomheder.

Saa vel Antallet af Virksomheder som de beskæftigede Arbejdere er forøget med ca. 50 pCt. siden 1925, og Antallet af producerede Par er steget omtrent til det dobbelte, medens Fodtøjets Vægt kun er steget med knap 75 pCt. Fodtøjets mindre Gennemsnitsvægt kan belyses ved Forandringen i Fabrikationsmetoderne. Det ses af Oversigten, at Produktionen af gennemsyet Fodtøj, som har en relativt høj Gennemsnitsvægt, er gaaet lidt tilbage, medens klæbet Fodtøj og Weltschoen, som er betydeligt lettere, viser en Fremgang henholdsvis til det 5-dobbelte og det 25-dobbelte. De tre nævnte Fabrikationsmetoder var i 1935 lige meget anvendt, regnet efter Antal Par, medens det gennemsyede var helt dominerende i 1925. Det kan endvidere nævnes, at Fremstillingen af randsyet Fodtøj er steget til det dobbelte. Af de billigere Varer viser Spartasko Fordobling og vendt Fodtøj omtrent uforandret Produktion. Det haandsyede Fodtøj indgaar i denne Oversigt væsentlig under Gruppen Randsyet.

Udviklingen indenfor Fremstillingen af Ikke-Læderfodtøj er omtalt foran.

I følgende Oversigt er foretaget en Sammenstilling af Produktion og Indførsel af Fodtøj i Grupper, som i det væsentlige dækker hinanden.

Af Gummifodtøj indgaar i Produktionstillene kun de almindelige Skotøjsfabrikers Fremstilling af Fodtøj med Gummisaal, medens den egentlige Gummifodtøjsfabrikation foregaar paa Gummifabrikkerne, og er omtalt under denne Industri. Den her anførte Indførselspost for Fodtøj med Gummisaal og Stofoverdel kan derfor ikke direkte sammenholdes med den tilsvarende Post under Produktion.

Det ses, at Indførselen af Fodtøj er reduceret til en Brøkdelen siden 1925; bortset fra Stofskoene med Gummisaal har der været en Ned-

	1935		1925	
	Pro- duktion 1000 kg	Ind- førsel 1000 kg	Pro- duktion 1000 kg	Ind- førsel 1000 kg
Fodtøj med:				
Lædersaal og Læderoverdel.....	2 700	} 68	1 506	} 412
Gummisaal og Læderoverdel.....	73		47	
— - Stofoverdel.....	24	106	13	219
Lædersaal og Overdel af Lærred.....	56	3	81	38
— - — - Uld.....	57	2	32	36
— - — - Silke.....	6	9	1	6
Andet Fodtøj (herunder Klædesko).....	214	1	126	—
Ialt...	3 130	189	1 806	711

gang til en Sjettedel, og Indførselen dækker nu kun 3 pCt. af Forbruget mod godt 20 pCt. i 1925.

Den anførte Indførselsvægt i 1935 svarer til lidt over 200 000 Par, bortset fra Gummifodtøjet.

En Forbrugsberegning paa Grundlag af de anførte Tal viser en Stigning i Fodtøjsforbruget pr. Individ paa over 30 pCt. siden 1925, regnet efter Vægten, og en mindst dobbelt saa stor Stigning regnet efter Antal Par, samtidig med at Gummifodtøjet ogsaa viser en stærk Forbrugsstigning. Stigningen i den samlede Vægt tyder paa, at Forbrugerne ikke alene er gaaet over fra at købe et mindre Antal Par solidere Fodtøj til et større Antal lettere, men at der er sket en virkelig Stigning i Forbruget. Til Belysning af Forholdet kan endvidere anføres, at Forbrugernes samlede Udgift til Fodtøj var omtrent af samme Størrelse i de to Aar, til Trods for den stærke Prisnedgang, der har fundet Sted. Det kan antages, at en Del af Træskoforbruget, som gik ned fra 2,9 Mill. Par i 1925 til 1,4 Mill. Par i 1935, er erstattet af Læderfodtøj, men paa dette Omraade har dog Gummistøvler for en meget stor Del virket som Erstatning.

Lædervarefabriker.*Fabriques de cuirs.*

Tabel 35 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter 30 Lædervarefabriker af forskellig Art, som beskæftigede 462 Arbejdere; desuden udsendtes Spørgeskemaer til 81 Smaaivirksomheder af lignende Art, hvoraf 63 har afgivet Besvarelse. Af disse udgaar enkelte, blandt andet saadanne med udelukkende Reparationsarbejde, tilbage bliver 55 Virksomheder med 216 Arbejdere foruden 22 Hjemmearbejdere og en Produktionsværdi paa 1,9 Mill. Kr. En stor Del af denne meget betydelige Produktionsværdi falder paa Virksomheder over den sædvanlige Grænse for de her behandlede Smaaivirksomheder, da de har været henført til Grupper, der ikke hidtil har været behandlet i den aarlige Produktionsstatistik. Dette gælder navnlig for Fremstillingen af Galanterivarer, som i Følge nedenstaaende Oversigt andrager over Halvdelen af Smaaivirksomhedernes Produktion. Med Hensyn til Ar-

Produktion af Lædervarer.

	1. Smaa- virksomheder	2. Samtlige Virksomheder	
Antal Virksomheder.....	55	85	
— Arbejdere.....	216	678	1 i pCt.
— Hjemmearbejdere.....	22	22	af 2
Produktion.	1000 Kr.	1000 Kr.	
Drivremme af Læder.....	4	448	1
— - andre Stoffer.....	»	389	»
Kufferter af Læder.....	10	121	8
— - andre Stoffer.....	15	312	5
Tasker af Læder.....	302	1 544	20
— - andre Stoffer.....	48	330	15
Mapper af Læder.....	53	260	20
— - andre Stoffer.....	—	13	—
Galanterivarer.....	1 159	1 664	70
Tilbehør til Skotøj.....	—	845	—
Andre og uspecificerede Varer.....	329 ¹⁾	828	40
Ialt...	1 920	6 754	28

¹⁾ Herunder: Beklædningsgenstande af Læder 200,000 Kr., Sadler, Tasker m. m. til Cykler 27000 Kr., tekniske Lædervarer 48000 Kr.

ten af Galanterivarerne kan oplyses, at herunder indgaar Varer for ca. 350 000 Kr., der særlig er benævnt som Etui'er, blandt andet til Guldsmede og Urmagere, samt Rejseetuier, men iøvrigt er denne Produktion i det væsentlige uspecificeret.

En Del af Virksomhederne, heriblandt nogle af de største, driver Specialfabrikation, hvoraf navnlig kan nævnes Etuier og Damebælter, men om Flertallet gælder det, at Fremstillingen omfatter Tasker og Mapper samt i Reglen forskellige andre Artikler.

Det fremgaar af Produktionsoversigten, at Smaaaktiviteterne havde 28 pCt. af den samlede Produktion. Af Galanterivarerne faldt 70 pCt. paa denne Gruppe, der dog som tidligere nævnt ogsaa omfatter større Virksomheder, og af Tasker og Mapper af Læder 20 pCt., medens den aarlige Statistik næsten fuldstændigt angiver Produktionen af Kufferter og Drivremme.

Der foreligger ikke Produktionsstatistik for Lædervarefabrikerne for 1925, men det fremgaar af Oplysningerne om Produktionen i en Del af den mellemliggende Periode og om Indførselen, at den indenlandske Produktion er blevet meget stærkt forøget. I 1925 indførtes af Lædervarer, under de Varegrupper, der svarer til Produktionsoversigten, ialt 359 000 kg til en Værdi af 4,7 Mill. Kr., og i 1935 var Indførselen gaaet ned til 128 000 kg til 2,3 Mill. Kr. Regnet efter Værdien dækkes nu en Fjerdedel af Forbruget af udenlandske Varer.

Vare for Vare lader en Sammenligning mellem Produktion og Indførsel sig kun foretage for Drivremme. Den samlede Produktion af Drivremme, herunder ogsaa Gummiremme, som ikke indgaar i foranstaaende Produktionsoversigt, androg i 1935 380 000 kg, og den samlede Indførsel 85 000 kg, hvorefter det kan beregnes, naar Hensyn tages til en Udførsel af danske Remme paa 52 000 kg, at en Femtedel af Forbruget dækkedes af indførte Varer.

De siden 1925 foregaaede Forskydninger indenfor Drivremme-fabrikationen synes efter de foreliggende ufuldstændige Oplysninger i store Træk at gaa ud paa, at Forbruget af Remme af Læder og andre Stoffer end Gummi, f. Eks. Balata, er ændret fra i stort Omfang at

blive dækket af udenlandske Varer til overvejende at dækkes af danske, og at Forbruget af Gummiremme, herunder Transportbaand, er steget meget stærkt og dækkes næsten udelukkende af danske Varer.

Ialt 5 af Lædervarefabrikerne fremstillede Drivremme i 1935.

Træindustri.

Industrie du bois.

Træskibsbyggerier.

Chantiers de construction de navires en bois.

Tabel 36 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter 38 Træskibsbyggerier, som beskæftigede 447 Arbejdere. Desuden er udsendt Spørgeskemaer til 154 mindre Træskibs- og Baadebyggere, af hvilke 134 har indsendt Svar. 22 af disse er hovedsagelig fra Virksomheder med en Bedding, der kun er anvendt til Eftersyn og Reparation, og indeholder ikke statistiske Oplysninger; for de resterende 102 Virksomheder, der tilsammen beskæftigede 185 Arbejdere, er foretaget en Opgørelse. Der byggedes af nye Fartøjer over 5 Brutto Reg. Tons, hovedsagelig Fiskerfartøjer, i alt 938 Tons, hvilket er godt en Tredjedel af Produktionen i samtlige Træskibsbyggerier; af mindre Baade byggedes for 280 000 Kr., hvilket er tre Fjerdedel af den samlede Produktion, og af Reparationsarbejde udførtes for 375 000 Kr., en Fjerdedel af Værdien for samtlige Virksomheder. Den samlede Produktionsværdi i Smaavirksomhederne androg 1,3 Mill. Kr. eller 30 pCt. af samtlige Virksomheder.

I nedenstaaende Oversigt er anført Produktionen i samtlige Træskibs- og Baadebyggerier, hvorfra der foreligger Indberetninger i 1935 og 1925. I begge Aarene antages Oplysningerne at omfatte hele Nybyggeriet og praktisk taget hele Reparationsarbejdet.

Nybygningen af Fartøjer over 5 Reg. T. brutto (i 1925 4 Reg. T. netto) omfattede næsten dobbelt saa stor en Tonnage i 1935 som i 1925. I begge Aarene byggedes ganske overvejende Fiskerfartøjer;

	1935	1925
Antal Virksomheder	140	138
— Arbejdere	632	560

Produktion	Antal		Drægtighed R. T. brutto	Byggesum for Skibe til:		Antal		Drægtighed R. T. brutto	Byggesum for Skibe til:	
	med Motor	uden Motor		Ind- land 1000 Kr.	Ud- land 1000 Kr.	med Motor	uden Motor		Ind- land 1000 Kr.	Ud- land 1000 Kr.
Træskibe over 5 R. T. brutto (i 1925 over 4 R. T. netto)										
Fragtskibe	3	»	222	150	»	3	1	143	102	»
Fiskerfartøjer	124	1	2 129	1 757	222	59	2	1 142	1 169	98
Lystfartøjer	6	6	88	118	»	3	»	24	10	»
Andre ¹⁾	20	»	233	136	»	4	2	109	89	»
Over 5 R.T. i alt...	153	7	2 672	2161 ²⁾	222 ²⁾	69	5	1 418	1 370	98
Baade under 5 R. T. brutto (i 1925 under 4 R.T. netto)										
Fiskerbaade	14	4	—	40	»	57	20	—	184	7
Lystbaade	15	19	—	87	»	27	15	—	124	49
Redningsbaade	»	56	—	57	»	»	13	—	16	»
Kaproningsbaade, Kajakker og Kanoer	»	223	—	89	9	»	46	—	23	3
Joller	»	210	—	75	1	29	147	—	83	4
Pramme	»	42	—	5	»	22	87	—	26	1
Andre ²⁾	68	»	—	130	»	1	1	—	5	»
Under 5 R.T. i alt...	97	554	—	483	10	136	329	—	461	64
Samlet Produktion...	250	561	—	2 644	232	205	334	—	1 831	162
Betaling for Reparationsarb.	1 573 000 Kr.					2 059 000 Kr.				

¹⁾ Heraf 1 Følge, 3 Tankbaade, 1 Lodsutter, 1 Sandpumper, 1 Slæbebaad, 2 Stenfisherpramme og 4 Motorbaade.

²⁾ Heraf 63 Motorbaade og 2 Lodsbaade.

³⁾ For 73 Fartøjer med 920 R. T. brutto er Motorens Værdi ikke medregnet i Byggesummene.

derudover leveredes i begge Aarene nogle Fartøjer til særlig Anvendelse og enkelte Lystfartøjer og Fragtskibe. Den gennemsnitlige Størrelse af Fiskerfartøjerne var omtrent ens i de to Aar.

I Oversigten over Baadene bemærkes navnlig, at der i 1935 byg-

gedes færre Fiskerbaade og langt flere Kaproningsbaade, Kajakker og Kanoer. Det maa dog tilføjes, at Specificeringen saavel som Fuldstændigheden her er usikker.

Værfternes Reparationsarbejde har omtrent haft samme Omfang i de to Aar, naar Forandringen i Prisniveaueet tages i Betragtning. Reparationerne spiller en overordentlig stor Rolle for Værfterne. I 1935 beskæftigede 21 og i 1925 32 sig udelukkende med Reparation.

Savværker, Bygnings- og Møbelsnedkerier m. fl. træindustrielle Fag.

Scieries, menuiseries en bâtiment, ébénisteries, etc.

Paa Grundlag af det ved Erhvervstællingen 1935 indkomne Materiale udsendtes Spørgeskemaer om Produktionen til følgende Faggrupper indenfor Træindustrien: Savværker, Pakkassefabriker, Bygnings-, Møbel-, Ligkiste- og blandede Snedkerier, Stolefabriker, Liste- og Rammefabriker, Stavfabriker og Bødkerier, Drejerier og Trævarefabriker. De vigtigste træindustrielle Fag, som ikke er medtaget her, er Hjul- og Karetmagere, Træskofabriker og Træskibsværfter, hvilke to sidstnævnte Fag omtales i andre Afsnit.

Af det udsendte Antal Spørgeskemaer er ca. 77 pCt. blevet besvaret, men heraf har en Del maattet udelades af Statistiken, f. Eks. nedlagt Haandværksvirksomhed, saaledes at ca. 66 pCt. af de udsendte Skemaer indgaar i den foretagne Bearbejdelse. Imidlertid kan det antages, at en væsentlig Del af de ikke-indkomne Besvarelser er Produktionstællingen uvedkommende paa samme Maade som de af Bearbejdelsen udskudte Besvarelser, og i det hele kan man regne med, at Produktionen er langt fuldstændigere oplyst, end de anførte Procenttal for Antal Virksomheder angiver. Bortset fra Fremstillingen af Møbler og af Trævare vil sikkert kun en ubetydelig Del af Produktionen mangle.

Materialets Fuldstændighed er dog noget forskellig i de forskellige

Fag. Da alle større Virksomheder er medtaget, vil Materialet som Helhed være mere udtømmende, jo mere de store Virksomheder betyder indenfor Faget. Følgende Bemærkninger om Koncentrationen indenfor de forskellige Fag vil derfor ogsaa være af Interesse til Belysning af Materialets Fuldstændighed.

Indenfor Bygningssnedkerierne spiller de store Virksomheder en meget fremtrædende Rolle, idet 3 pCt. af Virksomhederne fremstiller 54 pCt. af Produktionen. Derimod er de store Virksomheders Betydning indenfor Liste- og Rammefabrikerne adskilligt mindre, idet 14 pCt. af disse har 52 pCt. af Produktionen. For de øvrige Fags Vedkommende ligger de store Virksomheders Betydning imellem disse to Yderpunkter. Saaledes fremstiller indenfor Savværkerne 8 pCt. af Virksomhederne 50 pCt. af Produktionen, 10 pCt. af Pakkasefabrikerne fremstiller 52 pCt., 10 pCt. af Stolefabrikerne fremstiller 54 pCt. og 5 pCt. af Møbelfabrikerne fremstiller 45 pCt. af Fagenes Produktion.

I nedenstaaende Tabel gives en Oversigt over Virksomhedernes Antal og Arbejderstyrke, hvoraf det fremgaar, at Undersøgelsen for 1935 omfatter godt 4700 Virksomheder med omtrent 16 700 Arbejdere.

	1935		
	Antal Virksomheder	Antal Arbejdere	
		I alt	pr. Virksomhed
Savværker	440	3 229	} 6,6
Brændeskærerier	59	76	
Pakkasefabriker	61	653	10,7
Bygningssnedkerier	766	3 707	4,8
Stolefabriker	29	268	9,2
Møbelsnedkerier	1 099	4 458	4,1
Blandede Snedkerier	1 278	1 597	1,2
Ligkistesnedkerier	59	398	6,7
Liste- og Rammefabriker	62	504	8,1
Stavfabriker	} 488	348	0,7
Bødkerier			
Drejerier	173	130	0,8
Trævarefabriker	195	1 300	6,7
I alt...	4 709	16 668 ¹⁾	3,5

¹⁾ Heraf 13 491 Mænd, 336 Kvinder, 2 841 Lærlinge.

For 1925 omfattede en tilsvarende Undersøgelse godt 3600 Virksomheder med godt 10 000 Arbejdere.

Da de forskellige Fagbetegnelser indenfor Træindustrien glider umærkeligt sammen, og en Virksomhed ofte benævner sig ved et Navn, der ikke længere dækker eller helt dækker over dens nuværende Produktion, har man til Brug ved den Faggruppering, som er anvendt i

Tabel 1. Produktionsværdien af Træindustriens enkelte Artikler.

Produktets Art	Antal Virksomheder	Produktion eller Betaling for udført Arbejde i alt:	Heraf fremstillet i Virksomheder henført til										
			Savværker	Pakkassefabr.	Bygningssnedkerier	Stolefabr.	Møbelsnedkerier	Bl. Sneckerier	Ligkistesnedkerier	Liste- og Rammefabr.	Stavfabr. og Bødkerier	Drejerier	Trævarefabr.
		1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.	
Savværksarbejde:													
for egen Regning	512	17390	14458	126	627	»	1446	10	1	167	125	»	430
for fremmed Regning...	492	2164	1340	7	480	»	233	30	1	38	16	1	18
Cigarkasser	11	2267	»	687	»	»	»	»	»	»	»	»	1580
Pakkasser:													
for egen Regning	216	5370	2639	2377	130	»	6	7	»	17	156	»	38
Halvfabrikata	79	3258	2073	781	311	»	»	1	»	»	30	»	62
(»Kun Samling«)	(8)	(53)	»	(39)	»	»	»	»	»	»	(14)	»	»
Bygningssn.artikler:													
alm. Bygningssnedkerart.	1183	18053	2424	49854	»	1073	2680	968	1047	»	»	»	3
Bygningsinventar	690	4275	45	31259	»	233	2445	53	9	»	»	»	228
Halvfabrikata	84	347	4	»	145	»	142	56	»	»	»	»	»
Uspec. Bygningssn.art. ...	105	3215	87	»	1926	»	54	1148	»	»	»	»	»
Møbler:													
Stole	498	3361	289	»	72	990	1636	339	»	»	»	»	35
Uspec. Stole og Møbler..	23	2039	245	»	87	»	1613	3	»	»	»	»	91
Andre Møbler	1555	19349	152	»	511	380	15478	2712	30	11	»	»	41
Møbelstel	268	2292	2	»	66	168	1832	181	»	»	»	»	42
Halvfabrikata	98	905	»	»	15	20	803	58	»	»	»	»	9
Uspec. Møbelarbejde	208	5006	4	»	451	472	3572	428	10	»	»	»	69
Ligkister	569	2087	57	41	308	»	231	273	1136	»	»	»	41
Rammer og Lister	451	4618	329	5	1152	»	130	88	75	2754	»	»	85
Ufærdige Bødkerartikler ..	48	4176	2544	29	»	»	»	»	»	»	716	»	887
Bødkerartikler	567	3536	369	39	2	»	»	5	»	»	2295	»	826
Drejerarbejde:													
for egen Regning	188	814	7	»	2	1	16	24	»	»	»	764	»
for fremmed Regning...	11	11	»	»	»	»	»	»	»	»	»	11	»
Trævarer	417	7470	344	1	403	»	902	804	5	14	174	174	4823
Reparation	2328	6347	94	»	2558	5	1243	2159	55	1	190	11	31
Andet Arbejde	674	5892	239	»	4535	»	323	659	24	54	37	4	17

Tabel 1, sorteret Virksomhederne baade efter hvilke Varer der produceres og efter den Betegnelse, under hvilken den paagældende Virksomhed er henført i Forbindelse med Erhvervstællingen 1935.

De træindustrielle Virksomheders blandede Karakter fremgaar tydeligt af denne Oversigt, idet de forskellige Artikler spreder sig ret stærkt over Grupperne, saaledes at f. Eks. Pakkassefabrikationen kun for mindre end Halvdelen af Produktionsværdiens Vedkommende fremstilles i Virksomheder, henført under Pakkassefabriker. Virksomhedernes blandede Karakter fremgaar ligeledes af, at der f. Eks. fremstilles Ligkister paa 569 forskellige Virksomheder, men af disse er kun 59 egentlige Ligkistesnedkerier, altsaa Virksomheder, for hvilke Ligkisteproduktion er det væsentlige. Paa samme Maade ses det, at der af egentlige Stolefabriker er talt 29, medens der fremstilles Stole paa i alt 498 forskellige af de træindustrielle Virksomheder.

Det er umuligt uden at foretage Dobbeltregning at angive noget samlet Tal for Produktionsværdien i Træindustrien, idet Salgsvarer for een Virksomhed ofte er Halvfabrikata for en anden.

I det følgende gives en Fremstilling af Produktionen indenfor Træindustriens forskellige Grene. Der vil ved denne Fremstilling blive draget Sammenligning baade med den tilsvarende Tælling i 1925 og med Materialet fra den aarlige Produktionsstatistik for 1935. Denne omfatter i Tabel 37 (Savværker m. m.) 360 Virksomheder med godt 6200 Arbejdere.

Savværksarbejdet.

I Tabel 2 gives en Oversigt over det samlede udførte Savværksarbejde for fremmed og for egen Regning.

Der er i 1935 for fremmed Regning udført Savværksarbejde for en Betaling af godt 2 Mill. Kr. mod godt 1 Mill. Kr. i 1925. Heri indgaar Høvling med meget betydelige Beløb saavel som uspecificeret Arbejde. Den specificeret opgivne Raaopskæring af dansk Træ til Tømmer, Planker og Brædder er forøget fra ca. 30 000 m³ til 64 000 m³. Opskæring for egen Regning har fundet Sted til en samlet Salgsværdi

Tabel 2. Savværksarbejde.

		1935		1925		
A. For fremmed Regning:		Mængde	Betaling	Mængde	Betaling	
			Kr.		Kr.	
Opskær. af dansk ¹⁾ Træ	Bøg	m ³	13 100	80 200	3 400	44 300
	Eg	—	3 500	44 300	2 200	35 800
	Gran og Fyr..	—	28 800	219 300	15 400	156 300
	Andet og Uang.	—	18 100	206 900	—	102 400
Brænde, savet.....		—	49 800	—	62 000	
Andet og Uangivet		—	1 563 400	—	748 800	
Heraf Opskæring af udenl. Træ		—	105 900	—	—	
I alt...		—	2 163 900	—	1 149 600	
B. For egen Regning:						
Til Salg.						
Tømmer, dansk ¹⁾ Træ	Bøg ²⁾	m ³	21 500	1 402 500	16 000	1 389 400
	Eg	—	12 800	1 389 100	10 100	1 352 500
	Gran og Fyr..	—	222 300	7 996 100	55 800	3 094 800
	Andet og Uang.	—	4 500	401 300	1 600	679 700
do. af udenlandsk Træ....		—	8 100	778 400	—	—
Lægter		løb. m	1 372 800	189 600	3 291 600	544 900
Tagspaan		Stkr.	129 900	4 700	716 200	34 200
Sveller.....		—	133 200	589 200	} 6 100 m ³	145 100
Hegnspæle o. l.		m ³	600	9 300		
Træuld		kg	12 043 300	1 031 600	4 660 300	715 100
Brænde.....		m ³	112 500	718 300	41 900	993 700
Skafter		—	2 700	268 200	} —	1 767 200
Vogntræ		—	2 300	241 600		
Møbeltræ		—	3 300	267 900		
Firkanter, Klodser o. l.		—	3 500	181 000		
Parketstaver		—	3 000	126 400		
Anden Opskæring.....		—	1 792 900 ³⁾	—	—	—
I alt...		—	17 388 100	—	10 716 600	—

A n.m. Opskæring til Brug i egen Virksomhed, — i 1935 i alt ca. 50 000 m³, — f. Eks. til Pakkasser, Bygningssnedkerartikler er ikke medregnet i Tabellen, der kun omfatter Varer til Salg i denne Form.

¹⁾ I 1925 herunder ogsaa udenlandsk Træ.

²⁾ Herunder en ringe Mængde Drittelstaver. Træforbruget til Drittelstaver er iøvrigt anført i Tabel 3.

³⁾ Hovedsagelig Møbelplader og Krydsfinér.

af godt 17 Mill. Kr. mod i 1925 godt 10 Mill. Kr. Hovedvirksomheden indenfor Savværksarbejdet, Opskæringen til Tømmer, Planker og Brædder er siden 1925 steget til det tredobbelte, fra 84 000 m³ til

261 000 m³. Stigningen har været stærkest for Naaletræ. Den aarlige Statistik omfatter af de nævnte Varer til Salg henved tre Fjerdedele af hver Træsart, af Naaletræ dog kun to Tredjedele. I Slutningen af dette Afsnit er anført en Oversigt over den aarlige Statistiks Fuldstændighedsprocent for hver Hovedgruppe i Træindustrien, regnet efter Værdien.

Opskæring af Lægter er siden 1925 gaaet stærkt tilbage, fra godt 3 til godt 1 Mill. løbende m. Dette staar maaske i Forbindelse med den i de mellemliggende 10 Aar stedfundne Udvikling indenfor Byggeriet, hvor man bl. a. er gaaet over til andre Tagkonstruktioner (Icopaltage og flade Cementtage), hvorved Anvendelse af Lægter trænges tilbage.

Skæring af Tagspaan, som allerede i Perioden før 1925 var i Tilbagegang, er siden yderligere reduceret saa stærkt, at den nu kun finder Sted i ganske ubetydeligt Omfang.

Af Sveller er der i 1935 under Opskæring for egen Regning talt 133 000 Stkr., hvortil kommer 12 400 Stkr. opskaaret for fremmed Regning, i alt 145 000 Stkr. Dette svarer temmelig nøje til det af Statsbanerne (Beretningen 1935/36) opgivne Forbrug af danske Sveller paa 149 000 Stkr. Privatbanerne anvender kun i meget ringe Udstrækning danske Sveller; deres Forbrug kan for 1935 anslaaes til ca. 90 000 Stkr. Som det fremgaar af Oversigtstabellen nedenfor udgjorde Importen af Sveller i 1935 9538 m³, hvoraf en mindre Del er Sporskiftetømmer til Statsbanerne, medens den overvejende Del medgaar til Dækning af Privatbanernes Forbrug.

Det ses, at den supplerede Produktionsstatistik er meget nær ved at omfatte hele Produktionen, og at den aarlige Produktionsstatistik med 138 700 Sveller synes at omfatte henved 90 pCt.

Der er siden 1925, og navnlig under de senere Aars Bestræbelser for forøget Anvendelse af dansk Bøgetræ, sket en kraftig Stigning i den danske Svelleproduktion, som i førstnævnte Aar var ganske ubetydelig, medens den nu dækker en væsentlig Del af Forbruget. I Overensstemmelse hermed ses det, jfr. nedenfor, at Indførselen af Sveller er stærkt reduceret.

Produktionen af Træuld er siden 1925 steget stærkt, fra 4,6 til godt 12 Mill. kg. Træulden anvendes bl. a. til Emballage (særlig til Ægeksporsten) og Møbelpolstring, og Stigningen staar bl. a. i Forbindelse med Ægeksporstens og Møbelproduktionens Vækst.

En Del af Træuldsproduktionen foregaar paa rene Træuldsfabriker, hvoraf der er talt 8, som dog tilsammen kun har en ringe Del af Produktionen. Den væsentligste Del leveres af Savværker, Pakkasefabriker m. v.

I Tabel 3 er givet en Oversigt over Forbruget af dansk Træ af de forskellige Sorter, som er medgaaet til Opskæringen for egen Regning. Det bemærkes, at Tabellen angiver Mængden før Opskæringen. Af Tabellen fremgaar, hvor stor en Del af Forbruget af de enkelte Træsorter, der er oplyst i den aarlige Statistik.

Ved Beregning af det samlede danske Træforbrug skal der til de ca. 620000 m³, der er medgaaet til Opskæringen for egen Regning,

Tabel 3. Forbruget i 1935 af dansk Træ til Opskæring for egen Regning, angivet før Opskæringen i m³.

	Bøg til Drittel- materiale	Bøg, andet	Eg	Gran og Fyr	Andre	I alt	
Savværker	32 616	104 656	42 508	335 126	11 296	526 202	
Pakkasefabriker . . .	1 440	968	893	4 670	106	8 077	
Bygningssnedkerier .	—	76	275	11 183	—	11 534	
Møbelsnedkerier . . .	—	2 125	73	4 328	712	7 238	
Blandede Snedkerier	—	21	30	975	175	1 201	
Bødkerier og Stav- fabriker	7 157	546	205	2 176	266	10 350	
Ligkistesnedkerier . .	—	—	—	36	—	36	
Liste- og Ramme- fabriker	—	105	72	4 500	24	4 701	
Trævarefabriker . . .	8 165	2 886	521	11 009	1 217	23 798	
Til Drittelmateriale u. n. Ang. ca.	25 000	—	—	—	—	ca. 25 000	
I alt . . .	74 378	111 383	44 577	374 003	13 796	618 137	
Heraf i den aarlige Statistik	I alt ca. pCt.	75 000	92 400	19 700	250 300	10 500	447 900
		100	83	44	67	75	72

lægges den til Opskæring af dansk Træ for fremmed Regning med-gaaede Træmasse. Udmaalt efter Opskæringen udgør dette Forbrug 63 000 m³, svarende til et Raastofforbrug paa ca. 100 000 m³. Naar hertil endvidere lægges det af Træskibsbyggerier og Træskofabriker opskaarne Træ, henholdsvis 3400 m³ og 22 000 m³, faar man som Resultat, at der i Træindustrien m. v. er opskaaret i alt ca. 750 000 m³ Træ.

Den samlede danske Hugst er iflg. en af Dansk Skovforening foretaget Beregning for 1935/36 anslaaet til godt 2 Mill. m³, hvoraf godt 1 Mill. m³ Gavnt træ. Det ses altsaa, at en betydelig Mængde af den danske Skovhugst ikke passerer Savværkerne og den øvrige Træ-industri. Det drejer sig formentlig her overvejende om Tømmer, som i groft tildannet Form gaar direkte til Bygningsvirksomhed m. v.

Tabel 4. Indførsel af ubearbejdet og groft bearbejdet Træ.

	1935		1925	
	m ³	Kr.	m ³	Kr.
Naaletræ:				
Rundtømmer o. l.	6 938	321 000	15 589	907 000
Sveller	9 538	406 000	32 837	1 904 000
Bjælker og hugget Træ..	22 767	998 000	114 475	6 728 000
Brædder o. l., savskaarne	695 991	33 136 000	582 821	40 874 000
Brædder, Planker o. l., høvlede, pløjede m. v. .	73 364	5 316 000	67 558	8 078 000
I alt...	808 598	40 177 000	813 280	58 491 000
Bøgetræ:				
Ubearb. el. raat bearb...	»	»	866	42 000
Savskaaret m. v.	»	»	1 570	200 000
Egetræ:				
Ubearb. el. raat bearb...	461	96 000	494	74 000
Savskaaret m. v.	6 886	1 047 000	6 882	1 401 000
Andre indenlandske Træsarter:				
Ubearb. el. raat bearb...	7 095	541 000	12 080	1 030 000
Savskaaret m. v.	2 317	171 000	1 674	228 000
Udenlandske Træsarter:				
Ubearbejdet	8 671	1 185 000	3 256	668 000
Savskaaret m. v.	4 755	1 348 000	2 729	1 239 000

Til Bedømmelse af det statistiske Materiales Paalidelighed kan følgende tjene:

Som foran nævnt er der til Opskæring for egen Regning forbrugt ca. 620 000 m³.

Den opskaarne Masse er, udmaalt efter Opskæringen, opgjort til ca. 50 000 m³ anvendt til Videreforarbejdning i egen Virksomhed og ca. 460 000 m³ til Salg (idet Opskæring af Sveller, Tagspaan, Lægter og Træuld skønsmæssigt er omregnet til m³), i alt altsaa godt 500 000 m³. Da der kan regnes med et Svind ved Opskæring paa ca. 33 pCt., synes der at være ganske god Overensstemmelse mellem Forbrug og opskaa-ret Masse, idet godt 100 000 m³ af den opskaarne Masse er Brænde, væsentligst savet af Affaldstræ, jfr. Tabel 2.

Til Sammenligning med Forbruget angives i Tabel 4 Indførselen af ubearbejdet og groft bearbejdet Træ i 1935 og i 1925.

Indførselen bestaar langt overvejende af Naaletræ. Medens det i 1925 kunde skønnes, at højst 15 pCt. af Gavntræsforbruget af Naaletræ var vokset her i Landet, maa man for 1935 ansætte Procenten til ca. 30. For de øvrige indenlandske Træsarters Vedkommende er den langt overvejende Del af Forbruget af dansk Oprindelse.

Cigar- og Pakkasser.

Fremstillingen af Pakkasser foregaar paa 216 Virksomheder, hvori blandt 61 egentlige Pakkassefabriker. Af den samlede Produktionsværdi af færdige Kasser, godt 5 Mill. Kr., fremstilles ca. 44 pCt. i Pakkassefabrikerne. Usamlede Kasser er fremstillet til en Værdi af godt 3 Mill. Kr., hvoraf ca. 24 pCt. hidrører fra Pakkassefabrikerne. Savværkerne har fremstillet ca. 47 pCt. af de færdige og ca. 63 pCt. af de ufærdige Kasser.

Fordelingen paa de enkelte Arter af Kasser fremgaar af Tabel 5.

Det ses, at der siden 1925 er sket en betydelig Vækst i Pakkassefabrikationen, idet der i 1935 er fremstillet 6,5 Mill. Stkr. mod i 1925 3,7 Mill. Stkr., og af tilskaaret Træ til Pakkasser henholdsvis 58 000 m³

Tabel 5. Produktion af Cigar- og Pakkasser.

	1935		1925	
	Stk.	Kr.	Stk.	Kr.
Cigarkasser.....	10 391 900	2 267 100	1 845 700	591 900
Ægkasser	527 800	1 010 400	402 800	1 620 600
Fiskekasser.....	907 600	550 500	332 500	552 100
Margarinekasser	725 100	699 300	527 400	428 000
Mælkekondenseringskasser ...	148 000	45 000	402 100	281 900
Ølkasser	28 700	32 200	68 800	110 600
Flåsekasser	12 000	21 000	55 100	104 900
Fjerkrækasser	72 500	30 200	—	—
Oliekasser.....	31 100	29 900	—	—
Chokoladekasser	50 000	11 300	447 400	155 500
Frugtkasser	186 200	75 900	—	—
Plantekasser.....	238 600	58 900	—	—
Andre og Uspecific.....	3 555 700	2 804 500	1 504 200	2 622 100
Pakkasser i alt...	6 483 300	5 369 100	3 740 300	5 875 700
Tilskaaet Træ til Pakkasser	ca. 58 000 m ³	3 259 000	ca. 21 000 m ³	1 832 000

og 21 000 m³. I 1935 omfatter den aarlige Statistik ca. 70 pCt. af de færdige Kasser og saa godt som alt tilskaaet Træ.

Fremstillingen af Cigarkasser er i det samme Tidsrum steget langt stærkere, fra 1,8 til 10,4 Mill. Stkr., hvoraf den aarlige Produktionsstatistik omfatter 7,3 Mill. Stkr. Stigningen beror paa den ene Side paa Cigar- og Cigarillosforbrugets Vækst, paa den anden Side paa, at Indførselen af tildannet Træ til Cigarkasser, som i 1925 androg 233 000 Kr., allerede før 1935 faldt helt bort.

Derimod er Indførselen af Trækasser og Laag samt tildannet Træ til Pakkasser steget fra 142 000 Kr. til 456 000 Kr.

Bødkerverer.

Da Fremstillingen af Bødkervererne foregaar i to — i enkelte Tilfælde endda i tre — Led, nemlig Raaopskæring, Tildanning og Samling, har det for de første Dele af Produktionsprocessen, der foregaar paa forholdsvis faa, store Virksomheder, været muligt at frem-skatte et næsten fuldstændigt Materiale.

Raaopskæring og Tildanning af Staver og Bunde foregaar paa Stavfabriker, Samlingen foretages af Bødkerne.

Fremstillingen af Smøremballage belyses i Tabel 6.

Tabel 6. Produktion af Smøremballage i 1935.

	Mængde	Værdi
		Kr.
Drittelmateriale til Salg.....	Antal Sæt 3 217 000	3 909 000
Færdigsamlede Smørdritler:		
af egne Staver	Stkr. 50 000	83 000
af indkøbte Staver.....	— 905 000	1 732 000
samlet for fremmed Regning.....	— 405 000	162 000 ¹⁾
Lurmærkestaver	— 4 204 000	267 000

Anm. I 1925 produceredes ca. 3,4 Mill. Sæt, incl. Dritler samlet af egne Staver, til en Værdi af godt 6 Mill. Kr.

¹⁾ Værdien er anslaaet.

Den samlede Produktion af Smørdritler fremkommer ved at lægge Tallet for Smørdrittelmateriale til Salg, angivet i Antal Sæt, til Antallet af færdigsamlede Smørdritler af egne Staver. Man naar herved til, at der er fremstillet knap 3,3 Mill. Smørdritler, hvilket er meget nær det samme Antal som i 1925. Den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter knap 3,2 Mill. Smørdritler.

Af dette Antal er ca. 2,5 Mill. medgaaet til Smøreksporpen, medens Resten, ca. 0,8 Mill., skønnes eksporteret som Smørdrittelmateriale. Udførselen af Staver og Bunde androg nemlig i 1935 3 435 000 kg til en Værdi af 1 068 000 Kr., hvilket stemmer ganske godt med foranævnte Antal Dritler, idet der almindeligvis anvendes ca. 4 kg Materiale til en Smørdrittel.

Det fremgaar af Tabellen, at Oplysningerne om Samlingen er meget ufuldstændige. Produktionen af Lurmærkestaver, hvoraf anvendes to til hver her fra Landet eksporteret Drittel Smør, i alt ca. 5,4 Mill. Stkr. i 1935, er ligeledes ufuldstændigt oplyst.

Over Halvdelen af det ufærdige Bødkermateriale fremstilles af Savværker, d. v. s. at Stavfabrikationen overvejende foregaar paa

Stavfabriker, som er tilknyttet anden Opskæringsvirksomhed, medens den overvejende Del af Fremstillingen af det færdige Bødkermateriale foregaar paa Bødkerier, som er ganske smaa Virksomheder.

Bødkeriets Fremstilling af Margarineemballage foreligger ikke fuldstændig belyst ved Tællingen. Som det ses af Tabel 7, har Bødke-

Tabel 7. Produktion af Bødkervarer, fraset Smøremballage.

	Kr.
Margarinebøtter	109 000
Finérbøtter.....	138 000
	I alt... 247 000
Tønder	518 000
Samling af Tønder.....	100 000
Kar og Baljer.....	132 000
Andre Bødkervarer	567 000
	I alt... 1 564 000

rierne fremstillet Margarinebøtter til en Værdi af 109 000 Kr. og Finérbøtter, som formentlig overvejende er til Margarine, for 138 000 Kr. Desuden er der, som anført i Tabellen foran, paa Pakkassefabrikerne produceret Margarinekasser til en Værdi af 699 000 Kr.

De i Tabel 7 iøvrigt meddelte Oplysninger om Produktionen paa Bødkerierne er formentlig temmelig ufuldstændige.

Bygningsnedkerartikler, Rammer m. v.

Fremstillingen finder Sted paa 1183 Virksomheder, hvoraf 766 egentlige Bygningsnedkerier.

I Tabel 8 gives en Oversigt over nogle Hovedgrupper. Den samlede Produktionsværdi er siden 1925 steget fra 18 til 30 Mill. Kr.

I Mangel af Mængdeangivelser kan den faktiske Produktionsstigning paa Grundlag af Værditallene anslaas til at ligge mellem Fordobling og Tredobling, idet det almindelige Prisniveau er faldet med ca. en Tredjedel.

Den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter en Produktionsværdi paa knap 15,5 Mill. Kr., altsaa kun henvend Halvdelen.

Tabel 8. Produktion af Bygningssnedkerartikler, Rammer m. m.

	1935	1925
	Kr.	Kr.
Alm. Bygningssnedkerartikler.....	18 053 000	6 725 000
Herunder Parketgulve og -stave	1 581 000	—
Halvfabrikata til Salg.....	347 000	112 000
Bygningsinventar	4 275 000	654 000
Lister og Rammer m. m.....	4 618 000	5 916 000
Uspecificerede Bygningssnedkerartikler	3 215 000	4 545 000
I alt...	30 508 000	17 952 000

I Produktionsværdien er medregnet Lister og Rammer til godt 4 Mill. Kr.; heraf fremstilles noget over Halvdelen paa de egentlige Liste- og Rammefabriker, hvoraf der er talt 62. Den øvrige Del af Produktionen af denne Artikel finder væsentligst Sted paa Bygnings-snedkerier.

Indførselen af Bygningssnedkerartikler er af ringe Betydning. Det kan anføres, at der udførtes Rammer til en Værdi af 145 000 Kr.

Møbler m. v.

Møbelproduktionen er anført i Tabel 9.

Der er talt 1099 Møbelsnedkerier, men Produktionen fordeler sig over et langt større Antal Virksomheder.

Tabel 9. Møbelarbejde.

	1935	1925
	Kr.	Kr.
Uspecificerede Stole og Møbler.....	2 039 000	5 724 000
Stole	3 361 000	2 275 000
Andre Møbler	19 349 000	} 21 226 000
Uspecificeret Møbelarbejde	5 006 000	
Møbelstel	2 292 000	319 000
Halvfabrikater til Salg	905 000	307 000
I alt...	32 952 000	29 851 000

Det ses, at Produktionen efter Værdien kun er steget relativt lidt siden 1925, fra 30 til 33 Mill. Kr.; tages Prisfaldet i Betragtning, kan Produktionsstigningen anslaaes til noget over 50 pCt. Den aarlige

Produktionsstatistik omfatter kun en meget ringe Del af Møbelproduktionen.

En nærmere Belysning af denne Gren lader sig iøvrigt vanskeligt gennemføre paa det foreliggende Grundlag, fordi den overvejende Del af Produktionen, som det fremgaar af Tabellen, er opgivet som Andet og Uspecificeret.

Af Møbler indførtes i 1935 for 388 000 Kr. og udførtes for 302 000 Kr., altsaa ubetydelige Tal i Forhold til Produktionens Størrelse. I 1925 var der en Overskudsimport paa ca. 1 Mill. Ki.

Ligkister.

Af Ligkistesnedkerier findes 59, medens Produktionen af Ligkister foregaar paa i alt 569 Virksomheder, væsentligst Bygnings-, Møbel- og blandede Snedkerier. Kun godt Halvdelen af Produktionen ligger paa Ligkistesnedkerierne.

Der er talt 37 900 Stkr. Ligkister til en Værdi af godt 2 Mill. Kr. Paa Grundlag af Tallene for Dødeligheden kan Forbruget anslaaes til omkring 40 000 Stkr., saaledes at Tællingen er temmelig fuldstændig. — Derimod har den tilsvarende Undersøgelse for 1925 saavel som den aarlige Produktionsstatistik for 1935 kun omfattet en ringe Del af Produktionen.

Drejerartikler.

Næsten hele Produktionen af Drejerartikler foregaar paa Drejerierne, hvoraf der er talt 173, overvejende smaa Virksomheder.

Værdien af Arbejdet for egen Regning androg 814 000 Kr. mod godt 1 Mill. Kr. i 1925. Samtidig er Indførselen faldet fra godt 1 Mill. Kr. til godt 400 000 Kr., medens Udførselen er steget fra godt 100 000 Kr. til knap $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Der er saaledes en Overskudsudførsel.

Trævarer.

Der knytter sig til Tællingen af Trævareproduktionen en særlig Interesse, idet der som foran nævnt ikke tidligere har været foretaget Produktionstælling paa dette Omraade.

Tabel 10. Produktion af Trævarer i 1935.

	Kr.
I. Halvfabrikata og Hjælpeartikler for Industri:	
Barnevognskasser	18 900
Radiokasser og -skabe	877 900
Grammofonkasser	24 600
Skriftkasser og Sætterimøbler	66 900
Osteasker	22 500
Andre Kasser og Skabe	22 300
Børstetræer	291 000
Læster og Hæle	933 300
Træmodeller	333 400
TrækLAMper og -mærker	78 000
Træpropper o. l.	45 600
Bære- og Mærkepinde	32 800
Isskeer og Ispinde	60 300
TrækLodser o. a. t. Telefon og Telegraf	34 400
Stokke til Rullegardiner m. v.	214 000
Svejfede Møbelben	76 000
Træartikler til elektrisk Installation	175 600
I i alt...	3 307 500
II. Redskaber, Værktøj o. l.:	
Redskabsskaffer og andre Dele til Redskaber og Maskiner ...	407 400
Strygespaaner	19 600
River	43 900
Værktøj	214 700
Waterpas	46 900
Høvlebænke	39 800
Stiger	100 800
Hjulbøre o. l.	150 800
Rugemaskiner	432 600
Bistader og Tilbehør	77 000
Drivhusartikler	136 500
Gymnastikredskaber	17 500
Væve	108 000
Andre Redskabsartikler	74 300
II i alt...	1 869 800
III. Køkken- og Husholdningsartikler:	
Træfjederklemmer	154 000
Træskeer	17 400
Køkkenstole o. l.	17 000
Vaskemaskiner	22 300
Vaske- og Strygebrætter	95 400
Trappestiger	39 500
Tøjbjøller	112 100
Is- og Køleskabe	101 900
Andre Køkken- og Husholdningsartikler	170 400
III i alt...	730 000
IV. Andre færdige Trævarer:	
Havemøbler	144 100
Legetøj	285 100
Turistsouvenirs	53 200
IV. i alt...	482 400
V. Andet og Uspecificeret	1 080 700
I alt Trævarer...	7 470 400

Tællingen omfatter Fremstilling af Trævareer til en samlet Værdi af godt 7 Mill. Kr. Heraf har Trævarefabrikerne produceret for omtrent 5 Mill. Kr., medens Resten fordeler sig fortrinsvis paa Møbelsnedkerierne med ca. 900 000 Kr., paa blandede Snedkerier med ca. 804 000 Kr., paa Bygningssnedkerierne med ca. 403 000 Kr., paa Savværker med ca. 344 000 Kr. og paa Drejerierne med ca. 174 000 Kr.

Der er talt 417 Virksomheder med Fremstilling af Trævareer, hvoraf 195 Trævarefabriker.

Produktionen omfatter en lang Række forskellige Artikler. Nær ved 100 forskellige Varer har kunnet udspecificeres. I Tabel 10 er for Overskuelighedens Skyld Varer med ringe Produktionsværdi ikke anført særskilt, men henført under Andet.

Af Hovedgrupperne omfatter Halvfabrikata og Hjelpeartikler for Industrien 3,3 Mill. Kr. eller henimod Halvdelen af den samlede Produktionsværdi. Indenfor denne Gruppe kan nævnes Radiokasser og -skabe for 0,9 Mill. Kr., Læste og Hæle ligeledes for 0,9 Mill. Kr., Træmodeller og Børstetræer, begge for 0,3 Mill. Kr.

Under Gruppen Redskaber, Værktøj o. l. er i alt produceret for 1,8 Mill. Kr., hvoraf Rugemaskiner for godt 0,4 Mill. Kr. og Redskabs-skafter og -dele for 0,4 Mill. Kr.

Tabel 11. Sammenligning mellem den aarlige Produktionsstatistik og det ved Erhvervstællingen supplerede Materiale:

	Den aarlige Statistik 1000 Kr.	Den suppl. Statistik 1000 Kr.	Den aarlige St. i Forh. t. den suppl. pCt.
Savværksarbejde for fremmed Regning..	1 386	2 164	64,0
— - egen — ..	13 528	17 390	77,8
Cigar- og Pakkasser.....	8 802	10 607	83,0
Bødkerverar.....	5 309	7 842	67,7
Bygningssnedkerartikler, Lister, Rammer, m. v.	15 431	30 508	50,6
Møbler.....	2 494	32 953	7,6
Trævareer.....	2 424	7 471	32,4
Ligkister.....	400	2 087	19,2
Andet Arbejde.....	3 353	5 892	56,9
Reparation.....	511	6 347	8,1

Af Køkken- og Husholdningsartikler er fremstillet for 0,7 Mill. Kr.

Endelig kan nævnes en Produktion af Legetøj for 0,3 Mill. Kr.

Udenrigshandelen kan kun udspecificeres for ganske faa Trævarer; men baade Ind- og Udførsel er ganske ringe. Af Læster indførtes i 1935 for 30 000 Kr., medens Udførselen androg 34 000 Kr.

I Tabel 11 er for hver Hovedgruppe indenfor den her omhandlede træindustrielle Produktion anført Produktionsværdien saavel fra den samlede Opgørelse som fra den aarlige Statistik, der omfattes af Tabel 37 i Produktionsstatistik for 1935, og den aarlige Statistiks Fuldstændighedsprocent er angivet. Denne varierer mellem 8 pCt. for Møbler og 83 pCt. for Cigar- og Pakkasser. En samlet Procent kan som Følge af Dobbeltregningen ikke angives. Iøvrigt henvises angaaende tilsvarende Oplysninger for de enkelte Artikler til forskellige Bemærkninger i det foregaaende.

Træskofabriker.

Fabriques de sabots.

I Tabel 38 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 foreligger Oplysning om 22 Træskofabriker, som beskæftigede 231 Arbejdere. Man har endvidere indhentet Oplysninger hos en Række mindre Bundeskærerier og Træskomagere, hvoraf fremgaar, at der foruden de nævnte Fabriker kun findes 15 Virksomheder, som selv fremstiller Bunde. Virksomhederne er alle smaa og fremstiller i nogle Tilfælde kun Bunde til egen Montering. I alt beskæftigedes kun 20 fremmede Arbejdere, og der fremstilledes 125 000 Bunde, knap 10 pCt. af Produktionen i Fabrikerne.

Nedenstaaende Oversigt omfatter den samlede Produktion her i Landet af Bunde saavel i 1935 som i 1925. Montering af Træskoene, som foretages af Træsko- og Tøffelmagere, omfattes ikke af Statistiken.

Produktionen af Træsko er omtrent indskrænket til Halvdelen siden 1925. Aarsagen hertil er den stadige Nedgang i Anvendelsen af

		1935		1925
Antal Virksomheder.....		37		27
— Arbejdere		251		460
Produktion.	Antal Par	1000 Kr.	Antal Par	1000 Kr.
Træskobunde.....	299 500	} 1 410	1 023 142	2 020
Kapskobunde.....	1 188 400		1 889 006	1 909
Andre Varer	—	293	»	»
I alt...	—	1 703	—	3 929

Træsko, i de senere Aar hovedsagelig paa Grund af Brugen af Gummistøvler.

Ind- og Udførsel af Bunde har baade i 1935 og 1925 været ubetydelig.

Under Posten Andre Varer i 1935 indgaar forskellige Artikler, f. Eks. Læster og -blokke, Firkanter, Brænde, paa hvilke Omraade Træskofabrikerne har optaget en Fabrikation til Erstatning for den nedadgaaende Fremstilling af Træsko.

Børstefabriker.

Brosseries.

De aarlige produktionsstatistiske Oplysninger om Børstevarefabrikation findes for 1935 i Tabel 39, som omfatter 27 Fabriker med 454 Arbejdere. Paa Grundlag af Erhvervstællingens Adresser udsendes Spørgeskemaer til yderligere 327 under Gruppen Børstenbinderier, og af disse modtog man Besvarelser fra 282. Heraf indeholdt noget over 100 ikke talmæssige Oplysninger, men det fremgik af Besvarelserne, at ca. 60 Virksomheder drev Børstenbinderi, næsten udelukkende uden fremmed Medhjælp, og de resterende angaves at drive udelukkende Handel, at være nedlagt eller at arbejde for andre. For 168 Virksomheder er foretaget en statistisk Opgørelse, som viser en Beskæftigelse paa kun 47 fremmede Arbejdere og en Produktionsværdi paa 500 000 Kr. Det fremgaar heraf, at der i 1935 fandtes ca. 230 Børstenbinderier foruden Fabrikerne. Kun faa var egentlige Produktionsvirksomheder

med normal Omsætning, langt den overvejende Del havde en saa ringe Omsætning, at Fortjenesten maa antages at supplere anden Indtægt. Herom er oplyst i nogle Tilfælde, at Børstenbinderiet drives som Bierhverv til anden Erhvervsvirksomhed, f. Eks. som Vinterbeskæftigelse eller i Arbejdsløshedsperioder, eller at det supplerer Aldersrente. Det mest særegne for dette Fag er imidlertid den store Mængde Invalidder, der er beskæftiget. I alt 35 Virksomheder angives i Indberetningen at være drevet af eller beskæftige Invalidder, navnlig Blinde, og dette Tal maa antages at være langt fra udtømmende, da der ikke er stillet Spørgsmaal i denne Retning.

Endvidere er det særegent for Faget, at mange Børstenbindere selv rejser rundt og sælger Varerne, enten af egen Fremstilling eller indkøbte, med saakaldt »Vandrebrev« som Tilladelse.

Smaaaktiviteternes Produktion bestaar i Reglen af Gadekoste, Fejekoste og lignende grovere Børstevarer til Husholdningsbrug. Som det fremgaar af nedenstaaende Oversigt over Produktionen i de nævnte 168 Børstenbinderier, der har givet talmæssige Oplysninger, samt hele Fagets Produktion, har Smaaaktiviteternes Produktion en ikke ringe Betydning paa de nævnte Felter, medens Fabrikerne er helt dominerende med de finere Børstevarer.

Produktion af Børstevarer			
	Smaaaktiviteternes	Samtlige Virksomh.	Smaa i pCt. af samtl.
Antal Virksomheder.....	168	195	
— Arbejdere	47	502	
	1000 Kr.	1000 Kr.	pCt.
Produktion.			
Tandbørster.....	—	510	—
Metalbørster.....	1	81	1
Pensler	29	1 295	2
Gadekoste.....	163	390	42
Industribørster	53	419	13
Andre grove Børstevarer	177	1 709	10
Finere Børstevarer.....	13	490	3
Uspecificeret Børstenbinderarbejde....	77	431	18
I alt...	513	5 325	10

Smaaavirksomhederne fremstillede 10 pCt. af samtlige Børstevarer; af Gadekoste fremstilledes 42 pCt., medens der under Posterne Pensler og finere Børstevarer kun fremstilledes henholdsvis 2 og 3 pCt. af disse Virksomheder.

Indførselen af Børstenbinderarbejde er ret ubetydelig i Forhold til det samlede Forbrug. I 1935 indførtes i alt for 279 000 Kr., heraf for 41 000 Kr. Pensler og for 145 000 Kr. andre finere Børstevarer.

Korkvarefabriker.

Fabriques d'objets en liège.

Foruden de Virksomheder, der indgaar under den aarlige Produktionsstatistik, fandtes ved Erhvervstællingen 19 mindre Korkvarefabriker, til hvilke Spørgeskemaer angaaende Produktionen i 1935 udsendtes. Af disse svarede 17, og heraf har 14 angivet at producere Korkvarer. Tilsammen beskæftigede de 14 Korkskærerier kun 29 Arbejdere, og den samlede Værdi af de producerede Varer androg 211 000 Kr. Den enkelte Virksomheds Produktion bestaar i Almindelighed i Fremstilling af Propper til de fleste af de almindelige Anvendelser, Ølpropper, Vinpropper m. m., medens der ikke ofte fremstilles specielle Korkvarer, og Produktion af Kronekork eller Dele dertil forekommer ikke i Smaaavirksomhederne. Den aarlige Statistik er altsaa fuldstændig forsaavidt angaar Kronekork og specielle Varer, f. Eks. Isoleringsmateriale, medens der mangler ca. 7 pCt. af Produktionen af Propper.

I nedenstaaende Oversigt er kun anført den samlede Produktion i 1935, idet der ikke foreligger Statistik for denne Industri for 1925. Det ses, at Korkvareindustriens Produktion fordeler sig paa tre omtrent lige store Dele, nemlig Kronekork og Kronekorkskiver til Salg, Propper og endelig Korkisoleringsmateriale o. l.

Af disse tre Fabrikationsgrene optager Korkskæreriets oprindelige Hovedbeskæftigelse, Fremstillingen af Propper, stadig langt de fleste af Virksomhederne. Som nævnt gælder dette om saa godt som alle Smaa-

	1935	
Antal Virksomheder.....	32	
— Arbejdere.....	380	
Produktion.	1000 Stkr.	1000 Kr.
Kronekork.....	205 800	1 190
Kronekorkskiver til Salg.....	263 600	319
Ølpropper.....	100 500	511
Vandpropper.....	5 100	40
Vinpropper.....	7 100	86
Medicinpropper.....	22 700	161
Anker-, Tønde- og Dunkpropper.....	3 400	37
Andre og uspec. Propper.....	92 200	497
Korkisoleringsmateriale og Gulvbelægning.....	—	1 778
Andre og uspec. Korkvarer.....	—	246
Korkaffald.....	1 190 000 kg	203
	I alt...	5 068

virksomhederne og af de 18 større Virksomheder, der indgaar i Aarsstatistiken, fremstiller 12 Propper, deraf 9 udelukkende denne Vare. Indførselen af Korkpropper var omtrent ens i 1925 og 1935, henholdsvis 30 900 kg og 36 100 kg, hvilket er henved en Tiendedel af den indenlandske Produktion.

Blikkapsler med Korkindlæg, Kronekork, som i Løbet af en Aarrække i voksende Grad har afløst Korkpropperne, anvendes nu i betydeligt større Tal end disse. Fremstillingen af Korkindlæggene er optaget af de ældre Korkvarefabriker og foregaar paa tre af disse jævnsides med Fremstillingen af almindelige Korkpropper. Der findes dog tillige en enkelt Specialvirksomhed. Produktionen af de færdige Kapsler sker dels paa de hernævnte Virksomheder og dels indenfor Blikvareindustrien. I alt produceredes i 1935 530 Mill. Stkr. Kronekork. Til Sammenligning kan anføres, at Produktionen af Korkpropper ifølge Oversigten androg 231 Mill. Stkr.

Endelig omfatter den tredje Gren af Korkvareindustrien tre Virksomheder, der fremstiller Korkisoleringsmateriale, Gulvbelægning o. l., hovedsagelig af Korkaffald iblandet andre Stoffer. Fabrikerne havde tilsammen en Produktionsværdi paa 1,8 Mill. Kr. og er alle Specialvirksomheder.

Vogn-, Karosseri- og Barnevognsfabriker.

Fabriques de voitures et fabriques de voitures de bébés.

Tabel 41 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter 42 Virksomheder med 483 Arbejdere, hvoraf 6 med 137 var Barnevognsfabriker og de øvrige næsten udelukkende Karosserifabriker. Da den fabriksmæssige Fremstilling af Vogne til Hestekraft næsten er fuldstændig ophørt, og man ikke har villet inddrage det meget store Antal Hjulmagere i Undersøgelsen, har man til den supplerende Statistik kun sendt Spørgeskemaer til Virksomheder under Erhvervstøllingens Gruppe Fremstilling og Reparation af Automobilkarosserier samt til de Virksomheder, der har angivet at fremstille Barnevogne. I det følgende er de to Erhvervsgrupper omtalt hver for sig.

Karosserifabriker.

Der udsendtes Spørgeskemaer til 37 Virksomheder, hvoraf 24 har svaret og af disse havde 12 med 39 Arbejdere Produktion af Automobilkarosserier. Nedenstaaende Oversigt omfatter Produktionen i samtlige Virksomheder, fra hvilke der for 1935 foreligger Oplysning om Fremstilling af Automobilkarosserier, nemlig ca. 45 med ca. 350 Arbejdere. For 1925 foreligger ingen tilsvarende Statistik.

Produktion af Automobilkarosserier i 1935

	i Fabriker		i Smaaavirksomheder		Til-sammen	
	Antal	1000 Kr.	Antal	1000 Kr.	Antal	1000 Kr.
Automobilkarosserier	1 252	1 977	312	266	1 564	2 243
Dele til Karosserier	—	184	—	45	—	229
Sidevogne og -dele	—	66	»	»	—	66
Paahængsvogne	194	620	»	»	194	620
— dele	—	16	»	»	—	16

Oversigten omfatter ogsaa Paahængsvogne og Sidevogne, som dels er fremstillet i de her omhandlede Fabriker, dels overført fra andre Industriegrene. Af Automobilkarosserier er i alt fremstillet 1564 Stkr. til en Værdi af 2,2 Mill. Kr. Heraf fremstillede Smaaavirksom-

hederne godt 300, hvilket er 20 pCt. af den samlede Produktion. Gennemsnitsprisen pr. Karosseri af Fabrikernes Produktion var ca. 1500 Kr. men kun ca. 850 for Smaavirksomhederne. Der foreligger ikke nærmere Oplysninger om Arten af Vognene.

Barnevognsfabriker.

Den supplerende Statistik omfatter 15 Smaavirksomheder, der i 1935 fremstillede nye Barnevogne eller lignende. Desuden foreligger Oplysning fra et Antal Virksomheder, som kun foretog Reparationer, men disse er udeladt af Opgørelsen. Produktionen i de nævnte Virksomheder, der beskæftigede 40 Arbejdere, og i Fabrikerne, er anført i følgende Oversigt, som altsaa i alt omfatter 21 Virksomheder med 177 Arbejdere. Der foreligger ingen tilsvarende Statistik for 1925.

Produktion af Barnevogne m. m. i 1935

	i Fabriker		i Smaavirk- somheder		Til- sammen	
	Antal	1000 Kr.	Antal	1000 Kr.	Antal	1000 Kr.
Barnevogne	29 100	1 045	6 900	345	36 000	1 390
Dukkevogne.....	7 400	118	6 000	50	13 400	168
Legevogne og Dukkevogne..	6 800	81	100	1	6 900	82

Af Barnevogne produceredes i alt 36 000 Stkr. til en Værdi af 1,4 Mill. Kr. og af Dukkevogne og Legevogne 20 000 Stkr. til 250 000 Kr. Smaavirksomhederne har fremstillet ca. 20 pCt. af Barnevognene og ca. 30 pCt. af Dukke- og Legevognene. Produktionen har i de senere Aar været stærkt stigende, medens Indførselen af Barnevogne, Legevogne m. m. er formindsket fra 399 000 Kr. i 1931 til 73 000 Kr. i 1935.

Sten-, Ler- og Glasindustri.

Industrie de pierre, céramique et de verrerie.

Bornholmske Stenbrud.

Les Carrières de Bornholm.

I 1935 omfatter denne Industri 38 Virksomheder med 595 Arbejdere og en samlet Produktionsværdi paa godt 3 Mill. Kr., jfr. Tabel 42 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935, mod 16 Virksomheder, 409 Arbejdere og godt 2 Mill. Kr. i 1925.

	Produktion				Indførsel	
	1935		1925		1935	1925
	Tons	1000 Kr.	Tons	1000 Kr.	Tons	Tons
Granit:						
Bygningsarb., tilhugget.	6 440	417	} 2 071	263	} 106	385
— slebet...	8	3				
Gravmonum., slebet...	329	127	616	254		
— uslebet..	456	102	555	135		
Brosten, alm.	19 366	338	6 922	217	1 377	37 706
Chaussébrosten	25 442	472	21 204	733	2 402	44 321
Kantsten m. m.	21 793	559	—	—	2 016	8 385
Fortovsten	1 028	35	—	—	—	—
Utilhugget Granit.....	833	22	850	31	7 711	4 961
Skærver og Affald	182 246	708	57 110	351	967	65 884
Sandsten:						
Bygningsarbejde	896	328	259	82	} 438	918
Gravmonumenter	19	6	28	20		
Andre Varer og Affald.	1 296	24	670	14		
Raablokke	60	6	200	19		
I alt...	—	3 147	—	2 119	—	—

Statistikken omfatter hele den bornholmske Stenindustri, men intet af Stenhuggeriet og Skærveproduktionen i det øvrige Land.

Den samlede Produktionsværdi er steget ca. 50 pCt., og da Prisen er faldet gennemsnitligt ca. 40 pCt., er Produktionsmængden steget ca. 150 pCt., hvilket hovedsagelig skyldes Produktionen af Kantsten o. l., som ikke var specificeret og formentlig ikke spillede nogen Rolle i 1925, samt en Tredobling af Produktionen af Bygningsarbejde, baade Granit og Sandsten, og af Skærver.

Produktionen af Brosten, Kantsten o. l. udgør omtrent Halvdelen af den samlede Produktionsværdi baade i 1935 og 1925, men af Brostensproduktionen udgør de alm. Brosten $\frac{2}{5}$ i 1935 mod kun $\frac{1}{4}$ i 1925; samtidig er Indførselen af Brosten svundet ind til et Par Procent af Indførselen i 1925 og dækker nu kun en Tiendedel af Forbruget mod tre Fjerdedel i 1925.

Naar det samlede Forbrug af Brosten er faldet fra ca. 110 000 Tons i 1925 til ca. 50 000 Tons i 1935, skyldes det Brostenenes aftagende Betydning som Vejbelægningsmateriale.

For Kantsten o. l. er Produktionen i 1935 ca. 22 000 Tons og Forbruget ca. 24 000 Tons.

Samtidig med den stærke Stigning i Skærveproduktionen er Indførselen faldet fra ca. 66 000 Tons til kun ca. 1 000 Tons i 1935 og Udførselen fra 3 000 Tons til intet i 1935. Det samlede Forbrug i 1935 af Skærver er omtalt i Afsnittet om Skærvefabriker. Stigningen i Skærveforbruget kan ikke opgøres, da der ikke foreligger tilsvarende Oplysninger for 1925, men i Modsætning til Brostensforbruget synes Anvendelsen af Skærver at være stærkt forøget.

Mens Bygningsarbejde i Granit er tredoblet fra ca. 2 000 Tons til ca. 6 500 Tons, viser Gravmonumenter Tilbagegang, særlig for slebne Monumenter.

Produktionen af utilhugget Granit udgør godt 800 Tons baade i 1935 og 1925, mens Indførselen er steget fra ca. 5 000 Tons til 7 700 Tons og Udførselen faldet fra ca. 3 000 Tons til praktisk talt intet i 1935.

Af Sandstensproduktionen er Bygningsarbejder tredoblet og udgør ca. 900 Tons i 1935, og den øvrige Produktion er fordoblet. Indførselen er faldet til det halve.

Kalk- og Kridtværker.

Chaufourneries etc.

Tabel 43 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter 63 Kalkbrud, Kalk- og Kridtværker, som beskæftigede 533 Arbejdere. Endvidere er udsendt Spørgeskemaer til 71 Virksomheder under Erhvervstøllingens Gruppe Kalkbrud og Kalkværker, og af disse har 61 svaret. Enkelte Bedrifter er nedlagt eller udnytted kun til Ejerens eget Brug og maa udelades af Opgørelsen, som derefter omfatter 50 Virksomheder med 45 Arbejdere og en samlet Produktion paa $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., eller omtrent 10 pCt. af Produktionen i samtlige Virksomheder. Smaa-virksomhedernes Produktion bestaar navnlig af brændt Kalk, ca. 9 pCt. af hele Landets Produktion, og raa Gødningkalk, hvoraf fremstilles lige saa stort et Kvantum som paa Kalkbrudene ifølge den aarlige Statistik. Produktionen af pulveriseret Gødningkalk og de øvrige Arter af Kalk og Kridt er ubetydelig.

30 af Smaa-virksomhederne er Kalkbrænderier, hvoraf 19 indkøber den raa Kalk, medens 11 selv har Kalkbrud. 17 drives kun som Kalkbrud og fremstiller næsten udelukkende Gødningkalk og sælger den som nævnt hovedsagelig i upulveriseret Form. En Del af disse drives kun lejlighedsvis. Endelig er 3 af Virksomhederne Specialbedrifter for Fremstilling af Skolekridt. Denne Produktion andrager 3000 Kr., og der beskæftiges ikke fremmed Arbejds-kraft.

Det maa antages, at der mangler Oplysning fra en Del Kalkgrave, der drives lejlighedsvis, men det har ingen Betydning i Forhold til den samlede Produktion. Nedenstaaende Oversigt, der omfatter saavel den forannævnte som den aarlige Produktionsopgørelse, maa

derfor antages at omfatte praktisk taget hele Landets Produktion af alle de anførte Varearter. Det samme gælder Tallene for 1925.

	1935	1925		
Antal Virksomheder	113	91		
— Arbejdere	578	822		
Produktion.				
Kalksten:	1000 m ³	1000 Kr.	1000 m ³	1000 Kr.
solgt til teknisk Brug	25	187	50	529
— - Brænding	28	240	56	601
brændt i egen Ovn	74	—	57	—
Gødningskalk og -Kridt:	1000 Tons		1000 Tons	
raa	79	181	59	304
pulveriseret	101	665	97	1 224
Melkalk, ubrændt	4	25	—	—
Foderkalk og -Kridt	9	149	—	—
Raakridt	27	81	23	85
Slemmekridt ¹⁾	5	163	6	154
Bygningssten	1	10	1	18
	Kalk og Kridt ialt...		— 2 915	
Brændt Kalk	96	3 971	72	5 452

¹⁾ Desuden fremstilledes i Cementfabriker i 1935 9 000 Tons til 172 000 Kr. og i 1925 9 000 Tons til 237 000 Kr.

Produktionen af Kalksten til teknisk Brug bl. a. til Sukkerfabrikation var kun halvt saa stor i 1935 som i 1925, hovedsagelig som Følge af formindsket Udførsel. Af Kalksten til Brænding produceredes noget mindre end i 1925 til Trods for en Stigning i Fremstillingen af brændt Kalk. Da Indførselen af Kalksten til Brænding ikke er indskrænket, og de statistiske Oplysninger som nævnt antages at være saa godt som fuldstændige, synes denne Nedgang at maatte skyldes en bedre Udnyttelse af Kalkstenen ved Brændingen. Produktionen af Gødningskalk var af omtrent samme Størrelse i de to Aar, men har i mellemliggende Aar ligget højere. Produktionen af brændt Kalk er forøget fra 72 000 Tons til 96 000 Tons; samtidig er Prisen pr. Ton faldet meget betydeligt, hvilket kan bekræfte Formodningen om det ovenfor omtalte tekniske Fremskridt.

I nedenstaaende Oversigt er anført Produktion, Indførsel og Udførsel i 1935 og 1925. Af Hensyn til Sammenligningen er enkelte Poster slaaet sammen. Kubikmeter er omsat til Tons ved Multiplikation med 2,7.

Produktion, Indførsel og Udførsel af Kalk og Kridt i 1935 og 1925.

	1935			1925		
	Produktion 1000 Tons	Indførsel 1000 Tons	Udførsel 1000 Tons	Produktion 1000 Tons	Indførsel 1000 Tons	Udførsel 1000 Tons
Kalk og Kridt:						
til teknisk Brug	68	12	13	135	22	80
- Brænding	275	25	—	305	26	—
- Bygningsbrug	1	1	—	1	1	—
- Foderbrug m. m. (pulv.)..	13	—	10	—	1	3
- Gødningsbrug	180	1	—	156	4	—
Raakridt	27	»	31	23	»	18
Slemmekridt	14	—	8	15	—	7

Som foran berørt er den tidligere meget betydelige Udførsel af Kalksten til teknisk Brug blevet formindsket til en Brøkdel, men for alle andre Artikler har der været en Stigning. Naar Udførselstallet for Raakridt er større end Produktionstallet, skyldes det formentlig en forskellig Angivelse af Varen til Produktions- og Handelsstatistiken. Den samlede Værdi af Udførselen af de i Oversigten anførte Varer var 0,6 Mill. Kr. i 1935.

Af Virksomhederne i den aarlige Statistik var 33 Brænderier, hvoraf 23 havde egne Kalkbrud i Forbindelse med Brænderiet, 27 var Kalkbrud og 2 Kridtslemmerier.

Cementfabriker.

Fabriques de ciment.

I 1935 omfatter denne Industri 7 Virksomheder med 1 578 Arbejdere og en samlet Produktionsværdi af 16,5 Mill. Kr., jfr. Tabel 44 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935, mod 7 Virksomheder, 2 130 Arbejdere og 24 Mill. Kr. i 1925. Produktionen fordeler sig paa følgende Maade:

	Produktion				Udførsel	
	1935		1925		1935	1925
	Mængde Tons	Værdi 1000 Kr.	Mængde Tons	Værdi 1000 Kr.	Mængde Tons	Mængde Tons
Portlandcement	756 823	14 271	590 771	23 720	301 728	265 665
Slemmekridt	9 065	172	9 022	237	7 853	7 442
Andre Varer	15 444	2 008	—	—	—	—
I alt	—	16 451	—	23 957	—	—

Nedgangen i den samlede Produktionsværdi skyldes udelukkende Prislefaldet, som for Cement udgør ca. 50 pCt. Cementproduktionen er efter Vægt steget ca. 30 pCt. siden 1925, og Udførselen, som udgør ca. 40 pCt. af Produktionen i 1935 og noget mere i 1925, er steget ca. 14 pCt. for samlet Mængde, men faldet til Halvdelen for samlet Værdi. Til Emballering af Cementen anvendtes i 1925 Træfustager, men i 1935 næsten udelukkende Papirposer. Fabrikkerne fremstiller selv Emballagen. Indførselen af Cement er betydningsløs; det hjemlige Forbrug af Cement er steget knap 40 pCt. siden 1925.

Cementfabrikerens Produktion af Slemmekridt er omtalt i Afnittet om Kalk- og Kridtværker.

Den i Oversigten anførte Produktion af Andre Varer, hovedsagelig Eternit, udgør en betydelig Del af Produktionen i 1935 (ca. 12 pCt.). Indførselen af Eternit er fra 4 300 Tons i 1925 faldet til 42 Tons i 1935.

Porcellæns-, Fajance- og Lervarefabriker.

Fabriques de porcelaine, de faïence et de poterie.

I 1935 omfatter denne Industrigruppe 92 Virksomheder med 1 851 Arbejdere og en samlet Produktionsværdi af 14 556 000 Kr., jfr. Tabel 45 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935, mod 81 Virksomheder, 1 400 Arbejdere og 13 409 000 Kr. i 1925. Heri er saavel for 1935 som for 1925 medtaget Smaavirksomheder, som ikke indgaar i den aarlige Produktionsstatistik; for 1935 var Antallet af disse Virksomheder 64 med 127 Arbejdere og en Produktionsværdi paa

806 000 Kr., idet der udsendtes 146 Skemaer til smaa Keramik- og Lervarefabriker og indkom 124 Besvarelser, hvoraf 64 indeholdt fyldestgørende Oplysninger om Produktionsvirksomhed, nemlig 24 Keramikfabriker og 40 Lervarefabriker.

Antallet af Virksomheder og Arbejdere fordeler sig paa følgende Maade:

	Antal Virksomheder		Antal Arbejdere	
	1935	1925	1935	1925
Porcellæn og Fajance	5	4	1 226	1 033
Bornholmsk Fajance etc.	3	4	115	23
Terrakotta og Keramik	30	9	179	134
Lervarer	54	64	331	210
I alt...	92	81	1 851	1 400

Porcellæns- og Fajancefabrikerne omfatter stadig ca. $\frac{3}{4}$ af det samlede Arbejdertal, som er steget ca. 30 pCt. siden 1925. Navnlig for de bornholmske Fajancefabriker er Arbejdertallet steget stærkt. Blandt de øvrige Porcellæns- og Fajancefabriker fabrikere A/S Norden udelukkende teknisk Porcellæn. Den store Stigning i Antallet af Terrakotta- og Keramikvirksomheder i 1935 skyldes 24 Smaaaktiviteter.

Porcellæn og Biskuit.

I følgende Tabel er anført saavel Produktion som Ind- og Udførsel i Aarene 1935 og 1925:

	1935			1925		
	Produktion 1000 Kr.	Indførsel 1000 Kr.	Udførsel 1000 Kr.	Produktion 1000 Kr.	Indførsel 1000 Kr.	Udførsel 1000 Kr.
Kunstgenstande	1 631	24	289	1 954	218	747
Brugsgenstande	4 806	1 467	322	5 852	3 334	462
Tekniske Artikler	2 258	204	367	1 565	157	433
Andet og uspecificeret	—	24	1	—	141	20
I alt...	8 695	1 719	979	9 371	3 850	1 662

Den samlede Produktionsværdi er faldet 7 pCt. siden 1925, men da Prisfaldet iflg. Udførselsværdierne er ca. $\frac{1}{4}$, betyder det, at Produktionsmængden er steget med ca. $\frac{1}{4}$ siden 1925, hvilket ogsaa stem-

mer ret godt med Stigningen i Arbejdertallet for Porcellæns- og Fajancefabrikerne. Det er særlig Produktionen af teknisk Porcellæn, som er gaaet frem og har forøget sin Andel fra 17 pCt. til 26 pCt., medens der fremstilles forholdsvis mindre af Brugsgenstande end i 1925. Kunstgenstande har omtrent bevaret deres Andel af den samlede Produktionsværdi. Saavel Indførsel som Udførsel har tabt væsentligt i Betydning i Forhold til Produktionen, idet de kun udgør henholdsvis $\frac{1}{5}$ og $\frac{1}{10}$ af den samlede Produktionsværdi i 1935 mod ca. $\frac{2}{5}$ og $\frac{1}{5}$ i 1925. Indførselen bestaar ligesom i 1925 hovedsagelig af billigt Husholdningsporcellæn. Indførselsmængden er siden 1925 faldet til $\frac{1}{4}$ for Kunstgenstande og til $\frac{2}{3}$ saavel for Brugsgenstande som for teknisk Porcellæn. Udførselsværdien fordeler sig i 1935 omtrent ligeligt paa Kunstgenstande, fint Husholdningsporcellæn og teknisk Porcellæn med en betydelig Nedgang for Kunstgenstande siden 1925 og en mindre Stigning for teknisk Porcellæn. Af Produktionen udførtes i 1935 knap $\frac{1}{5}$ af Kunstgenstande, noget mindre af teknisk Porcellæn og kun 7 pCt. af Brugsgenstande. Af Forbruget dækkes ved Indførsel $\frac{1}{4}$ for Brugsgenstande, $\frac{1}{10}$ for teknisk Porcellæn og kun 2 pCt. for Kunstgenstande, hvilket er betydelig mindre for Brugsgenstande og navnlig for Kunstgenstande end i 1925.

Fajance, Stentøj o. l.

I følgende Tabel er anført saavel Produktion som Ind- og Udførsel for Aarene 1935 og 1925.

Den samlede Produktionsværdi er steget med ca. $\frac{3}{4}$ siden 1925

Fajance o. l.	1935			1925		
	Produktion 1000 Kr.	Indførsel 1000 Kr.	Udførsel 1000 Kr.	Produktion 1000 Kr.	Indførsel 1000 Kr.	Udførsel 1000 Kr.
Kunstgenstande	261	51	98	460	158	339
Brugsgenstande	1 948	2 030	72	953	2 371	70
Sanitære Bygningsartikler . . .	—	1 069	—	—	405	—
Andre tekniske Artikler	—	28	—	—	16	—
Bornholmsk Fajance etc.	525	—	—	107	—	—
Terrakotta og Keramik	1 467	—	—	897	—	—
Andet og uspecificeret	59	25	1	48	60	—
I alt	4 260	3 203	171	2 465	3 010	409

trods Prisfaldet; regner man med et lignende Prisfald som for Porcellæn, d. v. s. $\frac{1}{4}$, er Produktionsmængden steget ikke mindre end 130 pCt. navnlig som Følge af stigende Efterspørgsel efter disse Varer. Værdien af det samlede Forbrug er steget ca. 50 pCt. og Forbrugsmængden omtrent fordoblet. Af Forbruget dækkes ved Indførsel knap Halvdelen i 1935 mod omtrent $\frac{2}{3}$ i 1925. Det er særlig Produktionen af Brugsgenstande af Fajance, som er gaaet frem; den samlede Værdi heraf er fordoblet og udgør nu omtrent Halvdelen af den samlede Produktion; forholdsvis er Stigningen størst for Bornholmsk Fajance og Majolica, hvis samlede Værdi er femdoblet siden 1925, for Terrakotta og Keramik er der meget betydelig Stigning, mens Produktionsværdien for Kunstgenstande af Fajance er faldet til det halve. De foran nævnte 24 Smaaavirksomheders Produktion af Terrakotta og Keramik beløber sig til 512 000 Kr., hvoraf 312 000 Kr. falder paa Kunstgenstande. Smaaavirksomhederne fremstiller altsaa ca. halvt saa meget som Fabrikerne, der indgaar i den aarlige Statistik. Da man i Handelsstatistiken sammenfatter Fajance, Keramik etc. under een Gruppe, bliver Grupperingen i ovenstaaende Tabel for Produktion, Ind- og Udførsel noget uensartet, men langt den overvejende Del af Ind- og Udførsel er Fajance.

Baade Ind- og Udførsel har siden 1925 tabt væsentligt i Betydning i Forhold til Produktionen, idet de kun udgør henholdsvis 75 pCt. og 4 pCt. af den samlede Produktionsværdi i 1935 mod ca. 120 pCt. og 17 pCt. i 1925.

For Kunstgenstande af Fajance beløber Forbruget i 1935 sig til 214 000 Kr., hvoraf $\frac{1}{4}$ dækkes af Indførsel mod godt Halvdelen i 1925. Den samlede Værdi af Udførselen er faldet til mindre end $\frac{1}{3}$ af Værdien i 1925 og udgør i 1935 $\frac{2}{5}$ af Produktionen mod $\frac{3}{4}$ i 1925. Det er denne store Nedgang i Udførselen, som har formindsket Produktionen, medens Forbruget af indenlandske Varer er steget.

For Brugsgenstande af Fajance er Forbruget i 1935 ca. 3,9 Mill. Kr., hvoraf Halvdelen dækkes ved Import mod $\frac{3}{4}$ i 1925. Udførselen er af ringe Betydning, kun faa Procent af Produktionen.

Lervarer.

I følgende Tabeller er anført saavel Produktion som Ind- og Udførsel for Aarene 1935 og 1925:

	Produktion			
	1935		1925	
	1000 Stkr.	1000 Kr.	1000 Stkr.	1000 Kr.
Urtepotter	9 910	631	6 049	622
Krukker	581	323	569	379
Fade	361	198	397	280
Skaale.....	167	70	181	93
Andre Pottemagervarer.....	443	350	210	102
Figurer af Ler	14	16	103	14
Fliser.....	—	3	—	7
Andre Lervarer.....	—	10	—	76
I alt...	—	1 601	—	1 573

	1935				1925			
	Indførsel		Udførsel		Indførsel		Udførsel	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Husholdn. og Brugsgenstande..	58	39	9	7	527	219	18	13

Den samlede Produktionsværdi er kun steget 2 pCt. siden 1925 paa Grund af Prisfaldet. Stigningen for Produktionsmængden er ca. 30 pCt. og noget mindre for Forbruget, fordi Importen, som i 1935 kun dækker nogle faa pCt. af Forbruget, er faldet stærkt siden 1925.

Den vigtigste Gruppe indenfor Produktionen, Urtepotter, har bevaret sin Andel, ca. $\frac{2}{5}$ af den samlede Produktionsværdi, medens »Andre Pottemagervarer« har forøget sin Andel meget stærkt. De smaa Virksomheders Produktion udgør 294 000 Kr. i 1935 eller omtrent $\frac{1}{5}$ af den samlede Produktion, og deres Andel er særlig stor (fra $\frac{1}{4}$ til $\frac{1}{3}$) for Skaale, Fade og »Andre Pottemagervarer« og navnlig for Figurer ($\frac{3}{4}$).

I Ind- og Udførselsstatistiken kan Husholdnings- og Forbrugsgenstande af Pottemagerarbejde nogenlunde sammenholdes med de danske Lervarefabrikers Produktion.

Medens Udførselen stadig er betydningsløs, er Indførselen som nævnt faldet betydeligt, nemlig fra godt $\frac{1}{10}$ af Forbruget i 1925 til 3 pCt. i 1935.

Teglværker og Kalksandstensfabriker.

Briqueteries et tuileries.

Tabel 46 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter Produktionen paa samtlige Teglværker og Kalksandstensfabriker. I nedenstaaende Oversigt er anført Produktionen i denne Industri i 1935 og i 1925.

	1935		1925
Antal Teglværker.....	283		282
— Arbejdere	4 988		ca. 6 100
— Kalksandstensfabriker	7		8
— Arbejdere	86		ca. 100
Produktion.			
	1000 Stkr.	1000 Kr.	1000 Stkr. 1000 Kr.
Facadesten.....	166 711	7 279	120 816 7 200
Flammede Sten.....	410 959	12 736	286 139 13 002
Alm. Tagsten.....	9 501	1 010	10 938 1 745
Falstagsten.....	11 055	1 516	9 645 1 746
Drænrør	40 344	2 363	41 386 3 813
Figursten, Formsten	1 389	84	859 196
Glasserede Sten.....	225	61	18 5
Fliser, Klinker o. l.	11 144	821	7 693 993
Kalksandsten.....	30 806	876	29 686 1 180
Andre Varer	—	1 255	— 594
	I alt...	— 28 001	— 30 474

Nedgangen i den samlede Produktionsværdi skyldes udelukkende Prisfaldet, som andrager gennemsnitligt knap $\frac{1}{3}$; Produktionsmængden er steget ca. $\frac{1}{3}$, hvilket hovedsagelig skyldes Murstensproduktionen, som er steget ca. 40 pCt. baade for Facadesten og flammede Sten.

Saa vel Ind- og Udførsel af alm. Mursten er vedblivende uden Betydning. Det kan i denne Forbindelse nævnes, at Mængden af ind- og udførte ildfaste Mursten i 1935 androg henholdsvis 5 372 og 3 000 Tons og den samlede Produktion til Salg paa Teglværker og i Porcellænsindustrien ca. 13 000 Tons.

Den samlede Produktion af Tagsten er omtrent uforandret, ca. 21 Mill. Sten, men Falstagstenene viser en Stigning paa ca. 15 pCt. mod en tilsvarende Nedgang for almindelige Tagsten; Ind- og Udførsel af Tagsten var i begge Aarene ubetydelig.

Produktionen af Drænrør er ligeledes omtrent uforandret, ca. 40 Mill. Stkr., ogsaa her er Ind- og Udførsel betydningsløs i begge Aarene.

Samtidig er Indførselsmængden af glasserede Rør og Rørdele faldet til ca. $\frac{1}{3}$ i 1935, da den androg 3 600 Tons til en Værdi af knap 400 000 Kr. Produktionen af saadanne Rør er nu meget betydelig. Produktionsværdien er ikke specificeret i Statistiken, men er indbefattet under Gruppen Andre Varer.

Produktionen af Kalksandsten i 1935, ca. 31 Mill. Stkr., er steget 4 pCt. og dækker hele Forbruget, idet saavel Ind- som Udførsel er uden Betydning. Derimod er der en betydelig Stigning for Produktionen af Figursten m. m. og Fliser, Klinker etc., henholdsvis paa ca. $\frac{2}{3}$ og godt $\frac{2}{5}$; for Fliser, Klinker etc. omfatter Produktionstallet i 1925, men ikke i 1935, tillige en Del ildfaste Sten. Af det samlede Forbrug af Fliser og Klinker i 1935 udgjorde Indførselen ca. $\frac{1}{3}$ eller samme Andel som i 1925.

Indførselen af glasserede Fliser til Vægbeklædning er steget meget stærkt og udgør i 1935 ca. 2 Mill. Kr.; baade den samlede Mængde og Værdien er tredoblet siden 1925.

Produktionen af glasserede Sten udgør ca. $\frac{1}{4}$ Mill. Stkr. i 1935. I 1925 var Produktionen ubetydelig.

Den samlede Udførselsværdi af Molersten er i 1935 omtrent $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. eller omtrent $\frac{2}{3}$ af Salgsværdien af Produktionen af Molerprodukter, ca. 748 000 Kr. Udførselen af Molersten var i 1925 ubetydelig.

Murstensproduktionen, som i 1935 udgør ca. 578 Mill. Sten, udviser en interessant Forskydning siden 1925 i Fordelingen mellem store og smaa Teglværker, jfr. nedenstaaende Oversigt.

De største Teglværker (med over 5 Mill. Sten pr. Værk) leverer i 1935 ca. $\frac{1}{3}$ af hele Produktionen mod kun $\frac{1}{20}$ i 1925; af den samlede Produktionsforøgelse siden 1925, 172 Mill. Sten, falder 159 Mill. paa de største Teglværker og viser dermed en tydelig Tendens til Koncentration; dog er Gennemsnitsproduktionen for Teglværker i denne Gruppe kun steget fra ca. 6,7 Mill. Sten til 7,4 Mill. Sten, idet Gruppen

Produktion Antal Sten	Antal Teglværker		Produktion Mill. Sten		Procent- fordeling	
	1935	1925	1935	1925	1935	1925
Over 5 000 000	25	4	185,4	26,7	32	6
4—5 000 000	11	8	48,1	35,9	8	9
3—4 000 000	18	15	62,6	51,4	11	13
2—3 000 000	36	38	83,1	91,8	15	23
1,5—2 000 000	47	38	79,2	65,6	14	16
1—1 500 000	48	51	58,8	63,1	10	16
750 000—1 000 000	42	39	36,5	34,6	6	8
500 000— 750 000	24	38	15,4	24,5	3	6
250 000— 500 000	19	24	7,3	8,7	1	2
100 000— 250 000	7	14	1,3	2,8	—	1
— 100 000	»	4	»	0,3	»	—
I alt . . .	277	273	577,7	405,4	100	100

rummede 25 Værker mod kun 4 i 1925, ligesom Halvdelen af Produktionen i 1935 blev leveret af 54 Teglværker mod 65 i 1925.

Teglværker, hvis Produktion er 1 Mill. Sten og derunder, leverede i 1935 kun $\frac{1}{10}$ af den samlede Produktion mod $\frac{1}{6}$ i 1925.

Glasværker.

Verreries.

Tabel 47 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter Produktionen paa samtlige Glasværker. I nedenstaaende Oversigt er anført Produktionen i denne Industri i 1935 og 1925.

Den samlede Produktionsværdi er steget ca. 26 pCt.; regner man med et gennemsnitligt Prisfald paa ca. 30 pCt., er Produktionsmængden omtrent fordoblet, hvilket fortrinsvis skyldes den meget stærke Stigning i Produktionen af Mælke-, Fløde- og Medicinflasker etc., som omfatter ca. 30 pCt. i 1935 mod 5 pCt. i 1925 af Glasværkernes samlede Produktion. I 1935 produceredes omtrent 10 Mill. Mælke- og Flødeflasker mod godt $\frac{1}{2}$ Mill. Mælkeflasker i 1925; samtidig er Indførselen af disse Flasker ganske vist faldet fra ca. 600 Tons til ca. 20 Tons i 1935, men denne Nedgang modsvarer kun en ringe Del af den in-

	1935	1925
Antal Glasværker.....	5	6
— Arbejdere.....	1 163	858

Produktion.	1935			1925	
	1000 Stkr.	1000 kg	1000 Kr.	1000 Stkr.	1000 Kr.
Flasker:					
Medicin, Parfume o. l.	17 208	1 592	1 126	2 679 ¹⁾	231
Mælke- og Flødeflasker	9 796	3 967	1 475	534 ²⁾	180
Andre Flasker af mørkegrønt Glas:					
Maskinform. Helflasker	4 364	2 866	637	2 624	414
— Halvflasker.....	16 724	6 278	1 356	12 646	1 273
— Andre Flasker..	290	60	30	—	—
Ikke maskinform. Helflasker .	117	95	37	1 763	451
— — Halvflasker	144	65	31	4 724	709
— — Andre Flasker	35	7	5	249	39
Andre Flasker:					
Helflasker	84	55	22	} 7 738	1 490
Halvflasker	6 556	2 384	798		
Andre Flasker	56	15	11		
Beholdere	136	104	63	6	14
Fiskekugler.....	17	9	5	27	9
Andre Glasvarer:					
Lampekupler.....	707	211	376	} 2 370	358
Lampeglass.....	1 889	137	241		
Drikkeglas, slebne.....	1 291	146	660	913	561
— uslebne.....	2 679	387	570	1 370	461
Sylteglas	2 499	985	520	—	—
Andre Service- og Hush.genst.:					
slebne.....	79	37	86	} 2 821 ³⁾	1 155
uslebne.....	3 394	947	941		
Andre Varer, slebne.....	31	—	7		
— — uslebne.....	1 080	296	244		
I alt....	—	20 643	9 241	—	7 345

¹⁾ Kun Medicinflasker.

²⁾ Kun Mælkeflasker.

³⁾ Heraf slebne Varer 328 000 kg til 183 000 Kr.

denlandske Produktion i 1935, som vejede ca. 4 000 Tons; Indførselen dækkede ca. $\frac{2}{3}$ af Forbruget i 1925 mod kun ca. $\frac{1}{2}$ pCt. i 1935; samtidig er Forbruget vokset til det 7-dobbelte. Udførselen er i begge Aarene af ringe Betydning.

Der produceredes ca. 17 Mill. Medicin- og Parfume-flasker o. l. i

1935 mod ca. $2\frac{1}{2}$ Mill. Medicinflasker i 1925. En væsentlig Del af Stigningen skyldes sikkert Parfume-flasker til den hurtigt voksende hjemlige Produktion af Parfume o. lign. Af Forbruget dækkes ved Indførsel knap $\frac{2}{5}$ i 1935 mod godt $\frac{4}{5}$ i 1925, og samtidig er Forbruget steget med ca. $\frac{2}{3}$.

Den største Gruppe indenfor Produktionen er stadig Flasker af mørkegrønt Glas, som andrager ca. $\frac{1}{4}$ i 1935 mod ca. $\frac{2}{5}$ i 1925 af den samlede Produktionsværdi; Produktionen er ca. 22 Mill. Flasker baade i 1935 og 1925, næsten udelukkende maskinformede Flasker i 1935 mod ca. $\frac{2}{3}$ i 1925; det er særlig Produktionen af maskinformede Halv-flasker, som er steget, fra knap 13 Mill. til knap 17 Mill.

Samtidig er Indførselen af brune og grønne Flasker faldet til godt $\frac{1}{3}$ i 1935, saa Indførselen kun udgør ca. $\frac{1}{20}$ af Forbruget i 1935 mod ca. $\frac{1}{10}$ i 1925.

Gruppen Andre Flasker er faldet ca. 1 Mill. Stkr. fra 7,7 Mill. Flasker i 1925 til 6,7 Mill. i 1935; dette skyldes delvis en forskellig Gruppering i Statistiken for de to Aar. Næsten hele Produktionen i 1935 er Halvflasker (Mineralvandsflasker). Indførselen af disse og lignende Flasker er faldet til ca. $\frac{1}{3}$ i 1935 og udgør i 1935 kun ca. 4 pCt. i Forhold til Produktionen mod ca. $\frac{1}{10}$ i 1925.

Gruppen Andre Glasvarer, hvoraf $\frac{9}{10}$ i 1935 er Husholdnings- og Servicegenstande, udgør ca. 3,7 Mill. Kr. Produktionsmængden er efter en summarisk Beregning omtrent fordoblet.

Produktionsværdien af denne Gruppe i 1935 fordeler sig med $\frac{1}{3}$ paa Drikkeglas, ligeligt fordelt mellem slebne og uslebne, $\frac{1}{7}$ for Sylteglas, $\frac{1}{7}$ for Lampekupler og Lampeglas og godt $\frac{1}{4}$ for andre Service- og Husholdningsgenstande, næsten udelukkende uslebne. Sammenligning med 1925 er vanskelig paa Grund af forskellig Gruppering, men for Drikkeglas er Mængden for slebne Glas forøget med $\frac{2}{5}$ og for uslebne Glas fordoblet; Mængden af Lampekupler og Lampeglas er ligeledes fordoblet.

Indførselen af Service- og Husholdningsgenstande o. l. udgør i 1935 godt $\frac{1}{3}$ i Forhold til den samlede Produktionsværdi for Andre

Glasvarer mod ca. $1\frac{1}{3}$ i 1925. Nedgangen i Indførselen har særlig ramt slebne Glasvarer, som kun udgør godt $\frac{1}{3}$ af Indførselen i 1935 mod knap $\frac{3}{5}$ i 1925.

Det samlede Forbrug af Glasvarer andrager ca. 18 Mill. Kr. baade i 1935 og 1925, og Indførselen udgør heraf Halvdelen i 1935 mod knap $\frac{2}{3}$ i 1925. Under Indførsel er medregnet Glas i Tavler, som i 1935 ikke fremstilledes her i Landet.

Regner man med et gennemsnitligt Prisfald paa ca. 30 pCt., er Forbrugets Størrelse vokset med ca. $\frac{2}{5}$.

Indførselen af Glasvarer androg i 1935 ialt ca. 9 Mill. Kr., hvoraf 4,5 Mill. Kr. var Glas i Tavler, og heraf faldt atter 3,3 Mill. Kr. paa Vinduesglas. Af den sidstnævnte Vare indførtes ca. 10 500 Tons i 1935 mod ca. 7 000 Tons i 1925.

Udførselen af Glasvarer spiller kun en ret ringe Rolle.

Andre Virksomheder i Sten-, Ler- og Glasindustrien.

Autres fabriques dans l'industrie de pierre, céramique et de verrerie.

Til Virksomheder indenfor de Erhvervsgrupper, der indgaar i Tabel 48 »Andre Fabriker i Sten-, Ler- og Glasindustrien« i den aarlige Produktionsstatistik for 1935, er til Supplering af den aarlige Statistik udsendt i alt 125 Spørgeskemaer, og fra 106 Virksomheder med 196 Arbejdere er modtaget Svar. I det følgende er anført Hovedresultaterne af Undersøgelsen, i de fleste Tilfælde uden Sammenligning med 1925, da en tilsvarende Statistik for dette Aar i det væsentlige savnes.

Skærvefabriker m. m. 31 Smaavirksomheder i Gruppen Sand-, Grus- og Skærvefabriker med 96 Arbejdere fremstillede ca. 40 000 Tons knuste Skærver til en Værdi af 219 000 Kr. De større Virksomheder — 37 Fabriker med 694 Arbejdere —, saavel paa Bornholm som i det øvrige Land, har produceret ca. 560 000 Tons, hvorefter den samlede

Produktion i 1935 har andraget ca. 600 000 Tons. Indførselen af Skærver androg i 1935 4 000 Tons. Efter de anførte Tal savner den aarlige Statistik altsaa kun Oplysning om godt 5 pCt. af Produktionen. Medens Suppleringen formentlig har tilvejebragt saa godt som fuldstændige Oplysninger om Produktionen af knuste Skærver her i Landet, gælder dette ikke med Hensyn til Ral, Singels, Grus og lignende Stenmaterialer. Heraf fremstillede de ovennævnte Smaavirksomheder godt 160 000 m³ og de større Virksomheder 665 000 m³, men det maa antages, at der derudover anvendes større eller mindre Mængder af saadanne Materialer, som unddrager sig en statistisk Opgørelse. Der kan saaledes findes midlertidig Produktion til Forsyning af visse Anlægsarbejder, ligesom der findes Grave, som kun udnyttes lejlighedsvis.

Sortering af Flint. Den aarlige Statistik omfatter 4 Virksomheder med 62 Arbejdere, som indsamlede og sorterede 6500 Tons Kugleflint; endvidere er produceret 116 000 Tons anden Flint, delvis fremkommet som Affaldsprodukt i Kalkbrud, hvortil kommer en Produktion i Smaavirksomhederne paa 3000 Tons, tilsammen 119 000 Tons anden Flint. Den udsorterede Kugleflint er en Eksportvare med en Værdi af 40 Kr. pr. Ton, medens anden Flint koster 3 Kr. pr. Ton. Oplysningerne om Udførselen, som i 1935 androg 8900 Tons Kugleflint, altsaa mere end den anførte Produktion, og 13 900 Tons anden Flint til en Værdi af over 10 Kr. pr. Ton, kan ikke direkte sammenholdes med Produktionstallene; formentlig foregaar inden Udførselen en yderligere Udsortering, som ikke er indgaaet i den statistiske Undersøgelse. I 1925 var Udførselen af Kugleflint noget større, nemlig 17 400 Tons, og af anden Flint udførtes 12 700 Tons.

Mørtelværker. 11 Værker med 34 Arbejdere producerede 488 000 hl Mørtel til en Værdi af 1 Kr. pr. hl. Den aarlige Statistik omfatter 12 større Mørtelværker med 66 Arbejdere og en Produktion paa 2,3 Mill. hl Mørtel, saaledes at der for 1935 ialt foreligger Oplysning om en fabriksmæssig Produktion af 2,8 Mill. hl Mørtel til en Værdi af 3,5 Mill. Kr. Denne Produktion dækker naturligvis kun en Del af hele Mørtelforbruget.

Kaolinslemmerier. 2 bornholmske Kaolinslemmerier med 57 Arbejdere i 1935 og 100 Arbejdere i 1925 havde følgende Produktion.

	Produktion af Kaolin			
	1935		1925	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 K
Raa Kaolin til Fremstilling af ild-				
faste Sten og Rør	ca. 10 000	—	5 400	—
Slemmet, ikke presset Kaolin	»	»	1 400	} 280
Slemmet og presset Kaolin	10 000	300	8 400	

Den raa Kaolin bruges enten til Fremstilling af slemmet Kaolin, som benyttes blandt andet af Papirfabriker, eller til Fremstilling af ildfaste Materialer. Det førstnævnte Produkt er fremstillet i samme Omfang som i 1925, medens Produktionen af Kaolin til ildfaste Sten og Rør, saavidt det kan ses af de foreliggende Oplysninger, er mindst fordoblet.

En betydelig Del af den slemmede Kaolin udføres, samtidig med at der indføres Kaolin af andre Kvaliteter. I 1935 udførtes 3600 Tons og indførtes 6600 Tons, omtrent samme Mængder som i 1925. Ind- og Udførselen af raa Kaolin er relativt ubetydelig.

Porcellænsmaling. 13 Porcellænsmalerier med 15 Arbejdere producerede for 192 000 Kr. dekoreret Porcellæn, og 6 større Virksomheder med 239 Arbejdere havde en Produktion paa 3,1 Mill. Kr., ialt 3,3 Mill. Kr., hvilket kan antages omtrent fuldstændigt at angive denne Virksomhed, bortset fra den rent private Dekorering, udenfor de egentlige Porcellænsfabriker. Oplysningerne om Indførsel af ufarvet og ensfarvet Porcellæn tyder paa, at denne Dekoreringsvirksomhed nu har noget større Omfang end i 1925.

Glasslibning. 17 Virksomheder med 30 Arbejdere producerede for 316 000 Kr. slebet Glas og andet Glasarbejde, f. Eks. Spejlbelægning og udførte for 118 000 Kr. Glasslibning for fremmed Regning. Endvidere producerede 17 større Glassliberier for 1,6 Mill. Kr. slebet Glas og udførte Arbejde for andre for 0,3 Mill. Kr., saaledes at der foreligger Oplysning for Aaret 1935 om en Produktion for egen Regning

af slebet Glas m. m. til en Værdi af 1,9 Mill. Kr. og om Glasslibning for fremmed Regning for en Betaling af 0,4 Mill. Kr.

Fremstilling af Kiselgur. 1 Virksomhed med 8 Arbejdere sammen med 6 Virksomheder med 30 Arbejdere, som indgaar i den aarlige Statistik, produceret 9000 m³ Kiselgur til en Værdi af 188 000 Kr. i 1935. Kiselgur er en Eksportvare, men det nøjagtige Tal for Eksporten kan ikke angives, da Moler og Kiselgur ikke er adskilt.

Jærn- og Metalindustri.

Industrie des métaux.

Guld-, Sølv-, Tin- og Elektropletvarefabriker. Metalovertræk.

Fabriques d'orfèvererie, d'argenterie, d'objets en étain et de ruolz.

Enduit métallique.

Tabel 49 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter 106 Virksomheder med 1797 Arbejdere; til Supplering heraf udsendes Spørgeskemaer yderligere til 415 Smaaaktiviteter under Erhvervs-tællingens Grupper Guld- og Sølvmede, Sølv- og Elektropletvarefabriker, Tinvarefabriker og Forniklingsanstalter m. m. (Metalovertræk). Der indkom Besvarelser fra 366, altsaa næsten 90 pCt. af de udsendte. Over Halvdelen af disse Virksomheder er ikke medtaget i Statistiken, idet de enten kun beskæftigede sig med Reparation, Handel med indkøbte Varer eller anfører, at Fremstillingsvirksomheden er ganske ringe. For 149 Virksomheder, som tilsammen beskæftigede 197 Arbejdere, har kunnet foretages en Optælling af Produktionen, som androg følgende: Guldvarer 1,0 Mill. Kr., Sølvvarer 0,3 Mill. Kr., Tinvarer 26 000 Kr., Elektropletvarer 0,2 Mill. Kr., Reparationer 0,2 Mill. Kr. og Fornikling m. m. for 0,1 Mill. Kr. Det vil ses af Tallene, at Smaaaktiviteterne kun har nogen Produktion af Betydning med Hensyn til Guld- og Sølvvarer, medens de øvrige Artikler og Arbejder kun i meget ringe Omfang udføres i Virksomheder af denne Art. Produktionens relative Betydning fremgaar af en Sammenligning med Aarsstatistiken, som viser, at de her omtalte mindre Virksomheder fremstiller næsten lige saa mange Guldvarer som de større, men kun omkring 5 pCt. af disses Produktion af Sølvvarer og Tinvarer, og paa de øvrige Produktionsomraader,

Fremstilling af Elektropletvarer og anden Metalovertrækning, spiller Smaa virksomhederne en endnu mindre Rolle.

Tallene i nedenstaaende Oversigt, som er fremkommet ved Sammenlægning af Aarsstatistiken og Suppleringsstatistiken, kan antages at give en fuldstændig Oversigt over Produktionen her i Landet af de paagældende Artikler i 1935. De til Sammenligning anførte 1925-Tal er kun i væsentlig Grad ufuldstændige for Guldvarer samt Metalovertræk.

	1935		1925	
Antal Virksomheder	255		89	
— Arbejdere	1994		1437	
Produktion.	kg	Kr.	kg	Kr.
Guldvarer	353	2 291 000	277	1 206 000
Sølvvarer	49 638	8 721 000	35 700	8 327 000
Tinvarer	26 500	475 000	62 100	1 678 000
Elektropletvarer:				
Raavarer til Salg	13 100	100 000	40 300	606 000
Af egne Raavarer	184 900	3 021 000	71 700	2 274 000
Af indkøbte Raavarer	13 200	281 000	60 000	2 497 000
Uspec. Elektropletvarer	»	»	20 300	599 000
Desuden produceredes i 1935 20 500 kg Varer af Bronze og Diskometal til en Værdi af 221 000 Kr.				

Modtaget Betaling for Reparationsarbejde	Kr.	Kr.
	478 000	529 000
Modtaget Betaling for Arbejde for fremmed Regning:		
Forgyldning	26 000	6 800
Forsølvning	181 000	13 600
Fornikling og Forechromning	1 447 000	ca. 160 000
Galvanisering m. m.	1 422 000	—
Fortinning	18 000	—

Den store Forskel i Antallet af Virksomheder i de to Aar skyldes dels, at de mindre Guld- og Sølvsmede ikke indgaar i Statistiken i 1925, dels en reel Tilvækst i Virksomheder, der beskæftiger sig med Metalovertræk. Af den førstnævnte Aarsag kan Forholdet mellem den samlede Produktion af Guldvarer i de to Aar ikke fastslaaes med

Sikkerhed, men de foreliggende Oplysninger tyder paa, at der har været en kvantitativ Nedgang paa dette Produktionsomraade. Med Hensyn til Produktionen af Sølvvarer, paa hvilket Omraade de i 1925 udeladte Smaavirksomheder, som foran nævnt, ikke spiller nogen Rolle, kan man ifølge Oversigten fastslaa, at der siden 1925 har været en Stigning paa 50 pCt. Fremstillingen af Tinvarer har siden 1925 været stadig nedadgaaende og andrager nu kun knap Halvdelen af den daværende Produktion. Jævnslid med Tilbagegangen for Tinvarerne har der udviklet sig en Produktion af Varer af Bronze, Diskometal m. m., som i 1935 androg 20 500 kg til en Værdi af 221 000 Kr. De sidstnævnte Artikler koster gsntl. pr. kg knap halvt saa meget som Tinvarerne.

Fremstillingen af Elektropletvarer er vokset fra ca. 150 000 kg i 1925 til omtrent 200 000 kg i 1935. Arbejdsmængden i denne Industriegren er i Virkeligheden udvidet noget mere end Produktionsmængden af færdige Varer angiver, idet Fabrikerne tillige har udvidet Fremstillingen af Halvfabrikater til eget Brug. Som det fremgaar af Produktionsoversigten, blev i 1925 henved Halvdelen af de anvendte Raavarer indkøbt i færdig formet Tilstand, og den forudgaaende Behandling var navnlig foretaget i Udlandet, medens i 1935 næsten alle Raafabrikaterne blev fremstillet af Pladen i selve Virksomheden. Det lille Kvantum, der stadig indkøbes i formet Tilstand, er fordelt paa mange Virksomheder, som hyppigst tillige har egen Fremstilling af større Omfang, hvorfor det maa antages, at Indkøbene drejer sig om Varer af særlig Art.

Den største Udvikling i det heromhandlede Industriomraade er foregaaet paa det Arbejdsfelt, der kan betegnes som anden Metalovertræk end Forgylding og Forsølvning. Dette Arbejde foregaar saa godt som udelukkende for fremmed Regning, medens Forsølvningen ganske overvejende er Vareproduktion for egen Regning. Det ses af Produktionsoversigten, at der for 1925 foreligger Oplysning om Fornikling for ca. 160 000 Kr., medens Fornikling og Forchromning i 1935 andrager 1,4 Mill. Kr. og Galvanisering m. m. et lignende Beløb.

Statistiken for de to Aar kan paa dette Punkt ikke sammenlignes, idet Specialvirksomhederne ikke var medtaget i 1925, men der er dog her foregaaet en overordentlig stærk Produktionsudvidelse, delvis ved Oprettelse af nye Virksomheder.

Sammenligning mellem den indenlandske Produktion og Ind- og Udførselen lader sig kun foretage for Sølvarernes Vedkommende.

	Sølvarer.					
	Produktion		Indførsel		Udførsel	
	kg	1000 Kr.	kg	1000 Kr.	kg	1000 Kr.
1935.....	49 638	8 721	726	89	6 793	1 561
1925.....	35 700	8 327	2 917	502	2 831	468

Ifølge ovenstaaende Tal skyldes Stigningen i Produktionen af Sølvarer i det sidste Tiaar dels Væksten i Forbruget, dels Nedgang i Indførsel og Stigning i Udførselen. Det kan beregnes, at det indenlandske Forbrug er vokset med næsten 25 pCt.; samtidig er Indførselens Andel af dette Forbrug gaaet ned fra ca. 10 til ca. 2 pCt., og Udførselen af danske Varer er steget fra 8 til 14 pCt. af Produktionen.

Af nedenstaaende Oversigt fremgaar, hvormange af Virksomhederne der deltog i Produktionen af hver af de enkelte Varearter i 1935.

Producenter af:	Aars- statistikken	Supplerings- statistikken	I alt
Guldvarer	42	98	140
Sølvarer	92	86	178
Tinvarer	27	4	31
Elektropletvarer	48	20	68
Fornikling, Forchromning, Galvanisering m. m.	65	17	82

De Virksomheder, der giver sig af med Metalovertræk for fremmed Regning, Gruppen Fornikling, Forkromning, Galvanisering m. m., er overvejende Specialvirksomheder, idet 71 af 82 kun havde dette Ar-

bejde. Specialvirksomhederne er ofte af betydelig Størrelse og beskæftigede tilsammen 653 Arbejdere. Af de øvrige Virksomheder findes kun faa, som kun fremstiller en enkelt af de anførte Varearter.

Metalvarefabriker og Metalstøberier.

Fabriques d'ouvrages en métaux et fonderies de métal.

Tabel 50 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter 93 Metalvarefabriker og Metalstøberier, som beskæftigede 1935 Arbejdere. Derudover udsendtes Spørgeskemaer til 154 Virksomheder under Erhvervstællingens tilsvarende Gruppe, og af disse har 127 indsendt Besvarelser. Heraf indeholdt 100 Angivelse af en Produktion af Metalvarer i en saadan Form, at en statistisk Opgørelse kunde foretages; disse Virksomheder beskæftigede tilsammen 298 Arbejdere og havde en Produktionsværdi paa 2,7 Mill. Kr. eller henved 20 pCt. af Fabrikernes Produktionsværdi. Heraf faldt 1,1 Mill. Kr. paa Udstyr og Beslag og 0,6 Mill. Kr. paa Lampeartikler, henholdsvis godt Halvdelen og godt en Tiendedel af Fabrikernes Produktion. Førstnævnte Post bestaar dog for en meget stor Del af forskelligt Smedearbejde af Jærn paa større eller mindre Beslagfabriker, hvis Produktion her er medregnet samlet. Der fremstilledes kun ret ringe Mængder af de andre Hovedgrupper af Varer, Armatur og raat Metalstøbegods til Salg, paa hvilke Felter den aarlige Statistik altsaa er omtrent fuldstændig. Smaaavirksomhedernes Produktion spænder over alle de almindelige Artikler, der er anført i den aarlige Statistik over Metalvarefabrikerne, og desuden fremstilles en Mangfoldighed af specielle Metalvarer, f. Eks. Fuglebure, Hatteforme, Sanitetsartikler, Penselbælter, Seglmærker, Urkasser, ofte af smaa Specialvirksomheder. I nedenstaaende Tabel er anført den samlede Produktion i 1935 af Metalvarer, saavel i Fabrikerne som i Smaaavirksomhederne, og de foreliggende Tal for 1925. For dette Aar er Opgørelsen dog ikke saa fuldstændig som for 1935.

Om Produktionen af Metalstøbegods, som ikke er anført i Tabellen, skal anføres følgende. Af de 100 Smaavirksomheder havde kun 13 Metalstøberi og fremstillede tilsammen 75 000 kg Støbegods; i Fabrikkerne produceredes 1 729 000 kg Metalstøbegods, saaledes at den samlede Produktion i Metalstøberier androg 1 804 000 kg, dels til Salg, dels til Videreforarbejdning i egen Metalvarefabrik, mod 703 000 kg i 1925. Naar hertil lægges Støbningen i andre Grene af Jærn- og Metalindustrien, kan den samlede Produktion af Metalstøbegods i 1935 opgøres til 2 738 000 kg mod 1 335 000 kg i 1925, altsaa Fordobling. Gennemsnitsprisen pr. kg var i 1935 Kr. 2,50 og i 1925 Kr. 3,50.

Produktion af Metalvarer.

	1935		1925	
Antal Virksomheder.....	193		62	
— Arbejdere	2233		920	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Lamper og Lampeartikler.....	—	4 578	—	2 544
Optrykkede Metalarbejder	—	475	—	137
Husholdningsartikler	—	185	—	444
Rammer	—	779	—	—
Galanterivarer og Legetøj.....	—	364	—	485
Gardinstænger	—	411	—	—
Frisørartikler	—	144	—	—
Udstyr og Beslag	—	2 004 ¹⁾	—	889
Armatuur	794	3 211	347	1 829
Skruer, Møttriker m. m.	200	778	32	156
Cykletilbehør	—	681	—	529
Skilte	—	812	—	328
Statuer, Buster o. l.	—	271	—	152
Andre og uspec. Metalvarer.....	—	1 594	—	285
I alt...	—	16 287	—	7 778

¹⁾ Bestaar for en stor Del af Varer af Jærn, se Teksten.

Tages Statistikens mindre Fuldstændighed i 1925 i Betragtning, er Produktionen af Metalvarer blevet noget mere end fordoblet siden dette Aar, regnet efter de producerede Mængder. De to Hovedartikler, Armatuur og Lampeartikler, viser begge netop en Fremgang af den nævnte Størrelse. Løvrigt forhindres en Sammenligning Vare for

Vare paa de to Tidspunkter af Vanskeligheden ved at bevare en ensartet Gruppering Aar for Aar af denne Industris mange og skiftende Artikler; det kan dog nævnes, at Artikler som Rammer, Gardinstænger og Frisørartikler, der er opført med betydelige Beløb i 1935 og ikke er specificeret i 1925, kun kan være produceret i ret ringe Omfang i det sidstnævnte Aar.

Da Varegrupperingen for Metalvarer i Produktionsstatistikken og Handelsstatistikken kun mangelfuldt dækker hinanden, er det ikke muligt at foretage Sammenligninger af nogen Værdi mellem Produktionen og Ind- og Udførsel.

Blikvarefabriker.

Fabriques d'objets en fer blanc.

I Tabel 51 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 foreligger Oplysninger om 34 Blikvarefabriker, som beskæftigede 2161 Arbejdere.

Efter Erhvervstællingens Oplysninger skulde der være yderligere 16 Virksomheder, som fremstillede Blikvarer. Til disse Virksomheder udsendtes Spørgeskema om Produktionen i 1935, og man fik Svar fra de 11, hvoraf 8 gav saadanne Oplysninger, at de kunde arbejdes.

Det viser sig imidlertid, at de fleste er ganske smaa Virksomheder, der kun beskæftiger Indehaveren selv, og den samlede Værdi af Produktionen i samtlige disse Smaavirksomheder andrager kun ca. 85 000 Kr., saaledes at man kan se bort fra dem ved en Undersøgelse af Blikvareproduktionen. I Suppleringen til Jærnvarefabrikerne er derimod forefundet en Produktion af Gasmaalere og Gasbadeovne til en Værdi af $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., som er lagt til i nedenstaaende Produktionsoversigt. I 1935 androg de ovennævnte 34 større Virksomheders Produktionsværdi 26 Mill. Kr. jfr. nedenstaaende Oversigt, hvor man tillige har anført Produktionen i 1925 til Sammenligning.

	1935		1925	
Antal Virksomheder .	34		27	
— Arbejdere	2 161		1 538	
	Mængde	Salgsværdi	Mængde	Salgsværdi
Produktion.		Kr.		Kr.
Transportspandem.m.	kg 1 080 000	2 108 000	Stkr. 102 660	2 178 000
Andet Mejeriinventar				
o. l.	— 132 000	258 000	—	—
Blikemballage	— 9 690 000	10 584 000	— 44 400 000	7 297 000
Varer til Hushold-				
ningsbrug m. v.:				
emallerede	— 892 000	2 541 000	kg 509 000	2 322 000
lakerede	— 66 000	338 000	Stkr. 320 000	492 000
af Hvidblik (fortin-				
nede)	— 374 000	899 000	— 1 320 000	976 000
galvaniserede	— 2 403 000	2 067 000	kg 1 323 000	1 999 000
af Aluminium	— 24 000	105 000	—	—
Gasmaalere	Stkr. 58 000	2 234 000	Stkr. 12 052	396 000
Petroleumsovne og				
Gasbadeovne	— 14 000	442 000	—	—
Kronekork	— 324 Mill.	1 856 000	— 268 Mill.	2 082 000
Andre Kapsler og Tu-				
ber	— 62 —	412 000	—	—
Andre Varer	—	2 656 000	—	1 568 000
Tilsammen	—	26 500 000	—	19 310 000

Sammenligningen mellem Produktionen i de to Aar vanskelig-gøres derved, at Oplysningerne for en Del Varers Vedkommende i det ene Aar meddeles i Antal Stykker, i det andet Aar i Vægt.

Den samlede Produktionsværdi var ca. 19 Mill. Kr. i 1925 mod 26 Mill. Kr. i 1935. Regnet efter Mængderne er Produktionen paa det nærmeste fordoblet, idet Prisniveauet siden 1925 er faldet. Blikvarefabrikerne beskæftigede 2161 Arbejdere i 1935 mod 1538 i 1925, hvilket er en Stigning paa 40 pCt.

For Produktionen af Transportspande har man Oplysninger om Antal Stk. saavel i 1925 som i 1935. I de paagældende Aar produceredes henholdsvis ca 103 000 Stk. og 115 000 Stk.

Udførselen af Transportspande er steget fra 232 000 kg i 1925 til 546 000 kg i 1935, og samtidig er Indførselen, der i 1925 udgjorde 245 000 kg, faldet til 15 000 kg i 1935. Tallene tyder paa, at Forbruget her i Landet er indskrænket stærkt.

For Blikemballagens Vedkommende er Fabrikernes Produktion stærkt forøget, nemlig fra ca. 44,4 Mill. Stk. i 1925 til 9,7 Mill. kg, svarende til ca. 103 Mill. Stk., i 1935. Denne stærke Stigning i Produktionen af Blikemballage maa ses paa Baggrund af den Tendens, der i de senere Aar har været til at levere Varerne færdigemballeret til Salg fra Fabriken. Til Blikvarefabrikernes Produktion kommer saa den Blikemballage, som Mælkekondenserings- og Konserverfabrikerne fremstiller til eget Brug; Salgsværdien heraf beregnes i 1925 til at udgøre 4,5 Mill. Kr. og i 1935 ca. 5 Mill. Kr. Indførsel og Udførsel af Blikemballage er nu ubetydelig i Forhold til den indenlandske Produktion.

Af Husholdningsartikler er i de senere Aar produceret en stadig stigende Del af Forbruget af inden landske Fabriker; af emaillerede Varer produceredes 892 000 kg i 1935 mod 509 000 kg i 1925, og af galvaniserede Varer henholdsvis 2 403 000 kg mod 1 323 000 kg. En detailleret Sammenligning mellem de enkelte Artikler i Produktion og Indførsel kan ikke foretages, men for en enkelt stor Importgruppes Vedkommende, emaillerede, malede etc. Husholdningsartikler af Blik (under 1 mm), kan det anføres, at Indførselen er faldet fra 673 000 kg i 1925 til 482 000 kg i 1935.

Produktionen af Gasmaalere, som er afhængig af Opførelsen af nye Lejligheder, steg fra 12 000 Stk. i 1925 til 58 000 Stk. i 1935, medens der har været en Nedgang i Indførselen fra 19 000 kg til 7 000 kg.

Produktionen af Blikkapsler med Korkindlæg, Kronekork, udgjorde i 1935 paa Blikvarefabrikerne 324 Mill. Stk. til en Værdi af 1,9 Mill. Kr.; Korkvarefabrikerne producerede 206 Mill. Stk. til en Værdi af 1,2 Mill. Kr., den samlede Produktion androg saaledes 530 Mill. Stk.

Af de 34 Virksomheder var der 13, der fremstillede Blikemballage, 7 Gasmaalere, 6 Kronekork, 4 Varer til Husholdningsbrug, 4 Kapsler og Tuber og 3 Virksomheder fremstillede Transportspande.

Jærnvarefabriker.

Fabriques d'objets en fer.

Tabel 52 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter 128 Jærnvarefabriker, som beskæftigede 2754 Arbejdere. Til Supplerings heraf er desuden udsendt Spørgeskemaer til de øvrige Virksomheder under Erhvervstællingens Grupper Jærnvare-, Kniv- og Værktøjsfabriker og Vægtfabriker. De Virksomheder, der indgaar under Grupperne Kleinsmede og Grovsmede er ikke spurgt, men det kan antages, at disses Produktion af Jærnvarer til Salg er uden Betydning. Ialt udsendtes Skemaer til 148 Smaavirksomheder, heraf indkom Besvarelser fra 123, og af disse maatte 49 udelades af den statistiske Opgørelse, i mange Tilfælde fordi Reparationsarbejde og almindeligt Smedearbejde angives at være den eneste Beskæftigelse. De resterende 74 Virksomheder beskæftigede gennemsnitligt 286 Arbejdere og havde en Produktionsværdi paa 2,9 Mill. Kr., fraregnet Reparationer. Ved Sammenligningen af disse Tal med den aarlige Produktionsstatistik maa bemærkes, at der i Opgørelsen for Smaavirksomhederne indgaar et Par ret betydelige Fabriker for Vognfjedre og Pengerskabe o. l. med en samlet Produktion af 0,5 Mill. Kr., som fremtidig vil blive medtaget i den aarlige Statistik. Smaavirksomhedernes samlede Produktion andrager saaledes kun 2,4 Mill. Kr., hvilket er 10 pCt. af Produktionsværdien for Fabrikerne i Aarsstatistiken. Produktionen fordeler sig paa følgende Maade paa de vigtigste Produktionsgrene: Landbrugsredskaber 0,3 Mill. Kr., hvilket svarer til 12 pCt. af Fabrikenes Produktionsværdi, Møbler og Senge af Staal og Jærn godt 0,4 Mill. Kr. eller 25 pCt., Vægte godt 0,3 Mill. Kr., eller 60 pCt., Værktøj 0,5 Mill. Kr., eller 50 pCt., Spader, Skovle og

andre Smaaredskaber 0,1 Mill. Kr., hvilket kun er 5 pCt. af Fabrikernes Værdi. Under de fleste andre Poster findes enten kun en ubetydelig eller slet ingen Produktion, saaledes at den aarlige Statistik her er helt eller omtrent udtømmende. Under Posten Andre og uangivne Varer i Opgørelsen for Smaavirksomhederne er anført 0,5 Mill. Kr., og Reparationsarbejdet andrager 250 000 Kr.

Da der i 1925 ved en tilsvarende Supplering kun fremskaffedes Oplysninger fra 27 Smaavirksomheder med 51 Arbejdere, maa det antages, at den Art af Virksomheder nu spiller en relativt større Rolle for den samlede Jærnvareproduktion, selv om der er Mulighed for, at den sidste Undersøgelse har givet mere udtømmende Resultater end den første. Til nærmere Belysning af Smaavirksomhederne anføres i nedenstaaende Oversigt en Gruppering efter Produktionens Art; Fordelingen er foretaget efter Hovedproduktet, men iøvrigt beskæftiger næsten alle disse Virksomheder sig kun med Specialfabrikationer.

Fordeling af Smaavirksomhederne i 1935.

Produktionens Art:	Antal Virksomheder	Antal Arbejdere
Værktøj og Redskaber	23	78
Knive	2	7
Pengeskabe, Bokse m. m.	5	21
Vægte	12	28
Automater	3	3
Staalvinduer	2	7
Forskellige Specialfabrikater	20	45
Andet	5	18
I alt...	72	207

De forannævnte 2 Fabrikker, der fremstiller Vognfjedre og Pengeskabe er ikke medtaget.

Det vil ses, at næsten 40 pCt. af Arbejderne er beskæftiget hovedsagelig med Fremstilling af Værktøj, og at Produktionen af Vægte og af Pengeskabe, Bokse o. l. ligeledes spiller en meget betydelig Rolle. Gruppen Forskellige Specialfabrikker dækker foruden en Del af

de i nedenstaaende Hovedoversigt anførte Varer saa forskelligartede Artikler som Gardinstænger, Rør, Ruller, Korsetstivere, Ventilatorhætter m. m.

Nedenstaaende Oversigt omfatter samtlige Virksomheder, hvormed foreligger produktionsstatistiske Oplysninger i 1935 og 1925, og kan efter det foran anførte antages at angive praktisk taget hele Produktionen her i Landet i begge Aarene af de omhandlede Artikler.

Beskæftigelsen i samtlige Virksomheder er vokset til over det dobbelte og den samlede Produktionsværdi er — Prisnedgangen taget i Betragtning — steget til det tredobbelte. Angaaende de enkelte Artikler skal bemærkes følgende, idet Ind- og Udførsel er omtalt, hvor Specifikationerne gør det muligt.

Produktionen af Plove, som var nede paa minimale Tal i Landbrugskrisens første Aar, men senere er steget stærkt, ligger stadig noget under Antallet i 1925. Derimod ligger Produktionen af Plovskær og andre Plovdele nu langt højere. Samtidig er Indførselen af Plove og Plovdele reduceret fra $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. i 1925 til 56 000 Kr. i 1935, hvilket omtrent svarer til Stigningen i den indenlandske Produktion af Dele.

Produktionen af Harver, Tromler o. l. større Landbrugsredskaber er forøget betydeligt; samtidig er Indførselen af saadanne Genstande reduceret meget stærkt, nemlig fra 849 000 Kr. til 126 000 Kr., hvilket synes at være mere end Produktionsstigningen. Posterne i Produktionsstatistiken og Indførselsstatistiken kan dog ikke sammenlignes med Sikkerhed.

Af Roerensere er produceret færre i 1935 end i 1925, men efter Gennemsnitsprisen at dømme, er disse Apparater nu betydeligt større.

Produktionen af Seletøjsbeslag er gaaet stærkt tilbage, medens der har været en Stigning til over det dobbelte for Bygningsbeslag. Det kan i denne Forbindelse ogsaa nævnes, at der i de senere Aar har været en stigende indenlandsk Fabrikation af Staalvinduer og -døre, medens der i 1925 ikke foreligger Oplysninger om en saadan

		1935		1925	
Antal Virksomheder.....		202		94	
— Arbejdere		3 040		1 355	
		Mængde	Salgs- værdi	Mængde	Salgs- værdi
			1000 Kr.		1000 Kr.
Produktion.					
Plove og Underplove.....	Stkr.	5 300	423	7 564	627
Plovskær og andre Plovdele..	1000 kg	840	711	—	277
Harver og -led	—	—	47	—	166
Kultivatorer.....	—	—	57	—	54
Tromler.....	Stkr.	1 131	156	733	124
Roerensere	—	4 000	375	4 563	361
Andre Landbrugsredskaber og -dele.....	—	—	878	—	ca. 450
Vognaksler	—	—	55	—	94
Vogn- og Autofjedre	1000 kg	335	274	39	102
Forskellige Fjedre.....	—	—	638	—	—
Seletøjsbeslag	—	22	24	39	61
Bygningsbeslag	—	2 394	1 899	937	886
Staalvinduer og -døre	—	—	155	—	—
Hestesko, Bolte, Skruer, Møt- triker o. l.....	—	9 289	3 747	7 430	3 534
Pengeskabe og Kartotøker...	—	—	714	—	130
Jernsenge	—	—	695	—	87
Madrasser	Stkr.	8 100	89	6 744	86
Jernmøbler.....	—	—	65	—	82
Staal møbler	1000 kg	350	1 304	—	—
Spader	Stkr.	126 100	268	55 628	209
Skovle	—	235 900	457	204 645	522
Grebe og Forke.....	—	267 900	532	162 060	648
Leer	—	9 300	43	—	—
River	—	84 700	110	17 043	31
Hakker	—	82 800	93	54 105	81
Hyppe- og Skuffejern	—	89 000	103	80 102	135
Økser.....	—	59 000	164	69 838	138
Hamre.....	—	78 000	126	43 960	82
File, nye.....	—	»	»	87 481	134
— ophuggede.....	—	99 900	81	84 747	117
Savblade.....	—	—	266	—	166
Maskinknive.....	—	32 100	137	20 452	82
Knive og Gaffer	—	—	526	—	232
Barberblade	—	27,1 Mill.	1 052	»	»
Forskelligt Værktøj	—	—	1 432	—	471
Automater	—	4 200	2 415	2 034	1 133
Decimalvægte.....	—	3 300	195	581	75
Andre Vægte	—	2 250	717	2 269	750
Remskiver og Remsamlere...	—	—	193	—	161
Træskoringe og -beslag	1000 kg	147	162	248	211
Jernkonstruktioner	—	800	375	—	—
Rør	—	5 613	1 736	—	—
Andet og uangivet.....	—	—	4 225	—	ca. 480
I alt...	—	—	27 714	—	12 979
Smedearbejde og Reparationer			1 603		357

Produktion. Paa Jærnvarefabriker produceredes for 155 000 Kr. saadanne Varer og paa Maskinfabriker for 1,2 Mill. Kr. Af Staalvinduér indførtes i 1935 kun for 3000 Kr.

Produktionen under Gruppen Hestesko, Bolte, Skruer, Møttriker o. l. er forøget med ca. 25 pCt. Formentlig har der været Nedgang i Produktionen af Hestesko.

Af Pengeskabe, Bokse, Kartoteker o. l. er fremstillet flere Gange saa meget i 1935 som i 1925.

Produktionen af Jærn- og Staal møbler og -senge er mangedoblet siden 1925. Af Nyfabrikationen Staal møbler fremstilledes i 1935 for 1,3 Mill. Kr., og der udførtes heraf for 199 000 Kr., medens Indførselen kun androg 125 000 Kr.

Produktionen af Spader, Skovle, Grebe, Forke, Leer, River og andre Smaaredskaber til Land- og Havebrug er vokset med 50 pCt., og Indførselen er samtidig gaaet ned fra 449 Tons til 88 Tons. Regnet efter Værdien dækkedes i 1925 godt en Tredjedel af Forbruget af udenlandske Varer og i 1935 kun en Tiendedel.

Angaaende Fremstillingen af Værktøj og andre Redskaber end forannævnte kan anføres, at Produktionen af Økser er noget formindsket som Følge af Nedgang i Udførselen, og Produktionen af ny File er ophørt, medens der har været en stærk Stigning i Fremstillingen af Hamre og Savblade samt iøvrigt i den samlede Produktion af Værktøj. Der foreligger for 1935 Oplysning om en samlet Produktion til en Værdi af 2,1 Mill. Kr. mod 1,1 Mill. Kr. i 1925, medens Indførselen af de tilsvarende Artikler formindskedes fra 3,5 Mill. Kr. i 1925 til 3,2 Mill. Kr. i 1935. I begge Aarene har fundet en betydelig Udførsel Sted, nemlig for 0,5 Mill. Kr. i 1925 og 1,0 Mill. Kr. i 1935. Herefter skulde de indførte Varers Andel af det samlede indenlandske Forbrug være steget fra ca. 75 pCt. til ca. 85 pCt. Det maa bemærkes, at der ogsaa foregaar Fremstilling af Værktøj i Virksomheder, der indgaar under Maskinfabriker.

Produktionen af Knive er forøget fra 232 000 Kr. til 526 000 Kr. Produktionen af Barberblade, som er optaget siden 1925, androg i

1935 27,1 Mill. Stk. til en Værdi af 1,1 Mill. Kr. Indførselen af Barberblade er formindsket fra 740 000 Kr. til 219 000 Kr.

Produktionen af Automater er forøget fra 1,1 Mill. Kr. i 1925 til 2,4 Mill. Kr. i 1935, hvoraf udførtes for 1,1 Mill. Kr. For 1925 findes ingen Oplysning om Udførselens Størrelse, men det maa antages, at saavel Udførselen som det indenlandske Forbrug er forøget stærkt.

Af Decimalvægte og andre Vægte er produceret for 0,9 Mill. Kr. i 1935 mod 0,8 Mill. Kr. i 1925. Da den meget betydelige Udførsel i sidstnævnte Aar, ialt 0,8 Mill. Kr., er reduceret til kun 50 000 Kr. i 1935, maa det indenlandske Forbrug været forøget stærkt.

Til Slut skal nævnes, at kun en Del af den i de senere Aar optagne Fabrikation af Rør foregaar i Virksomheder, der i Statistiken indgaar under Jærnvarefabriker. Den i Oversigten anførte Produktionsværdi for Rør, 1,7 Mill. Kr., er altsaa ikke fuldstændig men skal suppleres med en ikke specificeret Produktion paa Jernskibsværfter og Elektromekaniske Fabriker til en samlet Værdi af ca. 2,5 Mill. Kr.

Traad- og Kabelfabriker. *Fabriques de fil et de câbles.*

Tabel 53 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter 9 Fabriker med 1702 Arbejdere. Denne Industri bestaar af 1 Valseværk og Traadtrækkeri, som producerer udvalsedede og trukne Metalvarer dels til Salg, dels til Brug ved en, samme Firma tilhørende, Kabelfabriks Fremstilling af Ledningstraad og Kabler, samt af 2 Fabriker, der af indført Valsetraad fremstiller Jærntraad og Traadvarer af forskellig Art, nemlig Traadvæv, Pigtraad, Stifter, Søm, Kæder og en Række andre Varer, og endelig af nogle mindre Virksomheder, der hovedsagelig fremstiller Traadfletning af her i Landet fremstillet Jærntraad. Der er endvidere for 1935 indhentet Oplysninger fra et Par Smaa virksomheder med en Produktion af ca. 300 000 kg Traadfletning og andet Indhegningsmateriale til en Værdi af 0,3 Mill. Kr. I nedenstaaende

Oversigt er anført den fuldstændige Produktion i de heromhandlede Produktionsgrene i 1935 og 1925.

	1935		1925	
Antal Virksomheder.....	11		8	
— Arbejdere	1 711		998	
Produktion.	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
I Traadfabrikerne:				
Jærn- og Staaltraad, Traadfabrikater og forskellige Jærnvarer ¹⁾ ..	33 400	13 196	18 013	7 945
I Kabelfabriken:				
Kabler, overspundet Ledningstraad og Isolationsmateriel	12 218	14 387	5 464	11 972
I Valseværket og Traadtrækkeriet:				
Valsede og trukne Metalvarer ²⁾ ..	13 369	15 534	5 302	—

¹⁾ Heraf er en Del, i 1935 2 150 000 kg, medregnet to Gange som Følge af Videreforarbejdning af dansk Traad.

²⁾ Heri indbefattet Mængde og Værdi af Kobbertraad m. m., som er anvendt i Kabelfabriken og indgaar i Produktionsværdien af Kabler.

Det ses af Oversigten, at Produktionen, regnet efter Mængden, er omtrent fordoblet i Traadfabrikerne og godt og vel fordoblet i Kabelfabriken og Valseværket. Som det fremgaar af Noterne til Oversigten rummer forskellige Poster Dobbeltregninger, hvorfor en samlet Produktionsværdi ikke kan anføres.

I nedenstaaende Oversigt er den indenlandske Produktion i Kabelfabriken og Traadfabrikerne sammenstillet med Ind- og Udførsel af de vigtigste Produkter af samme Art. Under Jærntraad og -fabrikater indgaar i Ind- og Udførselstallene almindeligt Jærntraad, snoet Traad, Pigtraad, Traadvæv og Søm.

	Produktion, Indførsel og Udførsel					
		1935		1925		
	Produktion	Indførsel	Udførsel	Produktion	Indførsel	Udførsel
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
Jærntraad og -fabrikater ¹⁾	33 400	3 544	1 581	18 013	5 302	1 759
Overspundet Ledningstraad.....	} 12 218 ²⁾	460	133	872	703	79
Kabler.....		58	409	4 433	955	728

¹⁾ Af Produktionen er en Del, i 1935 2 150 000 kg, medregnet to Gange.

²⁾ Herunder Isolationsmateriel.

De meget summariske Produktionsangivelser vanskeliggør i høj Grad Sammenligningen med Ind- og Udførsel og med 1925.

Produktionen af Jærntraad og -fabrikater er forøget omtrent til det dobbelte. Udførselen er absolut set omtrent uforandret og udgør i 1935 ca. 5 pCt. af Produktionen mod ca. 10 pCt. i 1925. Indførselen er formindsket, og dens Andel af Forbruget er gaaet ned fra knap en Fjerdedel til knap en Tiendedel.

Produktionen af Kabler og Ledningstraad er godt og vel fordoblet. Udførselen af saadanne Artikler var mindre i 1935 end i 1925 og androg i dette Aar henholdsvis godt 4 pCt. og 15 pCt. af Produktionen. Indførselen af Kabler og Ledningstraad er gaaet stærkt tilbage og dækkede kun 4 pCt. af det samlede Forbrug i 1935 mod godt 25 pCt. i 1925.

Jærnskibsværfter.

Chantiers de construction de navires en fer.

Denne Industri omfatter kun større Virksomheder og er derfor fuldstændig oplyst i den aarlige Produktionsstatistik (Tabel 54, 1935).

Produktionen fordeler sig paa følgende Maade i 1935 og 1925.

	1935		1925			
Antal Værfter		10		13		
— Arbejdere		9 371		7 677		
Aflleverede Nybygninger						
	1935			1925		
	Antal Skibe	Reg. T. brutto	1000 Kr.	Antal Skibe	Reg. T. brutto	1000 Kr.
Dampskibe	3	5 350	2 602	12	15 870	10 554
Motorskibe	23	103 583	45 791	16	60 073	35 467
Andre Skibe.....	19	—	4 992	23	—	1 007
I alt...	45	—	53 385	51	—	47 028

Den byggede Tonnage af større Skibe er steget fra ca. 76 000 Tons til ca. 109 000 Tons eller godt 40 pCt., samtidig er Dampskibenes Andel faldet fra ca. 20 pCt. til ca. 5 pCt. Byggesummen for samtlige

Skibe er kun steget med ca. $\frac{1}{8}$. Gennemsnitsstørrelsen for Motorskibene er steget fra ca. 3750 Tons til ca. 4500 Tons og for Dampskibene fra ca. 1320 Tons til ca. 1780 Tons.

Byggesummen pr. Ton er følgende:

	1935	1925
Dampskibe.....	486 Kr.	665 Kr.
Motorskibe.....	442 —	590 —

Nedgangen fra 1925 er ca. $\frac{1}{4}$ for begge Skibsgrupper.

Da Bygningen af store Skibe strækker sig over et ret langt og ret varierende Tidsrum, maa man betragte en Aarrække for at faa det rette Indtryk af Produktionens Omfang; i nedenstaaende Oversigt er derfor foruden den samlede Tonnage i 1935 og 1925 anført de tilsvarende Tal i de nærmeste Aar.

Afleverede Nybygninger

	Dampskibe	Motorskibe
	Reg. T. brutto	Reg. T. brutto
1935.....	5 350	103 583
1934.....	8 560	52 396
1933.....	7 913	9 738
1932.....	8 815	34 287
1926.....	3 807	73 277
1925.....	15 870	60 073
1924.....	27 744	28 303

For Motorskibe præges Produktionen saavel i 1935 som 1925 af stor Stigning i Ordrene i det foregaaende Aar, og omvendt for Dampskibene.

1933 viser et Lavpunkt i Afleveringerne, svarende til et Lavpunkt i Ordrene i 1932. I 1935 er Motorskibstonnagen 70 pCt større end i 1925, og for Dampskibene viser Tallene en Nedgang til $\frac{1}{3}$ af Tonnagen i 1925, men iøvrigt har Bygningen, navnlig af Motorskibe, svinget stærkt i det mellemliggende Tidsrum.

Udførselen af nybyggede Skibe udgør ca. 27 Mill. Kr. (67 000 R. T.)

i 1935 mod ca. 30 Mill. Kr. (52 000 R. T.) i 1925 eller omkring $\frac{2}{3}$ af den afleverede Tonnage i begge Aar. Indførselen af nye Skibe androg kun 6,6 Mill. Kr. (14 200 R. T.) i 1925 og intet i 1935. Indførselen i 1925 var udelukkende Dampskibe,

Skibsreparationer paa de paagældende Værfter beløb sig til ca. 20 Mill. Kr. i 1935 mod ca. 18 Mill. Kr. i 1925. Desuden fremstillede de tilhørende Maskinfabriker Dieselmotorer, Dampmaskiner o. l. udover de til Skibsbygninger anvendte Maskiner for et Beløb af ca. 23 Mill. Kr. i 1935 mod ca. 19 Mill. Kr. i 1925. Denne Produktion er nærmere omtalt i Afsnittet om Jærnstøberier og Maskinfabriker.

Jærnstøberier og Maskinfabriker.

Fonderies de fer et fabriques de machines.

Den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter i Tabel 55 260 Virksomheder, som beskæftigede 13 808 Arbejdere, og hvoraf 94 havde Jærnstøberi med eller uden Maskinfabrik, medens 151 var Maskinfabriker uden Støberi. Desuden beskæftigede 15 af Fabrikerne sig kun med Reparation; disse er medtaget ogsaa i dette Aar, da de normalt indgaar i den aarlige Statistik, og det kan være midlertidigt, at nyt Arbejde ikke er fremstillet. Iøvrigt indgaar Maskinværksteder, der ikke fremstiller ny Produkter, i Almindelighed ikke i Statistiken. Til Supplering af Oplysningerne om Produktion af Støbegods og Maskiner er udsendt Spørgeskemaer til 475 mindre Virksomheder under Erhvervstøllingens Gruppe Jærnstøberier og Maskinfabriker. Besvarelserne har vist, at den aarlige Statistik angaaende Støberierne er praktisk taget fuldstændig, idet der kun fandtes 11 smaa Støberier med 30 Arbejdere, som producerede knap 300 Tons Jærnstøbegods, hvilket kun er $\frac{1}{2}$ pCt. af den samlede Produktion her i Landet. I det følgende Afsnit om Støbegods har man set bort fra denne ubetydelige Produktion, medens Resultaterne af Suppleringen iøvrigt er omtalt i Afsnittet om Maskiner.

1. Støbegods.

I følgende Oversigt er anført de ovennævnte Jærnstøberiers samlede Produktion af Jærn- og Staalstøbegods i 1935 fordelt efter Anvendelsen samt den tilsvarende Produktion i 1925 paa 74 Støberier. I Slutningen af Oversigten er tillige anført Skibsværfternes Produktion, hvorefter det samlede Tal angiver praktisk taget hele Produktionen baade i 1935 og 1925.

Den samlede Støbegodsproduktion er vokset med 50 pCt. fra 57 600 Tons i 1925 til 86 600 Tons i 1935. Skibsværfternes og Jærnstøberiernes Produktion er forøget omtrent i samme Grad. Hvad angaar de enkelte Anvendelser ses det af Oversigten, at Produktionen af Bygningsstøbegods er forøget med 50 pCt. ligesom den samlede Produktion, men der er indenfor denne Gruppe sket stærke Forskydninger. Mest iøjnefaldende er en stærk Nedgang for Gods til Kakkelovne og Komfurer og en Stigning til det tidobbelte for Kedler og Radiatorer, hvilket er en Følge af Overgangen til Centralvarmefyring. Tallet for Radiatorer omfatter dog ogsaa Varer af Pladejærn og Staal. Indførselen af Kakkelovne m. m. har i begge Aarene kun andraget ringe Mængder. Indførselen af Centralvarmekedler androg 986 Tons i 1925 og 1132 i 1935, efter at den i nogle mellemliggende Aar havde været oppe paa den flerdobbelte Størrelse. Indførselen dækkede i de to Aar henholdsvis to Tredjedele og en Femtedel af Forbruget, som i Perioden er steget til det firedobbelte. Af Radiatorer og Ribberør indførtes i 1925 2805 Tons og i 1935 119 Tons. Forbruget af disse Artikler er vokset til mere end det dobbelte, og Indførselens Andel af Forbruget faldet fra tre Fjerdedele til en Ubetydelighed.

Produktionen af Husholdningsstøbegods er forøget forholdsvis lidt, medens der har været en meget stærk Stigning for Skibsstøbegods. Det maa dog her bemærkes, at selve Skibsværfternes Produktion ikke er fordelt efter Art.

Oversigten, der ledsager Produktionsoversigten, tjener til Belysning af, hvilke Artikler Jærnstøberierne fortrinsvis fremstiller. Tallene angiver det Antal Støberier, der fremstillede de forskellige Varer.

Produktion af Jærn- og Staalstøbegods.

	1935		1925	
	Mængde	Salgs- værdi 1000 Kr.	Mængde	Salgs- værdi 1000 Kr.
Bygningsstøbegods:				
Kakkelovne, Kaloriferer, Ka- miner.....	Stkr. 33 200	4 736	49 713	6 409
Komfurer	— 11 000	1 277	16 852	2 187
Kedler (Damp- og Varmt- vands)	1000 kg 4 385	2 637	442	286
Radiatorer og Ribberør ¹⁾ ..	— 10 052	6 575	1061	758
Vaskekedler	Stkr. 14 800	751	8 143	420
Vinduer	— 102 900	867	139 924	1 152
Skylleristerne	1000 kg 792	550	127	93
Andet Bygningsstøbegods ..	— 2 209	1 458	1 522	1 245
Bygningsstøbegods i alt... 1000 kg	20 091	18 851	13 429	12 550
Husholdningsstøbegods:				
Køkkenvaske, raa	Stkr. 13 000	125	23 409	253
— emall.	— 28 200	401	1 550	30
Gryder og Pander, raa	— 39 900	69	39 535	123
— — emall.	— 147 000	516	95 820	665
Strygejern	{ — 14 300	22	30 938	66
	{ 1000 kg 24	40	—	—
Gasovne	{ Stkr. 8 600	235	13 656	445
	{ 1000 kg 108	128	—	—
Gasapparater	Stkr. 49 100	228	18 229	67
Andet Husholdningsstøbeg. .	1000 kg 64	77	286	400
Husholdningsstøbeg. i alt... 1000 kg	2 171	1 841	1 866	2 049
Støbegods til teknisk Brug:				
Fyrapparater, Risteled og Ristestænger.....	1000 kg 867	354	751	328
Fittings	— 981	365	493	321
Ventiler og Haner	— 62	48	35	30
Lygtepæle og Opstandere ..	— 79	49	Stkr. 39 470	30
Pumper og Pumpedele	— 341	237	449	451
Kloakstøbegods	— 1 966	647	889	410
Støbegods til Transmissioner	— 170	76	383	224
Andet Støbeg. t. tekn. Brug	— 2 006	1 030	916	614
Støbeg. t. tekn. Brug i alt... 1000 kg	6 472	2 806	3 994	2 408
Skibsstøbegods	1000 kg 1 195	506	474	288
Støbegods til Landbrugsma- skiner og -redskaber:				
til andre Fabriker	— 3 722	1 471	1 689 ²⁾	936
til eget Brug	— 1 039	—	—	—
Maskingods:				
til andre Fabriker	— 15 900	7 495	11 270	6 082
til eget Brug	— 9 924	—	6 887	—
Skibsværfternes Produktion af Støbegods	— 26 100	—	18 000	—
Samlet Produktion af Jærn- og Staalstøbegods	— 86 614	—	57 609	—

¹⁾ Herunder ogsaa Radiatorer af Smedjærn og Staal.

²⁾ — — Støbegods til eget Brug.

	Antal Støberier		Antal Støberier
Kakkelovne, Kaloriferer, Ka- miner.....	17	Gasapparater	4
Komfurer	18	Andet Husholdningsstøbegods .	7
Kedler (Damp- og Varmtvands- kedler).....	10	Fyrapparater, Risteled, Riste- stænger	34
Radiatorer og Ribberør ¹⁾ (støbte)	3	Fittings.....	8
Vaskekedler	13	Ventiler og Haner	7
Vinduer.....	18	Lygtepæle, Opstandere m. m. .	8
Skylecisterner.....	9	Pumper og Pumpedele	15
Andet Bygningsstøbegods.....	25	Kloakstøbegods o. l.....	27
Køkkenvaske, raa.....	10	Støbegods til Transmissioner...	18
— emall.....	4	Andet Støbegods t. tekn. Brug.	24
Gryder og Pander, raa	3	Skibsstøbegods.....	15
— - — emall.	3	Støbegods t. Landbrugsmask. og -redskaber.....	35
Strygejern.....	7	Maskingods.....	83
Gasovne	7		

¹⁾ Endvidere fandtes yderligere 3 Virksomheder, som fremstillede Radiatorer og Ribberør af Pladejern.

2. Maskiner.

Af de 475 Smaa virksomheder under Erhvervstællings Gruppe Jærnstøberier og Maskinfabriker, hvortil man som ovenfor nævnt har udsendt Spørgeskemaer, har 392 indsendt Besvarelser, og af disse har 154 med tilsammen 1011 Arbejdere opgivet en Produktion, der kan betegnes som Maskiner eller Anlæg. Af de ca. 250 indberettende Virksomheder, der ikke er medtaget i Opgørelsen, har ca. 70 angivet Centralvarme- og sanitær Installation som Hovedvirksomhed, og de øvrige angiver enten at beskæftige sig med Maskinforhandling, i Reglen i Forbindelse med Reparation og Montering, eller udelukkende med Reparation. Et betydeligt Antal af den sidstnævnte Gruppe beskæftiger sig ligeledes med Centralvarmeinstallation.

De ovennævnte 154 smaa Maskinfabriker havde en Produktion paa i alt 5,9 Mill. Kr. foruden Reparationer, eller 8 pCt. af Produktionen paa de Virksomheder, der indgaar i den aarlige Statistik. Som det fremgaar af nedenstaaende Oversigt over saavel smaa som større Virksomheders Produktionsværdi, fordelt paa Hovedgrupper af Varer, andrager Procenten følgende indenfor den egentlige Maskinfabrikation, for Kraftmaskiner godt 2 pCt., for Landbrugsmaskiner 7 pCt. og for

Arbejds- og Værktøjsmaskiner 5 pCt. Den aarlige Statistik giver altsaa næsten fuldstændig Oplysning om Produktionen af Kraftmaskiner; hvad de andre Maskingrupper angaar, skal ikke foretages nogen Specifikation af Smaavirksomhedernes Produktion, da denne fordeler sig over praktisk taget alle Maskinarter uden særlig betydelig Overvægt for enkelte Grene.

Maskinfabrikerens samlede Produktion.

	1935		1925
	Smaavirk-	Fabrikerne	Mill. Kr.
	somhederne		
	Mill. Kr.	Mill. Kr.	
Kraftmaskiner.....	0,8	12,9	10,2
Landbrugsmaskiner.....	0,6	8,5	8,8
Arbejds- og Værktøjsmaskiner m. m....	2,2	42,5	24,5
Jærnkonstruktioner og Pladearbejder ...	0,8	4,1	2,2
Transportanlæg	0,2	2,6	3,8
Andre jærindustrielle Frembringelser...	1,8	7,5	4,4
Maskiner og Anlæg i alt...	5,9	78,1	53,9
Smede- og Reparationsarbejde	1,8	9,1	15,7

Den i Oversigten anførte Produktion for 1925 svarer nærmest til Fabrikernes Produktion i 1935 og bør sammenlignes med denne Kolonne. Tages Prisfaldet i Betragtning, er den samlede Produktion steget til lidt over det dobbelte.

Medens den nævnte Oversigt kun omfatter Maskinfabrikerne og angiver disses samlede Produktionsværdi, har man i de efterfølgende

Produktion af Kraftmaskiner, undtagen elektriske.

	1935		1925	
	H. K.	1000 Kr.	H. K.	1000 Kr.
Dampkedler, Economisere, Luftforvarmere m. m.....	—	3 881	—	c. 2 300
Dampmaskiner.....	3 380	415	3 883	598
Dampturbiner	1 490	133	750	74
Motorlokomotiver	—	125 ¹⁾	»	»
Dieselmotorer.....	75 227	12 069	67 000	17 000
Petroleums- og Benzinmotorer	16 316	932	3 923	986
Raaolliemotorer	21 388	3 220	9 022	1 980
Vindmotorer.....	—	48	—	256
Vandkraftmaskiner.....	190	49	—	13

¹⁾ Tipvognslokomotiver o. l. Lokomotiver til egentlig Jærnbandedrift er medtaget i Afsluttet om Jærnbanelmateriel.

detaillerede Tabeller over de vigtigste Varer ogsaa medregnet Maskinproduktionen paa Skibsværfterne, saaledes at Tallene angiver hele Produktionen af de paagældende Varer her i Landet. Det maa dog erindres, at Opgørelsen for 1925 ikke omfatter Smaa virksomheder.

I foranstaaende Oversigt er ikke medtaget elektriske Kraftmaskiner, som er omtalt under Afsnittet om elektromekaniske Fabrikker. Produktionen af Dampkraftmaskiner var omtrent ens i de to Aar, men det maa erindres, at der paa dette Produktionsomraade kan være stærke Svingninger fra Aar til Aar. Produktionen svarer til det indenlandske Forbrug, da Ind- og Udførsel i begge Aarene var omtrent lige store. Produktionen af Dieselmotorer til Salg er forøget fra 67 000 H. K. til 75 000 H. K., og naar hertil lægges Produktionen til Indsætning i egne nybyggede Skibe, 24 000 H. K. i 1925 og 17 000 H. K. i 1935, bliver Produktionen af samme Størrelse i de to Aar. I den mellemliggende Periode har Produktionen af Dieselmotorer baade ligget langt højere og langt lavere, end de nævnte Tal angiver. I 1935 udførtes for 3,2 Mill. Kr. Dieselmotorer; i 1925 udførtes Baadmotorer for 8,7 Mill. Kr., men en mindre Del af dette Beløb er Motorer af den lige herefter omtalte Gruppe. Indførsel af Dieselmotorer er relativt ringe. Andre Forbrændingsmotorer viser en Produktionsstigning til henved det tredobbelte, regnet efter Hestekraften, og af saadanne indførtes i 1935 for 3,9 Mill. Kr., medens Udførselen androg 1,3 Mill. Kr.

Produktion af Landbrugsmaskiner.

	1935		1925	
	Stk.	1000 Kr.	Stk.	1000 Kr.
Tærskværker.....	5 681	3 316	4 572	4 124
Halmpressere og -pakkere	1 793	1 022	1 670	1 488
Avneblæsere og Rensemaskiner.....	—	254	932	113
Hakkelsemaskiner.....	536	63	1 328	245
Saamaskiner.....	4 743	1 382	2 039	552
Slaamaskiner	79	24	»	»
Kværne.....	3 934	871	2 852	857

Af Tærskværker er fremstillet omtrent 25 pCt. flere i 1935 end i 1925. Indførsel og Udførsel af den Art Maskiner var i begge Aarene relativt ubetydelig. Produktionen af Saamaskiner er for-

øget til over det dobbelte, samtidig med at Indførselen er formindsket fra 1,1 Mill. Kr. til 175 000 Kr. Forbruget dækkes altsaa nu næsten helt af danske Maskiner. Den meget stærke Nedgang i Produktionen af Hakkelsemaskiner er formentlig Udtryk for en aftagende Anvendelse af saadanne Maskiner. Endelig kan nævnes, at Produktionen af Kværne er forøget med 40 pCt., og at Fabrikationen af Slaamaskiner er optaget siden 1925.

Produktion.	1935	1925
	1000 Kr.	1000 Kr.
Arbejds- og Værktøjsmaskiner	7 364	6 566
for Mejerier	213	178
- Margarinefabriker	1 675	1 213
- Bagerier	1 926	841
- Bryggerier og Aftapningsanstalter	158	77
- Møllerier	1 038	722
- Slagterier og Fedevarefabriker	441	2
- Chokolade- og Sukkervarefabriker	30	25
- Spritfabriker	21	—
- Tobaksfabriker	63	40
- Tekstilfabriker og Beklædningsindustri	73	120
- Papirfabriker	1 280	280
- Skotøjsfabriker	2 195	1 507
- Vaskerier	8 964	3 741
- Sten-, Kalk-, Ler-, Cement- og Cementvareindustri ...	1 134	1 211
- Jærn- og Metalbearbejdning	1 034	1 000
- Træbearbejdning	473	667
- Trykkerier, Bogbinderier og Papirvarefabriker	395	16
- Gummiindustri	305	64
- Kemisk Industri	18	56
- Hoteller og Restauranter	428	—
Kontormaskiner og Tilbehør	820	421
Kaffemøller	1 243	527
Tromler o. a. Vejbearbejdningmateriel	1 525	} 772
Vandpumper og -anlæg	123	
Olie- og Benzinpumper og -anlæg	620	
Rensere til Olie, Fedt m. m.	4 855	2 815
Kølemaskiner	184	91
Luftkompressorer	167	62
Ventilatorer	3 652	2 200
Jærnkonstruktioner og Pladearbejder	1 189	—
Staalvinduer og Døre	2 836	3 820
Transportanlæg (Elevatore og Spil)	2 978	2 535
Varme-, Ventilations-, Røranlæg o. l.		

I foranstaaende Oversigt er anført Produktionen af en Række Arbejds- og Værktøjsmaskiner og andre Maskiner og Anlæg.

Nogle af de vigtigste Arter af Maskiner skal omtales i Forbindelse med Oplysningerne om Ind- og Udførsel, hvor saadanne foreligger for begge Aarene. For samme Art af Maskine vil der i Reglen ikke være Tale om baade Indførsel og Udførsel af Betydning, idet det for de vigtigste Maskiners Vedkommende vil være Hovedreglen, at Maskinen enten er en Udførselsartikel — og da samtidig dækker hele det indlandske Forbrug — eller slet ikke fremstilles her i Landet. Den tidligere nævnte Fremgang indenfor Maskinindustrien siden 1925 er for Hovedfabrikationernes Vedkommende hovedsagelig foregaaet indenfor de dengang dannede Rammer, men der er paa nogle Omraader optaget nye Fabrikationer. Denne Udvikling kan dog ikke belyses i Detailler paa Grundlag af den foreliggende Statistik.

Produktionen af Mejerimaskiner, som er en Udførselsartikel, voksede fra 6,6 Mill. Kr. til 7,4 Mill. Kr., og Udførselen af Mejericentrifuger, Kærner o. l. steg fra 3,1 Mill. Kr. til 4,0 Mill. Kr. En anden vigtig Udførselsvare er Cement- og Teglværksmaskiner, som viser en Produktionsstigning fra 3,7 Mill. Kr. til 9,0 Mill. Kr. og en Udførselsfremgang fra 2,9 Mill. Kr. til 7,6 Mill. Kr. Produktionen af Kølemaskiner er vokset fra 2,8 Mill. Kr. til 4,9 Mill. Kr. og Udførselen af Køleskabe og Maskiner til Køleanlæg og Ventilation fra 2,0 Mill. Kr. til 2,3 Mill. Kr. Endvidere kan af Udførselsartikler nævnes Vaskerimaskiner, hvoraf udførtes for 0,9 Mill. Kr. i 1935, medens der ikke foreligger specificerede Oplysninger for 1925; Produktionsværdien voksede fra 1,5 Mill. Kr. til 2,2 Mill. Kr.

Til de Maskinfabrikationer, der er optaget eller meget stærkt udviklet siden 1925, hører Fremstillingen af Skotøjsmaskiner, som i det nævnte Aar kun androg 0,3 Mill. Kr. men i 1935 var vokset til 1,3 Mill. Kr. Indførselen androg i 1935 0,3 Mill. Kr. og Udførselen 0,6 Mill. Kr. Af Gummiindustrimaskiner produceredes næsten intet i 1925 og for 0,4 Mill. Kr. i 1935.

Fabrikation af Automobiles, Motorecykler og Jernbanemateriel.
Fabriques d'automobiles, de motocyclettes et de matériel de chemin de fer.

For denne Industrigruppe maa den aarlige Produktionsstatistik (Tabel 56 for 1935) anses for fuldstændig for Automobilernes Vedkommende.

Produktionen af Automobiles og Motorecykler fordeler sig paa følgende Maade for 1935 og 1925:

	1935	1925
Antal Virksomheder.....	14	4
— Arbejdere	1 152	961

Produktion.

Automobiler:	Stkr.	1000 Kr.	Stkr.	1000 Kr.
Personvogne.....	7 017	26 476	24 725	65 795
Lastvogne.....	5 694	19 746	10 146	22 283
Motorecykler	724	1 156	159	300
Dele og andre Varer	—	201	—	197

Medens Produktionen af Automobiles er faldet fra 34 900 Stkr. i 1925 til 12 700 i 1935, er Motorecykleproduktionen steget stærkt. For Automobiles er det navnlig den formindskede Udførsel, som er Aarsag i Produktionsnedgangen, idet Udførselen er faldet fra 24 600 Vogne i 1925 til ca. 7100 i 1935.

Til Markedet her i Landet er afsat halvt saa mange Vogne i 1935 som i 1925, nemlig henholdsvis ca. 5600 og 10 300. Nedgangen falder udelukkende paa Personvogne, fra ca. 8700 til ca. 3400, medens Lastvognene viser en Fremgang fra ca. 1500 til ca. 2200.

Indførselen af færdige Vogne, næsten udelukkende Personvogne, udgør kun ca. 1900 Vogne i begge Aar, eller ca. 25 pCt. af Forbruget i 1935 mod ca. 15 pCt. i 1925; Resten af Vognene saavel til Forbrug som til Udførsel er indført som Dele her til Landet.

Foruden de Automobiledele, som er indført i fuldstændige Sæt til Samling af Automobiles, er Ind- og Udførselen af Automobiledele følgende:

	1935				1925			
	Indførsel		Udførsel		Indførsel		Udførsel	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Karosserier.....	921	1 354	—	—	38	101	18	23
Andre Dele.....	2 522	6 863	12	55	1 671	6 602	28	128
I alt...	3 443	8 217	12	55	1 709	6 703	46	151

Indførselen af Autodele, hovedsagelig til Reparationer, er fordoblet og udgør i 1935 ca. 3400 Tons til en Værdi af godt 8 Mill. Kr.

Den i Oversigten anførte Produktion af Motorcykler foregaar dels fuldstændigt paa en Fabrik, dels ved Samling af indførte Dele paa 3 andre Fabriker, men ogsaa udenfor disse Virksomheder finder Samling af Motorcykler Sted.

Produktionen er omtrent femdoblet. Indførselen af komplette Motorcykler og Stel udgjorde følgende:

	1935	1925
Komplette Motorcykler.....	590	652
Stel	552	35
I alt...	1 142	687

Indførselen er steget med ca. $\frac{2}{3}$. Det samlede Forbrug er steget fra ca. 800 til ca. 1900, og indførte komplette Motorcykler udgør kun ca. $\frac{1}{3}$ af Forbruget i 1935 mod $\frac{4}{5}$ i 1925.

For Jernbanemateriel er Oplysningerne i 1925 mangelfulde; der fandtes 3 Fabriker, som beskæftigede noget over 400 Mand.

For 1935 er Tallene følgende:

Produktion	Stkr.	1000 Kr.
Alm. Person-, Gods- og Sporvogne	24	1 261
Motorlokomotiver og -drivvogne.....	38	4 258
Dele og andre Varer	—	3 253
Reparationer	—	132
I alt...	—	8 904

Produktionen paa dette Omraade er stærkt svingende fra Aar til Aar efter Behovet.

Cyklefabriker.*Fabriques de bicyclettes.*

Foruden til Virksomhederne under den aarlige Produktionsstatistik (1935 Tabel 57) er der udsendt Skemaer til 30 Smaavirksomheder, hvoraf 24 har indsendt Oplysninger. For 8 af disse er foretaget en Optælling af Produktionen, idet de øvrige 16 Virksomheder enten er nedlagt eller kun driver Handel med Cykler og Cykledele.

Produktionen i 1935 og 1925 fordeler sig paa følgende Maade:

	1935						1935	1925	
	Smaavirk- somheder		Større Virksom- heder		Total		Smaa- virks. i pCt. af Total Værdi		
Antal Virksomheder	8		20		28			15	
— Arbejdere....	72		743		815			c. 350	
Produktion	1000 Stkr.	1000 Kr.	1000 Stkr.	1000 Kr.	1000 Stkr.	1000 Kr.		1000 Stkr.	1000 Kr.
Cyklestel, eget Brug	1	—	41	—	42	—		31	—
— til Salg ..	8	161	159	3 232	167	3 393	5	31	1 321
Færdigtmont. Cykler	2	102	51	3 175	53	3 277	3	38	3 327
Cyklestyr.....	—	—	220	372	220	372	} 7	85	} 501
Forgafler	3	8	102	263	105	271		17	
Følge.....	—	—	835	588	835	588		126	
Andre Dele.....	—	255	—	2 102	—	2 357		—	
Transportcykler o. l.	—	—	—	32	—	32		—	36

Antallet af de i Produktionsvirksomhederne færdigtmonterede Cykler er steget fra 38 000 i 1925 til 53 000 i 1935 eller med ca. 40 pCt. Af de anvendte Stel til disse Cykler var kun 1400 udenlandske i 1935 mod 8000 i 1925. Det samlede Antal monterede Cykler er imidlertid betydeligt større, idet mange Cyklehandlere selv monterer Cykler af danske og udenlandske Stel. Det samlede Forbrug af Cykler her i Landet fremgaar af følgende Tal:

	1935	1925
Monteret af:	Antal Cykler	
Fabrikerne	53 000	38 000
Andre	175 000	84 000
	I alt... 228 000	122 000
Udførsel	1 000	200

Det samlede Tal er Summen af Stel, fabrikeret af Fabrikerne, indførte Stel samt indførte, færdige Cykler. For Indførselen i 1935 har man i Handelsstatistiken en direkte Angivelse af Antallene sammen med Vægtangivelsen, og paa Grundlag af disse Tal har man beregnet Gennemsnitsvægt for Stel og for færdige Cykler og derved omregnet Vægttallene i 1925 til Styktal. Udførselstallene angiver Tallet for udførte Stel og Cykler.

Efter disse Tal er Forbruget af Cykler steget fra ca. 122 000 i 1925 til ca. 227 000 i 1935 eller omtrent fordoblet.

Det fremgaar af Oversigten, at den indenlandske Produktion af Stel er mere end tredoblet siden 1925, og Fremstillingen af Dele er forøget endnu stærkere.

Smaaavirksomhedernes Andel af den samlede Produktion er 5 pCt., noget større for Cykledele og Cyklestel end for færdigtmonterede Cykler.

Tallene for Indførsel i 1935 og 1925 er følgende:

	1935		1925	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Cykler	11	49	106	684
Cyklestel	87	332	258	1 625
Cykledele	2 851	7 685	2 110	7 314
I alt...	2 949	8 066	2 474	9 623

Efter Mængden er Indførselen af færdige Cykler faldet til $\frac{1}{10}$, Cyklestel viser Nedgang til $\frac{1}{3}$, mens Indførselen af Cykledele er steget med $\frac{1}{3}$. Den stærke Stigning i Produktionen følges af en forøget indenlandsk Forarbejdning.

Af Stellene til det her i Landet fabrikerede Antal Cykler, i 1935 228 000 og i 1925 122 000, er henholdsvis 92 pCt. og 51 pCt. fremstillet her.

Elektromekaniske Fabriker.*Fabriques électro-mécaniques.*

Tabel 58 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 omfatter 110 Virksomheder med 6014 Arbejdere. Ved Suppleringen udsendtes Skemaer til 117 mindre Virksomheder i Grupperne Elektrotekniske Fabriker, Fremstilling af elektriske Tilbehørsartikler og Radioartikler, og man har modtaget Svar fra 99. Af disse er 42 udeladt af den statistiske Opgørelse, hovedsagelig fordi de kun beskæftiger sig med Reparations- og Installationsarbejder. De øvrige 57 Virksomheder beskæftigede gennemsnitligt 191 Arbejdere og havde tilsammen en Produktionsværdi paa 1,7 Mill. Kr. foruden Reparation og Installation. I Forhold til Landets samlede Produktion spiller Smaaaktiviteterne kun en Rolle i Radiobranchen. Paa denne Produktionsgren falder 0,9 Mill. Kr., hvilket er ca. 5 pCt. af Produktionen i de større Virksomheder, som indgaar i Aarsstatistiken. Smaaaktiviteternes øvrige Produktion bestaar hovedsagelig i Fremstilling af enkelte Maskiner og Apparater og særlige Arbejder, medens almindelige elektriske Tilbehørsartikler sjældent forekommer, og Produktionen spiller paa alle Omraader saa relativt lille en Rolle, at Aarsstatistiken kan betegnes som praktisk taget fuldstændig.

Det fremgaar af det foregaaende, at nedenstaaende Sammendrag af Aarsstatistiken og Suppleringsstatistiken for 1935 giver en saa godt som fuldstændig Oversigt over den elektromekaniske Industris Produktion i dette Aar. Tallene for 1925 er paa enkelte Omraader, som er nævnt i det følgende, ikke helt fuldstændige, men Ufuldstændigheden kan antages at være af ringe Betydning for Sammenligningen.

Stigningen i Antal Virksomheder til det tredobbelte og i Antal beskæftigede Arbejdere til mere end det dobbelte vil i det væsentlige være Udtryk for faktisk Udvidelse indenfor den elektromekaniske Industri siden 1925, selv om den statistiske Opgørelse i dette Aar, navnlig hvad Antal Virksomheder angaar, ikke var helt fuldstændig.

	1935	1925
Antal Virksomheder	167	54
— Arbejdere	6 205	2 698

Produktion	1000	1000	1000	1000
Elektriske Kraftmaskiner:	H. K.	Kr.	H. K.	Kr.
Dynamoer, Transformatorer, Omformere	—		—	1 947
Elektromotorer		} 19 470		
uden Arbejdsmaskine	ca. 156		} 95	9 708
med —	24			
Elektr. Kraftmaskiner i alt...	—	19 470	—	11 655

Elektrisk Materiel m. m.:				
Elektriske Afbrydere og Sikringer	—	6 139 000	—	1 563 000
— Modstande	—	614 000	—	453 000
Elektriske Instrumenter, Maskiner, Apparater og Maalere...	—	6 033 000	—	892 000
Telefonmateriel o. a. Svagstrømsmateriel	—	4 337 000	—	3 211 000
	kg		kg	
Akkumulatorer	1 763 000	2 250 000	} 325 000	684 000
Dele til Akkumulatorer	242 000	377 000		
Tørelementer	3 508 000	5 514 000	2 914 000	7 200 000
	Stkr.			
Glødelamper	4 361 000	2 280 000	—	—
Andet elektr. Materiel	—	4 845 000	—	1 075 000
Andre Varer	—	544 000	—	484 000
Elektrisk Materiel i alt...	—	32 933 000	—	1 5562 000

Radiomateriel:	Stkr.			
Modtagere, af danske Dele	78 300	12 929 000	—	} 1 535 000
— af udenl. Dele	1 200	219 000	—	
Enkelte Højtalere	68 800	912 000	—	
Kondensatorer	—	1 074 000	—	
Andet Radiomateriel	—	2 300 000	—	
Radiomateriel i alt...	—	17 434 000	—	1 535 000

Installations- og Reparationsarb. m. m.	3 784 000	2 735 000
--	-----------	-----------

Tabellens Tal omfatter i begge Aarene Landets samlede Produktion af elektriske Kraftmaskiner, idet ogsaa den Produktion, der foregaar paa de Virksomheder, der iøvrigt henregnes til Maskinfabriker, er medregnet. Paa Grund af Uensartethed i Opgørelsen, navnlig med Hensyn til den med Elektromotoren sammenbyggede Arbejdsmaskine, kan en Sammenligning kun foretages for Hestekraftens Vedkommende. Det ses af Tallene, at det producerede Antal H. K. er steget omtrent til det dobbelte, fra 95 000 til 180 000. Antallet af Maskiner er steget betydelig stærkere, fra 27 000 til 80 000, navnlig paa Grund af Forøgelse i Produktionen af Støvsugere. Blandt de mangeartede Maskiner, som bestaar af baade Motor- og Arbejdsmaskine, kan iøvrigt nævnes Elevatorer, Kraner, Pumper og Skibsmaskiner.

Indførselen fra Udlandet af elektriske Kraftmaskiner har udgjort samme Beløb i begge Aarene, nemlig ca. 3,7 Mill. Kr., hvoraf 1,2 Mill. Kr. i 1935 var rene Kraftmaskiner. Indførselen i 1935 svarede til en Femtedel af den indenlandske Produktion, regnet efter Værdien. Indførselen af Støvsugere, som i 1925 dækkede henved en Tredjedel af det samlede Indførselsbeløb, androg i 1935 kun 0,3 Mill. Kr.

Den samlede Udførsel af elektriske Kraftmaskiner foreligger ikke i 1935, da Tallet for Støvsugere ikke kendes. Bortset fra denne Artikel udførtes for ca. 3 Mill. Kr., hvoraf 1,8 Mill. Kr. var rene Kraftmaskiner. I 1925 udførtes for 3,1 Mill. Kr., heraf Støvsugere 0,3 Mill. Kr.

Produktionen af elektriske Kraftmaskiner foregaar overvejende i store Specialfabriker, som fremstiller Motorer med eller uden Forbindelse med Arbejdsmaskine. I alt deltager 9 Fabriker i denne Produktion.

Paa Grund af de mange specielle Fabrikationer, der omfattes af den elektromekaniske Industri, maa de enkelte Produktionsgrene iøvrigt omtales hver for sig.

Af elektriske Installationsartikler og andet elektrisk Materiel (Oversigtens Poster: Elektriske Afbrydere og Sikringer, Modstande

og Andet elektrisk Materiel) fremstilledes i 1935 for 11,6 Mill. Kr. mod 3,1 Mill. Kr. i 1925. Denne Flerdobling er Udtryk for den stærke Stigning i Forbruget af Materiale til elektrisk Installation, idet Indførselen af elektriske Installationsartikler, som ganske vist ikke dækker hele det nævnte Produktionsomraade men angiver Bevægelsen i Indførselen, kun blev forøget fra 1,4 Mill. Kr. i 1925 til 1,8 Mill. Kr. i 1935. Udførselen androg i begge Aarene 0,9 Mill. Kr.

Produktionen af elektriske Maskiner, Apparater, Instrumenter m. m. er ifølge Oversigten steget fra knap 1 Mill. Kr. i 1925 til 6 Mill. Kr. i 1935, altsaa endnu langt mere end den forannævnte Varegruppe. Det maa bemærkes, at Tallene ikke er helt ensartede i de to Aar, da Afgrænsningen overfor andre Maskiner og overfor Anlæg og Installation var anderledes i 1925 end nu, men under alle Omstændigheder har Produktionsstigningen paa dette Felt været overordentlig stor. Indførselen er ligeledes vokset meget stærkt. Det kan til Belysning af Bevægelsen anføres, at Indførselen under de Poster, der i det væsentlige omfatter elektriske Apparater, forøgedes fra 1,1 Mill. Kr. i 1925 til 5,2 Mill. Kr. i 1935.

Produktionen af Telefonmateriel m. m. voksede fra 3,2 Mill. Kr. til 4,3 Mill. Kr.

Fremstillingen af Akkumulatorer er flerdoblet siden 1925. Indførselen er samtidig forøget fra 101 000 Kr. til 250 000 Kr., men den androg i begge Aarene kun en lille Brøkdelen af den indenlandske Produktion, i 1935 saaledes en Tiendedel, regnet efter Værdien. Udførselen er ubetydelig.

Af Tørelementer produceredes 3,5 Mill. kg mod 2,9 Mill. kg i 1925. Medens i det sidstnævnte Aar langt den største Del af denne Produktion blev eksporteret, synes det indenlandske Forbrug nu at aftage en betydelig forøget Andel, da Eksporten, hvis nøjagtige Størrelse iøvrigt ikke offentliggøres, i 1935 var mindre end i 1925.

Produktionen af Glødelamper androg i 1935 4,4 Mill. Stkr. til 2,3 Mill. Kr. I 1925 var denne Fabrikation endnu ikke paabegyndt her i Landet, eller havde i hvert Fald ikke et Omfang af nogen Betyd-

ning. Forbruget er i den mellemliggende Periode vokset saa stærkt, at Indførselen kun er formindsket fra 2,0 Mill. Kr. i 1925 til 1,9 Mill. Kr. (færdige Lamper) i 1935. Den indenlandske Produktion dækker altsaa nu godt Halvdelen af Forbruget. Af Dele til Glødelamper indførtes i 1935 for 0,5 Mill. Kr.

Fremstillingen af Radiomateriel er den Del af den elektromekaniske Industri, der udviser størst Stigning siden 1925, idet den samlede Værdi af Produktionen af Modtagere og andet Radiomateriel er steget fra 1,5 Mill. Kr. til 17,4 Mill. Kr. Stigningen skyldes ganske overvejende Radiovæsenets Udvikling i den mellemliggende Periode og i mindre Grad en Nedgang i den daværende Indførsel. Indførselsbeløbet var omtrent ens i de to Aar, henholdsvis 3,0 Mill. Kr. og 3,1 Mill. Kr., men af Værdien i 1935 falder over Halvdelen, 1,7 Mill. Kr., paa Radiolamper, som ikke fabrikeres her i Landet, og kun 1,4 Mill. Kr. paa Apparater og Dele dertil.

En lang Række af Fabrikkerne, særlig Producenterne af Installationsmateriel af forskellig Art, driver tillige en betydelig Installationsforretning. Akkumulatorer fremstilles af 13 Fabriker, Tørelementer af 5 og Glødelamper af 5, og omtrent alle disse er Specialvirksomheder. Det samme gælder Radioproducenterne, dog i mindre Grad de store end de smaa. I denne Produktion deltog 23 Fabriker og 19 af Smaavirksomhederne i Suppleringsstatistiken, de sidste næsten udelukkende Specialvirksomheder.

Pianofabriker.

Fabriques de pianos.

Foruden Virksomhederne i den aarlige Produktionsstatistik, jfr. Tabel 59 i 1935, er medtaget 22 Smaavirksomheder, jfr. det herefter følgende Afsnit om Andre Fabriker i Jærn- og Metalvareindustrien. Den samlede Produktion fordeler sig paa følgende Maade for 1935 og 1925:

	1935				Smaa- virksom. i pCt af Total Værdi	1925	
	Smaa virk- somheder		Total			Total	
Antal Virksomheder...	22		35			21	
— Arbejdere	29		244			414	
Produktion.	Stkr.	1000 Kr.	Stkr.	1000 Kr.		Stkr.	1000 Kr.
Opretstaaende Pianoer.	126	106	1 234	897	12	2 724	3 688
Flygler	—	—	236	464	—	301	787
Harmoniums	10	11	205	89	12	1 021	500
Kirkeorgler	3	15	35	416	4	36	307
Andre Instrumenter og -dele	—	109	—	220	50	—	51
Forsk. Trævarer	—	—	—	95	—	—	—
I alt...	—	241	—	2 181	11	—	5 333
Reparationer	—	67	—	290	23	—	167

Den samlede Produktionsværdi er faldet fra 5,3 Mill. Kr. til 2,2 Mill. Kr. eller ca. 60 pCt., og Antallet af Arbejdere er formindsket fra 414 til 244. Denne meget stærke Produktionsindskrænkning har ramt næsten alle de forskellige Artikler, men i meget forskellig Grad. Antallet af Pianoer er gaaet ned til under Halvdelen, medens Flygler kun viser en Nedgang fra 301 til 236. Det maa navnlig for Pianoernes Vedkommende bemærkes, at Reduktionen produktionsmæssig set i Virkeligheden er større, end Antallet angiver, idet Produktionen i de senere Aar næsten fuldstændig er lagt om til smaa Instrumenter. Fremstillingen af Harmoniums er gaaet ned til en Femtedel. Derimod fremstilledes i 1935 lige saa mange Kirkeorgler som i 1925.

Fremstillingen under Gruppen Andre Instrumenter i 1935 omfatter for henved 100 000 Kr. Harmonikaer, endvidere 43 Violiner og Violonceller til 23 000 Kr., 70 Trommer til 7 700 Kr., Mandoliner, Guitarer og Banjoer for 14 000 Kr. foruden uspecificerede Instrumenter og Instrumentdele. Alle de nævnte Artikler fremstilles i smaa Specialvirksomheder og indgaar med Undtagelse af Harmonikaproduktionen ikke i den aarlige Statistik. For 1925 foreligger ikke Tal for Produktionen i tilsvarende Smaavirksomheder, men der foreligger Oplysning

om, at i al Fald en Del af denne Produktionsvirksomhed er optaget siden.

For Ind- og Udførsel stiller Tallene sig paa følgende Maade:

	1935			1925		
	Pro- duktion	Ind- førsel	Ud- førsel	Pro- duktion	Ind- førsel	Ud- førsel
	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.	Stkr.
Klaverer og Flygler...	1 470	—	27	3 025	627	77
Orgler og Harmoniums	240	—	5	1 057	102	31

Medens Indførselen af Klaverer og Flygler dækkede ca. $\frac{1}{6}$ af Forbruget i 1925, er der ingen Indførsel i 1935. Udførselen er i begge Aar ubetydelig, kun et Par Procent af Produktionen. Naar Nedgangen i Forbruget er ca. 60 pCt. fra 1925 til 1935 mod ca. 40 pCt. fra 1913 til 1925, skyldes dette navnlig den store Udbredelse af Radioapparater siden Statsradiofoniens Oprettelse i 1924. I de senere Aar har Forbruget dog atter været stigende, efter at det i 1932 havde været helt nede paa ca. 530 Klaverer eller Flygler.

For Orgler og Harmoniums dækkede Indførselen ca. 10 pCt. af Forbruget i 1925, men intet i 1935. Udførselen er ligeledes her ubetydelig, kun et Par Procent i begge Aar.

For Andre Instrumenter og Dele til saadanne er Indførselen faldet fra ca. 70 000 kg i 1925 til ca. 55 000 kg i 1935.

Andre Fabriker i Jærn- og Metalindustrien.

Autres fabriques dans l'industrie des métaux.

Foruden til Virksomhederne i den aarlige Produktionsstatistik (Tabel 60 i 1935), er der udsendt Skema til 244 Smaavirksomheder, hvoraf 216 har indsendt Oplysninger. Disse er for 49 Virksomheders Vedkommende anvendt i Statistiken, nemlig 27 med Fremstilling af Instrumenter o. l. og 22 med Fremstilling af Musikinstrumenter o. l. (se Pianofabriker), medens de øvrige 167 Virksom-

heder enten er ophørt eller angiver kun at drive Handel eller Reparationsvirksomhed.

Produktionen i 1935 fordeler sig paa følgende Maade:

		Antal Virksomh.	Antal Arbejdere
<i>Større Virksomheder</i>			
Krigs- og Jagtmateriel		7	1 183
Instrumenter og Finmekanik.....		15	225
Andre Fabriker		5	255
	I alt...	27	1 663
<i>Smaa-virksomheder</i>			
Instrumenter og Finmekanik.....		27	56
	Større Virksom- heder	Smaa- virksom- heder	Smaa-virk- somheder i pCt. af Total
Produktion	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.
Krigs- og Jagtmateriel	6 454	—	6 454
Maalere	501	14	515
Tandteknik.....	367	12	379
Instrumenter og Finmekanik....	524	196	720
Kirurg. Instrumenter og Bandager	287	131 ¹⁾	418
Kapsler og Tuber m. m.....	1 949	—	1 949
Metallegeringer	4 714	—	4 714
Stempler	258	—	258
	I alt...	15 054	353
Reparationsarbejde.....	239	132	371

¹⁾ Hovedsagelig Bandager og kunstige Lemmer.

Smaa-virksomhederne er kun af væsentlig Betydning for Fremstillingen af Instrumenter og Finmekanik (27 pCt.) samt for kirurgiske Instrumenter og Bandager (31 pCt.), medens Andelen kun er et Par Procent for Maalere og Tandteknik. For Reparationsarbejde er Andelen derimod mere end en Trediedel.

Af den samlede Produktion i denne Gruppe, godt 15 Mill. Kr., falder ca. 6½ Mill. Kr. paa Krigs- og Jagtmateriel, samtidig er Udførselen af Haandskydevaaben 1,9 Mill. Kr.; Indførselen af Haandskydevaaben samt Patroner, Krudt o. l. er henholdsvis ca. 150 000 Kr. og ca. 700 000 Kr. Produktionen i Statsvirksomheder indgaar ikke i Produktionstallene. I følgende Oversigt er Produktionen af Maalere, Instrumenter m. m. sammenstillet med Ind- og Udførsel.

	Produk- tion	Ind- førsel	Ud- førsel
	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.
Maalere	515	1 074	59
Instrumenter og Finmekanik	720	2 463	166
Kirurg. Instrumenter og Bandager	418	946	37

Indførselen udgør mellem 70 og 80 pCt. af Forbruget for de tre Grupper, og Udførselen i Forhold til Produktionen ca. $\frac{1}{4}$ for Instrumenter og Finmekanik og ca. $\frac{1}{10}$ for de to andre Grupper.

Indførselen af Tuber beløber sig kun til ca. 100 000 Kr. eller ca. 5 pCt. af Produktionen (ca. 2 Mill. Kr.).

Teknisk-kemisk Industri.

Industrie technique-chimique.

Papir- og Papfabriker.

Fabriques de papier et de carton.

Udover de 10 Fabriker, for hvilke Oplysninger gives i Tabel 61 i Produktionsstatistiken for 1935, findes der ikke andre Papir- eller Papfabriker, og den aarlige Statistik omfatter saaledes hele Landets Produktion af Papir og Pap.

I nedenstaaende Tabel er foretaget en Sammenligning mellem Produktionen i 1935 og i 1925.

Det fremgaar af Oversigten, at Produktionen af Papir (bortset fra Avispapir) er næsten fordoblet fra 1925 til 1935. Den stærkeste Stigning findes for Produktionen af Pakpapir og Skrive- og Tryk-papir.

Produktionen af Avispapir er derimod gaaet meget stærkt tilbage og ophørte helt i Løbet af Aaret 1935. Tilbagegangen i Avispapirproduktionen er sket gradvis i det forløbne 10-Aar.

Produktionen af Pap er i 1935 mere end 7 Gange saa stor som i 1925.

En Sammenligning mellem Indførselen af Papir i 1935 og 1925 (jfr. nedenstaaende Oversigt) viser, at Indførselen af Papir (bortset fra Avispapir) er steget noget fra 1925 til 1935; Stigningen falder navnlig paa Pergamentpapir — som ikke fabrikeres her i Landet — og paa Pakpapir. Det samlede Papirforbrug, bortset fra Avispapir, er steget med to Tredjedel siden 1925.

	1935		1925	
Antal Virksomheder....	10		10	
— Arbejdere	1 705		1 306	
Produktion.	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Pakpapir.....	22 349	8 277	11 122	6 983
Skrive- og Trykpapir...	28 754	13 640	13 304	9 556
Tapetpapir.....	2 176	794	1 270	660
Andet Papir	4 685	2 785	4 803	3 658
Tilsammen...	57 964	25 496	30 499	20 857
Avispapir	285	57	14 326	5 496
Papir i alt...	58 249	25 553	44 825	26 353
Pap	8 965	2 058	1 262	460
Samlet Produktion...	67 214	27 611	46 087	26 813

	1935		1925	
	Produktion	Indførsel	Produktion	Indførsel
	Mængde	Mængde	Mængde	Mængde
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
Pakpapir.....	22 349	10 203	11 122	6 815
Skrive- og Trykpapir...	28 754	5 780	13 304	5 148
Pergamentpapir.....	»	5 606	»	1 799
Tapetpapir.....	2 176	427	1 270	472
Andet Papir	4 685	6 161	4 803	6 265
Tilsammen...	57 964	28 177	30 499	20 499
Avispapir	285	45 549	14 326	8 850
Papir i alt...	58 249	73 726	44 825	29 349
Pap	8 965	17 108	1 262	11 225
I alt...	67 214	90 834	46 087	40 574

For Avispapirets Vedkommende har Stigningen i Indførselen været meget stor, ca. 37 Mill. kg. Dette skyldes dels Stigningen i Forbruget, dels den formindskede indenlandske Produktion. Indførselen dækker nu hele Landets Forbrug af Avispapir. Det samlede Forbrug var dobbelt saa stort i 1935 som i 1925.

Indførselen af Pap er steget fra 11,2 til 17,1 Mill. kg samtidig med, at den indenlandske Produktion, som ovenfor nævnt, er mangedoblet, og det samlede Forbrug er mere end fordoblet. Det maa bemærkes,

at bløde Isoleringsplader indgaar i de nævnte Indførselstal i 1935 med 2407 Tons.

Af de 10 Virksomheder i denne Industri i 1935 fremstillede 5 Pap, hvoraf 3 kun denne Vare.

Tapetfabriker.

Fabriques de papiers peints.

I 1935 omfatter denne Industri 7 Virksomheder med 130 Arbejdere og en samlet Produktionsværdi af ca. $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr., jfr. Tabel 62 i den aarlige Produktionsstatistik, mod 6 Virksomheder 100 Arbejdere og $2\frac{1}{4}$ Mill. Kr. i 1925.

Produktionen fordeler sig paa følgende Maade:

	1935		1925	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Tapeter.....	2 613	2 424	1 546	2 172
Rullegardiner m. m.....	—	70	—	61
I alt...	—	2 494	—	2 233

Den samlede Produktionsværdi er steget med 12 pCt., Produktionsmængden med ca. 70 pCt. og Arbejdertallet med 30 pCt.

Indførselen af Tapeter er faldet med ca. $\frac{1}{10}$ til 427 Tons og udgør kun $\frac{1}{7}$ af Forbruget i 1935 mod $\frac{1}{4}$ i 1925.

Papirvare- og Papvarefabriker.

Fabriques d'ouvrages en papier et en carton.

Foruden til de 102 Virksomheder, der indgaar i Departementets aarlige Produktionsstatistik for 1935, jfr. Tabel 63, har man udsendt Spørgeskema til yderligere 84 Virksomheder. Der kom Besvarelse fra 74 Virksomheder, men af disse maa 14 udgaa af Bearbejdelsen — i

de fleste Tilfælde, fordi der ikke var nogen Produktion, idet Virksomheden var nedlagt, eller Indehaveren mindre arbejdsdygtig.

De 60 Virksomheder, hvis Indberetninger har kunnet underkastes en talmæssig Bearbejdelse, beskæftigede tilsammen gennemsnitligt 125 Arbejdere i Aaret 1935, og den samlede Produktionsværdi androg 1,3 Mill. Kr. De 102 større Virksomheders Produktion havde i 1935 en Værdi af ialt 29,0 Mill. Kr., og Smaa-virksomhedernes Andel i den samlede Produktion af Papir- og Papvarer udgjorde saaledes ca. 4 pCt.

Nedenstaaende gives en Oversigt over Produktionen af de forskellige Papir- og Papvarer i 1935. For 1925 foreligger ikke tilsvarende Oplysninger.

	Fabrikerne	Smaa- virksomhederne	Tilsammen
Antal Virksomheder.....	102	60	162
— Arbejdere	2 907	125	3 032
Produktion.	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.
Papirposer og Papirsække	6 306	269	6 575
Konvolutter	2 398	21	2 419
Andre og uspec. Papirvarer	5 199	316	5 515
Æskeemballage	10 832	242	11 074
Bølgepap	706	—	706
Andre og uspec. Papvarer	1 685	261	1 946
Forskellige Arbejder	1 843	152	1 995
Tilsammen...	28 969	1 261	30 230

Oversigten viser, at bortset fra Produktionen af Bølgepap, fordeler de mindre Virksomheders Produktion sig paa de samme Produktionsgrene som de store Virksomheder dog saaledes, at de mindre Virksomheder fremstiller forholdsvis meget af specielle Artikler (f. Eks. Festartikler o.l.); som kommer under Grupperne Andre Varer; endvidere er deres Produktion af Forskellige Arbejder forholdsvis stor, hvilket navnlig skyldes Fremstillingen af Pergamentskærme.

I nedenstaaende Oversigt er anført Indførselen i 1935 af Papir- og Papvarer af samme Art som Papir- og Papvarefabrikernes Produktion.

Indførsel i 1935.	1000 kg	1000 Kr.
Æskepost, Konvolutter.....	49	135
Poser og andre Emballeringsartikler af Papir..	16	20
Æsker - — — — — Pap...	11	38
Andre Papir- og Papvarer.....	494	1 858
Tilsammen...	570	2 051

En direkte Sammenligning mellem Indførsel og Produktion af de enkelte Varer lader sig ikke foretage, da Grupperingerne er forskellige for Produktion og Indførsel.

Det fremgaar af Oversigten, at den samlede Indførsel af Papir- og Papvarer i 1935 havde en Værdi af ca. 2 Mill. Kr., hvilket er ca. 7 pCt. af Værdien af den samlede indenlandske Produktion. Varefordelingen viser, at Indførselen af de store Hovedartikler, Konvolutter og navnlig af Emballeringsartikler, er meget ringe, medens der indføres for et relativt betydeligt Beløb af de forskellige andre Papirvarer.

Trykkerier m. m.

Imprimeries etc.

For de Fag, der omfattes af Tabellerne 64—66 i den aarlige Produktionsstatistik, Bogtrykkerier, Bladtrykkerier, Stentrykkerier og Re-

Bogtrykkerier, Bladtrykkerier, Stentrykkerier og Reproduktionsanstalter i 1935.

Antal Virksomheder.....	491
— Arbejdere	8 423
Produktion.	1000 Kr.
Trykning af Dagblade.....	26 015
— - Ugeblade og Tidsskrifter.....	12 216
Andet Trykkeriarbejde	35 264
Skriftstøberarbejde ¹⁾	391
Stentryk m. m.....	7 217
Klicheer ¹⁾	2 618
Papmatricer ¹⁾	83
Stereotypplader og Galvanos ¹⁾	261
Andet og uspec. Arbejde	1 343

I alt... 85 408

¹⁾ Kun Varer til Salg. Til Brug i Virksomhedens eget Trykkeri fremstilledes endvidere, Skriftstøberarbejde for 547 000 Kr. og Klicheer for 1 181 000 Kr. Produktionen af Papmatricere Stereotypplader og Galvanos til eget Brug kendes ikke.

produktionsanstalter, er ikke foretaget nogen supplerende Undersøgelse af det meget store Antal Smaaavirksomheder; der foreligger heller ikke statistiske Oplysninger om Produktionen i 1925, hvorfor foranstaaende Oversigt kun omfatter de gennem den aarlige Statistik tilvebragte Tal for 1935.

Denne meget betydelige Industri beskæftigede i alt 8400 Arbejdere og havde en Produktionsværdi paa 85 Mill. Kr., hvoraf 35 pCt. falder paa Dagblade og 17 pCt. paa Ugeblade og Tidsskrifter. Det maa bemærkes, at den anførte Værdi kun omfatter den faktiske eller beregnede Salgværdi af selve Trykkeriproduktionen inklusive Papirets Værdi, medens Redaktions- og Distributionsvirksomheden ikke er medregnet.

Tændstikfabriker.

Fabriques d'allumettes.

I 1935 omfatter denne Industri 2 Virksomheder med 258 Arbejdere og en samlet Produktionsværdi af $3\frac{1}{3}$ Mill. Kr., jfr. Tabel 67 i den aarlige Produktionsstatistik, mod 2 Virksomheder, 313 Arbejdere og $3\frac{3}{4}$ Mill. Kr. i 1925.

	Produktion			
	1935		1925	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Tændstikker.....	2 647	3 370	1 803	3 784

Produktionsmængden er steget ca. 50 pCt. og dækker nu hele Forbruget samt en Udførsel paa 11 Tons. I 1925 var Forbruget væsentligt lavere, ca. 2250 Tons, hvoraf Importen dækkede knap 30 pCt.; samtidig beløb Eksporten sig til knap 200 Tons.

Fabrikation af Tagpap og forskellige Vejbelægningsmaterialer.

Fabriques de carton pour toits etc.

I Tabel 68 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935 foreligger Oplysninger om 37 Fabriker, som beskæftiger 361 Arbejdere. Man har ved den supplerende Undersøgelse udsendt Spørgeskema til yderligere

4 Virksomheder og faaet Svar fra alle 4. Det viser sig imidlertid, at to ikke har nogen Produktion, medens Produktionen for de 2 andre er af saa ringe et Omfang, at man ikke har taget dem med i nedenstaaende Oversigt.

Den aarlige Statistik kan altsaa antages at omfatte praktisk taget hele Landets Produktion af de i Oversigten anførte Varer. Det maa bemærkes, at Gasværkernes Fremstilling af Raatjære, som er anslaaet til ca. 29 000 Tons, ikke indgaar i Statistiken direkte, men kun forsaa vidt den er viderebehandlet i andre Virksomheder.

	1935		1925	
Antal Virksomheder.....	37		10	
— Arbejdere	361		94	
	Mængde	Værdi	Mængde	Værdi
Produktion.	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Tjærepap til Tagdækning m. m.	4 687	977	6 645	1 815
Tjærefri Pap til — - - - -	9 030	2 564	2 981	1 241
Tagtjære	2 312	295	2 510	441
Vejtjære	16 172	1 758	—	—
Tjæreemulsion	81	8	—	—
Asfaltemulsion	45 552	4 723	—	—
Andre Asphalt- og Tjæreprodukter...	—	3 341	—	—
I alt...	—	13 666	—	3 497

Som man ser, har der i de forløbne Aar fundet en betydelig Udvikling Sted i denne Industri, og denne Fremgang skyldes navnlig Fabrikationen af Vejbelægningsmaterialer, der ikke var af nogen Betydning i 1925; men den enorme Stigning i Biltrafikken har gjort denne Fabrikationsgren betydningsfuld og givet Anledning til Fremkomsten af nye Produkter, saaledes Asfaltemulsion. Tagpapfabrikerne har næsten alle optaget Fabrikationen af Asfaltemulsion, men der er desuden oprettet adskillige nye Virksomheder. Under Posten Andre Asphalt- og Tjæreprodukter indgaar andre Asphaltbelægningsmaterialer samt en stor Mængde Asphalt- og Tjæreolier o. l. kemiske Produkter, som ikke er specificeret i Statistiken.

At det drejer sig om en betydelig Stigning i Forbruget af Asphalt-

og Tjærematerialer vil ogsaa fremgaa af en Sammenligning af Ind- og Udførselstallene for Tjære og Asfalt i 1925 og 1935 jfr. nedenstaaende Oversigt.

	1935		1925	
	Indførsel 1000 kg	Udførsel 1000 kg	Indførsel 1000 kg	Udførsel 1000 kg
Trøtjære	743	—	829	—
Mineralsk Tjære	1 146	756	2 174	1 730
Asfalt, naturlig	837	—	4 919	2
— kunstig	37 628	1 114	3 796	602

Det viser sig, at Indførselen af Tjære og naturlig Asfalt er gaaet noget tilbage, medens Importen af kunstig Asfalt er steget til det 10-dobbelte.

Med Hensyn til Tjærepap er Ind- og Udførsel samt Produktionen sammenlignet for Aarene 1935 og 1925 i nedenstaaende Oversigt.

	1935			1925		
	Produktion 1000 kg	Indførsel 1000 kg	Udførsel 1000 kg	Produktion 1000 kg	Indførsel 1000 kg	Udførsel 1000 kg
Pap i Forb. m.	4 687	5	551	6 645	244	468
Tjære, Asf. o. l.						

Tallene viser, at der fra 1925 til 1935 er sket en Tilbagegang i Forbruget af Tjærepap. Derimod er Produktionen af Tjærefrit Pap steget betydeligt, jfr. foranstaaende Oversigt over Produktionen i 1935 og 1925.

Af de ovennævnte 37 Fabriker er der 10, der fremstiller Tagpap og 25, der fremstiller Asfaltemulsion.

Farvefabriker.

Fabriques de couleurs.

Den aarlige Produktionsstatistik omfatter i Tabel 69 31 Farvefabriker, som beskæftigede 566 Arbejdere. Ved Suppleringen udsendtes Skemaer til 58 Smaavirksomheder i Erhvervstøllingens Gruppe: Tilvirkning af Malerverer, og fra 48 af disse har man modtaget Svar. 19

af Virksomhederne er ikke medtaget i den statistiske Opgørelse, væsentlig fordi de angives at være Farvehandlere, som nu enten helt er ophørt at drive Fremstillingsvirksomhed eller kun driver en saadan i helt ubetydeligt Omfang. De øvrige 29 Virksomheder beskæftigede tilsammen 34 Arbejdere og fremstillede Varer for 1,0 Mill. Kr. Smaaaktiviteternes Produktion falder overvejende paa almindelige olierevne Farver og paa Varegruppen Lak og Fernis til Salg, hvoraf produceres for henholdsvis 0,6 Mill. Kr. og 0,2 Mill. Kr. Den aarlige Statistik kan altsaa siges at være fuldstændig med Hensyn til Fremstillingen af tørre Farver, Trykfarver og Nitrocelluloseprodukter, medens der mangler mindre end 5 pCt. under Varegruppen Lak og Fernis og 10 pCt. under Gruppen Malervarer. Undersøges Forholdet for de enkelte Varer indenfor sidstnævnte Gruppe, fremgaar det, at Smaaaktiviteternes Produktion af olierevne Farver, der andrager 802 000 kg til en Værdi af 615 000 Kr. og som nævnt er disse Virksomheders Hovedproduktion, udgør henved en Fjerdedel af de større Virksomheders.

Nedenstaaende Tabel omfatter den samlede Produktion af Farveprodukter her i Landet i 1935, jfr. dog de følgende Bemærkninger om Fernis. Fra 1925 foreligger ingen Statistik, hvorfor man har anført de foreliggende Tal for 1926, da den aarlige Statistik for denne Industri paabegyndtes. Tallene for sidstnævnte Aar kan antages at lide af en lignende Ufuldstændighed som den nuværende Aarsstatistik.

Det anførte Antal Virksomheder er ufuldstændigt i 1926, hvorimod Antallet af Arbejdere, som er tredoblet, nogenlunde vil angive Industriens Beskæftigelse i de to Aar.

En samlet Produktionsværdi for hele Farveindustrien er ikke anført, da man ved en Sammenlægning af Tallene for de enkelte Produktionsgrene vilde medregne en Del af Produktionen flere Gange.

Den indenlandske Fremstilling af tørre Farver, som i 1926 var ubetydelig, androg i 1935 1,9 Mill. kg til Salg til en Værdi af 1,3 Mill. Kr. foruden 0,2 Mill. kg til eget Brug. Produktionen udgjorde endnu i 1935 kun en mindre Del af det samlede Forbrug her i Landet.

	1935		1926	
Antal Virksomheder.....	60		11	
— Arbejdere	600		181	
Produktion.	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
A. Hvide, tørre Farver.....	704	296	—	—
Kulørte, - —	1 068	879	—	—
Andre - — (Kønrøg)...	116	117	—	—
A i alt...	1 888	1 292	—	—
B. Lak og Fernis.....	5 763	7 282	2 123	3 109
C. Olierevne Farver	4 456	3 260	1 340	1 100
Tubefarver.....	18	90	9	70
Lakfarver.....	1 592	2 504	309	684
Skibsbundfarver	528	539	}775	577
Andre Malervarer.....	1 385	1 421		
Kit.....	920	224	356	101
C i alt...	8 899	8 038	2 789	2 532
D. Kulørte Bog- og Stentrykfarver.	437	1 785	}705	1 456
Sorte — - —	1 107	1 877		
Dybtrykfarver m. m.....	81	186		
D i alt...	1 625	3 848	705	1 456
E. Nitrocelluloselakker	1 249	2 695	—	—

men den er i stærk Udvikling baade for kulørte og hvide Farvers Vedkommende.

Farveindustriens Produktion af Lak, Fernis, Tørrelse m. m. er forøget til næsten det tredobbelte siden 1926. For at faa den samlede Produktion her i Landet af disse Varer maa man til Tabellens Tal for Varer til Salg, 5,8 Mill. kg i 1935 og 2,1 Mill. kg i 1926, lægge Produktionen til eget Brug (til Fremstilling af Malervarer), i 1935 1,4 Mill. kg, og Oliefabrikernes Produktion af Fernis, i hvert af de to Aar 2,7 Mill. kg, hvorefter den samlede Produktion har udgjort 9,9 Mill. kg i 1935 og 4,8 Mill. kg i 1926. Fabrikernes Produktion til eget Brug er dog ikke medregnet fuldtud i 1926, idet den formentlig delvis indgaar i Posten for Varer til Salg, delvis ikke er medregnet. Produktionsstigningen skyldes saa godt som udelukkende Forøgelsen af Forbruget, idet Indførselen af Fernis og Lak kun er formindsket fra

657 000 kg til 448 000 kg. Det fremgaar af Tallene, at Indførselen kun dækker nogle faa Procent af Forbruget.

Produktionen af færdige Malervarer, Gruppe C i Oversigten, er forøget til mere end det tredobbelte. Stigningen har været stærkest for Lakfarverne, som viser en Fremgang til mere end det femdobbelte.

I følgende Oversigt er foretaget en Sammenstilling af Produktion, Indførsel og Udførsel af de vigtigste Malervarer og Trykfarver i 1935 og 1926.

	1935			1926		
	Pro- duktion 1000 kg	Ind- førsel 1000 kg	Ud- førsel 1000 kg	Pro- duktion 1000 kg	Ind- førsel 1000 kg	Ud- førsel 1000 kg
Olierevne Farver ...	4 456	} 154	549	{ 1 340	{ 137	131
Lakfarver.....	1 592					
Skibsbundfarver	528	26	16	} 775	{ 163	61
Andre Malervarer...	1 385	—	—			
Kit.....	920	13	17	} 356	{ 162	16
Kulørte Trykfarver..	437	20	183			
Sorte ..	1 107	46	377	} 705	{ 87	150
Dybtrykfarver.....	81	—	—			

Det vil ses, at Indførselen af de almindelige færdige Malervarer, udrevne Farver, androg omtrent samme Kvantum i 1926 og 1935 og er med Forbrugets Stigning reduceret til nogle faa pCt. i det sidstnævnte Aar. Udførselen er derimod forøget fra 131 000 kg til 549 000 kg, omtrent 10 pCt af Produktionen. Skibsbundfarver er ligeledes en Eksportartikel, men Eksporten er gaaet tilbage fra 61 000 kg til 16 000 kg.

Produktionen af Trykfarver er steget til noget over det dobbelte. Indførselen af disse Varer er næsten halveret siden 1926 og dækker nu kun nogle faa pCt af Forbruget, medens Udførselen er vokset fra 205 000 kg til 560 000 kg, hvilket er 35 pCt. af hele Produktionen. Trykfarveproduktionen er baade absolut og i Forhold til Produktionens Størrelse Farveindustriens vigtigste Eksportbranche.

Ved Siden af den ovenfor omtalte stærke Fremgang i Produktion og Forbrug af de gammelkendte Farvevarer og af Produktionens Udvidelse til at omfatte flere Halvfabrikater, saaledes tørre Farver,

er i Løbet af en kort Aarrække fremvokset en ny, betydelig Specialfabrikation indenfor denne Industri, nemlig Fremstillingen af Nitrocelluloselakker. Den samlede Produktion, som iøvrigt er nærmere specificeret i Aarsstatistiken, androg i 1935 1,2 Mill. kg til en Værdi af 2,7 Mill. Kr. Ind- og Udførsel af Nitrocelluloselakker, som er medregnet i de tidligere anførte Tal for Fernis og Lak, androg i 1935 kun smaa Mængder, henholdsvis 66 000 kg og 60 000 kg.

Antal Fabriker i 1935

med Produktion af	Fabrikerne (i alt 31)	Smaavirk- somhederne (i alt 29)	I alt
Tørre Farver	10	2	12
Lak og Fernis	18	10	28
Malervarer	23	22	45
Trykfarver	9	1	10
Nitrocelluloselakker	12	3	15

De fleste af de 60 Virksomheder, der indgaar i Statistiken for 1935 producerede almindelige Malervarer og Halvdelen, i alt 28, fremstillede Lak og Fernis. Man konstaterer den karakteristiske Forskel mellem de store og de smaa Virksomheder, at Fabrikerne saa godt som alle fremstiller baade Fernis og Malervarer, medens 16 af 22 Smaavirksomheder, som producerer Malervarer, ikke selv fremstiller Fernis, men kun anvender indkøbte Varer, og henved Halvdelen af de fernisproducerende Smaavirksomheder fremstiller kun denne Vare. De endnu tilbageværende Smaavirksomheder beskæftiger sig altsaa hyppigst enten specielt med Ferniskogning eller specielt med Udrivning af Malervarer.

Det fremgaar endvidere af foranstaaende Oversigt, at kun enkelte af Smaavirksomhederne beskæftiger sig med Fremstilling af Trykfarver eller med Fremstilling af tørre Farver og Nitrocelluloselakker. De Fabriker, der fremstiller de sidstnævnte Artikler, er iøvrigt kun undtagelsesvis Specialvirksomheder, idet det ganske overvejende er de ældre Fabriker, der har optaget disse nye Produktionsgrene.

Oliemøller.*Fabriques d'huiles.*

I 1935 omfatter denne Industri 7 Virksomheder med 1837 Arbejdere og en samlet Produktionsværdi af ca. 125 Mill. Kr., jfr. Tabel 70 i den aarlige Produktionsstatistik, mod 11 Virksomheder, 1317 Arbejdere og ca. 115 Mill. Kr. i 1925. I Produktionsværdien er ikke medregnet indført vegetabilsk Raaoilie til Raffinering, henholdsvis 4100 Tons og 10 000 Tons i 1935 og 1925.

Produktionen fordeler sig paa følgende Maade:

	1935		1925	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Kokosolie m. m.	68 169	28 838	30 855	33 760
Kokoskager m. m.	49 164	5 802	18 202	3 972
Jordnød-, Sesam- og Soyaolie.....	60 715	32 452	28 617	29 170
Jordnød-, Sesam- og Soyakager og-skraa	250 221	29 311	112 881	26 519
Solsikke- og Bomuldsfrøolie.....	3 232	1 744	7 591	7 290
Solsikke- og Bomuldsfrøkager.....	9 687	879	39 608	7 412
Linolie m. m.....	5 263	3 274	2 026	1 878
Fernis	2 727	1 799	2 553	2 967
Hørfrøkager m. m.....	16 742	2 226	9 501	2 287
I alt vegetabiliske Olier	140 106	68 107	71 642	75 065
— — Kager	325 814	38 218	180 192	40 190
— Animalske Olier	46 500	18 900	—	—
Tilsammen...	—	125 225	—	115 255

Den samlede Produktionsværdi er steget ca. 9 pCt. trods Prisfaldet, som udgør gennemsnitlig ca. 50 pCt., den samlede Produktionsmængde er følgelig mere end fordoblet.

Produktionsstigningens Fordeling paa de forskellige Grene af Industrien fremgaar klarest af nedenstaaende Oversigt over de anvendte Raastoffer.

Forarbejdningen af de to Hovedgrupper af vegetabiliske Oliestoffer, Kopra m. m. og Soyabønner m. m., er godt og vel fordoblet for begges Vedkommende, Hørfrø m. m. viser omtrent samme Stigning, medens der har været en stærk Nedgang for Solsikke- og Bomuldsfrø, og Ompresningen af indførte Kager er omtrent ophørt. Den

Oliemøllernes Raastofforbrug i 1935 og 1925.

	1935	1925
	1000 kg	1000 kg
Kopra m. m.	118 320	49 943
Soyabønner, Jordnødder, Sesamfrø	316 063	142 418
Solsikke- og Bomuldsfrø m. m.	13 389	24 174
Hørfrø m. m.	24 272	14 313
Oliekager til Ompresning	1 095	24 270
Vegetabilske Stoffer i alt...	473 139	255 118
Animalske Olier	49 129	—
Tilsammen...	522 268	255 118

nu meget omfattende Raffinering af indført Raaolie, hovedsagelig raa Hvalolie, som i 1935 androg henimod 50 000 Tons, omtrent en Fjerdedel af hele Olieproduktionen paa Fabrikerne, var formentlig paabegyndt i forholdsvis ringe Omfang i 1925, men Oplysninger foreligger ikke herom.

Den samlede Værdi af de vegetabilske Olier udgør i begge Aarene omtrent dobbelt saa meget som Værdien af Oliekagerne.

Jordnød-, Sesam- og Sojaolie og Kager udgør ca. 60 pCt. i 1935 mod ca. 50 pCt. i 1925 af den samlede Værdi af vegetabilske Olier og Kager, for Kokos m. m. er Procenten omtrent uforandret ca. 33, de øvrige Grupper er derfor faldet fra ca. 20 pCt. til ca. 10 pCt.

Produktion, Ind- og Udførsel i 1935 og 1925 fremgaar af følgende Oversigt.

Det samlede Forbrug af vegetabilske Olier er omtrent ens i 1935 og i 1925 nemlig henholdsvis 76 000 Tons og 73 000 Tons, men med betydelige Forskydninger, idet Forbruget af Jordnød-, Sesam- og Soyaolie er steget fra 22 000 Tons til 34 000 Tons, mens det for Kokosolie m. m. samt for Solsikkeolie m. m. er faldet ca. 9 000 Tons for hver Gruppe. Derimod er den samlede Produktion fordoblet, Eksporten tredoblet, mens Importen er faldet til $\frac{1}{3}$ og udgør i 1935 kun godt $\frac{1}{10}$ af Forbruget mod godt $\frac{2}{5}$ i 1925. Af Produktionen udførtes i 1935 mere end Halvdelen mod kun $\frac{2}{5}$ i 1925.

For Kokosolie m. m. er Produktionen steget med ca. 37 000 Tons,

	1935			1925		
	Pro- duktion	Ind- førsel	Ud- førsel	Pro- duktion	Ind- førsel	Ud- førsel
	1000 Tons	1000 Tons	1000 Tons	1000 Tons	1000 Tons	1000 Tons
Kokosolie m. m.	68,2	3,7	36,1	30,9	18,7	5,1
Køkoskager m. m.	49,2	93,4	15,8	18,2	54,4	0,9
Jordnød-, Sesam- og Soya- olie.....	60,7	2,4	28,8	28,8	6,9	13,8
Jordnød-, Sesam- og Soya- kager og -skraa	250,2	118,0	140,4	112,9	133,5	29,6
Solsikke- og Bomuldsfrø- olie.....	3,2	—	2,4	7,6	2,1	0,1
Solsikke- og Bomuldsfrøka- ger.....	9,7	355,3	2,0	39,6	501,1	5,4
Linolie m. m.....	5,3	0,1	—	2,0	1,1	0,1
Linoliefernis	2,7	0,2	—	2,6	—	0,1
Hørfrøkager m. m.....	16,7	30,2	2,3	9,5	103,4	0,1
Animalske Olier	46,5	46,0	27,4	—	7,6	4,2
Andre veget. Olier og Fedt- syrer	—	3,4	6,3	—	2,1	7,5
Andre Oliekager	—	4,1	3,8	—	2,3	0,1

som fordeler sig med 31 000 Tons til Eksport og 6000 Tons til Hjemmemarkedet, idet Forbruget og Importen er faldet med henholdsvis 9000 og 15 000 Tons.

For Jordnød-, Sesam- og Soyaolie er Produktionen steget med ca. 32 000 Tons, som fordeler sig med 15 000 Tons til Eksport og 17 000 Tons til Hjemmemarkedet, idet Forbruget er steget 13 000 Tons, mens Importen er faldet ca. 4000 Tons.

Forbruget af Solsikkeolie m. m. er faldet fra ca. 10 000 Tons i 1925 til knap 1000 Tons i 1935; samtidig er Importens Andel heraf faldet fra $\frac{1}{5}$ til næsten intet. Produktionen er faldet fra knap 8000 Tons til godt 3000 Tons, men samtidig er Eksporten steget fra et Par Procent af Produktionen til ca. $\frac{4}{5}$.

Forbruget af Linolie m. m. er steget fra 3000 Tons i 1925 til 5400 Tons i 1935 og dækkes udelukkende af Produktionen i 1935; mens der importeredes ca. 1000 Tons i 1925. Eksporten er i begge Aarene uden Betydning.

Produktionen af Linoliefernis i Oliemøllerne er omtrent uforandret ca. 2500 Tons, iøvrigt henvises til Omtalen under Færfefabrikkerne.

Af Produktionen af animalske Olier eksporteredes i 1935 ca. $\frac{3}{5}$ eller godt 27 000 Tons mod kun ca. 4000 Tons i 1925.

Det samlede Forbrug af Oliekager er faldet ca. $\frac{1}{5}$, nemlig fra 939 000 Tons til 763 000 Tons, samtidig er Importens Andel faldet fra 85 pCt. til 79 pCt. Produktionen er steget med ca. 146 000 Tons, som fordeler sig med 128 000 Tons til Eksport og kun 18 000 Tons til Hjemmemarkedet, idet Forbruget og Importen er faldet henholdsvis 176 000 Tons og 194 000 Tons.

Sæbe- og Sodafabriker.

Fabriques de savon et de soude.

Foruden fra Virksomhederne i den aarlige Produktionsstatistik for 1935, jfr. Tabel 71, har man paa Grundlag af Erhvervstællingens Adressefortegnelse i 1935 fremskaffet Oplysninger om de mindre Sæbefabrikers Produktion.

Der udsendtes Skema til 89 mindre Virksomheder, hvoraf 75 svarede. Af Besværelserne maatte 39 udelades, idet Virksomheden enten var nedlagt eller ikke mere producerede Sæbe. Produktionen paa 36 talte Virksomheder havde i alt en Værdi af 1 243 000 Kr., hvoraf blød Sæbe udgjorde 582 000 Kr. og Sæbespaaner 240 000 Kr.

I Forhold til den samlede Produktion udgør Smaavirksomhedernes Produktion ca. 4 pCt., nemlig 6 pCt. for Sæbe og 7 pCt. for Soda, men praktisk talt intet for Vaskepulvere m. m.

I følgende Tabel er Sæbe- og Sodafabrikernes samlede Produktion angivet i Sammenligning med 1925.

Den samlede Produktionsværdi er steget 12 pCt. siden 1925; Stigningen i Produktionsmængden udgør efter en summarisk Beregning ca. 40 pCt.

	1935		1925	
Antal Virksomheder.....	76		67	
— Arbejdere	779		c. 825	
Produktion	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Blød Sæbe	24 584	8 430	16 725	10 159
Fast Sæbe i Haandstykker	3 278	4 955	2 732	6 342
— — til Husholdningsbrug....	907	697	2 590	2 838
— — til teknisk Brug.....	224	195	1 160	900
Vaskepulvere m. m.....	10 601	7 773	1 751	1 279
Sæbespaaner	4 788	4 537	1 577	2 322
Raa Glycerin (88 pCt.)	491	438	233	278
Krystalliseret Soda	19 330	2 006	19 148	1 851
I alt...	—	29 031	—	25 969

Stigningen i Produktionsmængden skyldes hovedsagelig Vaskepulvere m. m., 500 pCt., Sæbespaaner, 200 pCt. og blød Sæbe, 50 pCt., medens fast Sæbe til Husholdningsbrug og til teknisk Brug er faldet henholdsvis 65 og 80 pCt.; dog maa det antages, at Sæbe til teknisk Anvendelse bl. a. Tekstilsæbe nu i Modsætning til 1925 hovedsagelig indgaar under de almindelige Betegnelser. Den vigtigste Forskydning er Fremgangen for Vaskepulvere m. m. samt Sæbespaaner paa Bekostning af fast Sæbe til Husholdningsbrug.

Forholdet mellem Produktionen og Ind- og Udførsel fremgaar af følgende Tabel:

	1935			1925		
	Produk- tion 1000 kg	Ind- førsel 1000 kg	Ud- førsel 1000 kg	Produk- tion 1000 kg	Ind- førsel 1000 kg	Ud- førsel 1000 kg
Blød Sæbe	24 584	2	103	16 725	46	211
Fast Sæbe i Haand- stykker	3 278	5	88	2 732	72	788
Fast Sæbe til Hushold- ningsbrug	907	3	84	2 590	124	71
Fast Sæbe til teknisk Brug	224	11	63	1 160	61	4
Vaskepulvere m. m. ...	10 601	13	537	1 751	1 884	58
Krystalliseret Soda...	19 330	9	164	19 148	85	1 278

Medens Indførselen af Sæbe og Soda i 1935 er svundet ind til ringe Betydning, viser Udførselen uensartede Forskydninger siden 1925 for de forskellige Grupper.

Udførselen er halveret for blød Sæbe og sunket til ca. $\frac{1}{8}$ saavel for fast Sæbe i Haandstykker som for krystalliseret Soda, mens Udførselen af Vaskepulvere m. m. er steget til det 9-dobbelte.

I Forhold til Produktionen i 1935 udgør Udførselen af fast Sæbe til Husholdningsbrug og til teknisk Brug henholdsvis 9 pCt. og 28 pCt. (jfr. dog Bemærkningen ovenfor om Produktionstallet), medens den for de øvrige Grupper er 5 pCt. og derunder.

Destruktionsanstalter.

Etablissements de destruction.

Foruden Virksomhederne i den aarlige Produktionsstatistik for 1935, jfr. Tabel 72, nemlig 25 selvstændige Destruktionsanstalter med 195 Arbejdere, foreligger Oplysninger fra 30 mindre Virksomheder af lignende Art med 67 Arbejdere, medens der ikke foreligger tilsvarende Tal for 1925.

I nedenstaaende Oversigt er endvidere medregnet Produktionen i Svineslagteriernes Destruktionsanstalter. For 1925 foreligger ikke tilsvarende Oplysninger.

Produktionen af teknisk Fedt og Talg andrager 9000 Tons til en Værdi af ca. 5 Mill. Kr., hvilket er Halvdelen af den samlede Produktionsværdi, for Kød-, Ben- og Blodmel er Produktionsmængden 21 000 Tons og Værdien ca. 3 Mill. Kr. eller ca. 30 pCt. af den samlede Værdi, og for Kød-, Ben- og Blodkager er Produktionsmængden 5000 Tons og Værdien ca. $\frac{3}{4}$ Mill. Kr.

Svineslagteriernes Andel af den samlede Produktion er ca. 50 pCt. eller 5,3 Mill. Kr., medens Smaavirksomhedernes Andel er ca. 10 pCt. eller 1,2 Mill. Kr. For enkelte Varegrupper er Smaavirksomhedernes Andel meget betydelig, ca. $\frac{9}{10}$ for Lucernemel, omkring Halvdelen for ren Kødmel og Fiskemel.

Den samlede Udførsel af teknisk Fedt udgør 6500 Tons eller ca. $\frac{3}{4}$ af Produktionen, dog omfatter Udførselen antagelig flere Arter af teknisk Fedt end Produktionen; Indførselen beløber sig til godt

Produktion i 1935

	Total	Heraf		Total	Heraf Smaa Virk- som- heder	Smaa Virk- som- heder i pCt. af Total
		Smaa Virk- som- heder	Svine- slag- terier			
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 Kr.	1000 Kr.	pCt.
Teknisk Fedt.....	8 751	1 265	4 123	4 769	592	12
Oksetalg, teknisk Brug.....	719	86	583	348	51	15
— Spisebrug.....	1 039	—	828	698	—	—
Kød- og Benmel.....	17 615	1 870	5 845	2 395	209	9
Ren Kødmel.....	464	310	34	72	43	60
— Benmel.....	461	—	—	70	—	—
Uspec. Kød-, Ben- og Blodmel.	643	—	643	60	—	—
Blodmel.....	1 907	85	1 205	441	17	4
Kød- og Benkager.....	3 791	—	2 502	582	—	—
Kødkager.....	734	—	238	154	—	—
Blodkager og Affald.....	822	—	822	30	—	—
Hornmel.....	123	—	—	22	—	—
Fiskemel.....	606	268	—	125	58	46
Lucernemel.....	905	850	—	129	122	95
Ben til industriel Brug.....	538	—	—	81	—	—
Andet.....	—	—	—	293	64	22
I alt...	—	—	—	10 269	1 156	11

100 Tons. Udførselen af Kødmel m. m. udgør ca. 3000 Tons eller ca. $\frac{1}{7}$ af Produktionen, mens der intet indføres. For Fiskemel er Indførselen ca. 3000 Tons og dækker mere end $\frac{9}{10}$ af Forbruget, idet godt Halvdelen af Produktionen eller ca. 370 Tons udføres. Noget lignende gælder Lucernemel, hvor Indførselen er ca. 4000 Tons og dækker ca. 80 pCt. af Forbruget, mens Udførselen kun er $\frac{1}{7}$ af Produktionen eller ca. 130 Tons.

Andre Fabriker i den teknisk-kemiske Industri.

Autres fabriques dans l'industrie technique-chimique.

I det følgende er omtalt de Industrier, der indgaar i Tabel 73 i den aarlige Produktionsstatistik for 1935. For disse Industrier foreligger ikke Produktionsstatistik for 1925, hvorfor Behandlingen i Reg-

len er foretaget i summarisk Form. Oplysningerne om Suppleringen er givet ved hver enkelt Industrigren.

Gummifabriker. Til 30 Virksomheder under Erhvervstællingens Gruppe Gummivarefabriker og Vulkaniseringsanstalter, der kunde antages at fremstille egentlige Gummivarer, udsendtes Spørgeskemaer til Supplering af den aarlige Statistik. Der indkom Besvarelser fra 24, hvoraf 16 med 40 Arbejdere producerede for ca. 340 000 Kr. Gummivarer, hvilket er 2 pCt. af Produktionsværdien paa Fabrikerne, der indgaar i den aarlige Statistik. Af de enkelte Poster kan nævnes Gummigulve, -maatter, -løbere o. l. for 81 000 Kr. og Andre tekniske Gummivarer for knap 100 000 Kr. De øvrige Poster er ubetydelige, og i Sammenligning med Fabrikerne spiller Smaaaktiviteternes Produktion kun en Rolle for førstnævnte Posts Vedkommende, med 30 pCt. af Fabrikernes Produktion, medens den aarlige Statistik paa alle andre Omraader er praktisk taget fuldstændig.

I nedenstaaende Oversigt er anført den samlede Produktion paa ovennævnte Smaaaktiviteter og de 15 Fabriker med 1919 Arbejdere, der indgik i den aarlige Statistik for 1935. Efter det foran anførte maa denne Oversigt antages at omfatte hele Produktionen af Gummivarer her i Landet i dette Aar.

Produktion af Gummivarer i 1935.

Antal Virksomheder.....			31
— Arbejdere			1 959
Produktion.		Mængde	Salgsværdi 1000 Kr.
Cykledæk	1000 Stkr.	1 114	2 963
Cykleslanger.....	— —	739	491
Remme, Baand o. l.	1000 kg	ca. 232	817
Gulve, Maatter, Løbere o. l.	—	247	349
Forskellige tekniske Gummivarer.....	—	—	3 426
Gummistof.....	1000 m	176	328
Toilet- og hygiejniske Artikler	—	—	1 205
Kirurgiske Artikler	—	—	443
Gummifodtøj.....	—	—	8 391
Gummihæle	1000 kg	40	98
Andre og uspec. Artikler (herunder Motorgummi) ..	—	—	830
		I alt...	19 341

Det fremgaar af Oversigten, at Produktionen af Gummifodtøj androg henimod Halvdelen af Gummifabrikernes samlede Produktionsværdi. Indførselen af Gummifodtøj af enhver Art dækker godt en Tiendedel af Forbruget og androg i 1935 i alt kun 1,1 Mill. Kr., efter at den gradvis er reduceret fra 1931, da der indførtes for 6 Mill. Kr. Udførselen af Gummifodtøj er ubetydelig.

Produktion og Indførsel af Cyklegummi i 1935.

	Produktion		Indførsel	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Cykledæk	ca. 1 001	2 963	234	666
Cykleslanger.....	- 161	491	56	118

Indførselen dækkede i 1935 ca. 20 pCt. af Forbruget af Cykledæk og ca. 25 pCt. af Forbruget af Cykleslanger. Indførselen er i en Aar-række reduceret meget betydeligt, og den indenlandske Produktion er steget stærkt.

For de øvrige Produkter lader sig kun i enkelte Tilfælde foretage en Sammenligning mellem de enkelte Poster i Produktion og Indførsel. Det kan dog nævnes, at af Gummiremme og -transportbaand indførtes 20 Tons, af Gummitæpper og -maatter o. l. 39 Tons og af Gummihæle 68 Tons. Kun for den sidstnævnte Vare udgør Indførselen nogen betydelende Del af Forbruget.

Af Motorgummi indførtes i 1935 for 6,2 Mill. Kr. Den indenlandske Produktion af Motordæk og -slanger, som ikke er specificeret i Produktionsstatistiken, dækker kun en lille Del af Forbruget.

Træimprægneringsanstalter. Da der ikke ved Suppleringen af Aarsstatistiken er fundet nogen Virksomhed, der giver sig af med Træimprægnering, maa de aarligt foreliggende Oplysninger antages at være fuldstændige. I 1935 behandlede 10 Virksomheder, som beskæftigede 126 Arbejdere, 21 400 m³ Ledningsmaster til en Salgsværdi af 1,2 Mill. Kr. og 28 300 m³ andet Træ til 1,9 Mill. Kr.

Kulsyre-, Acetylgas-, Ammoniak-, Ilt- og Brintfabriker. Den aarlige Statistik paa disse Produktionsomraader anses

for fuldstændig. Produktionen viser følgende Tal for 1935 og 1931, da der som nævnt ingen Statistik findes for 1925 for disse Varegrupper:

	1935		1931	
Antal Virksomheder.....	17		15	
— Arbejdere	90		63	
	Mængde	Værdi	Mængde	Værdi
Produktion.		1000 Kr.		1000 Kr.
Acetylngas o. a. Gas	1000 kg	539 781	387	582
Ammoniakprodukter	—	380 147	319	111
Ilt til Salg.....	1000 m ³	1 809 912	1 332	557
Brint til Salg	—	32 27	16	14

Produktionstallene for Kulsyre er indbefattet under Gruppen Forskellige Artikler, ikke til Næringsbrug, jfr. nedenfor. Før Acetylngas m. m. er Produktionen steget ca. 40 pCt., medens den for Ammoniakprodukter kun er steget ca. 20 pCt. For Ilt til Salg er Produktionen steget med ca. $\frac{1}{3}$ og dækker hele Forbruget, idet Indførselen i 1931 kun udgjorde 1 pCt. af Forbruget og i 1935 er ophørt. Der udførtes i 1935 ca. 10 000 m³. For Brint til Salg er saavel Produktion som Udførsel fordoblet, mens Indførselen er faldet til det halve; Udførsels- og Indførselsmængderne udgør henholdsvis 2 400 og 1 600 m³ i 1935. Oliefabrikernes meget omfattende Produktion af Brint til eget Brug er ikke medregnet.

Svovlsyrefabriker. Denne Industri omfatter uforandret 5 Virksomheder, medens Arbejdertallet er steget fra 412 til 504. Produktionen af mineralske Gødningsstoffer og Ind- og Udførsel af Superfosfat er følgende:

1935				1931			
Produktion		Ind- førsel	Ud- førsel	Produktion		Ind- førsel	Ud- førsel
1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 kg
343 000	17 689	21 000	12 000	234 000	12 351	108 000	91 000

Medens Produktionsmængden er steget med ca. 50 pCt., er Forbruget kun steget ca. 40 pCt. Samtidig er Indførselen faldet fra godt 40 pCt. af Forbruget til ca. 5 pCt., og Udførselen er faldet fra ca. 40 pCt. af Produktionen til knap 5 pCt.

Limfabriker. I 1935 fandtes 2 Læderlimfabriker med 18 Arbejdere og en Produktionsværdi paa 403 000 Kr. mod 3 Virksomheder, 16 Arbejdere og 254 000 Kr. Produktionsværdi i 1931. Produktion, Indførsel og Udførsel i de nævnte Aar er følgende:

1935			1931		
Produktion	Indførsel	Udførsel	Produktion	Indførsel	Udførsel
1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
401	615	22	237	794	10

Medens Produktionen er steget omtrent 70 pCt., er Forbruget omtrent uforandret, idet Indførselen er faldet fra ca. 75 pCt. af Forbruget til godt 60 pCt. Udførselen er fordoblet, men er stadig ubetydelig. Benlim fremstilles ikke her i Landet, og Lim af vegetabiliske Stoffer er behandlet i det følgende under Klæbemidler.

Stearinlysfabriker. Produktionen af Lys i 1935 omfatter 3 Specialfabriker med 51 Arbejdere og en samlet Værdi af 1 358 000 Kr., heri medregnet Produktionen paa en Sæbefabrik.

Produktion, Indførsel og Udførsel udgør følgende:

	Produktion		Indførsel		Udførsel	
	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.
Alm. Stearinlys	310	668	—	—	14	24
Cyklelys	8	16	—	1	4	7
Andre Lys	261	674	»	»	—	—
I alt	579	1 358	—	1	18	31

Produktionsværdien fordeler sig omtrent ligeligt mellem almindelige Stearinlys og andre Lys, mens Cyklelys kun udgør godt 1 pCt. af den samlede Værdi. Mens Udførselen af Stearinlys kun beløber sig til 5 pCt. af Produktionen, er den for Cyklelysene ca. 50 pCt., herunder er dog i Udførselstallene medtaget Julelys o. l.

Mejeripræparatfabriker. For Fabrikationen af Mejeripræparater er der foruden til de 4 Virksomheder i den aarlige Statistik udsendt Skemaer til 5 andre Virksomheder, som alle har svaret, og hvoraf 4 er medtaget i Statistiken.

	1935						1931			
	Smaa- virksom- heder		Større Virksom- heder		Total		Smaa- virk- somheder i pCt. af Total		Større Virksom- heder	
Antal Virksomh.	4		4		8				3	
— Arbejdere	19		114		133				62	
Smør- og Oste- farve	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.	1000 kg	1000 Kr.	pCt.	1000 kg	1000 Kr.	
	141	270	373	675	514	945	29	293	503	
Osteløbe	55	148	1 088	2 150	1 143	2 298	6	1 028	1 380	
Andre Mejeripræ- parater	—	26	—	167	—	193	13	—	81	
Ialt...	—	444	—	2 992	—	3 436	13	—	1 964	

Af den samlede Produktionsværdi i 1935 falder 13 pCt. paa Smaa-virksomhederne, nemlig omtrent 30 pCt. for Smør- og Ostefarve og kun 6 pCt. for Hovedvaren Osteløbe, som udgør $\frac{2}{3}$ af den samlede Produktionsværdi for 1935. For de større Virksomheder er Produktionsværdien steget ca. 50 pCt., men Mængdetallene viser kun 6 pCt Stigning for Osteløbe, og knap 30 pCt. for Smør- og Ostefarve. Produktion, Ind- og Udførsel er anført i følgende Oversigt:

	1935			1931		
	Pro- duktion	Ind- førsel	Ud- førsel	Pro- duktion	Ind- førsel	Ud- førsel
	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg	1000 kg
Smør- og Ostefarve ..	514	—	247	293	20	254
Osteløbe	1 143	1	636	1 028	2	608

Medens Indførselen er uden Betydning, udgør Udførselen af Smør- og Ostefarve ca. 50 pCt. i 1935 og ca. 90 pCt. i 1931 i Forhold til Produktionen, for Osteløbe ca. 60 pCt. i begge Aar.

De anførte 4 Smaa-virksomheder fabrikerede desuden for ca. 81 000 Kr. andre Varer:

Vedrørende Fremstillingen af Kasein foreligger Oplysning fra forskellige Fabriker, bl. a. Mælkekondenseringsfabrikerne, om en Produktion i 1935 paa 287 Tons til en Værdi af 302 000 Kr., men da Udførselen i samme Aar beløber sig til henholdsvis 420 Tons og 421 000 Kr., maa

Produktionsstatistikken være ufuldstændig. Der indførtes i 1935 90 Tons Kasein. Udførselen beløb sig i 1934 til 1278 Tons mod kun 36 Tons i 1933, medens Indførselen var henholdsvis 100 og 94 Tons.

Medicinalvarefabriker, Fabriker for Madlavningspræparater og forskellige kemiske Fabriker (herunder Fremstilling af Kosmetik). Foruden de Virksomheder, der indgaar i den aarlige Produktionsstatistik for 1935, jfr. Tabel 73, har man efter Erhvervstællingens Adresser udsendt Spørgeskemaer til følgende af Erhvervstællingens Grupper: Tilvirkning af Apoteker- og Materialhandelsvarer, Tilvirkning af Blanksværte og Smørelse og Andre Virksomheder indenfor den kemiske Industri. Der udsendtes 317 Skemaer og indgik 293, hvoraf 189 er anvendt i Statistiken over disse mindre Virksomheder, som tilsammen beskæftigede 380 Arbejdere mod 1694 Arbejdere i de 119 Virksomheder, som er medtaget i den aarlige Produktionsstatistik. De 104 Smaavirksomheder, hvis Besvarelser ikke kan anvendes, angiver enten at have indstillet Driften eller kun at beskæftige sig med Forhandling af de nævnte Varer.

Den samlede Produktion fordeler sig paa følgende Maade for 1935 og 1931, idet sidstnævnte Aar dog kun omfatter den aarlige Produktionsstatistik.

Den samlede Produktion udgør i 1935 ca. 51 Mill. Kr., hvoraf Smaavirksomhederne producerer for 6,6 Mill. Kr. eller 13 pCt. Heri er dog medtaget ca. 400 000 Kr. kosmetiske Artikler, som fabrikeres af smaa Sæbefabriker, ligesom de nævnte Smaavirksomheder fabrikere for 136 000 Kr. andre Varer end de i Tabellen anførte, hovedsagelig Farver og Lakker, 45 000 Kr., Haandsæbe, 25 000 Kr. og Papir- og Papvarer, 29 000 Kr.

I Tabellens næstsidste Kolonne er angivet for de enkelte Varegrupper, hvor stor en Del af den samlede Produktion, der skyldes Smaavirksomhederne.

Sammenfatter man Varerne i syv større Grupper, faar man, at Smaavirksomhederne fabrikere ca. 5 pCt. af Medicinalvarer, ca.

	1935				1931
	Større Virksomheder	Smaa Virksomheder	Total	Smaa Virksomheder i pCt. af Total	Større Virksomheder
	1000 Kr.	1000 Kr.	1000 Kr.	pCt.	1000 Kr.
Specielle medicinske Præparater.....	6 986	192	7 178	3	2 848
Uspec. Medicinalvarer m. m.	4 292	412	4 704	9	4 169
Madlavningspræparater:					
Soya og Kulør	633	72	705	10	433
Bagepulver o. l.	1 016	376	1 392	27	817
Essenser	594	392	986	40	346
Andet og uspec.	1 745	666	2 411	28	731
Blank- og anden Lædersværte	711	25	736	3	} 2 738
Andre Pudsemidler	454	401	855	} 14	
Uspec. Pudsemidler	1 920	—	1 920		
Blæk	696	78	774	10	—
Klæbemidler	366	653	1 019	64	—
Kontorartikler	1 676	225	1 901	12	—
Fotografiske Artikler	426	107	533	20	—
Bakelitvarer	372	3	375	1	—
Fyrværkeri, Patroner og andre Sprængstoffer	388	102	490	21	—
Forskellige Artikler ikke til Næringsbrug	16 317	220	16 537	1	8 972
Kosmetiske Artikler:					
Til Haarpleje	981	189	1 170	16	240
- Hudpleje	2 010	112	2 122	5	505
- Mundpleje	954	216	1 170	18	146
Parfumer	1 069	77	1 146	8	93
Andet og uspec.	453	433	886	49	1 085
Uspec. kemiske Artikler	240	1 681	1 921	88	—
I alt...	44 299	6 632	50 931	13	—

30 pCt. af Madlavningspræparater, ca. 10 pCt. af Pudsemidler, ca. 20 pCt. af Klæbemidler, Kontorartikler, fotografiske Artikler etc., medens Andelen for forskellige Artikler, ikke til Næringsbrug, kun er 1 pCt.; for kosmetiske Artikler er Procenten ca. 15.

Da Smaavirksomhedernes Produktion endvidere omfatter et meget stort Beløb for uspecificerede Varer, er de anførte Procenter noget for smaa.

Den samlede Produktion af Medicinalvarer udgør ca. 12 Mill. Kr. i 1935, heraf godt 11 Mill. Kr. for de større Virksomheder mod ca. 7 Mill. Kr. i 1931, en Stigning, som delvis skyldes Prisstigningen siden 1931, der iflg. Engrospristallet for kemisk-tekniske Varer udgør omtrent $\frac{1}{3}$. Af Produktionen udføres ca. 40 pCt., nemlig for 4,9 Mill. Kr., mod ca. 30 pCt. i 1931, og Indførselen dækker ca. 20 pCt. af Forbruget i 1935 mod ca. 30 pCt. i 1931.

For Madlavningspræparater er den samlede Produktionsværdi ca. $5\frac{1}{2}$ Mill. Kr., heraf ca. 4 Mill. Kr. for de større Virksomheder mod 2,3 Mill. Kr. i 1931. Med Undtagelse af Soya og Kulør er Smaavirksomhedernes Andel her mellem ca. 30 og 40 pCt. af den samlede Produktion.

Den samlede Produktionsværdi for Blanksværte og andre Pudsemidler er ca. $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr., hvoraf ca. 10 pCt. skyldes Smaavirksomheder. Importen af Blank- og Lædersværte udgør ca. 80 000 Kr. eller ca. $\frac{1}{10}$ af Forbruget. Produktionen af Blæk andrager ca. $\frac{3}{4}$ Mill. Kr., hvoraf 10 pCt. skyldes Smaavirksomheder; for Klæbemidler er Produktionen ca. 1 Mill. Kr., hvoraf $\frac{2}{3}$ fremstilles af Smaavirksomheder. Produktionen af Kontorartikler andrager ca. 2 Mill. Kr. og Smaavirksomhedernes Andel ca. 10 pCt. For Produktionen af fotografiske Artikler, $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., skyldes $\frac{1}{5}$ Smaavirksomheder. Da Indførselen af Bakelitpulver i 1935 har en Værdi af 380 000 Kr. mod kun 375 000 Kr. Produktionsværdi for færdige Bakelitvarer i Produktionsoversigten, maa det antages, at denne Produktionsgren ikke er blevet fuldstændig oplyst ved den foretagne Supplering af Statistiken. Produktionen af Fyrværkeri, Patroner etc. udgør knap $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., hvoraf Smaavirksomhederne fremstiller ca. $\frac{1}{5}$. Den omfattende Gruppe: Forskellige Artikler, ikke til Næringsbrug, har en samlet Produktionsværdi paa ca. 16,5 Mill. Kr. og omfatter Varer som Svovlsyre, Kryolit etc., og Smaavirksomhederne producerer her kun 1 pCt. af den sam-

lede Værdi. Omtrent hele Kryolitproduktionen eksporteres. I 1931 var den tilsvarende Produktionsværdi for større Virksomheder i denne Gruppe knap 9 Mill. Kr., altsaa væsentligt mindre, selv under Hensyn til Prisstigningen.

Produktionen af kosmetiske Artikler udgør ca. 6,5 Mill. Kr., hvoraf 5,5 Mill. Kr. for de større Virksomheder mod kun 2,1 Mill. Kr. i 1931. Smaaavirksomhedernes Produktion udgør ca. 15 pCt. for Gruppen som Helhed, men omtrent 50 pCt. for 'Andet og uspecificeret paa Grund af ufuldstændig Specifikation. Indførselen er faldet fra ca. 3 Mill. Kr. i 1931 til 0,2 Mill. Kr. i 1935. Produktionen fordeler sig med ca. 2 Mill. Kr. til Hudpleje og ca. 1 Mill. Kr. til hver af de tre Grupper: Haarpleje, Mundpleje og Parfumer, samt 0,9 Mill. Kr. til Andet og uspecificeret. Produktionsstigningen er størst for Parfumer og Mundpleje.

Naar Smaaavirksomhedernes Produktion udgør omtrent $\frac{9}{10}$ af Gruppen Uspecificerede kemiske Artikler, 1 921 000 Kr., skyldes det som nævnt sikkert den mangelfulde Specifikation for disse Virksomheder, men tillige maa de mangeartede Varer i Smaaavirksomhederne tages i Betragtning, f. Eks. Rotteudryddelsesmidler 310 000 Kr., Gulvrensingsmidler 225 000 Kr., Gulvbelægningsmaterialer 125 000 Kr., Tang 116 000 Kr., Rensemidler 116 000 Kr. og mange andre Varer.

En Undersøgelse af hvorledes de 189 Smaaavirksomheder fordeler sig efter de producerede Varer, viser, at 18 producerer Medicinalvarer, 41 Madlavningspræparater, 57 Pudsemidler o. l., 39 kosmetiske Artikler og endelig 92 andre Varer. Af de 119 større Virksomheder var 18 Madlavningspræparatfabriker, 5 Sprængstoffabriker, 43 Medicinalvarefabriker og 53 forskellige kemiske Fabriker, idet de to sidstnævnte Grupper tillige fremstillede Pudsemidler, Blæk, Kosmetik o. m. a. kemiske Artikler.
